

รายงาน

การประเมินผล

การจัดให้มีการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

เรื่อง รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้แต่ง สติธร ธนานิธิโชติ และคณะวิจัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น.-- กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2566.

258 หน้า.

1. การเลือกตั้งท้องถิ่น -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

324.9593

ISBN 978-616-476-338-8

บรรณาธิการ	สุนิสา แก้วทอง
ผู้ประสานงาน	อัษฎา พรสกุลคริสต์
ผู้พิมพ์โฆษณา	สถาบันพระปกเกล้า
รหัสสิ่งพิมพ์สถาบัน	สนป.66-17-00.0 (ebook)
พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤษภาคม 2566
สงวนลิขสิทธิ์	© 2566
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า	

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

โดย
สถาบันพระปกเกล้า

เสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ก
สารบัญตาราง.....	ข
สารบัญภาพ.....	ณ
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์.....	๒
๑.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน.....	๒
๑.๓.๑ ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	๒
๑.๓.๒ ขอบเขตการประเมิน.....	๒
๑.๓.๓ ขอบเขตเชิงพื้นที่และสถานที่ดำเนินการ.....	๒
๑.๓.๔ ขอบเขตของระยะเวลาในการประเมิน.....	๒
๑.๔ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินผล.....	๒
๑.๕ ผลที่ได้รับ.....	๓
๑.๖ แนวทางการนำเสนอผลการศึกษา.....	๓
๒ การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	๕
๒.๑ แนวคิดที่ว่าด้วยการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง.....	๕
๒.๒ การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.....	๗
๒.๓ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้กฎหมายปัจจุบัน.....	๙
๒.๔ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น.....	๑๓
๒.๕ ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.....	๑๖
๓ ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๒๒
๓.๑ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง.....	๒๒
๓.๒ การประเมินการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น.....	๒๔
๓.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง.....	๒๕
๓.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๒๖
๔ ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	๒๗
๔.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง.....	๒๗
๔.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง.....	๒๗
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	
ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร.....	๒๙
ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	๓๑
ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง.....	๓๓
ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ.....	๓๖

สารบัญ

หน้า

๔.๑.๒	ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๘
	ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง	๓๙
	ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง	๔๓
	ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง	๔๔
๔.๑.๓	สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๔๕
๔.๒	ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๔๕
๔.๒.๑	ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๔๗
	(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๔๗
	(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๔๙
	(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๕๐
๔.๒.๒	ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง	๕๒
	(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๕๒
	(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๕๓
	(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๕๔
๔.๒.๓	ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง	๕๕
	(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๕๕
	(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๕๖
	(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๕๖
๔.๓	ผลการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๕๘
	๔.๓.๑ บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๕๙
	๔.๓.๒ ผู้จัดการเลือกตั้ง	๕๙
	๔.๓.๓ วิธีการดำเนินการเลือกตั้ง	๕๙
	๔.๓.๔ สรุปการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๖๐
๔.๔	ผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๐
	๔.๔.๑ การประเมินเกณฑ์การรับสมัครและโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๑
	๔.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๒
	๔.๔.๓ การประเมินด้านงบประมาณและค่าตอบแทนของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๓
	๔.๔.๔ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๔
๕	ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๖๕
๕.๑	ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง	๖๕
	๕.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๖๕

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร.....	๖๗
ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี.....	๖๘
ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง.....	๗๐
ส่วนที่ ๔ ด้านความคาดหวังต่อผลลัพธ์ของการเลือกตั้ง.....	๗๒
๕.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี.....	๗๓
ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง.....	๗๔
ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง.....	๗๗
ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง.....	๗๙
๕.๒ ผลการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี.....	๘๐
๕.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้ง.....	๘๒
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๘๒
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๘๓
(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง.....	๘๔
๕.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง.....	๘๕
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๘๕
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๘๖
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง.....	๘๗
๕.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียง ๑๗.๐๐ น.	๘๙
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๘๙
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๘๙
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง.....	๙๐
๕.๒.๔ สรุปการประเมินการจัดการเลือกตั้งด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์.....	๙๑
๕.๓ ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๙๒
และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	
๕.๓.๑ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๙๓
๕.๓.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๙๔
๕.๓.๓ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง.....	๙๔
๕.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๙๕
๕.๔.๑ ผลการประเมินในระดับโครงสร้างที่สอดรับการออกแบบของผู้ตรวจการเลือกตั้ง.....	๙๗
๕.๔.๒ การประเมินการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๙๘
๕.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๙๙
๖ ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	๑๐๑
 และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
๖.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง.....	๑๐๑
๖.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้ง.....	๑๐๑
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร.....	๑๐๓
ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	๑๐๕
และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง.....	๑๐๗
ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ.....	๑๐๙
๖.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภา.....	๑๑๑
องค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร.....	๑๑๓
ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง.....	๑๑๖
๖.๒ การประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง.....	๑๑๘
๖.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้ง.....	๑๒๑
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๑๒๑
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๑๒๒
(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง.....	๑๒๓
๖.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง.....	๑๒๔
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๑๒๕
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๑๒๕
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง.....	๑๒๗
๖.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง.....	๑๒๘
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง.....	๑๒๘
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง.....	๑๒๙
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง.....	๑๒๙
๖.๒.๔ สรุปการประเมินการจัดการเลือกตั้งด้วยข้อมูลเชิงสถิติและการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๑๓๑
๖.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๓๑
และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	
๖.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๓๒
๖.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง.....	๑๓๕
๖.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้ง.....	๑๓๘
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
๖.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๑๓๙
๖.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๑๔๑
๖.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๑๔๓
๗ ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	๑๔๔
๗.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง.....	๑๔๔
๗.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง.....	๑๔๔
สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร	๑๔๕
ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๔๗
ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัคร	๑๕๐
๗.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๐
ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง	๑๕๑
ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง	๑๕๔
ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง	๑๕๖
๗.๑.๓ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๖
๗.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๖
๗.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๑๕๘
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๕๘
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๖๐
(๓) กระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดหีบลงคะแนนเสียง	๑๖๐
๗.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง	๑๖๑
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๖๑
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๖๒
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๑๖๓
๗.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง	๑๖๔
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๖๔
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๖๕
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง	๑๖๕
๗.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๑๖๗
๗.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	๑๖๗
๗.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๑๖๙
๗.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๗๐
๗.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๑๗๑
๗.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๑๗๓
๗.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๑๗๕
๘ ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๗๖
๘.๑ การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง	๑๗๖
๘.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา	๑๗๖
ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร	๑๗๗
ส่วนที่ ๒ ด้านความรู้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาและการใช้สิทธิ	๑๗๙

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง	๑๘๑
ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ	๑๘๓
๘.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภา เมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๘๕
ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง	๑๘๖
ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง	๑๘๙
ส่วนที่ ๓ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง	๑๙๑
๘.๑.๓ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๙๑
๘.๒ การประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง	๑๙๑
๘.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๑๙๓
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๓
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๔
(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๙๕
๘.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง	๑๙๕
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๖
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๖
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๑๙๗
๘.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง	๑๙๘
(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๘
(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๙
(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๙๙
๘.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๐๐
๘.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยา	๒๐๐
๘.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๐๒
๘.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้ง นายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยา	๒๐๓
๘.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๒๐๔
๘.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง	๒๐๖
๘.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๒๐๗
๙ บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่อการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น	๒๐๘
๙.๑ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	๒๐๙
๙.๑.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบ	๒๐๙
(๑) การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น	๒๐๙
(๒) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น	๒๑๒

สารบัญ

หน้า

๙.๑.๒	ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัด การเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ	๒๑๔
(๑)	การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง	๒๑๔
(๒)	การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๒๔
(๓)	การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๒๒๗

๙.๒	ข้อเสนอแนะ	๒๒๙
-----	------------	-----

บรรณานุกรม	๒๓๓
-------------------	------------

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๒๘
๔.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๒๙
๔.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน	๓๐
๔.๔ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๐
๔.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน	๓๑
๔.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน	๓๑
๔.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง	๓๒
๔.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๓๒
๔.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	๓๒
๔.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๓
๔.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๓
๔.๑๒ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๔
๔.๑๓ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๔
๔.๑๔ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)	๓๕
๔.๑๕ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)	๓๕
๔.๑๖ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)	๓๕
๔.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)	๓๖
๔.๑๘ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)	๓๖
๔.๑๙ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๗
๔.๒๐ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง	๓๗
๔.๒๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๙
๔.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ	๔๐
๔.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง	๔๑
๔.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง	๔๑
๔.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๔๒
๔.๒๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยภาพรวม	๔๓
๔.๒๗ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๔๔
๔.๒๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๔๔
๔.๒๙ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๔๕
๔.๓๐ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา	๔๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๔๙
๔.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๕๐
๔.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๕๑
๔.๓๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๕๒
๔.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๕๓
๔.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๕๔
๔.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนน และการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๕๕
๔.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนน และการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๕๖
๔.๓๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการ นับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๕๗
๔.๔๐ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๕๘
๔.๔๑ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๖๑
๕.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัด ที่ทำการเก็บข้อมูลก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๖๖
๕.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๖๗
๕.๓ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๖๘
๕.๔ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน	๖๘
๕.๕ ความรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน	๖๙
๕.๖ ความรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง	๖๙
๕.๗ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๖๙
๕.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	๗๐
๕.๙ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรี	๗๐
๕.๑๐ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล	๗๑
๕.๑๑ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)	๗๑
๕.๑๒ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)	๗๒
๕.๑๓ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)	๗๒
๕.๑๔ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง	๗๒
๕.๑๕ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัด ที่ทำการเก็บข้อมูลหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๗๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๕.๑๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ที่ตนเองไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๗๕
๕.๑๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลของตนเอง	๗๕
๕.๑๘ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในเทศบาลของตนเอง	๗๖
๕.๑๙ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๗๗
๕.๒๐ ความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๗๘
๕.๒๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีครั้งนี้	๗๙
๕.๒๒ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๗๙
๕.๒๓ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๘๐
๕.๒๔ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา	๘๑
๕.๒๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๘๓
๕.๒๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๘๔
๕.๒๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๘๕
๕.๒๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๘๖
๕.๒๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๘๗
๕.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๘๘
๕.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๘๙
๕.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๙๐
๕.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๙๑
๕.๓๔ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๙๒
๕.๓๕ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๙๖
๖.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัด ที่ทำการเก็บข้อมูลก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๒
๖.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๖.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๔
๖.๔ ช่องทางในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๔
๖.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง	๑๐๕
๖.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	๑๐๕
๖.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	๑๐๖
๖.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๑๐๖
๖.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	๑๐๖
๖.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	๑๐๗
๖.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๗
๖.๑๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๗
๖.๑๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๐๘
๖.๑๔ ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๑)	๑๐๘
๖.๑๕ ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๒)	๑๐๙
๖.๑๖ ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๓)	๑๐๙
๖.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)	๑๑๐
๖.๑๘ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)	๑๑๐
๖.๑๙ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑๑๐
๖.๒๐ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง	๑๑๑
๖.๒๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล หลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๑๒
๖.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ	๑๑๓
๖.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเอง	๑๑๔
๖.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง	๑๑๕
๖.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๑๕
๖.๒๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวม	๑๑๖
๖.๒๗ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑๑๗
๖.๒๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง	๑๑๘
๖.๒๙ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๑๑๙
๖.๓๐ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา	๑๒๐
๖.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๒๒
๖.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๒๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๖.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง).....	๑๒๔
ในประเด็นเรื่องของการกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	
๖.๓๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน).....	๑๒๕
ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	
๖.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน).....	๑๒๖
ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	
๖.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน).....	๑๒๘
ในประเด็นเรื่องของการพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	
๖.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนน.....	๑๒๙
และการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	
๖.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ.....	๑๒๙
การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	
๖.๓๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ.....	๑๓๐
การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง	
ในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	
๖.๔๐ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ.....	๑๓๒
การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	
๖.๔๑ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	๑๓๙
๗.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร.....	๑๔๕
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	
๗.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร.....	๑๔๖
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	
๗.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและ.....	๑๔๖
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของประชาชน	
๗.๔ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน.....	๑๔๗
๗.๕ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน.....	๑๔๗
๗.๖ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง.....	๑๔๗
๗.๗ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง.....	๑๔๘
๗.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส.....	๑๔๘
๗.๙ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	๑๔๘
๗.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	๑๔๙
๗.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร.....	๑๔๙
๗.๑๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระ.....	๑๕๐
๗.๑๓ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	๑๕๑
๗.๑๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ.....	๑๕๒
๗.๑๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๕๒
๗.๑๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง.....	๑๕๓
๗.๑๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง.....	๑๕๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๗.๑๘ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม	๑๕๕
๗.๑๙ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๕
๗.๒๐ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๖
๗.๒๑ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๑๕๗
๗.๒๒ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีกรรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา	๑๕๗
๗.๒๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๕๙
๗.๒๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๖๐
๗.๒๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของการควบคุมการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๖๑
๗.๒๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๖๒
๗.๒๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๖๓
๗.๒๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๑๖๔
๗.๒๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนน และการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๖๕
๗.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๖๕
๗.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๖๖
๘.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการเลือกตั้งสมาชิก สภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๗๗
๘.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๗๘
๘.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๗๘
๘.๔ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๗๙
๘.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน	๑๗๙
๘.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน	๑๘๐
๘.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง	๑๘๐
๘.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๑๘๐
๘.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	๑๘๑
๘.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับจำนวนของผู้สมัครเลือกตั้ง	๑๘๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๘.๑๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกเมืองพัทยา	๑๘๒
๘.๑๒ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเมืองพัทยา	๑๘๒
๘.๑๓ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)	๑๘๓
๘.๑๔ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)	๑๘๓
๘.๑๕ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)	๑๘๓
๘.๑๖ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)	๑๘๔
๘.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)	๑๘๔
๘.๑๘ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมืองพัทยา	๑๘๔
๘.๑๙ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง	๑๘๕
๘.๒๐ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๘๖
๘.๒๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ	๑๘๗
๘.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง	๑๘๗
๘.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง	๑๘๘
๘.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๘๙
๘.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาโดยภาพรวม	๑๙๐
๘.๒๖ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑๙๐
๘.๒๗ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๙๑
๘.๒๘ ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา	๑๙๒
๘.๒๙ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและเขตที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา	๑๙๒
๘.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๓
๘.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๔
๘.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง	๑๙๕
๘.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๖
๘.๓๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๗
๘.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง	๑๙๘
๘.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๑๙๘
๘.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๑๙๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๘.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและ การดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง	๒๐๐
๙.๑ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น	๒๐๙
๙.๒ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน	๒๑๐
๙.๓ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	๒๑๑
๙.๔ การซื้อเสียงเลือกตั้งและการตัดสินใจลงคะแนน	๒๑๑
๙.๕ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง	๒๑๒
๙.๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ	๒๑๒
๙.๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นโดยภาพรวม	๒๑๓
๙.๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นโดยภาพรวม	๒๑๔
๙.๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็น ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๒๑๕
๙.๑๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็น ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๒๑๖
๙.๑๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็น ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง	๒๑๗
๙.๑๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง	๒๑๘
๙.๑๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมด้านรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๒๑๙
๙.๑๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง	๒๑๙
๙.๑๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์	๒๒๒
๙.๑๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง	๒๒๒
๙.๑๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียง ในประเด็นความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง	๒๒๓

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

๒.๑	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓	๙
๔.๑	เอกสาร ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๖ ของจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับของจังหวัดระยอง	๔๘

๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศประชาธิปไตยทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเลือกตั้งโดยมุ่งเน้นไปที่การทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีความราบรื่น เรียบร้อย และโปร่งใส มากกว่าความพยายามในการปฏิรูปการเลือกตั้งขนาดใหญ่ผ่านการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบการเลือกตั้ง (James, ๒๐๒๐) ดังตัวอย่างการปรับปรุงวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง และความสะดวกรวดเร็วของกระบวนการเลือกตั้งในหลายประเทศทั่วโลก เช่น บราซิลกำหนดให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องทำผ่านเครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น เบลเยียมและเนเธอร์แลนด์มีการใช้ระบบการลงคะแนนทางอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปกับการใช้บัตรเลือกตั้งแบบดั้งเดิม และเอสโตเนียได้มีการพัฒนาระบบการลงคะแนนออนไลน์และนำไปใช้กับการเลือกตั้งทุกระดับ (Barrat i Esteve, Goldsmith and Turner, ๒๐๑๒) อย่างไรก็ตาม แนวทางที่เป็นที่นิยมมากที่สุดคือการออกแบบเชิงสถาบันเพื่อจัดวางองค์ประกอบของการบริหารจัดการการเลือกตั้ง ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องของการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง วิธีการสมัครรับเลือกตั้ง การจัดการเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง วิธีการนับคะแนน การรวบรวมผลคะแนน การประกาศและรับรองผลการเลือกตั้ง จนถึงการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการเลือกตั้ง (Massicotte, Blais and Yoshinaka, ๒๐๐๓) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นได้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดเผยโปร่งใส สุจริตเที่ยงธรรม อันจะส่งผลต่อความชอบธรรมของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการดำรงอยู่ของหลักนิติธรรม (Carter and Farrell, ๒๐๑๐)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๔ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นประกอบด้วยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๔๒ กำหนดให้ในการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและเป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของประชาชนโดยบุคคลที่มีความใกล้ชิดผูกพันกับพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแต่ละท้องถิ่นนั้นมีอัตลักษณ์เป็นของตนเองในการคัดสรรบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอาศัยหลักการประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ (๑) ฝ่ายบริหาร (๒) สภาท้องถิ่น โดยประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ควบคุมการทำงานที่ของฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในทางการบริหาร (self-autonomy governance) ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น เพื่อเป็นการค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหามาใช้พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้จัดทำโครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขึ้น โดยมอบหมายให้คณะนักวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมถึงข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานการเลือกตั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับหน่วยเลือกตั้ง เพื่อติดตามผลการนำแผนปฏิบัติการการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผลของการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศว่าเป็นการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่สุจริต โปร่งใส เที่ยงธรรม และตรวจสอบได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานในการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากระบบการเลือกตั้งปัจจุบันด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่อยู่ในความควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑.๒.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะ

๑.๒.๒.๑ เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบ

๑.๒.๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบทั้งในแง่ของทรัพยากร กฎหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

๑.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน

๑.๓.๑ ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครอบคลุม ๒ กลุ่มหลัก ดังนี้

๑.๓.๑.๑ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการเลือกตั้ง ทั้ง ๗๖ จังหวัด ตลอดจนกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

๑.๓.๑.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๑.๓.๒ ขอบเขตการประเมิน

ขอบเขตเชิงเนื้อหาของการประเมินครอบคลุมการประเมินการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบไปด้วยกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดทำประเมินใน ๔ ด้าน ดังนี้

๑.๓.๒.๑ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง

๑.๓.๒.๒ การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง

๑.๓.๒.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

๑.๓.๒.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๑.๓.๓ ขอบเขตเชิงพื้นที่และสถานที่ดำเนินการ

พื้นที่ดำเนินการ คือ พื้นที่ที่มีการจัดการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทุกรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

๑.๓.๔ ขอบเขตของระยะเวลาในการประเมิน

ระยะเวลาในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การจัดการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จนถึงเมื่อการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น แต่ละรูปแบบครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้วเสร็จสามารถประกาศรับรองผลการเลือกตั้งได้ครบถ้วน

๑.๔ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินผล

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินผลการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นที่อยู่ในความควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งนี้พัฒนาขึ้นโดยการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง (Performance Management Assessment) เพื่อตอบวัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการ ๒ ประการ ได้แก่ (๑) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่น ทุกรูปแบบ และ (๒) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบทั้งในแง่ของทรัพยากร กฎหมาย กระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยแบ่งการประเมินผลออกเป็น ๔ มิติ ดังนี้

๑. มิติผลผลิต (outputs) คือ การพิจารณาผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดการเลือกตั้ง ทั้งในเชิงปริมาณ เช่น จำนวนและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้ใช้ไปในการเตรียมการและจัดการลงคะแนน (เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งที่บัตรเลือกตั้ง) จำนวน ความถี่และความทั่วถึง ของการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ฯลฯ และในเชิงคุณภาพ เช่น ความรวดเร็วและถูกต้องของการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ความสะดวกปลอดภัยที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

๒. มิติผลลัพธ์ของการให้บริการ (service outcomes) คือ การพิจารณาผลกระทบจากการจัดการเลือกตั้งที่มีต่อการเมืองและสังคม โดยภาพรวมทั้งผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงประสิทธิผลของการจัดการเลือกตั้ง เช่น จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ความรู้ความเข้าใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การกระทำความผิดในการเลือกตั้ง เป็นต้น จนถึงผลลัพธ์ที่เป็นผลพลอยได้จากการจัดการเลือกตั้ง อาทิ ทศนคติเชิงบวก (หรือลบ) ของประชาชนต่อการเลือกตั้งและการปกครองของประเทศ ระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓. มิติการตอบสนอง (responsiveness) คือ การพิจารณาระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้จัดการเลือกตั้ง ผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง และผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๔. มิติผลลัพธ์ในทางประชาธิปไตย (democratic outcomes) คือ การพิจารณาผลที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาระบบการเลือกตั้งและระบอบประชาธิปไตยในภาพรวม เช่น ความโปร่งใสตรวจสอบได้ของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง การศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบ กฎหมาย และ/หรือระเบียบต่าง ๆ

๑.๕ ผลที่ได้รับ

๑.๕.๑ ผลผลิต

รายงานผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มีเนื้อหาครอบคลุมถึงผลการประเมินกระบวนการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องและการบริหารจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๕.๒ ผลลัพธ์

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับทราบความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒. ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของรายงานได้มีการนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและลดปัญหาหรือข้อผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมากขึ้น และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับของสังคม

๑.๖ แนวทางการนำเสนอผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จะนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น ๘ บท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินงานผลที่คาดว่าจะได้รับ และแนวทางการนำเสนอผลการศึกษา

บทที่ ๒ การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาแนวคิดที่งานวิจัยนี้นำมาใช้พัฒนากรอบแนวคิดในการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวคิดว่าด้วยการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง การศึกษาแนวคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการเลือกตั้งท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ทำการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นโดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น ๕ หัวข้อหลัก ได้แก่ แนวคิดว่าด้วยการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้กฎหมายปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และ ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒.๑ แนวคิดว่าด้วยการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีภารกิจที่ต้องดำเนินการในหลายมิติและขั้นตอน นอกจากนี้ การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งในแต่ละมิติและขั้นตอนนั้นยังต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้คนที่หลากหลายตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้คนเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายของการทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมประเด็นสำคัญของการจัดการเลือกตั้งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของการจัดการเลือกตั้ง ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเกิดความพึงพอใจ และผลการเลือกตั้งจะมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับ

มาตรฐานสากล (international standard) ที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผลและติดตามการเลือกตั้งอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลที่สำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ (Bjornlund, ๒๐๐๕) ดังนี้

๑. การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งต้องครอบคลุมประเด็นที่หลากหลาย ได้แก่
 - ประเด็นด้านการบริหารจัดการและการทำหน้าที่ของกระบวนการเลือกตั้ง
 - ประเด็นด้านกฎหมายและโครงสร้างเชิงสถาบันของกระบวนการเลือกตั้ง
 - ประเด็นด้านบริบทและสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเลือกตั้งและการใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชน

๒. การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งต้องดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกช่วงเวลาตลอดทั้งกระบวนการ (ตั้งแต่เริ่มต้นจนเมื่อกระบวนการสิ้นสุดลง) โดยช่วงเวลาของการจัดการเลือกตั้ง อาจแบ่งเป็น ๓ ช่วงเวลาหลัก ๆ ได้แก่

- ช่วงเวลาก่อนถึงวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในช่วงนี้มีกิจกรรมสำคัญ อาทิ การประกาศให้มีการเลือกตั้ง การรับสมัครเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร การเตรียมการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง
- ช่วงวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์สำคัญตั้งแต่การเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้ง ไปจนถึงการปิดการลงคะแนน การนับคะแนนและการประกาศผลการนับคะแนนที่หน้าหน่วยเลือกตั้ง
- ช่วงเวลาหลังจากวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในช่วงนี้มีกิจกรรมสำคัญ อาทิ การรวบรวมผลคะแนนจากแต่ละหน่วยเลือกตั้งเพื่อประกาศผลการนับคะแนนโดยภาพรวม การจัดการกับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ และการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง

๓. การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งต้องดำเนินการอย่างครอบคลุมกว้างขวาง ทั้งในแง่ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งที่ต้องมากพอสำหรับการประเมินการจัดการในภาพรวมได้ และในแง่ของการได้รับข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องไม่เฉพาะผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังต้องครอบคลุมถึงผู้สมัครและพรรคการเมือง ภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

นอกจากการประเมินผลการจัดการเลือกตั้งในเชิงกระบวนการตามมาตรฐานสากลดังกล่าวมาแล้ว การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่ครอบคลุมนั้นยังต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลในอีก ๒ แง่มุมประกอบกันด้วย แง่มุมแรก คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง (Performance Management Assessment) และแง่มุมที่สอง คือ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (People Satisfaction Evaluation) ซึ่งในแต่ละแง่มุมมีมิติและตัวชี้วัดที่ใช้ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง (Performance Management Assessment)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้งจำเป็นต้องพิจารณาในอย่างน้อย ๔ มิติและตามเกณฑ์ชี้วัด (Garnett & James, ๒๐๒๐) ดังนี้

๑. มิติผลผลิต (outputs) คือ การพิจารณาผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดการเลือกตั้ง ทั้งในเชิงปริมาณ เช่น จำนวนและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้ใช้ไปในการเตรียมการและจัดการลงคะแนน (เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยหน่วยเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งที่บัตรเลือกตั้ง) จำนวน ความถี่ และความทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ฯลฯ และในเชิงคุณภาพ เช่น ความรวดเร็วและถูกต้องของการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ความสะดวกปลอดภัยที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

๒. มิติผลลัพธ์ของการให้บริการ (service outcomes) คือ การพิจารณาผลกระทบจากการจัดการเลือกตั้งที่มีต่อการเมืองและสังคมโดยภาพรวมตั้งแต่ผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงประสิทธิผลของการจัดการเลือกตั้ง เช่น จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ความรู้ความเข้าใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การกระทำความผิดในการเลือกตั้ง เป็นต้น จนถึงผลลัพธ์ที่เป็นผลพลอยได้จากการจัดการเลือกตั้ง อาทิ ทักษะคิดเชิงบวก (หรือลบ) ของประชาชนต่อการเลือกตั้งและการปกครองของประเทศ ระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓. มิติการตอบสนอง (responsiveness) คือ การพิจารณาระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้จัดการเลือกตั้ง ผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง และผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๔. มิติผลลัพธ์ในทางประชาธิปไตย (democratic outcomes) คือ การพิจารณาผลที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาระบบการเลือกตั้งและระบอบประชาธิปไตยในภาพรวม เช่น ความโปร่งใสตรวจสอบได้ของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง การศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบ กฎหมายและ/หรือระเบียบต่าง ๆ

๒.๑.๒ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Citizen Satisfaction Evaluation)

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งอาจพิจารณาในความหมายเฉพาะและความหมายที่กว้างขวาง ในความหมายแบบเฉพาะเจาะจงนั้น กล่าวได้ว่า การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งได้ถูกนับเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง โดยผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งจะต้องให้ความสำคัญกับการตรวจวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเลือกตั้งในกิจกรรมและขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในความหมายอย่างกว้าง การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง คือ การพิจารณาทั้งระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งโดยตรงและระดับของพฤติกรรมและการแสดงออกอื่น ๆ ที่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายในการสร้างความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งในอย่างน้อย ๓ มิติ (Scotto and Xena, ๒๐๑๕: ๓๐๑-๓๐๗) ดังนี้

๑. มิติความสนใจทางการเมือง คือ การพิจารณาระดับความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งผ่านการแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ เช่น การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การติดตามเกี่ยวกับผู้สมัครและการหาเสียง และการแสดงออกถึงความตั้งใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

๒. มิติการรับรู้และความเข้าใจทางการเมือง คือ การพิจารณาระดับการรับรู้และความเข้าใจที่ประชาชนมีต่อการเลือกตั้ง ได้แก่ การทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น วันเลือกตั้ง สถานที่เลือกตั้ง วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง ฯลฯ การทราบเกี่ยวกับผู้สมัคร เช่น ชื่อ/หมายเลขของผู้สมัคร นโยบายที่ผู้สมัครใช้หาเสียง ฯลฯ รวมถึงความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สิทธิของตนเอง

๓. มิติความมีประสิทธิภาพทางการเมือง คือ การพิจารณาระดับของความตระหนักในพลังความสามารถของประชาชนในทางการเมือง อาทิ ความรู้สึกเชื่อมั่นในพลังของการลงคะแนนเสียงของตนเองที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ความรู้สึกที่ตัวเองมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ความรู้สึกที่ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องสนใจและให้ความสำคัญต่อความเห็นและข้อเรียกร้องของประชาชน เป็นต้น

๒.๒ การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การปกครองส่วนท้องถิ่น (local government) คือ รูปแบบการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยปกติ การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นและเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ในแง่ของการบริหารกิจการบ้านเมือง การปกครองท้องถิ่นเป็นการออกแบบและจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (local government organization) ขึ้นมา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในทางการบริหารที่เป็นอิสระจากรัฐบาลส่วนกลางได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด (Pratchett, ๒๐๐๐; Newman, ๒๐๑๔) การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นเสมือนสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง (self-government) ในขณะเดียวกัน การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจที่มุ่งทำให้การปกครองสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมาย สอดคล้องกับความต้องการและมีประสิทธิภาพ (Luhtakallio, ๒๐๑๒)

ประเทศไทยมีความพยายามในการผลักดันการปฏิรูปและพัฒนาการปกครองท้องถิ่นให้สามารถตอบโจทย์การบริหารกิจการบ้านเมืองสมัยใหม่และการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงในแง่ของการบริหารกิจการบ้านเมืองครั้งสำคัญเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๗ ในลักษณะของการ “คืนซีพองค์การบริหารส่วนตำบล” ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ จากนั้นใน พ.ศ. ๒๕๓๘ เกิดการริเริ่มผลักดันให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายองค์การบริหารส่วนจังหวัดจนในที่สุดได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อนที่ในเวลาต่อมาจะได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้วางหลักการที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระ (autonomy) ของการปกครองท้องถิ่น ทั้งความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น (วุฒิสภา ต้นไชย, ๒๕๕๓) หลักการดังกล่าวนำมาซึ่งการประกาศใช้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ และยังเป็นหลักการที่รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มายึดถือโดยการมีบทบัญญัติรับรองหลักความเป็นอิสระดังกล่าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ในแง่ของการเป็นพื้นที่ในการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับถาวรของไทยตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมาได้มีการบัญญัติรับรองในเรื่องดังกล่าวไว้ในหมวดที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วม แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และหน้าที่ของรัฐ (กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐) มาโดยตลอด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติถึงหมวด “การปกครองส่วนท้องถิ่น” เอาไว้เป็นหมวดที่ ๑๔ รวม ๖ มาตรา (มาตรา ๒๔๙-๒๕๔) โดยมีบทบัญญัติที่รับรองหลักการกระจายอำนาจเดิมไว้ แม้จะมีได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการเพิ่มการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจในความหมายที่มุ่ง “...ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น... [โดย] การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน” (มาตรา ๒๔๙)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันมีหน้าที่และอำนาจ “...ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น...[นอกจากนี้] ...การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น... และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย” (มาตรา ๒๕๐)

ในส่วนของการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญกำหนด “...ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกันเพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้วยกันได้” (มาตรา ๒๕๑) และในการดำเนินงานต่าง ๆ รัฐธรรมนูญยังกำหนด “...ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย...” (มาตรา ๒๕๓) โดยเฉพาะกลไกการมีส่วนร่วมทางตรงที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ” (มาตรา ๒๕๔)

ภายใต้หลักการดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีการออกแบบเชิงโครงสร้างให้ประกอบไปด้วยตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ๒ ส่วน ได้แก่ สภาท้องถิ่น (ฝ่ายนิติบัญญัติ) และผู้บริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร)

สภาท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ คือ ออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ (ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย) เช่น การจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย การใช้สาธารณูปโภคที่ท้องถิ่นจัดให้บริการ ฯลฯ ให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่น เช่น ตรวจสอบการรับและการใช้จ่ายงบประมาณของท้องถิ่นว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีหรือไม่ การตั้งกระทู้ถามผู้บริหารท้องถิ่นอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ เป็นต้น

ผู้บริหารท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) เสนอสภาท้องถิ่นเพื่อให้ความเห็นชอบ บริหารกิจการของท้องถิ่นให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ (หรือเทศบัญญัติ) และแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณต่อสภาท้องถิ่น

สำหรับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันของประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบมีลักษณะสำคัญและโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป

ประชาชนที่ไม่ได้มีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือ เมืองพัทยา จะอยู่ภายใต้การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบทั่วไป ซึ่งประชาชนในจังหวัดหนึ่ง ๆ นั้นจะได้รับการดูแลและได้รับการบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒ ระดับไปพร้อม ๆ กัน คือ ระดับจังหวัด มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลักในทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ แห่ง และระดับรองลงมา มีเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมือง ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จะอยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด โครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายบริหาร และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

๑.๒ เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมือง แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากร และรายได้ของท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบด้วย (๑) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีราษฎรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป และมีรายได้พอสำหรับปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนคร และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร (๒) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีราษฎรตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป และมีรายได้พอสำหรับปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง และ (๓) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลโครงสร้างการบริหารของเทศบาลทั้งสามประเภทมีลักษณะทั่วไปเหมือนกันประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดมีเขตพื้นที่ที่ต้องดูแลอยู่นอกเขตเมือง ตั้งขึ้นเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้านและตำบลแทนรัฐหรือส่วนกลาง ที่ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะหรือดูแลประชาชนทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึงโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายบริหาร และสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

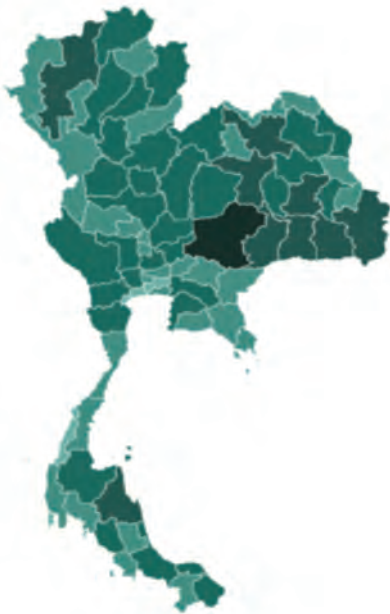
๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของไทยมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

๒.๑ กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มากรอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดที่เป็นเขตเมืองหลวงของประเทศซึ่งนับว่าเป็นศูนย์กลางของความเจริญในแทบจะทุกด้าน ประกอบด้วย เขตการปกครองที่แบ่งออกเป็น ๕๐ เขต และมีโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายบริหาร และสภากรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

๒.๒ เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะสำหรับพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะอย่างเมืองพัทยาซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง มีรายได้หลักจากการท่องเที่ยว และมีจำนวนและความหนาแน่นของประชากรมาก โครงสร้างการบริหารประกอบด้วย นายกเมืองพัทยา เป็นฝ่ายบริหาร และสภาเมืองพัทยา เป็นฝ่ายนิติบัญญัติจากข้อมูลสถิติจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ข้อมูล ณ กันยายน ๒๕๖๓) พบว่า ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกันทั้งสิ้น ๗,๘๕๐ แห่ง โดยจำแนกออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๗๖ แห่ง เทศบาลนคร ๓๐ แห่ง เทศบาลเมือง ๑๙๕ แห่ง เทศบาลตำบล ๒,๒๔๗ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๕,๓๐๐ แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ๒ แห่ง (ภาพที่ ๒.๑)

จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี ๒๕๖๓

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗,๘๕๐ แห่ง

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๗๖ แห่ง	เทศบาลนคร ๓๐ แห่ง	เทศบาลเมือง ๑๙๕ แห่ง
เทศบาลตำบล ๒,๒๔๗ แห่ง	องค์การบริหารส่วนตำบล ๕,๓๐๐ แห่ง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ๒ แห่ง

ที่มา: ระบบข้อมูลกลางปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๒๕๖๓)

ภาพที่ ๒.๑

จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓

๒.๓ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้กฎหมายปัจจุบัน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ วางบทบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๒ ความว่า

“สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นหรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย”

กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรองรับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญข้างต้น ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งบัญญัติรายละเอียดและข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นขึ้นใหม่เพื่อใช้แทนพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดว่าในการเลือกตั้งท้องถิ่นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐในจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง หรือในเขตอำเภอท้องที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ โดยจะแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดหรืออำเภอนั้น แล้วแต่กรณี ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐจำนวนไม่เกินสองคนด้วยก็ได้ แต่มิให้แต่งตั้งจากข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่สำคัญ อาทิ มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะและให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก การเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนและรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งต่อผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา ๒๗) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๘) ประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้ง (มาตรา ๑๐๒)

ในส่วนของการดำเนินการเลือกตั้ง เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับสมัครเลือกตั้ง
- (๒) กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง
- (๓) แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
- (๔) ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- (๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง
- (๖) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจดังกล่าวเมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒ กำหนดให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำจังหวัด ประกาศให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งอย่างน้อยต้องมีการกำหนดเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) วันเลือกตั้ง
- (๒) วันรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งต้องให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกิน ๑๐ วันนับแต่วันประกาศให้มีการเลือกตั้ง และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

- (๓) สถานที่รับสมัครเลือกตั้ง
- (๔) จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะมีการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเลือกตั้ง
- (๕) จำนวนเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขตท้องที่ที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง
- (๖) หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง

ทั้งนี้ การประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเรื่องเหล่านี้ให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่น ตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นสมควร

ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕ คน มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและ นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งอย่างน้อย ๒ คน เพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ในวันเลือกตั้งให้เปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา แต่ในกรณีที่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นใดเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่า ๗ ชั่วโมง (มาตรา ๗๘)

ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของ หน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลา เปิดการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็น หีบบัตรเลือกตั้งเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการ ดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง (มาตรา ๗๙)

ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะออกเสียงลงคะแนน นำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปออกเสียงลงคะแนน (มาตรา ๘๐)

การออกเสียงลงคะแนน ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขประจำตัวผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” (มาตรา ๘๑)

นอกจากนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคล ดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว ต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพ ทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับ (มาตรา ๘๒)

เมื่อถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศปิดการออกเสียงลงคะแนน ปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง และงดจ่ายบัตรเลือกตั้งแล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้ง ที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง และจำนวนบัตรเลือกตั้ง ที่เหลือแล้วประกาศให้ประชาชนที่อยู่ ณ ที่เลือกตั้ง ได้ทราบ (มาตรา ๘๕)

เมื่อเสร็จสิ้นการออกเสียงลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้งของแต่ละ หน่วยเลือกตั้ง โดยให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งและให้กระทำโดยเปิดเผยและห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลา การนับคะแนนเลือกตั้ง โดยในการนับคะแนนเลือกตั้งนั้น ให้นับคะแนนสำหรับบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดด้วย (มาตรา ๘๗)

ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเท่ากับจำนวนผู้บริหารท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น หรือในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับเลือกตั้งต่อเมื่อได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด

ในการนับคะแนนเลือกตั้ง หากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหาก และห้ามมิให้บัตรเสียเป็นคะแนนเลือกตั้งไม่ว่ากรณีใด โดยมาตรา ๑๐๐ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้บัตรเลือกตั้งที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

(๕) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด เว้นแต่เป็นการลงคะแนน “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๖) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

นอกจากแนวทางเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งแล้ว พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังได้กำหนดการกระทำที่เป็นความผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกประเภทไว้ ความผิดที่มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะถูกจำกัดสิทธิ

ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิบางประการ ดังนี้ (๑) ถูกจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๒) ถูกจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน (๓) ถูกจำกัดสิทธิในการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (๔) ถูกจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง (๕) ถูกจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ฯลฯ โดยระยะเวลาในการจำกัดสิทธิเนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในข้างต้นนั้น จะส่งผลให้ถูกจำกัดสิทธิเป็นเวลา ๒ ปีนับตั้งแต่วันที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปแจ้งเหตุอันสมควรที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ก็จะไม่ถูกจำกัดสิทธิแต่อย่างใด

๒. ผู้สมัครต้องไม่ใช้เงินหาเสียงเกินที่กำหนด

กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคน เพราะไม่ต้องการให้คนที่มิฐานะดีกว่าใช้ทรัพย์สินมาทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ซึ่งเพดานค่าใช้จ่ายแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นแต่ละประเภทและแต่ละแห่ง โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ประกาศในส่วนของงบประมาณหลังจากที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณากำหนดตามความเหมาะสม การใช้จ่ายเกินจะเป็นความผิดมีโทษจำคุก ๑-๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือปรับเป็นจำนวน สามเท่าของเงินที่เกินจำนวนที่กำหนด หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และจะถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสิบปี

๓. ห้ามบริจาคเงิน และห้ามจัดมหรสพ

กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น บัญญัติห้ามผู้สมัครกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนด้วยการให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ห้ามการให้เงินหรือทรัพย์สินแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด ห้ามทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ห้ามเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด ห้ามหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครกระทำการดังกล่าวถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมถือว่า มีความผิดและมีโทษหนัก จำคุกตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งยี่สิบปี และกฎหมายยังให้ถือว่ากระทำการดังกล่าวเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง ซึ่งจะนำไปสู่การขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งอื่น ๆ ด้วย

๔. ห้ามหาเสียงนอกเวลาที่กำหนด

กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนดกรอบระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น

(๑) ในการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากครบวาระ ให้หาเสียงเลือกตั้งได้ตั้งแต่ ๑๘๐ วันก่อนวันครบวาระ จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากยุบสภา ให้หาเสียงเลือกตั้งได้ตั้งแต่วันยุบสภาจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๓) ในการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากตำแหน่งว่าง ให้หาเสียงเลือกตั้งได้ตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งการฝ่าฝืนย่อมเป็นความผิด มีโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. ห้ามฉีกบัตรเลือกตั้ง

กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นบัญญัติให้ผู้ที่ทำให้อายุบัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมาจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งชำรุดเสียหาย เป็นความผิด มีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินด้วย

๒.๔ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ถึงแม้การเลือกตั้งจะเป็นเพียงการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นต้นของประชาชน แต่ถ้ามองการจัดการเลือกตั้งสามารถทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความสำคัญและพลังของการมีส่วนร่วมได้แล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มข้นยิ่งขึ้นอาจเกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องตามมา กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสาธารณะในระดับท้องถิ่นจะมีความหมายและปฏิบัติได้จริง จำเป็นต้องอาศัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนผ่าน (๑) กลไกการทำงานแบบเปิดและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมประชาธิปไตย (๒) กิจกรรมการให้การศึกษาความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย และ (๓) เครือข่ายการทำงานร่วมกับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

(๑) กลไกการทำงานแบบเปิดและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมประชาธิปไตย

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการท้องถิ่นนับว่ามีพัฒนาการทั้งในเรื่องรูปแบบและกระบวนการที่มีความสำคัญและมีตัวแบบดี ๆ เกิดขึ้นทั่วโลก โดยแนวทางหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ทั่วโลกให้ความสนใจคือการนำแนวคิด “นวัตกรรมประชาธิปไตย (democratic innovation)” มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกลไกเชิงสถาบันที่มุ่งเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสร้างความผูกพันยึดมั่นในวิถีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ผ่านการจัดทำกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายที่เปิดให้ประชาชนทุกกลุ่ม สามารถเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเสมอภาคและมีความหมายในทุกขั้นตอน (Michels and De Graaf, ๒๐๑๓) ตัวอย่างในต่างประเทศที่มีการพูดถึงและถือเป็นต้นแบบในการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) ของชาวเมืองปอร์โต แองกลี (Porto Alegre) ประเทศบราซิล ที่ปัจจุบันมีการนำไปประยุกต์ใช้โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ มากกว่า ๒,๐๐๐ แห่งทั่วโลก (Schugurensky, ๒๐๑๖) ส่วนตัวอย่างในประเทศไทยนั้น พบว่า ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยหลายแห่งได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของท้องถิ่นอย่างกว้างขวางหลายรูปแบบตั้งแต่การจัดทำเวทีประชาคมเพื่อขอคำปรึกษาหารือหรือขอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายสาธารณะไปจนถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้าทำหน้าที่จัดกิจกรรมสาธารณะของชุมชนกันเอง

อย่างไรก็ตาม กระบวนการในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งกลุ่ม/ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ การใช้กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะเป็นเครื่องมือในการแปรเปลี่ยนความต้องการของประชาชนซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย ไปสู่ข้อตกลงที่วางอยู่บนผลประโยชน์ร่วมกัน จนสามารถนำไปพัฒนาเป็นนโยบายที่ปฏิบัติให้เกิดผลเป็นจริงได้นั้น จำเป็นต้องอาศัย องค์ความรู้ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจในการจัดกระบวนการ และมีความตระหนักถึงความละเอียดอ่อนของสถานการณ์ปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการในแต่ละครั้ง/ประเด็น

ตัวอย่างการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยที่มีความเป็นเลิศในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนมีจำนวน อยู่มาพอสมควร เช่น การจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน จังหวัดขอนแก่น สภาเมือง ขอนแก่น ของเทศบาลนครขอนแก่น การมีส่วนร่วมในการตรวจรับงานอย่างมีคุณภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ จังหวัด สุพรรณบุรี โครงการปฏิทินแจ้งบอกกล่าวภารกิจ เทศบาลเมืองสีคิ้ว โครงการชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารายได้ เทศบาลตำบล เขาสามยอด จังหวัดลพบุรี โครงการประชาคมตำบลเวียงพางคำสัญญา เทศบาลตำบลเวียงพางคำ จังหวัดเชียงราย โครงการถ่ายโอน การรักษาความสะอาด เทศบาลตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี โครงการสภาประชาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกระบี่ โครงการพัฒนาเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นร่วมขับเคลื่อนสู่ตำบลสุขภาวะ เทศบาลตำบลปริก จังหวัดสงขลา โครงการ สร้างสุขภาพแบบการมีส่วนร่วมโดยกองทุนหลักประกันสุขภาพ เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในวีระศักดิ์ เครือเทพ, ๒๕๔๘; สถาบันพระปกเกล้า ๒๕๕๓; ๒๕๕๔; ๒๕๖๒, อรทัย ก๊กผล, ๒๕๔๖; อรทัย ก๊กผล และวิลาวัลย์ หงษ์นคร, ๒๕๕๕)

ข้อสังเกตที่น่าสนใจและต้องนำมาถ่วงน้ำหนักอีกครั้งก็คือความสำเร็จในการสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่างที่หยิบยกมาข้างต้นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะ หน่วยงานปกครองระดับฐานรากที่สุดเองที่มีบทบาทสำคัญในการเปิดพื้นที่/สร้างเวทีการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ที่สำคัญกว่านั้น ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะถูกนำไปสู่การปฏิบัติจนเกิดเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความตระหนักถึง ความสำคัญและความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

(๒) กิจกรรมการให้การศึกษาความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย

การให้การศึกษาความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย (democratic citizenship education) คือการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความรู้สึกที่ตัวเองมีบทบาทหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้สึกว่า ตัวเองเป็นเจ้าของบ้านเมือง และเชื่อว่าตัวเองมีความสามารถที่จะดูแลรักษาบ้านเมืองได้ กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย ความร่วมมือของทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายด้านการศึกษา สถาบันการศึกษา สถาบันทางสังคมหรือจารีตประเพณีอื่น ๆ เช่น ครอบครัว องค์กรทางศาสนา ฯลฯ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับพื้นที่ และสื่อมวลชน ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในระดับชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการอดทนรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่างและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ และจากรุวรรณ แก้วมะโน, ๒๕๕๕; Crick, ๒๐๑๗) ความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นได้ดีในระดับชุมชนท้องถิ่นที่ประชาชนมีความใกล้ชิดกัน มีรากฐานทางสังคมและวัฒนธรรมเหมือน ๆ กัน และเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตร่วมกันมาเป็นเวลานานพอสมควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยการปกครอง ที่เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นแกนกลางในการสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ รวมทั้งเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงผลประโยชน์ของ ท้องถิ่นกับภาคส่วนอื่น ๆ นอกเขตพื้นที่ด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าไปหนุนเสริมกิจกรรมการให้การศึกษาความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยได้ ในหลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนให้สถานศึกษาในพื้นที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในเรื่องการเมืองและการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานในท้องถิ่นและกรมการแลกเปลี่ยน ข้อมูลกันระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังสามารถประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และสื่อมวลชน ให้เข้ามาสนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษาในท้องถิ่น ไม่ว่าจะโดยการสนับสนุนข้อมูลเอกสารเพิ่มเติม การเข้าไปบรรยายให้ความรู้หรือเข้าไปร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียน

การให้การศึกษาทางการเมืองที่ดีที่สุดคือการฝึกปฏิบัติ ที่ผ่านมาในโรงเรียนก็มีกิจกรรมที่ช่วยวางรากฐานความเป็นประชาธิปไตย อยู่บ้างแล้ว เช่น การเลือกตั้งหัวหน้าชั้น การเลือกตั้งประธานนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปสนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อใช้กิจกรรมเหล่านี้เป็นเสมือน “ห้องทดลอง” ให้เยาวชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ และฝึกฝนทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตัวอย่างที่ง่ายและสามารถอธิบายเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ในสังคมการเมือง ได้ชัดเจนที่สุดอันหนึ่งก็คือการเลือกตั้ง โรงเรียนสามารถใช้การเลือกตั้งทุกระดับในโรงเรียนเป็นเวทีสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งของไทยได้เป็นอย่างดี เช่น โดยการนำรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารหรือสภาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ และยังสามารถสอดแทรก ความรู้ ข้อคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติที่เหมาะสมในการเลือกตั้งให้แก่นักเรียนไปพร้อมกันด้วย เช่น การกระตุ้นให้นักเรียนที่ลงสมัคร รับเลือกตั้งนำเสนอนโยบายในการทำงานมากกว่าการโฆษณาชวนเชื่อในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ การแนะนำให้นักเรียนที่เป็นผู้ไปลงคะแนน ให้ความสำคัญกับการมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอเกี่ยวกับผู้สมัคร และการจัดเวทีให้นักเรียนที่ลงสมัครกับนักเรียนที่มีสิทธิเลือกตั้งได้มี โอกาสพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นต้น การดำเนินการในส่วนนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าไปร่วมสร้าง “บรรยากาศ” ให้มีความสมจริงมากขึ้น เช่น การจัดหน่วยเลือกตั้ง คูหาเลือกตั้ง และการนับคะแนน โดยใช้อุปกรณ์จริง ก็จะช่วยให้เยาวชน ในท้องถิ่นเกิดความสนใจอยากจะเรียนรู้ในเรื่องประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานมากขึ้น

นอกจากการสร้างการเรียนรู้ในสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังสามารถจัดกิจกรรมการให้การศึกษา ความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนภายนอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง เช่น การจัดตั้งสภาเยาวชนประจำตำบล การสนับสนุน กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนที่สนใจศึกษาประเด็นปัญหาที่อยู่รอบ ๆ ตัว เป็นต้น ในปัจจุบัน หน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศไทยได้มีการริเริ่มโครงการและหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมความเป็นพลเมืองในหมู่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ตลอดจนโครงการและหลักสูตรที่มุ่งสร้างความตระหนักและเพิ่มศักยภาพของประชาชนและคนทำงานในระดับพื้นที่ในเรื่องการมีส่วนร่วมอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น โครงการจัดทำ คู่มือกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โครงการลูกเสืออาสาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย และโครงการค่ายเยาวชนเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โครงการสร้าง ความเป็นพลเมือง (Project Citizen) และหลักสูตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People’s Audit) ของ สถาบันพระปกเกล้า และโครงการโตไปไม่โกงที่ศูนย์สาธารณะประโยชน์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมดำเนินการกับ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อนำเอา กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีอยู่แล้วเหล่านี้มาส่งเสริมความเป็นพลเมืองและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนขยายผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่

(๓) เครือข่ายการทำงานร่วมกับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

ผลการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญด้านการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นมีข้อเสนอที่ค่อนข้างจะตรงกันให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และผู้บริหารท้องถิ่นยังมีที่มานพื้นฐานการยอมรับ และความไว้วางใจของชุมชนผ่านการเลือกตั้งโดยตรงจากคนในพื้นที่ ในขณะที่ด้วยกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกทางการบริหาร ที่สามารถเชื่อมประสานนโยบายและข้อริบงประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ จากรัฐบาลส่วนกลางได้ (จรัส สุวรรณมาลา, ๒๕๕๘; วุฒิสาร ตันไชย, ๒๕๕๓; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, ๒๕๕๒) ด้วยเหตุนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายประเทศจึงได้รับการส่งเสริมและ สนับสนุนให้เป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่อย่างเต็มความสามารถ ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐ และของชุมชนหรือประชาชน ในพื้นที่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการทำงานเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน (Luhtakallio, ๒๐๑๒; Montambeault, ๒๐๑๖) นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่สถาบันพระปกเกล้าเสนอต่อโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ยังมีข้อค้นพบที่ยืนยันอย่างชัดเจนว่าท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้ก็ต่อเมื่อต้องรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ตลอดจนภูมิใจและเห็นค่าสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ฐานข้อมูลของพื้นที่หรือชุมชนจึงมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ อย่างยิ่ง ดังนั้น แนวทางสำคัญ ที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่นได้ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้และ พัฒนาวิธีการที่จะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่/ชุมชนสามารถค้นหาทุนทางสังคมและสร้างฐานข้อมูลของตนเองขึ้นมา โดยไม่ต้องร้องขอ หรือรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔)

ในปัจจุบัน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายในหลายประเทศให้ความสำคัญกับการวางหลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ได้แก่ การให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมาย (๒) การให้สิทธิประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และ (๓) การให้สิทธิแก่ประชาชนในการออกเสียงประชามติ (Altman, ๒๐๑๑) อย่างไรก็ตาม การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเหล่านี้จะบรรลุผลตามหลักการประชาธิปไตยได้ ผู้เข้าร่วมต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและเนื้อหาของสิ่งที่กำลังเรียกร้องผลักดัน รวมทั้งจะต้องมีโอกาสและทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอแก่การเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการด้วย (Fung, ๒๐๑๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชนและขบวนการภาคประชาสังคม ในอันที่จะเข้าไปให้คำปรึกษา สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และทำงานร่วมกันในฐานะภาคีเครือข่าย โดยตระหนักว่าการเข้าไปมีบทบาทตรงนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นส่วนสำคัญของการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศสวีเดนแลนด์และอีกหลายประเทศในยุโรปตะวันตก เช่น เยอรมนี อิตาลี นับเป็นตัวอย่างของ การสนับสนุนการทำงานร่วมกันของประชาชนในกระบวนการริเริ่มและจัดทำประชามติเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและทางออกของปัญหาสำคัญ ๆ ในท้องถิ่น (Qvortrup, ๒๐๑๘)

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่านวัตกรรมและทิศทางใหม่ของการสร้างประชาธิปไตยที่ระดับท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญได้ปรับเปลี่ยนไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงมากขึ้น นั่นคือ การพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยและความเป็นพลเมือง รวมถึงการสร้างความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคมให้เกิดขึ้นที่การเมืองระดับรากฐานอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากที่เคยมุ่งเน้นไปที่การจัดและให้บริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นเสมือนลูกค้าไปสู่บทบาทใหม่ที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น มองการปกครองท้องถิ่นเป็นพื้นที่ของการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและกลุ่ม/ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมในการเมืองและการกำหนดนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมประชาธิปไตยและปรับวิธีการทำงานให้มีความคล่องตัว มีความเป็นประชาธิปไตยภายในองค์กร ตลอดจนมีการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสามารถในการตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคตที่มีความซับซ้อนและผันผวน การเลือกตั้งในฐานะการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่สุดของประชาชนจึงเป็นเสมือนประตูบานแรกที่จะช่วยให้เป้าหมายการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นที่กล่าวมาประสบความสำเร็จได้ โครงการวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญกับการประเมินการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบด้วย

๒.๕ ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หากนับระยะเวลาจากวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ย้อนไปถึงช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งสุดท้ายก่อนหน้านั้น พบว่า ประชาชนชาวไทยห่างหายจากการเลือกตั้งท้องถิ่นมาอย่างยาวนานราว ๗ ปี เนื่องจากภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกมารวม ๗ ฉบับ ได้แก่

- (๑) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- (๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๖/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาเขตเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- (๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- (๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๕) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล การยกฐานะเป็นเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาล ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๖) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๙ เรื่อง การให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งและการแต่งตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๗) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งนายกเมืองพัทยา ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

ประกาศฯ และคำสั่งฯ ดังกล่าวมีผลทำให้การจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ครบวาระหรือพ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นถูกต้องไว้ก่อนจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ แม้ภายหลังเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒ แล้ว การจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้มีการดำเนินการทันที เนื่องจากในบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๔๒ ของกฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดว่า

“ในการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ... ..ในกรณีที่ไม่มีคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี”

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงมีความสำคัญไม่เพียงเพราะเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เท่านั้น แต่ยังเป็นการเริ่มต้นนับหนึ่งสำหรับการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ตามลำดับต่อไป นอกจากนี้ ตลอดระยะเวลาเกือบ ๗ ปี ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหลายประการที่มีผลต่อการเมือง การเลือกตั้ง และการพัฒนาประชาธิปไตย ในภาพรวม การจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเกิดขึ้นในบรรยากาศอันน่าจับตาที่อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมกลางคะแนนเสียงของประชาชน ตลอดจนการบริหารจัดการ การเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม อย่างน้อยใน ๓ ประการสำคัญ กล่าวคือ

ประการที่ ๑ การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้เป็นการจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งประเทศไทยเคยมีประสบการณ์การจัดการเลือกตั้งภายใต้การระบาดของโรคระบาดดังกล่าวมาบ้างแล้ว โดยเฉพาะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดลำปางและสมุทรปราการ ส่งผลให้ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการวางมาตรการในการจัดเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์ของโรคระบาดออกมา และได้มีการนำมาใช้เป็นแนวทางของการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงเลือกตั้งท้องถิ่นด้วย โดยมาตรการสำคัญ ได้แก่ การเตรียมการทั้งในด้านของเจ้าหน้าที่ต้องสวมหน้ากากอนามัย เฟสชิลด์ (face shield) และถุงมือตลอดเวลาปฏิบัติกร และด้านผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งต้องสวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง ๒ เมตร ตรวจวัดอุณหภูมิ ล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ก่อนเข้า-ออกจากเขตลงคะแนนเลือกตั้ง หากพบว่ามีอุณหภูมิ สูงเกิน ๓๗.๕ องศา จะต้องลงคะแนนที่คูหาพิเศษ จึงมีความน่าสนใจว่า มาตรการที่กล่าวมาจะสามารถมีการดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกหน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศในการเลือกตั้งท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้หรือไม่ และส่งผลอย่างไรต่อประสิทธิภาพของการจัดการเลือกตั้ง

ประการที่ ๒ บริบทของการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้อยู่ในช่วงกระแสการเรียกร้องทางการเมืองที่เชื่อมโยงระหว่างการเมืองระดับชาติกับการเมืองระดับท้องถิ่น ช่วงเวลานี้จึงได้เห็นความเชื่อมโยงที่มากขึ้นระหว่างพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนและทำหน้าที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตอบสนองกระแสข้อเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สาธารณะ อาทิ พรรคก้าวไกล (ซึ่งตั้งขึ้นมาจากอดีตพรรคอนาคตใหม่ที่ถูกยุบพรรคการเมืองไป) จึงเป็นเหตุให้คณะก้าวหน้าซึ่งเป็น

กลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่มีความเห็นพ้องกับพรรคก้าวไกล ได้นำกระแสการเมืองระดับชาติมาใช้สนับสนุนหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ด้วย (มติชนสุดสัปดาห์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๓) หรือเช่นเดียวกับพรรคเพื่อไทยที่มีสมาชิกพรรคที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาแสดงบทบาทสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นมากขึ้น (เดอะ สแตนดาร์ด, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓) ด้วยเหตุนี้ การเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้จึงมีข้อสังเกตที่เห็นกลุ่มภาคประชาชนอย่างคณะก้าวหน้านำประเด็นการเลือกตั้งท้องถิ่นมาเป็นตัวชูธงเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้การเมืองระดับชาติ รวมถึงบทบาทของพรรคการเมืองระดับชาติอย่างพรรคเพื่อไทยเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งผู้สมัครในนามของพรรคเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงถึงความเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการมากยิ่งขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองระดับชาติกับการเมืองระดับท้องถิ่น

ประการที่ ๓ การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นหลายประการ โดยสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสาระที่บัญญัติไว้เดิมในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นฉบับก่อน ๆ และอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเลือกตั้งอย่างมีนัยยะสำคัญ มีดังนี้

๑. การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติไว้ว่า ในการแบ่งเขตเลือกตั้งต้องพยายามจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันมากที่สุด และต้องแบ่งพื้นที่ของแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกัน พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดข้อยกเว้นในกรณีพื้นที่ของแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ติดต่อกันไว้ โดยบัญญัติว่าในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้จัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันมากที่สุด และพื้นที่ของแต่ละเขตเลือกตั้งต้องติดต่อกัน เว้นแต่ตามสภาพพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ไม่อาจแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีพื้นที่ติดต่อกันได้จะกำหนดให้เขตเลือกตั้งมีพื้นที่ไม่ติดต่อกันเท่าที่จำเป็นก็ได้

๒. การกำหนดหน่วยเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่าการกำหนดหน่วยเลือกตั้งให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัย ในการไปลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ใช้สำหรับการกำหนดหน่วยเลือกตั้งใหม่ โดยบัญญัติให้การกำหนดหน่วยเลือกตั้งให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัย ในการไปลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

นอกจากนี้ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้งก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงจาก เดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่า การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการกำหนดเปลี่ยนแปลงข้อยกเว้นเสียใหม่ให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยบัญญัติว่า การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้งให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้

๓. ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติไว้ ๑๗ ข้อ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติเพิ่มขึ้น ๙ ข้อ รวมเป็น ๒๖ ข้อ ประกอบด้วย ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่กำหนดให้สอดคล้องกับลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๓) ๑ ข้อ คือ “(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ” และลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่กำหนดเพิ่มขึ้นมา โดยให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นบุคคลทุจริตหรือเคยต้องคดีทุจริตในระบบราชการ หรือถูกไล่ออกเนื่องจากสร้างความเสียหายให้แก่ ระบบราชการ ๘ ข้อ ได้แก่

“(๘) เคยถูกล้างให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ”

“(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

“(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน”

“(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง”

“(๑๒) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

“(๑๓) เคยพ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง”

“(๑๔) เคยถูกล้างให้พ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง”

“(๑๕) เคยถูกล้างให้พ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยหน้าที่และอำนาจ หรือประพฤติตนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแก่ราชการ และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง”

๔. หลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งมีการกำหนดเพิ่มเติมจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งให้ผู้สมัครยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การยื่นใบสมัครให้ผู้สมัครยื่นหลักฐานการสมัครพร้อมกับชำระค่าธรรมเนียมการสมัครตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ผู้สมัครยังต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาดำเนินการสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นผู้ไม่ได้เสียภาษีเงินได้ ให้ทำเป็นหนังสือยืนยันการไม่ได้เสียภาษีพร้อมสาเหตุแห่งการไม่ได้เสียภาษีด้วย

๕. ช่วงเวลาในการออกเสียงลงคะแนนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่า ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ขยายช่วงเวลาในการออกเสียงลงคะแนนเพิ่มขึ้นอีกสองชั่วโมง โดยบัญญัติว่า ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๗.๐๐ น.

๖. การจำกัดสิทธิกรณีไม่ใช่สิทธิเลือกตั้งและไม่ชี้แจงเหตุมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติให้ผู้ที่ไม่ใช่สิทธิเลือกตั้งและไม่ชี้แจงเหตุถูกจำกัดสิทธิได้แก่ สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น และสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดใหม่ให้ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ชี้แจงเหตุถูกจำกัดสิทธิและห้ามดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- (๑) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
- (๒) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- (๓) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง

เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมืองและข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

(๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการ ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่น

(๖) ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น และเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่นตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่น

๗. ระยะเวลาการจัดการเลือกตั้งกรณีสั่งให้จัดการเลือกตั้งใหม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่า ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการจัดการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะมิได้มีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษหรือไม่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนให้แล้วเสร็จและประกาศผลการเลือกตั้ง หรือจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแล้วแต่กรณีโดยเร็ว พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการจัดการเลือกตั้งกรณีสั่งให้จัดการเลือกตั้งใหม่ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยบัญญัติว่า ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การจัดการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะมิได้มีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษหรือไม่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนให้แล้วเสร็จและประกาศผลการเลือกตั้ง หรือจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือดำเนินการอื่นที่จำเป็น แล้วแต่กรณีโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

๘. การคัดค้านการเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล การเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้ว หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัครผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้นเห็นว่าการเลือกตั้ง หรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้องให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดใหม่โดยบัญญัติว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครมีสิทธิยื่นคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่กรณีมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้คัดค้านอาจยื่นคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่

- (๑) คัดค้านเพราะไม่แสดงบัญชีรายรับรายจ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นเรื่องได้ตั้งแต่วันเลือกตั้ง จนถึงร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง
- (๒) การคัดค้านเกี่ยวกับการนับคะแนนให้คัดค้านในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือกรณีคัดค้านการนับคะแนนให้คัดค้านก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

นอกจากการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว ในส่วนของพระราชบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น พบว่า มีสาระสำคัญที่คงตามหลักการของพระราชบัญญัติเดิมไว้และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมที่น่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีจำนวนระหว่าง ๒๔-๔๘ คน ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในจังหวัดนั้น ๆ โดยใช้เขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง

และให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เขตเลือกตั้งละ ๑ คน หรือถ้าอำเภอใดมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มากกว่านั้น ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นหลายเขตในอำเภอเดียวกันได้ โดยให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกที่จะพึงมีในอำเภอนั้น ๆ

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้นายกเทศมนตรี จำนวน ๑ คน และสมาชิกสภาเทศบาล จะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลแต่ละเขตจะมีจำนวนสมาชิกเท่ากันที่ ๖ คน โดยที่เทศบาลแต่ละรูปแบบจะมีจำนวนเขตไม่เท่ากัน ดังนี้

๑. กรณีของเทศบาลตำบล แบ่งเป็น ๒ เขตเลือกตั้ง รวมมีสมาชิกสภา ๑๒ คน
๒. กรณีของเทศบาลเมือง แบ่งเป็น ๓ เขตเลือกตั้ง รวมมีสมาชิกสภา ๑๘ คน
๓. กรณีของเทศบาลนคร แบ่งเป็น ๔ เขตเลือกตั้ง รวมมีสมาชิกสภา ๒๔ คน

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง และกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้เขตเลือกตั้งละ ๑ คน เท่ากัน แต่สำหรับหมู่บ้านขนาดเล็กที่มีประชากรไม่ถึง ๒๕ คน มีให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้านนั้น และให้ไปรวมเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับหมู่บ้านที่อยู่ติดกันแทน ทั้งนี้ จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนหมู่บ้านของตำบลนั้น ๆ หรืออย่างน้อยให้มี ๖ คน โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๕/๑ ได้วางแนวทางสำหรับกรณีที่ยังคงการบริหารส่วนตำบลใดมีไม่ครบ ๖ เขตเลือกตั้งไว้ โดยกำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๖ คน ตามหลักเกณฑ์ ต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ยังคงการบริหารส่วนตำบลใดมี ๑ เขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๖ คน

(๒) ในกรณีที่ยังคงการบริหารส่วนตำบลใดมี ๒ เขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละ ๓ คน

(๓) ในกรณีที่ยังคงการบริหารส่วนตำบลใดมี ๓ เขตเลือกตั้ง ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขตเลือกตั้งละ ๒ คน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีจำนวน ๑ คน และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตกรุงเทพมหานครติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ใช้เขตเป็นเขตเลือกตั้งประกอบด้วยสมาชิกสภา จำนวนเขตละ ๑ คน แต่หากเขตใดมีประชากรเกิน ๑๕๐,๐๐๐ คน ให้มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น ๑ คน ต่อประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คน เศษของ ๑๕๐,๐๐๐ คน ถ้าเกิน ๗๕,๐๐๐ คน ให้มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอีก ๑ คน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้นายกเมืองพัทยา จำนวน ๑ คน และสมาชิกสภาเมืองพัทยา จำนวน ๒๔ คน มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาให้แบ่งเขตเมืองพัทยาเป็น ๔ เขตเลือกตั้ง และต้องมีจำนวนสมาชิกสภาเมืองพัทยานั้นจำนวน ๖ คนเท่ากันทุกเขตเลือกตั้ง

กล่าวโดยสรุป การจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความสำคัญเนื่องจากการจัดการเลือกตั้งภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท นอกจากนี้ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปและการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังมีส่วนสำคัญทำให้เกิดความเชื่อมโยงจากพรรคการเมืองระดับชาติที่ขยายประเด็นการหาเสียงและมุ่งสร้างกระแสทางการเมืองเข้าสู่ปริณทลของการเมืองระดับท้องถิ่นมากขึ้น การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้จึงเป็นโอกาสสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ การรับรู้ และพฤติกรรมการเลือกตั้ง ตลอดจนความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งและประชาธิปไตยโดยภาพรวมของประเทศ การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้ยังเป็นการพิสูจน์ถึงประสิทธิภาพในการจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์พิเศษท่ามกลางการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ อีกประการหนึ่งด้วย

ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายงานนี้ทำการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology) และเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน (hybrid methods of data collection and analysis) ระหว่างการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative method) ได้แก่ การสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ ร่วมกับการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative method) ได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม และการบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตการณ์ โดยวิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวได้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่กำหนดไว้ ๔ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง (๒) การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง (๓) การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง (๔) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังรายละเอียดวิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลแต่ละด้านต่อไปนี้

๓.๑ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งของรายงานนี้ใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) กำหนดทำการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ๒ ครั้งต่อการเลือกตั้งแต่ละรูปแบบ ครั้งแรกทำการเก็บข้อมูลในช่วง ๑-๒ สัปดาห์ก่อนวันเลือกตั้ง และครั้งที่สองเมื่อผ่านวันเลือกตั้งไปแล้วประมาณ ๑ เดือน
- ๒) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแต่ละครั้ง กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\text{Sample size} = \frac{z^2 \times p (1 - p)}{e^2} \div \left(1 + \left(\frac{z^2 \times p (1 - p)}{e^2} \right) \right)$$

z คือค่า z score กำหนดที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ (๑.๙๖)

e คือค่า margin of error กำหนดที่ค่า ±๒.๕ สำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และ ±๕ สำหรับการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร และ ±๗ สำหรับการเลือกตั้งเมืองพัทยา

N คือขนาดประชากร (population size) จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

p^๑ คือสัดส่วนประชากร (population proportion) กำหนดที่ร้อยละ ๕๐

ทั้งนี้ จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้นทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลในการเลือกตั้งแต่ละประเภท ดังนี้

- ๒.๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง และภายหลังการเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง รวมจำนวนตัวอย่าง ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๓,๐๘๐ ตัวอย่าง

- ๒.๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง และภายหลังการเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง รวมจำนวน ตัวอย่าง ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๓,๐๘๐ ตัวอย่าง
- ๒.๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง และภายหลังการเลือกตั้ง จำนวน ไม่น้อยกว่า ๑,๕๔๐ ตัวอย่าง รวมจำนวนตัวอย่าง ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๓,๐๘๐ ตัวอย่าง
- ๒.๔) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง จำนวน ๘๐๐ ตัวอย่าง และภายหลังการเลือกตั้ง จำนวน ๘๐๐ ตัวอย่าง รวมจำนวน ตัวอย่าง ทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ ตัวอย่าง
- ๒.๕) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง และภายหลังการเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง รวมจำนวนตัวอย่าง ทั้งสิ้น ๘๐๐ ตัวอย่าง

๓) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามแต่ละครั้งดำเนินการโดยพนักงานภาคสนามที่ได้รับการอบรมจาก คณะผู้วิจัย โดยมีการดำเนินการเก็บข้อมูลในการเลือกตั้งแต่ละประเภท ดังนี้

- ๓.๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามใน ๗๖ จังหวัด และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้าง ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และถิ่นที่อยู่ (ในเขต/นอกเขต เทศบาล)
- ๓.๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ใน ๗๖ จังหวัด และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขต เทศบาลของแต่ละจังหวัด ในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และถิ่นที่อยู่ (เขตเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/ เทศบาลตำบล)
- ๓.๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามใน ๗๖ จังหวัด และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้าง ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขต อบต. ของแต่ละจังหวัดในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และถิ่นที่อยู่ (อบต. ในเขตอำเภอเมือง/อำเภออื่น ๆ)
- ๓.๔) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตามแบบสอบถามในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครทั้ง ๖ โซน และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะสอดคล้อง กับโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ๆ ในเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษา
- ๓.๕) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตามแบบสอบถามในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองพัทยา และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้าง ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยาในเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษา

๔) แบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งในครั้งนี้ ถูกออกแบบขึ้นเพื่อใช้วัดทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนใน ๒ ประเด็นหลัก ประเด็นแรก มุ่งชี้วัดระดับความพึงพอใจของประชาชน ต่อการจัดการเลือกตั้ง และประเด็นที่สอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร่วมกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว และทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะคำตอบของผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ๆ ที่ดำเนินการ เก็บข้อมูลในการเลือกตั้งแต่ละประเภทเท่านั้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ต่อการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละประเภทได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ จำนวนข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ผลดังกล่าวจะต้องไม่มีผลทำให้

ค่า z score ที่กำหนดไว้ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ และค่า margin of error ที่กำหนดไว้ที่ค่า ± 0.5 เปลี่ยนแปลง และกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ต้องสามารถเป็นตัวแทนความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละประเภทได้ตามลักษณะโครงสร้างทางประชากรศาสตร์ อาทิ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นที่ที่อยู่อาศัย

๓.๒ การประเมินการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น

การประเมินการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลเป็น ๒ วิธี คือ

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือ พนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยการสุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็นทางสถิติ (possibility sampling) จังหวัดสำหรับการเก็บข้อมูลตามภูมิภาค ๆ ละ ๑ จังหวัด ซึ่งในการประเมินครั้งนี้แบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ในกรณีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จะแบ่งออกเป็น ๘ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้) ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่าง ส่วนกรณีการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาจะพิจารณาการกระจายตัวของผู้ให้ข้อมูลให้ครอบคลุมมากกว่าหนึ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่ง ความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง รวมผู้ให้ข้อมูลไม่น้อยกว่า ๔๘ คน สำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และไม่น้อยกว่า ๖ คน สำหรับการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methods) โดยใช้วิธีการทำความเข้าใจกับข้อมูล (familiarization) กำหนดกรอบประเด็น (thematic framework) และให้รหัสหรือการจัดทำดัชนี (coding/indexing) เพื่อสรุปประมวลข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการจัดการข้อมูลเป็นตาราง/แผนภูมิ การแปลความ การเปรียบเทียบ เพื่อสรุปผล

๒) การใช้แบบสังเกตการณ์เก็บข้อมูลที่มีการสุ่มเลือกอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๒.๑) ขั้นตอนการคำนวณหาตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)}{\frac{\Sigma^2}{Z^2 99\%} + \frac{P(1-P)}{N}}$$

n = ขนาดตัวอย่างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

P = ค่าระดับความเป็นเอกพันธ์และวิวิธพันธ์ (Homogeneity and Heterogeneity)

Σ^2 = ความคลาดเคลื่อน (Margin of Error)

$Z^2 99\%$ = ช่วงความเชื่อมั่น (Confidence Level)

N = ช่วงความเชื่อมั่น (Confidence Level)

ทั้งนี้ เมื่อได้ผลลัพธ์มาแล้วจะมีการคำนวณต่อ เนื่องจากขนาดตัวอย่างที่จำเป็นต่อการสังเกตการณ์ครั้งนี้ไม่ใช่จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นจำนวนหน่วยเลือกตั้ง ฉะนั้น จึงต้องค้นหาข้อมูลค่าเฉลี่ยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อ ๑ หน่วยเลือกตั้ง

$$\text{ค่าเฉลี่ยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อ ๑ หน่วยเลือกตั้ง} = \frac{\text{จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด}}{\text{จำนวนหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด}}$$

จากนั้น นำค่าเฉลี่ยนั้นมาหารขนาดตัวอย่างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงจะได้ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนหน่วยเลือกตั้ง

$$\text{จำนวนตัวอย่างหน่วยเลือกตั้ง} = \frac{\text{ค่าเฉลี่ยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อ ๑ หน่วยเลือกตั้ง}}{\text{ขนาดตัวอย่างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง}}$$

เมื่อคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้เป็นที่เรียบร้อยแล้วให้นำจำนวนของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดมาหารด้วยจำนวนขนาดตัวอย่างหน่วยเลือกตั้ง ผลลัพธ์นั้นจะทำหน้าที่เป็นค่าคำนวณการเลือกหน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมด โดยให้ทำการสุ่มหน่วยเลือกตั้งแรกเริ่มขึ้นมาเป็นจุดเริ่มต้นจากนั้นก็บวกผลลัพธ์ที่หามาได้ไปจนกว่าจะได้หน่วยเลือกตั้งครบตามจำนวนของขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้

$$\text{ค่าคำนวณการเลือกหน่วยเลือกตั้ง} = \frac{\text{จำนวนหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด}}{\text{จำนวนขนาดหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด}}$$

ดังนั้น ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด^๑ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการเก็บข้อมูลใน ๑,๓๐๐ หน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศ แยกเป็น หน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๖๕๐ หน่วย การเลือกตั้งเทศบาล ๑๙๕ หน่วย และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ๔๕๕ หน่วย ส่วนการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาจะดำเนินการเก็บข้อมูลใน ๙๐ หน่วยเลือกตั้ง แยกเป็น หน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร ๖๐ หน่วย และการเลือกตั้งเมืองพัทยา ๓๐ หน่วย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร่วมกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว

๓.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งอาศัยวิธีการ ดังนี้

๓.๓.๑ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั้ง ๕ รูปแบบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนวันเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และภายหลังจากวันเลือกตั้งจนเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง โดยการคัดเลือกพื้นที่ที่จะลงสังเกตการณ์นั้นใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์พิจารณาในเรื่องความหลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่เป็นหลัก รวมทั้งพื้นที่ที่จะลงสังเกตการณ์ไม่น้อยกว่า ๔ พื้นที่ สำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่น้อยกว่า ๒ พื้นที่ สำหรับการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องโดยอาศัยวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลเช่นเดียวกันกับการประเมินการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมผู้ให้ข้อมูลไม่น้อยกว่า ๔๐ คนสำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่น้อยกว่า ๕ คน สำหรับการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methods) โดยใช้วิธีการทำความเข้าใจกับข้อมูล (familiarization) กำหนดกรอบประเด็น (thematic framework) และให้รหัสหรือการจัดทำดัชนี (coding/indexing) เพื่อสรุปประมวลข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการจัดการข้อมูล เป็นตาราง/แผนภูมิ การแปลความ การเปรียบเทียบ เพื่อสรุปผล

^๑ การประเมินผลจากแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้การอ้างอิงจากผลการศึกษาที่สถาบันพระปกเกล้าดำเนินการในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในช่วงกลางเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

๓.๓.๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล)

๑) **การประชุมกลุ่ม (focus group)** ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มดังกล่าวอาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methods) โดยใช้วิธีการทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (familiarization) กำหนดกรอบประเด็น (thematic framework) และให้รหัสหรือการจัดทำดัชนี (coding/indexing) เพื่อสรุปประมวลข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการจัดการข้อมูลเป็นตาราง/แผนภูมิ การแปลความ การเปรียบเทียบ เพื่อสรุปผล

๒) **สัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม (questionnaire interview)** ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean)

๓.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องร่วมกับการประชุมกลุ่มดังนี้

๑) **การสัมภาษณ์เชิงลึก**ผู้เกี่ยวข้องอาศัยวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลเช่นเดียวกับการประเมิน การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๑ และตัดผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกจากกลุ่มเป้าหมายรวมผู้ให้ข้อมูลไม่น้อยกว่า ๔๐ คน สำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่น้อยกว่า ๕ คน สำหรับการเลือกตั้งกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้อาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methods) โดยใช้วิธีการทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (familiarization) กำหนดกรอบประเด็น (thematic framework) และให้รหัสหรือการจัดทำดัชนี (coding/indexing) เพื่อสรุปประมวลข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการจัดการข้อมูลเป็นตาราง/แผนภูมิ การแปลความ การเปรียบเทียบ เพื่อสรุปผล

๒) **สัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม (questionnaire interview)** ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มดังกล่าวอาศัยวิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methods) โดยใช้วิธีการทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (familiarization) กำหนดกรอบประเด็น (thematic framework) และให้รหัสหรือการจัดทำดัชนี (coding/indexing) เพื่อสรุปประมวลข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการจัดการข้อมูลเป็นตาราง/แผนภูมิ การแปลความ การเปรียบเทียบ เพื่อสรุปผล

ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัยฉบับสมบูรณ์จะดำเนินการจัดสัมมนาและวิพากษ์เล่มรายงานเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัยสู่สาธารณะ

ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเห็นชอบตามร่างแผนการจัดการเลือกตั้งเพื่อกำหนดให้มีการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเวลาต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ลงนามเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีผลบังคับให้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในระยะ ๖๐ วัน หลังการประกาศดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

บทนี้นำเสนอผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง
๒. ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้ง
๓. ผลการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
๔. ผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๔.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งในส่วนนี้เป็นการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด กระจายไปใน ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยดำเนินการเก็บข้อมูล รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกดำเนินการระหว่าง วันที่ ๑๐-๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้ทำการสอบถามประชาชนจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๙๖ คน เพื่อทำการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และครั้งที่สองดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๑-๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยได้ทำการสอบถามประชาชนจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๖๘ คน เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด^๖ ผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

๔.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๙๖ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ (๑.๙๖) และค่า margin of error ที่

^๖ การเก็บข้อมูลในช่วงก่อนวันเลือกตั้งดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและภาคีเครือข่ายภาควิชาการและภาคประชาสังคมทั่วประเทศ ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ภายใต้โครงการประเมินผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยกระบวนการการนับคะแนนเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (Parallel Vote Tabulation: PVT) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมของโครงการดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ผลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของงานวิจัยนี้ เพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของการประเมิน

กำหนดค่าไว้ที่ ± 2.5 เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อย่างครอบคลุมตามโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นที่ที่อยู่อาศัย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นเพศชาย จำนวน ๗๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔ เพศหญิง จำนวน ๗๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖ และเพศอื่น ๆ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑ ในจำนวนนี้เป็นผู้มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๙ รองลงมาเป็นผู้มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ ผู้มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๒๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖ ผู้มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๖๓ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๗.๓ และผู้มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕ ตามลำดับ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด จำนวน ๖๓๐ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๑.๔ รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖ ตามลำดับ ในแง่ที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนคร จำนวน ๔๖๕ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๐.๖ อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล จำนวน ๓๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ และอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖๗๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๔.๑ (ตารางที่ ๔.๑)

ตารางที่ ๔.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๗๓๕	๔๘.๔
	หญิง	๗๘๔	๕๑.๖
	อื่น ๆ	๑	๐.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๐๕	๑๓.๕
	๒๖-๓๕ ปี	๒๘๓	๑๘.๖
	๓๖-๔๕ ปี	๓๑๕	๒๐.๗
	๔๖-๖๐ ปี	๔๕๔	๒๙.๙
	๖๑ ปีขึ้นไป	๒๖๓	๑๗.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐	
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๓๕๕	๒๓.๔
	มัธยมศึกษา	๖๓๐	๔๑.๔
	ปริญญาตรี	๔๑๙	๒๗.๖
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๑๖	๗.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐	
บ้านอยู่ในเขตพื้นที่	เทศบาลเมือง/เทศบาลนคร	๔๖๕	๓๐.๖
	เทศบาลตำบล	๓๘๔	๒๕.๓
	อบต.	๖๗๑	๔๔.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง และส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ โดยมีรายละเอียดผลการประเมินแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร

ผลการประเมินในส่วนนี้เป็น การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับความสนใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑.๑) ความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การวัดระดับความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของการประเมินนี้เป็นการให้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจของตนเองเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ ตามมาตราวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด ผลปรากฏว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ค่อนข้างสูง โดยให้คะแนนความสนใจเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๓๖ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนความสนใจเกี่ยวกับ การเลือกตั้งในช่วง ๗ - ๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความสนใจ ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๓๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๑๐ คะแนน จำนวน ๓๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๗ คะแนน จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๙ คะแนน จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๒.๐ ตามลำดับ นอกจากนี้ นำสนใจว่า ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ ๐ คะแนนเลยแม้แต่คนเดียว ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจต่ำกว่า ๕ คะแนนมีจำนวนรวมกันเพียง ๑๒๓ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๑ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๒)

ตารางที่ ๔.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

คะแนนความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	๒๖	๑.๗
๒	๒๘	๑.๘
๓	๒๔	๑.๖
๔	๔๕	๓.๐
๕	๑๘๓	๑๒.๐
๖	๑๗๘	๑๑.๗
๗	๒๒๑	๑๔.๕
๘	๓๒๐	๒๑.๑
๙	๑๘๒	๑๒.๐
๑๐	๓๑๓	๒๐.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๓๖
S.D		๒.๑๔๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑.๒.๑) ความถี่ในการติดตามข่าวสาร

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ของการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีการติดตามข่าวสารทุกวัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖ รองลงมาคือ มีการติดตามข่าวสารประมาณสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๙ และมีการติดตามข่าวสาร ๓-๔ วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔ ตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าแทบจะไม่ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้เลย มีเพียง ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๓)

ตารางที่ ๔.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามทุกวัน	๓๕๘	๒๓.๖
ติดตามเกือบทุกวัน (๕-๖ วันต่อสัปดาห์)	๒๐๙	๑๓.๘
ติดตาม ๓-๔ วันต่อสัปดาห์	๒๘๐	๑๘.๔
ติดตามประมาณสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง	๓๐๒	๑๙.๙
นาน ๆ ติดตามที (เดือนละ ๒-๓ ครั้ง)	๑๙๐	๑๒.๕
แทบจะไม่ได้ติดตามเลย	๑๘๑	๑๑.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒.๒) ช่องทางที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร

ในส่วนของช่องทางที่ประชาชนใช้ในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ประชาชนมีการติดตามข่าวสารผ่านทางช่องทางการหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางเสียง ฯลฯ) มากที่สุด จำนวน ๗๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖ รองลงมาคือ การติดตามข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (เช่น Facebook Line เป็นต้น) จำนวน ๓๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ และมีการติดตามผ่านทางช่องทางคำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ นอกจากนี้ ประชาชนยังมีการติดตามข่าวสารผ่านทางป้ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ โทรทัศน์ จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓ หอกระจายข่าว จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ ช่องทางอื่น ๆ จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒ วิทยุ จำนวน ๒๕ คน ร้อยละ ๑.๖ และหนังสือพิมพ์ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๔)

ตารางที่ ๔.๔ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ช่องทางการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	๑๗	๑.๑
วิทยุ	๒๕	๑.๖
โทรทัศน์	๘๐	๕.๓
อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line)	๓๓๓	๒๑.๙
หอกระจายข่าว	๓๙	๒.๖

ช่องทางการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ป้ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ	๑๑๐	๗.๒
คำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ	๑๕๙	๑๐.๕
การหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางหาเสียง ฯลฯ)	๗๒๔	๔๗.๖
อื่น ๆ	๓๓	๒.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการประเมินในส่วนนี้มุ่งทดสอบความรู้ (การรับรู้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาว่าประชาชนมีความพร้อมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากน้อยเพียงใด

๒.๑) การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวันเลือกตั้ง ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑,๔๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖ และมีจำนวนผู้ไม่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในวันดังกล่าวเพียง ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๕)

ตารางที่ ๔.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน

มีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๔๖๘	๙๖.๖
ยังไม่ทราบ	๕๒	๓.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าตัวเองจะต้องไปลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งใด จำนวน ๑,๔๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓ ส่วนผู้ที่ยังไม่ทราบข้อมูลนี้มีเพียง ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๖)

ตารางที่ ๔.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

หน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๔๔๘	๙๕.๓
ยังไม่ทราบ	๗๒	๔.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๓) การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

เมื่อสอบถามต่อไปถึงเวลาที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าช่วงเวลาของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้กำหนดไว้ในช่วงเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๑,๔๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบข้อมูลดังกล่าวมีจำนวนเพียง ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๗)

ตารางที่ ๔.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

ลงคะแนนได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๔๒๔	๙๓.๗
ยังไม่ทราบ	๙๖	๖.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๔) การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากวัน เวลา และสถานที่แล้ว ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังทราบว่า การเลือกตั้ง ครั้งนี้เป็น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑,๕๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๗ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบว่าในเรื่องนี้มีจำนวนเพียง ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๘)

ตารางที่ ๔.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งครั้งนี้คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๕๐๐	๙๘.๗
ยังไม่ทราบ	๒๐	๑.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๕) การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

เมื่อสอบถามประชาชนว่าประชาชนทราบหรือไม่ว่าการแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งอาจทำให้ประชาชนที่แจ้งเบาะแสได้รับเงินรางวัลขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงข้อมูลในเรื่องนี้ โดยมีผู้ตอบ จำนวน ๙๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔ ในขณะที่ประชาชนที่ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและรางวัลที่อาจได้รับ มีจำนวน ๕๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖ (ตารางที่ ๔.๙)

ตารางที่ ๔.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

การแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๕๗๒	๓๗.๖
ยังไม่ทราบ	๙๔๘	๖๒.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๖) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เมื่อสอบถามต่อไปถึงจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดที่ผู้ตอบแบบสอบถามทราบชื่อ ปรากฏว่า ประชาชนส่วนใหญ่ระบุว่าตนเองทราบชื่อผู้สมัครนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดในจังหวัดของตนครบทุกคน มีจำนวน ๖๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ทราบชื่อผู้สมัครตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป จำนวน ๕๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒ และประชาชนที่ทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนเสียงให้ จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ ในขณะที่มีประชาชนที่ตอบว่ายังไม่ทราบชื่อผู้สมัครเลยแม้แต่คนเดียว จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๑๐)

ตารางที่ ๔.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ทราบชื่อผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ทราบชื่อทุกคน	๖๒๐	๔๐.๘
ทราบชื่อผู้สมัครตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป	๕๘๐	๓๘.๒
ทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนให้	๒๒๐	๑๔.๕
ยังไม่ทราบเลย	๑๐๐	๖.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๗) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบถึงรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตเลือกตั้งของตนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมีมากที่สุด จำนวน ๗๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ทราบรายชื่อผู้สมัครทุกคน จำนวน ๓๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑ และผู้ที่ทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนให้ จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ ส่วนประชาชนที่ระบุว่ายังไม่ทราบรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตเลือกตั้งของตนเลย มีจำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔ (ตารางที่ ๔.๑๑)

ตารางที่ ๔.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ทราบชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ทราบชื่อทุกคน	๓๘๒	๒๕.๑
ทราบชื่อผู้สมัครตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป	๗๓๕	๔๘.๔
ทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนให้	๒๖๐	๑๗.๑
ยังไม่ทราบเลย	๑๔๓	๙.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงในช่วงเวลาที่จัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าว

๓.๑) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในเรื่องปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๗๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘ รองลงมาคือ ดูที่ตัวผู้สมัคร จำนวน ๖๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๙ และดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด จำนวน ๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๑๒)

ตารางที่ ๔.๑๒ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๖๐๖	๓๙.๙
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๗๑๒	๔๖.๘
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๒๐๒	๑๓.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สำหรับปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๖๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่พิจารณาเลือกโดยดูที่ตัวผู้สมัคร จำนวน ๕๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่พิจารณาเลือกโดยดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนใด จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ และผู้ตอบแบบสอบถามที่พิจารณาเลือกโดยดูจากชื่อพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๑๓)

ตารางที่ ๔.๑๓ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๕๙๕	๓๙.๑
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๖๓๐	๔๑.๔
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๑๒๕	๘.๒
ดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัคร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนใด	๑๗๐	๑๑.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๓) ทักษะต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง

ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงที่การประเมินในส่วนนี้ต้องการทราบมี ๓ ประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้พวกเขาคาดว่าจะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของตนหรือไม่ ประเด็นที่สอง เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ และประเด็นที่สาม เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่

ผลการสำรวจในประเด็นแรก พบว่า ประชาชนที่ตอบว่า “มีแน่นอน” มีจำนวน ๕๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ รองลงมาตอบว่า “น่าจะไม่มี” มีจำนวน ๕๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่า “ไม่น่าจะมี” มีจำนวน ๓๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ และตอบว่า “ไม่มีแน่นอน” มีจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๑๔)

ตารางที่ ๔.๑๔ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)

จะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของท่าน	จำนวน	ร้อยละ
มีแน่นอน	๕๖๙	๓๗.๔
น่าจะ	๕๔๗	๓๖.๐
ไม่น่าจะ	๓๓๙	๒๒.๓
ไม่มีอย่างแน่นอน	๖๕	๔.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการสำรวจในประเด็นที่สอง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า จะ “ไม่เลือก” ผู้สมัครที่ซื้อเสียง ปีนจำนวน ๑,๐๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” มีจำนวน ๓๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และที่ตอบว่า “เลือก” มีเพียง ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๑๕)

ตารางที่ ๔.๑๕ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
คู่ที่ตัวผู้สมัคร	๖๐๖	๓๙.๙
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๗๑๒	๔๖.๘
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๒๐๒	๑๓.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจในประเด็นที่สาม พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า “ไม่แน่ใจ” ว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่มากที่สุด จำนวน ๙๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ ส่วนผู้ที่ตอบว่า “ชนะ” มีจำนวน ๓๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ ในขณะที่ผู้ที่ตอบว่า “ไม่ชนะ” มีจำนวน ๒๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๑๖)

ตารางที่ ๔.๑๖ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)

คิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
ชนะ	๓๑๒	๒๐.๕
ไม่ชนะ	๒๘๕	๑๘.๘
ไม่แน่ใจ	๙๒๓	๖๐.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อนำผลการสำรวจเกี่ยวกับทศนคติต่อการซื้อเสียงทั้ง ๓ ประเด็นมาพิจารณาร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่า ในทัศนะของประชาชนส่วนใหญ่ การซื้อเสียงยังมีบทบาทและอิทธิพลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครั้งนี้ค่อนข้างมาก ถึงแม้ว่าประชาชนมากกว่าร้อยละ ๗๐ จะระบุว่า จะไม่เลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงอย่างแน่นอนก็ตาม

ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงระดับความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ของประชาชน โดยอาศัยคำถาม ๔ ข้อ ประกอบด้วย คำถามที่มุ่งวัดระดับความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ และคำถามที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและความคาดหวังในผลการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ

๔.๑) ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวต่อไปนี้ “ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตจังหวัดของเราให้ดีขึ้นได้” มีผู้ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๖๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ รองลงมาเป็นผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๖๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยเห็นด้วยตามมาเป็นอันดับที่สาม มีจำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยเลยมีน้อยที่สุด จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ (ตารางที่ ๔.๑๗)

ตารางที่ ๔.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)

“ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตจังหวัดของเราให้ดีขึ้นได้”	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๖๐๓	๓๙.๗
ค่อนข้างเห็นด้วย	๖๒๑	๔๐.๙
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๒๒๕	๑๔.๘
ไม่เห็นด้วยเลย	๗๑	๔.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ เมื่อสอบถามประชาชนว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เคยสนใจว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร” มีผู้ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๖๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ รองลงมาเป็นผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๔๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยเห็นด้วยตามมาเป็นอันดับที่สาม มีจำนวน ๓๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยเลยมีน้อยที่สุด จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ (ตารางที่ ๔.๑๘)

ตารางที่ ๔.๑๘ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)

“นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เคยสนใจว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร”	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๔๕๓	๒๙.๘
ค่อนข้างเห็นด้วย	๖๒๑	๔๐.๙
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๓๕๐	๒๓.๐
ไม่เห็นด้วยเลย	๙๖	๖.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๔.๒) ความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างว่า ท่านตั้งใจจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือไม่ ประชาชนที่ตอบว่าตั้งใจจะไปอย่างแน่นอน มีจำนวน ๑,๓๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๘ ผู้ตอบว่ายังไม่แน่ใจ มีจำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ในขณะที่ผู้ตอบว่าไม่ไปแน่นอนมีจำนวนเพียง ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๑๙)

ตารางที่ ๔.๑๙ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ความตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ไปแน่นอน	๑,๓๖๕	๘๙.๘
ไม่ไปแน่นอน	๒๙	๑.๙
ยังไม่แน่ใจ	๑๒๖	๘.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างต่อไปอีกว่า ท่านคิดว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย มีจำนวน ๕๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ รองลงมาคือผู้ตอบว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก มีจำนวน ๔๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙ ผู้ตอบที่คิดว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย มีจำนวน ๒๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ ในขณะที่ผู้ตอบว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน มีจำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ (ตาราง ๔.๒๐)

ตารางที่ ๔.๒๐ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๒๕๔	๑๖.๗
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๔๐๙	๒๖.๙
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๕๕๙	๓๖.๘
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๒๙๘	๑๙.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลการประเมินนำเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ ดังจะเห็นได้จากการแสดงความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ในระดับค่อนข้างสูง ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแทบจะทุกวัน ผ่านช่องทางสำคัญ ได้แก่ การหาเสียงของผู้สมัครและสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ ยังมีการรับรู้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อาทิ วัน เวลา และสถานที่ในการออกไปใช้สิทธิลงคะแนน รวมถึงชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตเลือกตั้งของตนเอง ส่วนปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ประชาชนส่วนใหญ่พิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครมากกว่าตัวบุคคลหรือ การสังกัด พรรคการเมือง (หรือกลุ่มทางการเมือง) ในขณะที่การซื้อเสียงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ การพิจารณาเลือกผู้สมัครของประชาชน ถึงแม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเชื่อว่าจะมีการซื้อเสียงภายในเขตเลือกตั้งของตนเอง และไม่แน่ใจว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะ หรือไม่ก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นในพลัง “เสียง” ของตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีความคาดหวังว่าผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตพอสมควร

๔.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการประเมินในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงาน ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งเป็นหลัก ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินดังกล่าวมาจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ ครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๖๘ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๙ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถ นำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ และค่า margin of error ที่กำหนด ค่าไว้ที่ ± ๒.๕ เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัด ที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อย่างครอบคลุมตามโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นที่ ที่อยู่อาศัย ดังรายละเอียดภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล หลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่แสดงไว้ในตารางที่ ๔.๒๑ ดังต่อไปนี้

ในเรื่องเพศ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน ๗๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘ ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง จำนวน ๗๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒ และผู้ตอบแบบสอบถามเพศอื่น ๆ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑

ในเรื่องอายุ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ รองลงมาเป็นผู้มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ ผู้มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๗๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๘.๓ ผู้มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๒๕๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๗.๐ และผู้มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖ ตามลำดับ

ในเรื่องระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามในการสำรวจครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน ๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ รองลงมาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๑๔ คน คิดเป็น ร้อยละ ๒๗.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ และผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามในการสำรวจครั้งนี้ยังมีความกระจายตัวและครอบคลุมในแง่ที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนคร จำนวน ๔๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัย อยู่ในเขตเทศบาลตำบล จำนวน ๓๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ และผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒

ตารางที่ ๔.๒๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๓๒๖	๔๗.๘
	หญิง	๓๙๓	๕๒.๒
	อื่น ๆ	๑	๐.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๐๗	๑๓.๖
	๒๖-๓๕ ปี	๒๕๘	๑๗.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๓๒๔	๒๑.๓
	๔๖-๖๐ ปี	๔๕๓	๒๙.๘
	๖๑ ปีขึ้นไป	๒๗๘	๑๘.๓
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๓๖๕	๒๔.๐
	มัธยมศึกษา	๖๓๒	๔๑.๖
	ปริญญาตรี	๔๑๔	๒๗.๒
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐๙	๗.๒
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
บ้านอยู่ในเขตพื้นที่	เทศบาลเมือง/เทศบาลนคร	๔๖๗	๓๐.๗
	เขตเทศบาลตำบล	๓๙๖	๒๖.๑
	เขต อบต.	๖๕๗	๔๓.๒
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการให้ประชาชนประเมินการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๒ เป็นผลที่ได้รับจากการให้ประชาชนประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมและความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง และ

ส่วนที่ ๓ เป็นการสอบถามประชาชนถึงความความหวังที่ประชาชนมีต่อผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา

ผลการประเมินแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในครั้งนี้เป็นทำให้ประชาชนให้คะแนนการทำงานของ (๑) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง (๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่

ในจังหวัดของตนเอง และ (๔) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตราวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑.๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ เฉลี่ยที่ ๗.๗๑ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๗ - ๑๐ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๔๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗ ใกล้เคียงกับผู้ให้คะแนน ๑๐ คะแนน ซึ่งมีจำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒ และผู้ที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๒๒)

ตารางที่ ๔.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

คะแนนความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
๐	๐	๐.๐
๑	๑๓	๐.๙
๒	๒	๐.๑
๓	๑๖	๑.๑
๔	๕๖	๓.๗
๕	๑๐๘	๗.๑
๖	๑๐๖	๗.๐
๗	๒๖๙	๑๗.๗
๘	๔๔๑	๒๙.๐
๙	๒๔๗	๑๖.๓
๑๐	๒๖๒	๑๗.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๗๑
S.D.		๑.๗๘๔

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง เฉลี่ยที่ ๗.๗๑ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๗ - ๑๐ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๔๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗ ใกล้เคียงกับผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน ซึ่งมีจำนวน ๒๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ และผู้ที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๒๓)

ตารางที่ ๔.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
ของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑๑	๐.๗
๑	๖	๐.๔
๒	๓	๐.๒
๓	๓๓	๒.๒
๔	๕๓	๓.๕
๕	๑๓๕	๘.๙
๖	๑๗๘	๑๑.๗
๗	๒๓๙	๑๕.๗
๘	๔๐๑	๒๖.๔
๙	๒๓๖	๑๕.๕
๑๐	๒๒๕	๑๔.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๗๑	ค่าเฉลี่ย
S.D.	๑.๗๘๔	S.D.

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๓) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง เฉลี่ยที่ ๖.๙๘ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๗ – ๑๐ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๓๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒ ผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน มีจำนวน ๒๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙ และผู้ที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเองเพียง ๕ คะแนน เป็นจำนวนมากถึง ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ และผู้ที่ให้คะแนน ๖ คะแนน จำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ (ตารางที่ ๔.๒๔)

ตารางที่ ๔.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๓๗	๒.๔
๑	๒๕	๑.๖
๒	๒๕	๑.๖
๓	๕๘	๓.๘
๔	๗๑	๔.๗
๕	๑๖๐	๑๐.๕
๖	๑๕๐	๙.๙
๗	๒๒๖	๑๔.๙

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๘	๓๒๒	๒๑.๒
๙	๒๔๖	๑๖.๒
๑๐	๒๐๐	๑๓.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๖.๙๘	ค่าเฉลี่ย
S.D.	๒.๔๐๗	S.D.

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๔) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งจากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉลี่ยที่ ๗.๑๕ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๗ - ๑๐ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๓๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ ใกล้เคียงกับผู้ที่ให้คะแนน ๙ คะแนน ซึ่งมีจำนวน ๒๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖ และผู้ที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๒๕)

ตารางที่ ๔.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๓๒	๒.๑
๑	๑๙	๑.๓
๒	๑๑	๐.๗
๓	๓๗	๒.๔
๔	๖๒	๔.๑
๕	๑๔๑	๙.๓
๖	๑๖๔	๑๐.๘
๗	๒๖๕	๑๗.๔
๘	๓๗๔	๒๔.๖
๙	๒๒๒	๑๔.๖
๑๐	๑๙๓	๑๒.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๑๕	ค่าเฉลี่ย
S.D.	๒.๒๐๓	S.D.

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในครั้งนี้เน้นไปที่ ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม โดยให้ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจของตนเองต่อประเด็นดังกล่าวตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึงพึงพอน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด และ ประเด็นที่ ๒ ความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง โดยการสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้มีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด (ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสุจริตและเที่ยงธรรมมาก) ผลการประเมินในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยภาพรวม จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยภาพรวมที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๓๙ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๗ – ๑๐ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๓๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ ใกล้เคียงกับผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน ซึ่งมีจำนวน ๒๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐ และผู้ที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔.๒๖)

ตารางที่ ๔.๒๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยภาพรวม

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑๐	๐.๗
๑	๗	๐.๕
๒	๕	๐.๓
๓	๓๗	๒.๔
๔	๕๙	๓.๙
๕	๑๕๕	๑๐.๒
๖	๑๓๖	๘.๙
๗	๒๗๔	๑๘.๐
๘	๓๗๖	๒๔.๗
๙	๒๕๙	๑๗.๐
๑๐	๒๐๒	๑๓.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๓๙	ค่าเฉลี่ย
S.D.	๑.๙๔๕	S.D.

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เมื่อสอบถามว่า “โดยภาพรวม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้สุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด” ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๙๓ คน ร้อยละ ๕๒.๒

ตอบว่า ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม และ ผู้ตอบจำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ ตอบว่าสุจริตและเที่ยงธรรมมาก ในขณะที่ ผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรมมีจำนวน ๓๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ และผู้ที่ตอบว่าไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย มีจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙ (ตารางที่ ๔.๒๗)

ตารางที่ ๔.๒๗ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ “สุจริตและเที่ยงธรรม” แค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย	๙๐	๕.๙
ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม	๓๘๓	๒๕.๒
ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม	๗๙๓	๕๒.๒
สุจริตและเที่ยงธรรมมาก	๒๕๔	๑๖.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

การประเมินในส่วนนี้มุ่งประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ออกมา ผ่านการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดของตนเองหลังการเลือกตั้ง ผลการประเมิน พบว่า เมื่อสอบถามประชาชนว่า โดยภาพรวมประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ออกมามีแนวโน้มจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของตนเองมากน้อยเพียงใด ประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่า เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย จำนวน ๖๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ รองลงมาคือ ประชาชนที่ตอบว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย จำนวน ๔๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ส่วนผู้ที่ตอบว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก มีจำนวน ๓๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐ และผู้ที่ตอบว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน มีจำนวนเพียง ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๑ เท่านั้น (ตารางที่ ๔.๒๘)

ตารางที่ ๔.๒๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดออกมา จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของท่านมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๑๓๙	๙.๑
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๓๓๔	๒๒.๐
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๖๒๘	๔๑.๓
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๔๑๙	๒๗.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๔.๑.๓ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โดยสรุป ผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่นำเสนอข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความพอใจค่อนข้างสูงต่อการดำเนินการจัดการเลือกตั้งโดยเฉพาะการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของการการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดของตนเอง รวมถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเพียงคะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าผู้เกี่ยวข้องส่วนกับการจัดการเลือกตั้งอื่น ๆ นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้โดยภาพรวม โดยค่าคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยที่ประชาชนให้อยู่ในระดับสูงกว่า ๗ คะแนน ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนส่วนใหญ่ยังได้แสดงความเชื่อมั่นต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมาในระดับค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากผลการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ปรากฏออกมา ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของตัวเองมากนัก

๔.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็นทางสถิติเพื่อเลือกพื้นที่ (จังหวัด) สำหรับการเก็บข้อมูลในแต่ละภูมิภาค ๆ ละ ๑ จังหวัด ซึ่งในการประเมิน ครั้งนี้แบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ออกเป็น ๘ ภูมิภาค ผลการสุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า ภาคเหนือตอนบนได้จังหวัดสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องเป็นที่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือตอนล่างที่จังหวัดกำแพงเพชร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ) ที่จังหวัดขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้) ที่จังหวัดอุบลราชธานี ภาคกลางที่จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคตะวันออกที่จังหวัดชลบุรี ภาคใต้ตอนบนที่จังหวัดชุมพร และภาคใต้ตอนล่างที่จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ ยังได้มีการเลือกจังหวัดที่อยู่รอบ ๆ กรุงเทพฯ แบบเจาะจงอีก ๓ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ๆ ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาและการขยายความเจริญของเมืองหลวง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในแต่ละจังหวัดใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่งความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น ๙๗ คน (ตารางที่ ๔.๒๙)

ตารางที่ ๔.๒๙ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล
ภาคเหนือตอนบน	เชียงใหม่	<ul style="list-style-type: none"> ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง รวม ๑๑ คน ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวม ๑๑ คน
ภาคเหนือตอนล่าง	กำแพงเพชร	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ)	ขอนแก่น	

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้)	อุบลราชธานี	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม ๑๑ คน ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๒๔ คน นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชน รวม ๘ คน ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวม ๓๒ คน รวมทั้งสิ้น ๙๗ คน
ภาคกลาง	สุพรรณบุรี	
ภาคตะวันออก	ชลบุรี	
ภาคใต้ตอนบน	ชุมพร	
ภาคใต้ตอนล่าง	นครศรีธรรมราช	
จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ	นนทบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา	

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสังเกตการณ์ที่จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ใช้แนวทางการสังเกตติดตามการเลือกตั้งที่เรียกว่า “กระบวนการนับคะแนนแบบคู่ขนาน (Parallel Vote Tabulation: PVT)” ซึ่งเป็นเครื่องมือและกระบวนการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งโดยภาคประชาชน เพื่อความโปร่งใสและสุจริตในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งที่หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย เคยนำมาใช้ การดำเนินการดังกล่าวประกอบไปด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การสังเกตการณ์การดำเนินการเลือกตั้ง โดยจัดส่งอาสาสมัครไปประจำยังหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีการสุ่มเลือกไว้จำนวน ๖๕๐ หน่วย กระจายไปใน ๑๘ จังหวัด ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ร่วมกับการเปิดให้ผู้สนใจทั่วไป (อาสาสมัครธรรมดา) ร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ของ WeWatch ซึ่งเป็น องค์กรภาคประชาสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สุจริต และโปร่งใส เพื่อให้อาสาสมัครทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรายงานว่ากระบวนการจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามข้อกฎหมายหรือไม่ โดยการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วงเวลาสำคัญ ได้แก่ ๑. ช่วงเวลาเปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่ก่อนเวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ๒. ช่วงเวลาการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. และ ๓. ช่วงเวลาปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเมื่อเริ่มนับคะแนน โดยอาสาสมัคร จะได้รับแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้งและบริเวณโดยรอบ

ส่วนที่ ๒ การนับคะแนนแบบคู่ขนาน หรือกระบวนการที่เรียกว่า Quick Count อาสาสมัครจะทำการประจำอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง หลังเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง (หลัง ๑๗.๐๐ น.) เพื่อทำการนับคะแนนคู่ขนานไปกับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความโปร่งใสของการนับคะแนนรวมถึงการเก็บข้อมูลผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งเพื่อนำมารวบรวม และนำมาตรวจสอบกับผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการขององค์กรผู้จัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔.๓๐

ตารางที่ ๔.๓๐ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา

ช่วงเวลา	อาสาสมัคร		อาสาสมัครธรรมดา	
	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนจังหวัด	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนจังหวัด
ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๖๕๐ หน่วย	๑๘ จังหวัด	๕๗ หน่วย	๒๖ จังหวัด
ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน)	๖๕๐ หน่วย	๑๘ จังหวัด	๑๖๖ หน่วย	๓๖ จังหวัด
ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง)	๖๕๐ หน่วย	๑๘ จังหวัด	๗๑ หน่วย	๒๓ จังหวัด

ที่มา: คณะนักวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) และช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง) การประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงมุ่งความสนใจทำการประเมินการจัดการเลือกตั้งใน ๓ ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นเตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง คือ การประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้งผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงแยกเป็นรายประเด็นมีรายละเอียดดังที่จะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

๔.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปข้อค้นพบต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

การเตรียมการในเรื่องวัสดุอุปกรณ์มีระเบียบกำหนดให้แยกอำนาจหน้าที่เป็น ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนแรกเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเป็นผู้ควบคุมดูแลกระบวนการจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้งและจัดหาหีบบัตรเลือกตั้ง รวมถึงกำหนดวิธีการจัดส่งวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๗ ดังนี้

“มาตรา ๗๗ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง ให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการกำหนดลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนึงถึงหีบบัตรเลือกตั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่แล้วเพื่อให้สามารถใช้หีบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวได้ต่อไป”

ในขณะที่ส่วนที่สอง คือ ภาระรับผิดชอบด้านงบประมาณในการจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้ง และค่าใช้จ่ายในการจัดส่งวัสดุอุปกรณ์จะเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ซึ่งกำหนดในมาตรา ๓๗ ของพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดพิมพ์ ควบคุมการพิมพ์และกำหนดวิธีการจัดส่งบัตรเลือกตั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์และการจัดส่งบัตรเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดมีการเตรียมความพร้อมตามแนวทางที่กฎหมายให้อำนาจและวางบทบาทไว้ ตลอดจนมีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการจัดการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งในบางจังหวัดแสดงความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยกับการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้ทรัพยากรของตนเองในการจัดการเลือกตั้ง โดยมองว่าการกำหนดดังกล่าวนั้นเป็นการเพิ่มอุปสรรคในการบริหารและดำเนินการจัดการเลือกตั้ง เนื่องจากผู้จัดการเลือกตั้งเผชิญกับปัญหาของการเตรียมการล่าช้า ไม่สามารถผลิตอุปกรณ์ได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ทันตามกฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยได้มีการยกตัวอย่าง เช่น คู่มือการจัดการเลือกตั้งเพื่อส่งมอบให้กับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งซึ่งสมควรจะได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทางผู้จัดการเลือกตั้งกลับต้องเป็นผู้ผลิตเอกสารดังกล่าวเอง เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ก็นำไปสู่คำถามข้อต่อมาของความเป็นมาตรฐาน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีการดำเนินการใช้อุปกรณ์ที่แตกต่างตามแต่ละพื้นที่ (อาทิ หนังสือคู่มือ อุปกรณ์ภายในหน่วยเลือกตั้ง และกระดาษเอกสาร) จึงทำให้เกิดความสับสนและไม่เป็นเอกภาพ ดังตัวอย่างความแตกต่างของเอกสาร ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๖ ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการพิมพ์และจังหวัดระยองที่เป็นการเขียนมือ แม้ข้อมูลจะมีความครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบบังคับ แต่รูปแบบของเอกสารในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วทั้งประเทศกลับไม่เป็นไปในรูปแบบและรายละเอียดเดียวกัน (ภาพที่ ๔.๑)

หมายเลข ผู้สมัคร	ชื่อ-สกุล	พรรคการเมือง	คะแนน เสียง	อันดับ
1	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	120	1
2	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	110	2
3	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	100	3
4	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	90	4

หมายเลข ผู้สมัคร	ชื่อ-สกุล	พรรคการเมือง	คะแนน เสียง	อันดับ
1	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	120	1
2	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	110	2
3	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	100	3
4	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	90	4
5	นายสมชาย ใจดี	พรรคเพื่อไทย	80	5

ภาพที่ ๔.๑

เอกสาร ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๖ ของจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับของจังหวัดระยอง

ตามข้อกำหนดฯ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบและสามารถที่จะจัดหาอุปกรณ์ที่แตกต่างมาใช้ในการเลือกตั้งของพื้นที่ส่วนตนได้อย่างถูกต้องกับข้อระเบียบที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ ทว่าทางคณะผู้วิจัยสังเกตเห็นข้อสังเกตในแง่ดังกล่าว เนื่องจากการจัดการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมกันทุกจังหวัดในวันและเวลาเดียวกัน ประเด็นของความแตกต่างในแต่ละพื้นที่จึงเป็นที่สังเกตได้ชัด อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งที่ข้อมูลยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องงบประมาณการจัดการเลือกตั้ง ทั้งนี้ งบประมาณที่จะถูกนำมาใช้สำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งก็สามารถขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาขออนุมัติงบประมาณอุดหนุนได้ ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับทางกฎหมายตามมาตรา ๑๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดว่า “มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๕ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในกรณีที่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตามความจำเป็น”

การจัดเตรียมการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ปรากฏอุปสรรคหรือปัญหาในการจัดสรรงบประมาณ ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละจังหวัดได้อธิบายถึงการสำรองและจัดสรรงบประมาณไว้ด้วยความเตรียมพร้อม เนื่องจากทางผู้รับผิดชอบทราบดีว่าจะมีการประกาศจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงได้มีการดำเนินการกันงบประมาณของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนของ้องค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ตั้งแต่ปีงบประมาณก่อน การจัดการในส่วนของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งทั้งหมดจึงดำเนินไปตามขั้นตอน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะไม่ปรากฏปัญหาหรืออุปสรรคในแง่ของงบประมาณจากการจัดการเลือกตั้ง แต่จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก พบว่า ความคิดเห็นในเรื่องนี้ยังมีความแตกต่างกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งแสดงความคิดเห็นว่าควรจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของงบประมาณ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่วนใหญ่กลับเห็นว่าหน้าที่หน่วยงานในพื้นที่เข้ามาบริหารงบประมาณการจัดการเลือกตั้งย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่า เนื่องจากงบประมาณดังกล่าวเป็นงบประมาณของพื้นที่เพื่อการบริหารจะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการใช้งบประมาณซึ่งมีการคำนวณให้เพียงพอและไม่มากเกินไป

ส่วนในประเด็นเรื่องของทรัพยากรบุคคล พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมเป็นไปได้อย่างราบรื่น แต่ยังคงพบว่าการอบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งมีการจัดการอบรมโดย้องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละพื้นที่นั้นมีรูปแบบและระยะเวลาที่ใช้แตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด ทำให้เมื่อมีการเข้าไปสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง ณ หน่วยเลือกตั้งในวันเลือกตั้งแล้วยังสังเกตพบข้อผิดพลาดและการดำเนินการที่ไม่เป็นไปในแนวปฏิบัติที่วางไว้บางประการ ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้งพบประเด็นสำคัญด้านความพร้อมระหว่างดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(๑.๑) ในช่วงระยะเวลาระหว่างการเปิดให้ลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วยหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการติดประกาศเอกสารครบถ้วน (ตารางที่ ๔.๓๑)

(๑.๒) คูหาเลือกตั้งมีการจัดพื้นที่เพื่อความเป็นส่วนตัวของผู้มาลงคะแนนเสียงในหน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๙๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีเพียงไม่กี่หน่วยเลือกตั้ง หรือประมาณร้อยละ ๗ เท่านั้นที่ไม่ได้มีการนำฉากหรือกำแพงมากั้นด้านหลัง (ตารางที่ ๔.๓๑) โดยอาสาสมัครได้อธิบายเพิ่มเติมถึงกรณีที่พบเจอ อาทิ ในบางหน่วยเลือกตั้งพบว่าด้านหลังคูหาเป็นพื้นที่โล่ง ไม่มีการกั้นพื้นที่หรือปิดฉากกั้นเพื่อความเป็นส่วนตัว^๓ เป็นต้น

(๑.๓) สำหรับการรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องอื่น ๆ ทางร่างกาย พบว่า ร้อยละ ๔๐.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการดำเนินการจัดการแบบพิเศษเพื่อรองรับในเรื่องนี้ เช่น มีเก้าอี้เสริมเพื่อรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องอื่น ๆ ทางร่างกาย จัดหน่วยเลือกตั้งให้มีพื้นที่กว้างขวางมากพอสำหรับการเดินเข้าไปลงคะแนนเสียง และมีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยประสานเพื่ออำนวยความสะดวก ในขณะที่มากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่ได้มีการจัดการเพื่อรองรับกลุ่มบุคคลดังกล่าวไว้ (ตารางที่ ๔.๓๑)

ตารางที่ ๔.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๙๘.๒	๑.๘
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกั้นด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๓.๐	๗.๐
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๔๐.๔	๕๙.๖

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบไม่พบข้อผิดพลาดใด ๆ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องของการโปร่งใสเช่น การขนคนมาใช้สิทธิหรือการมีสถานที่ที่พบประชาชนเดินเข้าออกอย่างผิดปกติทุกหน่วยเลือกตั้ง ตามข้อมูลเชิงสถิติจากการเก็บข้อมูลไม่พบรายงานในประเด็นดังกล่าวนี้ สิ่งที่พบ ได้แก่

(๒.๑) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๒ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่พบความผิดปกติในเรื่องการพบเห็นบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ในบางหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดมีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการสังเกตเห็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ ๔.๓๒) โดยพบว่าหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งมีตำรวจตระเวนชายแดนพกพาอาวุธปืนอยู่ภายในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง^๔

(๒.๒) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๕ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีการพบเห็นโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร โดยมีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็น

^๓ หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

^๔ หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ร้อยละ ๖ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการเห็นโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมีที่กฎหมายกำหนดห้าม (ตารางที่ ๔.๓๒) อย่างไรก็ตาม ในบางหน่วยเลือกตั้งได้มีการดำเนินการจัดการแก้ไข
และเคลื่อนย้ายป้ายหาเสียงที่อยู่ใกล้บริเวณออกไปก่อนเวลาเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง^๕

(๒.๓) หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีการพบความผิดปกติในเรื่องการมีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลอื่นอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มีสิทธิ
ทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าที่ชักจูงผู้มีสิทธิ อย่างไรก็ตาม
ในบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการพบเห็นบุคคลอื่น ๆ ยืนอยู่
ใกล้เคียงบริเวณหน่วยเลือกตั้ง (ตารางที่ ๔.๓๒) ทั้งนี้ จากคำอธิบายของอาสาสมัครไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต
หรือไม่โปร่งใส เนื่องจากเป็นการยื่นจับกลุ่มพูดคุยหยอกล้อกันของประชาชนที่มาลงคะแนนเสียง

(๒.๔) ในส่วนของการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในเวลาเดียวกันเป็นจำนวนมากจนผิดสังเกต และการสังเกต
เห็นว่ามิบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกตินั้น ปรากฏว่า ไม่มีการรายงาน
ความผิดปกติดังกล่าวเข้ามาแม้แต่กรณีเดียว (ตารางที่ ๔.๓๒)

ตารางที่ ๔.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของความพร้อม
ด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไป อยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๘.๘	๙๑.๒
๑๒. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๖	๘๙.๕
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะ ผิดปกติหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลอื่นอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการ คุยกับผู้มีสิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตร ประชาชน/หรือมีท่าที่ชักจูงผู้มีสิทธิ หรือไม่	๑.๘	๙๘.๒

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ในประเด็นเรื่องของการขนคนมาดำเนินการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง ไม่พบสิ่งผิดปกติใด ๆ
ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ ล้วนแต่มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๓.๑) หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา
ไม่พบความผิดปกติในรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีเพียงบางหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๕ เท่านั้นที่มีความสับสนเกิดขึ้น (ตารางที่ ๔.๓๓)
โดยทั้งหมดเป็นกรณีที่ประชาชนจำนวนมากเพิ่งทราบว่าตนเองไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้ว
เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง แต่เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีการกำหนดเรื่องเขตเลือกตั้งไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร

^๕ หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ส่วนจังหวัด ให้ถือเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง ในกรณีที่อำเภอใดมีสมาชิกได้เกินกว่าหนึ่งคนให้แบ่งเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง เท่ากับจำนวนสมาชิกที่จะพึงมีในอำเภอนั้น ส่วนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ดังนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเรื่องการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งจึงต้องพิจารณาแยกกันระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๓.๒) ในกระบวนการเปิดหน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียง พบว่าเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้มีการแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อความโปร่งใสให้ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเห็น และเมื่อมีการตรวจสอบภายในหีบเปล่าเสร็จสิ้นก็มีการล็อกหีบด้วยแถบซีลล๊อคพร้อมลายเซ็นของประธานหน่วยกำกับในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๒ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา (ตารางที่ ๔.๓๓)

(๓.๓) ประเด็นเรื่องของเวลาการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ได้ทำการเปิดให้ประชาชนเริ่มลงคะแนนเสียงอย่างตรงเวลา ในขณะที่มีบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่ไม่ได้เริ่มทำการเปิดให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. (ตารางที่ ๔.๓๓)

ในประเด็นดังกล่าวนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตจากการลงไปสังเกตการณ์ในพื้นที่และสัมภาษณ์สอบถามจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ๒ ประการ คือ ประการแรก หน่วยเลือกตั้งดังกล่าวไม่ได้มีการเปิดให้ลงคะแนนเสียงตามเวลาที่กฎหมายกำหนดจริง และประการที่สอง อาสาสมัครอาจจะทำการกรอกข้อมูลด้วยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน กล่าวคือ อาสาสมัครอาจจะสังเกตเห็นว่าเกินเวลาหลายนาที่แต่ทางกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งยังดำเนินการในส่วนของการเปิดหีบเลือกตั้ง (ซึ่งประกอบไปด้วยการประกาศเปิดหน่วย การแสดงหีบเปล่า การปิดผนึกหีบด้วยแถบซีลล๊อค เป็นต้น) ไม่แล้วเสร็จจึงทำให้ผู้มีสิทธิลงคะแนน คนแรกยังไม่สามารถเข้าไปก๊อปปี้บัตรเลือกตั้งก็เป็นไปได้

(๓.๔) ประเด็นเรื่องของการร้องเรียนไม่พบปัญหาใด ๆ ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ มีเพียงร้อยละ ๑.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่อาสาสมัครรายงานว่ามีการท้วงติงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร (ตารางที่ ๔.๓๓)

(๓.๕) ประเด็นเรื่องของการเข้าสังเกตอย่างอิสระด้วยอาสาสมัครไม่พบปัญหาเช่นเดียวกันในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ มีเพียงร้อยละ ๒.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่อาสาสมัครรายงานว่าไม่สามารถถ่ายภาพได้ (ตารางที่ ๔.๓๓)

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๓.๕	๙๖.๕
๓. กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่ามีสิ่งใดอยู่ในหีบหรือไม่	๙๖.๕	๓.๕
๔. ภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว มีการล็อกหีบด้วยแถบซีลล๊อคพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลล๊อคพลาสติกทุกด้านหรือไม่	๙๑.๒	๘.๘
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๘๖.๐	๑๔.๐
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	๑.๘	๙๘.๒
๑๐. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๙๗.๒	๑.๘

ที่มา: คณะผู้วิจัย

๔.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มี การปฏิบัติตามระเบียบและประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ต่อเนื่องจากข้อมูลในช่วงของการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบประเด็นในเรื่องของความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ทุกหน่วยเลือกตั้งพบว่าเอกสารสำคัญมีการติดประกาศอยู่ที่หน้าหน่วยเลือกตั้งอย่างครบถ้วน (ตารางที่ ๔.๓๔)

(๑.๒) คูหาเลือกตั้งถูกจัดเพื่อการลงคะแนนเสียงอย่างเป็นทางการเป็นส่วนตัวในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา (ตารางที่ ๔.๓๕) ข้อมูลจากอาสาสมัครได้อธิบายถึงประเด็นดังกล่าวว่าทางกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีความพยายามจัดหน่วยเลือกตั้งตามระเบียบข้อบังคับ แต่ในหลายกรณีต้องพบกับอุปสรรค เช่น หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอธิบายว่าได้รับแจ้งว่ามีการจัดหน่วยเลือกตั้งไว้เรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อมาลงสถานที่จริงกลับไม่ได้มีการดำเนินการตามที่รายงานไว้^๔ ในกรณีดังกล่าวนี้ เป็นที่น่าสงสัยว่าทางกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอาจจะไม่ได้เดินทางมาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนหน้าวันเลือกตั้ง ส่วนในกรณีอื่น ๆ ที่พบเห็นนั้น มีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวในหลายหน่วยเลือกตั้ง เช่น การนำผ้าใบมาบังเพื่อปิดพื้นที่โล่งข้างหลัง เป็นต้น

(๑.๓) หน่วยเลือกตั้งน้อยกว่าครึ่งหนึ่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่อรับรองผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ บางหน่วยเลือกตั้งได้มีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เก้าอี้ คูหาพิเศษ ทางลาด และบุคคล เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรรมการประจำหน่วย และเจ้าหน้าที่ที่เตรียมการแนะนำและประกอบบุคคลในกลุ่มดังกล่าว ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรือประมาณร้อยละ ๕๗.๘ หน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่ได้มีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว (ตารางที่ ๔.๓๕)

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๑๐๐.๐	-
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกั้นด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๘๗.๓	๑๒.๗
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๔๒.๒	๕๗.๘

ที่มา: คณะนักวิจัย

^๔ หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง ในทุกหน่วยเลือกตั้งไม่พบปัญหาหรือข้อสังเกตในเรื่องการขัดขวางการเดินทางมาลงคะแนนเสียง การชนประชาชนหรือกลุ่มคนมาเพื่อลงคะแนนเสียง และความวุ่นวายอื่น ๆ ภายในหน่วยเลือกตั้ง ทว่ายังมีข้อสังเกตอื่น ๆ ได้แก่

(๒.๑) ในบางหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการสังเกตเห็นว่ามีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ ๔.๓๕) โดยส่วนใหญ่เป็นการเข้าไปพูดคุยทักทายกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับคนรู้จักภายในพื้นที่ และมีบางกรณีเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของการตรวจจากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ณ หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา มีการรายงานจากอาสาสมัครว่ากรณีพบเห็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครในหน่วยเลือกตั้งนั้นเป็นการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยในการจัดการเลือกตั้งของปลัดอำเภอ เป็นต้น

(๒.๒) มีการพบโปสเตอร์และอุปกรณ์การหาเสียงใกล้หน่วยเลือกตั้งบางหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา (ตารางที่ ๔.๓๕) โดยทั้งหมดเป็นการพบป้ายหาเสียง รวมถึงแผ่นพับและสติ๊กเกอร์ของผู้สมัครตามพื้นที่ใกล้บริเวณหน่วยเลือกตั้ง^๗

(๒.๓) ในบางหน่วยเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละ ๒.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาพบว่า มีบ้านหรือสถานที่ใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากผิดปกติ (ตารางที่ ๔.๓๕) โดยคำอธิบายจากอาสาสมัคร ได้แก่ การมีงานบวชในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้ง และการมีร้านค้าขายของอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้ง^๘

(๒.๔) ในบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีรายงานการพบเห็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่ใกล้หน่วยเลือกตั้ง มีการพูดคุยกับประชาชนผู้มาใช้สิทธิ (ตารางที่ ๔.๓๕) โดยจากคำอธิบายของอาสาสมัครพบว่า เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งที่มีการพูดคุยและชักชวนบอกให้ผู้มาลงคะแนนเสียงกาเบอร์ใด^๙

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้ง เข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้ง และมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๓.๖	๙๖.๔
๑๑. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีการขัดขวางไม่ให้ผู้มาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๒. มีการชนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าวิตกหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๖.๖	๙๓.๔
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๒.๔	๙๗.๖
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการพูดคุยกับผู้ใช้สิทธิทั้งคู่เป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจก หรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/ หรือมีท่าทีชักจูงผู้ใช้สิทธิหรือไม่	๑.๘	๙๘.๒
๑๖. มีความวุ่นวายเกิดขึ้นบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง เช่น มีการทะเลาะกัน มีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

^๗ หน่วยเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรปราการ

^๘ หน่วยเลือกตั้งในจังหวัดมุกดาหาร

^๙ หน่วยเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม นครปฐม และปัตตานี

(ก) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

สำหรับกระบวนการระหว่างการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง เช่นเดียวกันไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญ ทุกหน่วยเลือกตั้งยังคงถูกล้อมด้วยแถบซีลพลาสติก โดยประเด็นอื่น ๆ ที่มีการรายงานเข้ามา ได้แก่

(ก.๑) ในเรื่องบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่พบความผิดปกติใดๆ มีเพียงหน่วยเลือกตั้งเพียงส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่มีการรายงานถึงความผิดปกติเรื่องนี้เข้ามาโดยอาสาสมัคร (ตารางที่ ๔.๓๖)

(ก.๒) ในเรื่องกระบวนการตรวจสอบและยืนยันตัวตน กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วยหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาได้มีการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนและเทียบกับบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ตารางที่ ๔.๓๖)

(ก.๓) กรรมการประจำหน่วยในหน่วยเลือกตั้งไม่ถึงครึ่งหนึ่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาได้มีการตรวจสอบประชาชนผู้มาลงคะแนนเสียง โดยร้องขอให้เปิดหน้ากากเพื่อตรวจสอบกับบัตรประชาชน ในขณะที่มากกว่าครึ่งหนึ่งหรือ ร้อยละ ๕๔.๒ ไม่ได้มีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องดำเนินการตามมาตรการการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ตารางที่ ๔.๓๖) ทั้งนี้ จากข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตาม แนวทางการจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งแต่ละคน ในขณะที่การปฏิบัติตามแนวทางมาตรฐานของการจัดการเลือกตั้งทั้งในเรื่องการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลในเอกสารลับมีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดมากกว่า

(ก.๔) ในเรื่องการให้ผู้มาลงคะแนนเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง พบว่า กรรมการประจำหน่วยในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการดำเนินการในเรื่องนี้ในขณะที่มีบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๖ ที่ไม่มีการดำเนินการดังกล่าวอย่างครบถ้วน (ตารางที่ ๔.๓๖)

(ก.๕) ในระหว่างการเลือกตั้ง เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีการรายงานว่ามีกรรโชงเรียนหรือท้วงติงจากประชาชน มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ เท่านั้นที่พบเหตุการณ์การใช้เสียงดังบริเวณนอกหน่วยเลือกตั้งคล้ายการแสดงการท้วงติงต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งเท่านั้น (ตารางที่ ๔.๓๖)^{๑๑}

ตารางที่ ๔.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๑.๘	๙๘.๒
๓. กรรมการประจำหน่วย ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๙๐.๔	๙.๖
๔. กรรมการประจำหน่วย ร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๔๕.๘	๕๔.๒
๕. กรรมการประจำหน่วย ให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๙๖.๔	๓.๖

^{๑๑} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๖. ทึบเลือกตั้งยังคงถูกสื่อด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๑๐. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้หรือไม่	๒.๓	๙๗.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

ท้ายที่สุด แม้จะไม่ได้มีการวัดเป็นค่าทางสถิติ แต่อาสาสมัครที่ลงพื้นที่ประจำ ณ หน่วยเลือกตั้งได้มีการอธิบายเพิ่มเติมถึงความเป็นอิสระในการเข้าสังเกตการณ์ โดยพบว่าในบางหน่วยเลือกตั้ง อาสาสมัครเผชิญกับความกังวลและความไม่สบายใจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่นำไปสู่การโต้เถียง การห้ามปรามไม่ให้ดำเนินการสังเกตการณ์ด้วยการถ่ายรูป และในขั้นร้ายแรงที่สุด คือ การไล่ออกจากบริเวณหน่วยเลือกตั้ง ในประการนี้ แม้ว่าจะเป็นจำนวนน้อยที่เกิดอุปสรรคของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่ไม่แน่ชัดของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง เช่น การเข้าใจผิดว่าการถ่ายรูปไม่สามารถทำได้ในทุกกรณี การมองเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งของประชาชนเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของตน เป็นต้น

๔.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ช่วงเวลาของการปิดลงคะแนนเสียง พบว่าก่อนการนับคะแนน หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามายังกรรมการประจำหน่วยมีการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนน มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๗ เท่านั้นที่ไม่ได้มีการดำเนินการดังกล่าว ในขณะที่ไม่พบการรายงานว่ามีหน่วยเลือกตั้งใดเลยที่กรรมการประจำหน่วยไม่มีการติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้น (ตารางที่ ๔.๓๗)

ตารางที่ ๔.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนหรือไม่ (กรรมการประจำหน่วยจะติดก่อนเริ่มการนับคะแนน)	๙๓.๓	๖.๗
๘. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๑๐๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

สำหรับความพร้อมด้านการรักษาระเบียบ มีการรายงานเกี่ยวกับการพบว่ามีกรรมากรร้องเรียนหรือท้วงติงต่อกรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบค่อนข้างน้อย กล่าวคือ มีบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๑ ของหน่วยเลือกตั้ง ทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่เกิดกรณีดังกล่าว (ตารางที่ ๔.๓๘) โดยลักษณะของการร้องเรียนหรือท้วงติงที่อาสาสมัคร พบนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องการท้วงติงในกรณีที่ประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครเห็นว่ามีกรรมากรขานคะแนนผิด มีการขีดคะแนนในช่องที่ไม่ถูกต้อง และการนับคะแนนของบางหน่วยได้รับผลลัพธ์ไม่ตรงกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น จำนวนบัตรที่ใช้ไปไม่ตรงกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิ ทำให้เกิดการนับคะแนนใหม่หลายรอบ เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อ กรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบและนับคะแนนหรือไม่	๕.๑	๙๔.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง

ในกระบวนการปิดลงคะแนนเสียงและนับคะแนน พบประเด็นดังต่อไปนี้

(๓.๑) หลังสิ้นสุดการลงคะแนนเสียงของประชาชน เจ้าหน้าที่ทำการเริ่มนับคะแนนตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ ว่าด้วยข้อกำหนดเปิดให้มีการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่ ๐๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. หรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมควร แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงไม่น้อยกว่า ๗ ชั่วโมง จากข้อมูลที่ยกมาดังกล่าว พบว่าทุกหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการดำเนินการปิดการลงคะแนนเสียงตามเวลาที่กฎหมายกำหนด (๑๗.๐๐ น.) (ตารางที่ ๔.๓๙)

(๓.๒) ก่อนการปิดหีบเพื่อนับคะแนน พบว่า หีบเลือกตั้งในทุกหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูล เข้ามายังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลล๊อคพลาสติกทุกด้าน (ตารางที่ ๔.๓๙)

(๓.๓) ในกระบวนการนับคะแนน พบว่า กรรมการประจำหน่วยมีการนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจนในแทบจะทุกหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งร้อยละ ๑.๗ เท่านั้นที่อาสาสมัครมีการรายงานถึงความยากลำบากในการมองเห็นกระดานที่ใช้ในการนับคะแนน รวมถึงความสว่างของแสงไฟภายในหน่วยเลือกตั้งที่ไม่เพียงพอ (ตารางที่ ๔.๓๙)

(๓.๔) นประเด็นของบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ พบว่า กรรมการประจำหน่วย ในหน่วยเลือกตั้งมากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ ในขณะที่อีกร้อยละ ๓๔.๕ หน่วยไม่ได้มีการนับ ส่วนการเจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑ มีการเจาะทำลายเพื่อไม่ให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (ตารางที่ ๔.๓๙)

(๓.๕) ในทุกหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยได้ทำการนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้อง (ตารางที่ ๔.๓๙)

ตารางที่ ๔.๓๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. หน่วยเลือกตั้งปิดลงคะแนนเสียงตรงเวลา (๑๗.๐๐ น.) หรือไม่	๑๐๐	-
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลลือคพลาสติกทุกด้าน ใช่หรือไม่	๑๐๐	-
๔. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจน ใช่หรือไม่	๙๘.๓	๑.๗
๕. กรรมการประจำหน่วย นับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๖๕.๕	๓๔.๕
๖. กนป. ได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ใหม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๘๘.๑	๑๑.๙
๗. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้องหรือไม่	๑๐๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในบางจังหวัด ได้พบปัญหาอื่น ๆ ของการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้อีกหลายประการ ได้แก่

๑. การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความผิดพลาดและไม่สอดคล้องกันระหว่างแหล่งข้อมูล ๓ ช่องทางหลัก คือ จดหมายจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดผู้จัดการเลือกตั้ง ระบบตรวจสอบรายชื่อออนไลน์ของกระทรวงมหาดไทย และจากบอร์ดรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน้าหน่วยเลือกตั้ง โดยมีหลายกรณีพบว่าในจดหมายแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ส่งไปตามทะเบียนบ้านไม่ปรากฏรายชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่เมื่อตรวจสอบรายชื่อผ่านระบบออนไลน์ และบอร์ดหน้าหน่วยเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๒. ความสับสนของประชาชนเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งสองใบและสีของบัตรเลือกตั้งที่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะได้รับบัตรเลือกตั้งสองใบสำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนึ่งใบและสำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีกหนึ่งใบ ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบางรายไม่ทราบว่ามีบัตรเลือกตั้งสองใบ ขณะที่บางรายทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งสองใบมาก่อนล่วงหน้าแล้ว แต่ขณะลงคะแนนเสียงยังคงเกิดความสับสนว่าบัตรใบใดสำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ใคร และมีการหย่อนบัตรลงผิดหีบในหลายหน่วยเลือกตั้ง

๓. บัตรเลือกตั้งมีแต่หมายเลขผู้สมัครทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครผิดคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สังกัดกลุ่มการเมืองเดียวกัน แต่ได้หมายเลขการสมัครต่างกันส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความสับสนมากยิ่งขึ้น

๔. การนับคะแนนตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ต้องมีกระดานนับคะแนน จำนวน ๒ กระดาน กระดานหนึ่งใช้สำหรับการนับคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และอีกกระดานหนึ่งใช้สำหรับการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการนับคะแนนต้องทำไปพร้อม ๆ กันทั้ง การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อลดเวลาในการนับคะแนน แต่ในทางปฏิบัติกลับส่งผลให้การขีดคะแนนลงบนกระดานเกิดความสับสนและทำให้การนับคะแนนเกิดความผิดพลาด จนเป็นเหตุให้ต้องนับคะแนนใหม่ และใช้เวลานานกว่าที่ควรจะเป็น

๕. การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้เกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ก่อนหน้าวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถนำปากกาของตนเองไปใช้ในการลงคะแนนเสียงได้เพื่อลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของโรค อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติหลายหน่วยเลือกตั้งไม่อนุญาตให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ปากกาที่นำไปเอง โดยอ้างว่าเพื่อป้องกันการทุจริตในการลงคะแนนเสียง นอกจากนี้ การกำหนดเขตในการรักษาระยะห่าง (social distancing)

ในแต่ละหน่วยเลือกตั้งมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ไม่เหมือนกัน บางพื้นที่มีการกำชับเข้มงวด ในขณะที่หลายหน่วยเลือกตั้งไม่มีการบังคับใช้

๔.๓ ผลการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนวันเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และภายหลังจากวันเลือกตั้งจนเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งในจังหวัด เชียงใหม่ อุบลราชธานี สุพรรณบุรี ชลบุรี นนทบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ และนครศรีธรรมราช

(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือ พนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด (ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ กำแพงเพชร ขอนแก่น อุบลราชธานี สุพรรณบุรี ชลบุรี ชุมพร นครศรีธรรมราช นนทบุรี สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา) กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๘ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๘๖ คน

(๓) การประชุมกลุ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการประชุมกลุ่มทั้งสิ้น ๗๖ คน

(๔) การสัมภาษณ์แบบสอบถาม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน ต่อการเลือกตั้งแต่ละประเภท รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์แบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

ตารางที่ ๔.๔๐ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์	จังหวัดเชียงใหม่ อุบลราชธานี สุพรรณบุรี ชลบุรี นนทบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ และ นครศรีธรรมราช
(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ กำแพงเพชร ขอนแก่น อุบลราชธานี สุพรรณบุรี ชลบุรี ชุมพร นครศรีธรรมราช นนทบุรี สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา รวม ๘๖ คน
(๓) การประชุมกลุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน
(๔) สัมภาษณ์แบบสอบถาม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวทำให้ค้นพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังนี้

๔.๓.๑ บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาททางด้านการสนับสนุนเป็นหลัก โดยจะให้คำแนะนำและถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการเลือกตั้งที่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน การสนับสนุนดังกล่าวแตกต่างกันไปในหลากหลายพื้นที่ บางแห่ง ผู้จัดการเลือกตั้งมองว่าการสนับสนุนดังกล่าวไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องของรายละเอียดของระเบียบและกฎหมายที่ทางผู้จัดการเลือกตั้งต้องมาศึกษาเอง ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของบุคลากรเป็นหลัก ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในเชิงรายละเอียดข้อปฏิบัติได้ ในขณะที่พื้นที่อื่นที่ได้รับการสนับสนุนรายงานว่ามีปัญหา ดำเนินการไปได้ด้วยดีและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งมีความสำคัญมาก สมควรเพิ่มความถี่และความสม่ำเสมอของการอบรมให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มความแม่นยำในการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง นอกจากนี้ เมื่อให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ประเมินว่าประชาชนในพื้นที่มีความพึงพอใจต่อการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มากน้อยเพียงใด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้คะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๓.๕ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ โดยให้เหตุผลสนับสนุนว่าประชาชนส่วนใหญ่น่าจะพอใจในระดับหนึ่ง เนื่องจากไม่ปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียนเป็นพิเศษ หมายความว่า การเลือกตั้งได้รับการยอมรับจากประชาชน และการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมก็สำเร็จลุล่วงลงได้อย่างค่อนข้างจะราบรื่น

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสามารถอธิบายได้ว่า บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันออกไป บางแห่งก็มีการช่วยเหลือและผลักดันเชิงรุก ในขณะที่บางแห่งก็เพียงปฏิบัติตามหน้าที่ ประสิทธิภาพของการดำเนินการจัดการเลือกตั้งจึงแตกต่างกันออกไป เช่น ในเรื่องของรายละเอียดและความแม่นยำทางข้อกฎหมาย

๔.๓.๒ ผู้จัดการเลือกตั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้ดำเนินการเลือกตั้งของแต่ละพื้นที่มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำกับในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งในระดับที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากความกังวลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ผู้จัดการเลือกตั้งจึงพยายามที่จะดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้ถูกต้องกับกฎระเบียบที่ได้มีการกำหนดไว้ จากการลงพื้นที่ซึ่งพบเห็นถึงความเคร่งครัดและเคร่งเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการเลือกตั้ง และเมื่อสอบถาม ส่วนมากมักไม่เห็นด้วยกับการมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้จัดการเลือกตั้งมองว่าเป็นการสร้างภาระในเรื่องงบประมาณซึ่งมีค่อนข้างจำกัดอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้กำกับดูแลการเลือกตั้ง เห็นว่าการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเป็นผู้จัดการเลือกตั้งนั้นมีความเหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะองค์ประกอบของท้องถิ่นขนาดใหญ่อย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีความพร้อมในทรัพยากรทางการบริหารจัดการแทบจะทุกด้าน ผลของการจัดการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมาว่าสามารถดำเนินการได้ตามกำหนดระยะเวลาของกฎหมายนับเป็นหลักฐานยืนยันได้เป็นอย่างดีถึงศักยภาพในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาทสำคัญในการเข้าไปกำกับดูแล ให้การสนับสนุนโดยเฉพาะในเรื่องการอบรมให้ความรู้ รวมถึงการรับผิดชอบทำสำนวนคดีเลือกตั้งเพื่อดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายอย่างที่ได้มีการดำเนินการกันไปในนั้นนับว่ามีความเหมาะสมอยู่แล้ว ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด พบว่า ผู้ตอบคำถามเกือบทั้งหมดให้คะแนนการทำงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะผู้จัดการเลือกตั้งครั้งนี้ ๔ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕

๔.๓.๓ วิธีการดำเนินการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี เพราะแนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้นที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าครั้งนี้ประกอบด้วยอย่างน้อย ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อแรก ประสบการณ์ความเคยชินจากการทำหน้าที่ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยจัดการเลือกตั้งมาก่อน กับข้อสอง เจ้าหน้าที่ที่มีความสนิทคุ้นเคยกับประชาชนในท้องถิ่น ทั้งสองข้อจึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการเลือกตั้งพอที่จะสามารถผ่านไปได้ด้วยดี แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตดังกล่าวนำมาซึ่งคำถามว่า หากมีการเปลี่ยนผ่านเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพนักงานรุ่นใหม่ หากขาดประสบการณ์และไม่ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอ เจ้าหน้าที่ที่จัดการเลือกตั้งจะสามารถดำเนินการได้ด้วยดีหรือไม่ ดังตัวอย่างที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบางแห่งประสบปัญหาจากการที่ไม่ได้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ส่งผลให้บุคลากรที่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งโดยเฉพาะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีการเกษียณอายุราชการไปจำนวนไม่น้อย ในขณะที่คนใหม่ ๆ ที่เพิ่งบรรจุเข้ามาทำงานก็ยังไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งเลย ทำให้เจ้าหน้าที่จำนวนมากเลือกที่จะปฏิบัติตามหนังสือสั่งการอย่างเดียว ผลก็คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดของจังหวัดนั้น ๆ ต้องลงไปช่วยสนับสนุนการทำงานเสมือนเป็นที่เลี้ยงแบบใกล้ชิด โดยต้องอาศัยเครือข่ายหน่วยงานในระดับพื้นที่เพื่อประสานงานกับตัวแทนของแต่ละอำเภอ และให้อำเภอไปควบคุมกำกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในระดับหน่วยเลือกตั้งอีกชั้นหนึ่ง

๔.๓.๔ สรุปการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

โดยภาพรวม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งสามารถทำให้การจัดการเลือกตั้งสำเร็จลงได้ตามข้อกำหนดในกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีประเด็นท้าทายต่อการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องหลายประการ ดังข้อมูลการรับสมัครเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระหว่างวันที่ ๒-๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครั้งนี้มากถึง ๘,๕๒๑ คน ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครพบว่าผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขาดคุณสมบัติ จำนวน ๔ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑๑๖ คน ทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้มีผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งสิ้นจำนวน ๘,๔๐๕ คน แบ่งออกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๓๓๑ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๘,๐๗๐ คน โดยจังหวัดที่มีผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีผู้สมัครมากถึง ๑๐ คน ส่วนจังหวัดที่มีผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงแข่งขันน้อยที่สุดมี ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดอุทัยธานี โดยมีจำนวนผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพียงจังหวัดละ ๑ คนเท่านั้น

นอกจากนี้ แต่ละจังหวัดต้องรับมือกับการจัดการเลือกตั้งท่ามกลางบรรยากาศการแข่งขันทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่การจัดการเลือกตั้งก็สามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลา ถึงแม้ว่าก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งทั้งหมด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้สั่งยกเลิกการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๔๖ หน่วยเลือกตั้ง การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑๕ หน่วยเลือกตั้ง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๓ หน่วยเลือกตั้ง และสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งดังกล่าว จำนวน ๑๘ จังหวัด^{๑๑} เนื่องจากจำนวนผู้มาใช้สิทธิไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงเลือกตั้งก็ตาม

๔.๔ ผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผู้ตรวจการเลือกตั้งถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ หลังจากที่ได้มีการยกเลิกคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า มีปัญหาด้านความเป็นกลางทางการเมือง (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, ๒๕๖๒: ๑๖๐) โดยผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงเข้าไปในที่เลือกตั้ง หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอื่นใด ที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

^{๑๑} ๑๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดอ่างทอง จังหวัดพิจิตร จังหวัดชุมพร จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดสระแก้ว จังหวัดระยอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดนครพนม จังหวัดยโสธร จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ กำหนดให้การเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง แต่เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๘ วรรคห้า ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือมีการออกเสียงประชามติ หรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการจะสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๐” ดังนั้น ในการเลือกตั้งสมาชิกและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในครั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงสามารถสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามที่เห็นสมควรได้ แม้กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องมี ดังนั้น ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการประชุมเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแก่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดผ่านระบบ Gin conference (PR ECT, ๒๕๖๓)

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ โดย (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๙ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๘๖ คน ร่วมกับ (๒) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

ตารางที่ ๔.๔๑ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ กำแพงเพชร ขอนแก่น อุบลราชธานี สุพรรณบุรี ชลบุรี ชุมพร นครศรีธรรมราช นนทบุรี สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๘๖ คน
(๒) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวทำให้ค้นพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดและการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๔.๑ การประเมินเกณฑ์การรับสมัครและโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ส่วนที่ ๒ การคัดเลือกและการแต่งตั้ง มีการกำหนดช่วงอายุของผู้ที่มีคุณสมบัติได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ครบถ้วนไป คือ อายุ ๔๕ - ๗๐ ปี นั้น เพราะการกำหนดอายุที่สูงถึง ๔๕ ปี เป็นขั้นต่ำ อาจทำให้ประชาชนที่มีอายุน้อย และประสงค์จะสมัครเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นขาดคุณสมบัติ

เพราะลักษณะงานของการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น จะต้องมีการปฏิบัติงานที่ที่จะต้องเดินทางเพื่อตรวจการเลือกตั้งในพื้นที่ที่ตนได้รับผิดชอบ ซึ่งในวาระของการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในครั้งนั้น พื้นที่ในการเลือกตั้งเป็นพื้นที่ทั้งจังหวัด จึงต้องมีการเดินทางค่อนข้างไกล และบางครั้งจะต้องเดินทางไปค้างคืนที่ต่างถิ่น อาจต้องใช้พลังงานสูง ซึ่งการไม่จำกัดอายุที่สูงเกินไป อาจทำให้ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ที่พร้อมทั้งสติปัญญาและร่างกาย มาปฏิบัติหน้าที่ได้ เพราะอย่างไรก็ตาม ผู้สมัครทั้งหมดก็ต้องผ่านกรรมการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่เหมาะสม และได้มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ในส่วนของการเรียกผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาปฏิบัติงานในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนั้น มีความเหมาะสมแล้ว แต่อาจต้องมีการเชิญเข้าประชุมของทุกฝ่ายทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และฝ่ายจัดการเลือกตั้ง เช่น บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ต่าง ๆ ก่อน เพื่อให้เกิดการเตรียมการของทุกฝ่าย และควรประชุมผู้ตรวจการเลือกตั้งร่วมกับฝ่ายผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือปลัดเทศบาลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการทำงานซึ่งกันและกัน อีกทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เนื่องจากมีเพียงการประชุมระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือการหารือระหว่างผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเท่านั้น

แม้ว่าการตรวจด้วยมาตรการเชิงรุกนั้นจะเพิ่มอำนาจให้กับผู้ตรวจการเลือกตั้ง แต่จากคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้ง และกรรมการประจำหน่วยบางท่าน ได้ให้ข้อมูลว่าผู้ตรวจหลายท่านมีท่าทีที่ไม่เป็นมิตร เช่น การพูดจา หรือการแสดงอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ที่มีลักษณะมาจับผิด และเขียนรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งทันที เมื่อพบเห็นข้อผิดพลาด ซึ่งอาจเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ร้ายแรง และไม่ไฉฉานจะทำการทุจริต แต่การเขียนรายงานในแบบบันทึก เช่น แบบ ผตล.จว.๑ อันเป็นรายงานแจ้งเตือนที่ต้องให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งลงนามรับทราบ อีกทั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ วรรคเจ็ด ที่ระบุว่า “การแจ้งเตือน การปฏิบัติงานตาม (๑) ให้แจ้งเตือน ตามแบบ ผตล.จว. ๑ โดยให้ผู้ถูกแจ้งเตือนลงลายมือชื่อรับทราบการแจ้งเตือนด้วย กรณีผู้ถูกแจ้งเตือนไม่ยินยอมลงลายมือชื่อรับทราบการแจ้งเตือนให้บันทึกเหตุแห่งการไม่ยินยอมลงลายมือชื่อไว้ในท้ายแบบ ผตล.จว. ๑ ด้วย” อาจทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รัฐนั้น เข้าใจว่าจะทำให้ตนนั้นเสียประวัติ และเกิดบรรยากาศที่ไม่ดีในการทำงาน อีกทั้งยังอาจทำให้เกิดความไม่สบายใจ และไม่ไว้วางใจกันในการทำงาน และทำให้ผลเสียเกิดแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและประชาชนในที่สุด

เช่นเดียวกับแบบ ผตล.จว.๒ ที่เป็นการรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง อันมีข้อความว่า “...พบว่ามีการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด อันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม...” และ ผตล.จว.๒/๑ ที่ต้องระบุชื่อ-สกุล ตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายใด ซึ่งค่อนข้างจะเป็นข้อกล่าวหาที่ร้ายแรง ต่อผู้ที่ปฏิบัติงานดำเนินการเลือกตั้ง กล่าวคือ ควรต้องลดความเป็นมาตรการเชิงรุก และปรับบทบาทของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้เป็นผู้ให้ความรู้และแก้ไข มากกว่าจะเป็นผู้ลงโทษ เพราะอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานดำเนินการเลือกตั้งมาก ดังนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดจึงต้องมีความรู้และความแม่นยำในระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เพื่อจะได้ทำงานให้มีประสิทธิภาพที่สุด มิใช่เป็นเพียงผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น

ภาพรวมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งครั้งนี้ กล่าวได้ว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในครั้งนี้ได้ค่อนข้างจะครบถ้วน กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถปฏิบัติงานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ได้ตามกฎหมายและระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่ให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งครั้งนี้ในช่วง ๒.๕ - ๓ คะแนนเท่านั้น โดยเหตุผลที่ให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดค่อนข้างน้อย เนื่องจากมองว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่วนหนึ่งเป็นคนจากนอกพื้นที่ ทำให้

ต้องใช้เวลามากในการปรับตัวเพื่อทำความเข้าใจกับพื้นที่ที่รับผิดชอบ ในขณะที่วิธีการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละคน ใช้วิธีการทำงานแบบแยกพื้นที่กันรับผิดชอบทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทั่วถึง และในหลายกรณีเก็บข้อมูลได้น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำพื้นที่เสียอีก นอกจากนี้ ในบางจังหวัด การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดถูกมองว่าไปเพิ่มภาระการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการขอข้อมูลรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ หลายครั้งตลอดการทำหน้าที่ และหลายกรณีเกิดการทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับปลัดอำเภอในการตรวจตราพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งนี้ พบว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเกือบทุกคนมองว่าบทบาทของผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นเพียงผู้ตรวจที่ส่งเรื่องผิดปกติไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจพิพาทต่าง ๆ เช่น การพบการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้ การเลือกตั้งมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๒ กำหนดให้ต้องรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นข้อพิพาทต่าง ๆ จึงตกไปอยู่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีภาระหน้าที่มากอยู่แล้ว จึงอาจตรวจสอบข้อพิพาทไม่ได้ทันทั่วทั้งที่สรุปจึงต้องตอบกลับมาให้ไปพิจารณาจากระเบียบ/ข้อบังคับ/กฎหมาย ซึ่งระเบียบเหล่านั้นก็ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดภาวะที่ยากลำบากต่อการตัดสินใจพิพาท ซึ่งหากมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีอำนาจหน้าที่อยู่เช่นเดิม อาจทำงานได้สะดวกและมีอำนาจตัดสินใจพิพาทเหล่านั้นได้ดีกว่า เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นเสมือนบุคคลอิสระที่ถูกแต่งตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจพิพาท แม้ว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ แต่อำนาจตามกฎหมายของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็มียกจำกัด

๔.๔.๓ การประเมินด้านงบประมาณและค่าตอบแทนของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ “ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายหรือการสงเคราะห์ที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด” ซึ่งรายละเอียดนั้น ได้ถูกกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทั้งสองฉบับดังกล่าว โดยการปฏิบัติหน้าที่ในการเดินทางลงพื้นที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เรื่องค่าตอบแทนเหมาะสมแล้ว แต่อาจต้องพิจารณาการเบิกจ่ายค่าพาหนะ และค่าที่พัก รวมถึงเบี้ยเลี้ยงว่าต้องมีความเหมาะสม เช่น การพักโรงแรมที่ต้องมีใบแจ้งรายการของโรงแรม (Folio) เท่านั้น นำมาสู่ความยากลำบากในการปฏิบัติงาน ถ้าเป็นไปได้ควรให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถจ่ายค่าที่พักเป็นเงินสดหรืออาจนำไปเสริมมาเบิกภายหลังจะมีประสิทธิภาพมากกว่า เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถเลือกโรงแรมหรือที่พักที่อยู่นอกเมือง หรือใกล้ชิดกับประชาชน อีกทั้งยังปลอดภัยต่อตัวผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเองอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์พบว่า เรื่องค่าตอบแทนของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีความต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกผู้ตรวจการเลือกตั้งมาปฏิบัติงานมากขึ้น เพื่อให้เกิดความพร้อม และทำความเข้าใจพื้นที่ได้มากกว่านี้ เพราะเพียงแค่วงรอบเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมาให้นั้น ไม่เพียงพอต่อการลงพื้นที่ และทำความเข้าใจบริบทของการเลือกตั้งนั้น ๆ การเตรียมตัวจึงต้องใช้เวลามากกว่านี้ ซึ่งเป็นปัญหาของการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจการเลือกตั้ง ที่จะต้องรอคำสั่งที่ไม่ทราบว่าจะต้องไปประจำที่จังหวัดใด และเมื่อมีคำสั่งจะต้องรีบไปประจำ ซึ่งอาจไม่มีความคุ้นชินกับพื้นที่ดังกล่าว อาจทำให้เกิดปัญหาการบกพร่องในการทำงานได้ อีกทั้งประชาชนยังไม่รู้ถึงการมีอยู่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งต่างกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่ประชาชนทราบถึงการมีอยู่และทำงานเป็นประจำในพื้นที่ตลอด ทำให้มีเวลาเตรียมตัวในการปฏิบัติงาน และถึงแม้ว่าจะรับค่าตอบแทนทุกเดือน แต่อาจรับในอัตราที่ต่ำกว่า ซึ่งหากจัดวางอย่างเหมาะสม ก็อาจใช้งบประมาณในการตรวจสอบการเลือกตั้งในลักษณะนี้น้อยกว่า

ดังนั้น งบประมาณที่ต้องใช้จ่ายในส่วนของค่าตอบแทนตามบัญชีแนบท้ายระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น จึงมีความเหมาะสมแล้ว หากยังคงมีการสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมาปฏิบัติงานตามมาตรา ๒๘ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อาจต้องมีการปรับปรุงระเบียบในการเบิกจ่ายค่าเดินทาง และค่าที่พัก เช่น การจ่ายเป็นเงินสดและนำไปเสริมมาเบิกได้ เพราะจะสามารถทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถพักในที่พักที่ไม่จำเป็นต้องมีใบแจ้งรายการของโรงแรม (Folio) ได้ ในส่วนของงบประมาณที่ใช้จ่ายมากเกินไประยะนี้ อาจต้องพิจารณา

ลดจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดตามขนาดและจำนวนของหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งระดับชาติ หรือ การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น เป็นการเลือกตั้งที่ใหญ่และใช้พื้นที่ทั้งจังหวัด จึงต้องใช้จำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาก แต่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งต่อไป ที่มีขนาดและจำนวนของหน่วยเลือกตั้งน้อยลง อาจพิจารณาปรับลด เพื่อใช้จ่ายงบประมาณที่น้อยลงได้

๔.๔.๔ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

โดยสรุปผลของการใช้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในแง่ของความโปร่งใสที่ป้องกันไม่ให้อิทธิพลของพื้นที่ที่มีอิทธิพลต่อการตรวจสอบการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมแต่ต้องแลกมาด้วยปัญหาของความไม่ชำนาญและ คับขันในพื้นที่ ซึ่งการมีผู้ช่วยผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นอาจมีประโยชน์ แต่ผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ไม่สามารถไว้วางใจได้ เพราะไม่ได้เป็นผู้ที่ คับเคยกันมาก่อน แต่ต้องทำงานด้วยกันอย่างใกล้ชิด อนึ่งเรื่องอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่ได้มีมาก ไม่ได้มีอำนาจ ในการตัดสินใจพิพาท หรือดำเนินคดี เพียงแต่เป็นผู้สังเกตและส่งเรื่องต่อเท่านั้น ตรงนี้จึงอาจเป็นกลไกที่ไม่ลงตัวนัก ดังนั้น ด้วยภาระ ทางงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องแบกรับ เปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้ไม่มากก็อาจจะไม่คุ้มค่ากับการที่ต้อง มีผู้ตรวจการเลือกตั้งในลักษณะนี้ จึงอาจนำไปพิจารณาในการสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมาปฏิบัติงานในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งต่อไป

๕

ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในปี ๒๕๖๔ ครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งเทศบาลครั้งแรกหลังจากที่ประเทศไทยได้วางเว้นจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเป็นเวลากว่า ๗ ปี นอกจากนี้ ยังเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีที่จัดขึ้นพร้อมกันทั่วทั้งประเทศ ดังนั้น จึงเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และนับเป็นโอกาสอันดีในการทำการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่จะทำให้เกิดผลการศึกษาที่สะท้อนประเด็นปัญหาสำคัญ ๆ ของการเลือกตั้งท้องถิ่นในพื้นที่ ๆ มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเป็นแบบสังคมเมืองหรือกึ่งเมืองของประเทศไทยในทุกมิติ

บทนี้นำเสนอการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอออกเป็น ๔ หัวข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง
๒. ผลการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง
๓. ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
๔. ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๕.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งในส่วนนี้เป็นการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด กระจายไปใน ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยดำเนินการเก็บข้อมูล รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง (ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) จำนวน ๑,๕๕๐ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี และครั้งที่สองดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อการเลือกตั้งผ่านไปแล้วประมาณ ๑ เดือน (ระหว่างวันที่ ๒๖ เมษายน - ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) จำนวน ๑,๕๖๕ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง และการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ผลการประเมินแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๕๐ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ (๑.๙๖) และค่า margin of error ที่กำหนดค่าไว้ที่ ± ๒.๕ เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีได้อย่างครอบคลุมตามโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นที่ที่อยู่อาศัย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน ๖๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗ เพศหญิง จำนวน ๘๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๑ และเพศอื่น ๆ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑ นอกจากนี้ เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓ รองลงมาเป็นผู้มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗ ผู้มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖ ผู้มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒ และ

รายงานการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ ตามลำดับ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๖๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๔๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓ ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความครอบคลุมในแง่ที่อยู่อาศัย ได้แก่ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนคร จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ เทศบาลเมือง จำนวน ๖๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐ และเทศบาลตำบล จำนวน ๗๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ (ตารางที่ ๕.๑)

ตารางที่ ๕.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๖๙๕	๔๕.๗
	หญิง	๘๒๓	๕๔.๑
	อื่น ๆ	๒	๐.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๑๗๑	๑๑.๓
	๒๖-๓๕ ปี	๒๖๑	๑๗.๒
	๓๖-๔๕ ปี	๓๓๐	๒๑.๗
	๔๖-๖๐ ปี	๔๗๕	๓๑.๓
	๖๑ ปีขึ้นไป	๒๘๓	๑๘.๖
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๒๖๑	๑๗.๒
	มัธยมศึกษา	๔๙๗	๓๒.๗
	ปริญญาตรี	๖๒๑	๔๐.๙
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๔๑	๙.๓
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
บ้านอยู่ในเขตพื้นที่	เทศบาลนคร	๑๒๖	๘.๓
	เทศบาลเมือง	๖๘๔	๔๕.๐
	เทศบาลตำบล	๗๑๐	๔๖.๗
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง และส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ โดยมีรายละเอียดผลการประเมินดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร

การวัดระดับความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีของการประเมิณนี้เป็นการให้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจของตนเองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามมาตรวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด ผลปรากฏว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ค่อนข้างมาก โดยให้คะแนนความสนใจเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๙๖ จากคะแนนเต็ม ๑๐ และมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับ ๑๐ คะแนน ในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙ หรือประมาณหนึ่งในสี่ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (ตารางที่ ๕.๒)

ตารางที่ ๕.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

คะแนนความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	๕	๐.๓
๒	๕	๐.๓
๓	๑๖	๑.๑
๔	๓๐	๒.๐
๕	๑๐๖	๗.๐
๖	๑๕๖	๑๐.๓
๗	๒๑๕	๑๔.๑
๘	๓๓๖	๒๒.๑
๙	๒๕๗	๑๖.๙
๑๐	๓๙๔	๒๕.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๙๖
S.D		๒.๓๖๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในส่วนช่องทางที่ประชาชนใช้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีพบว่า ช่องทางที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามใช้มากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ (๑) การหาเสียงของผู้สมัคร มีผู้ตอบจำนวน ๗๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙ (๒) อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line) มีผู้ตอบจำนวน ๓๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และ (๓) คำบอกเล่าของบุคคล มีผู้ตอบจำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ นอกจากนี้ เป็นที่น่าสนใจว่าสื่ออย่างหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไม่ใช่ช่องทางหลักที่ประชาชนใช้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ กล่าวคือ ประชาชนที่ตอบว่าติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีทางโทรทัศน์มากที่สุด มีจำนวนเพียง ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ ผู้ที่ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ทางวิทยุ มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙ และผู้ติดตามข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ มีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ตามลำดับ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๓)

ตารางที่ ๕.๓ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ช่องทางการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งเทศบาล	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	๑๒	๐.๘
วิทยุ	๒๙	๑.๙
โทรทัศน์	๕๗	๓.๘
อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line)	๓๑๔	๒๐.๗
หอกระจายข่าว	๘๖	๕.๗
ป้ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ	๙๗	๖.๔
คำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ	๑๕๔	๑๐.๑
การหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางหาเสียง ฯลฯ)	๗๔๔	๔๘.๙
อื่น ๆ	๒๗	๑.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ผลการประเมินในส่วนนี้มุ่งทดสอบความรู้ (การรับรู้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาว่าประชาชนมีความพร้อมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

๒.๑) การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนเกี่ยวกับวันเลือกตั้ง ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในวันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๕๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๑ และมีจำนวนผู้ตอบว่าไม่ทราบว่ามีการเลือกตั้งเทศบาลในวันดังกล่าวเพียง ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๔)

ตารางที่ ๕.๔ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน

มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๕๐๖	๙๙.๑
ยังไม่ทราบ	๑๔	๐.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าตัวเองจะต้องไปลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งใด จำนวน ๑,๔๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๔ ส่วนผู้ที่ยังไม่ทราบข้อมูลนี้มีเพียง ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๕)

ตารางที่ ๕.๕ ความรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

หน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๔๘๐	๙๗.๔
ยังไม่ทราบ	๔๐	๒.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๓) ความรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

เมื่อสอบถามต่อไปถึงช่วงเวลาที่ประชาชนสามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าช่วงเวลาการลงคะแนนเสียงการเลือกตั้งครั้งนี้กำหนดไว้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๑,๕๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๘ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบข้อมูลดังกล่าวมีจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๖)

ตารางที่ ๕.๖ ความรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

สามารถไปลงคะแนนได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๕๐๑	๙๘.๘
ยังไม่ทราบ	๑๙	๑.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๔) การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากวัน เวลา และสถานที่แล้ว ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังทราบว่าเลือกตั้งในครั้งนี้เป็น การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี จำนวน ๑,๕๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๘ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบว่าเลือกตั้ง ครั้งนี้คือการเลือกตั้งอะไรมีจำนวนเพียง ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๗)

ตารางที่ ๕.๗ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งครั้งนี้คือการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๑,๕๐๒	๙๘.๘
ยังไม่ทราบ	๑๘	๑.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๕) การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

ในเรื่องการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลที่ผู้แจ้งเบาะแสอาจได้รับ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งอาจทำให้ประชาชนที่แจ้งเบาะแสนั้นได้รับเงินรางวัลขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่ายังไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำนวน ๘๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ทราบถึงข้อมูลดังกล่าว มีจำนวน ๗๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ (ตารางที่ ๕.๘)

ตารางที่ ๕.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

การแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งเทศบาล	จำนวน	ร้อยละ
ทราบแล้ว	๘๐๑	๕๒.๗
ยังไม่ทราบ	๗๑๙	๔๗.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี และทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงในช่วงเวลาที่จัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าว

๓.๑) ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรี

เมื่อสอบถามประชาชนว่าจะพิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรีโดยดูจากปัจจัยอะไร ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าจะดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๗๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕ รองลงมาจะดูที่ตัวผู้สมัคร มีผู้ตอบจำนวน ๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ และดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด มีผู้ตอบ ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐ (ตารางที่ ๕.๙)

ตารางที่ ๕.๙ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรี

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๖๓๒	๔๑.๖
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๗๖๗	๕๐.๕
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๑๒๑	๘.๐
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๒) ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล

เมื่อสอบถามประชาชนว่าจะพิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลจากปัจจัยใด ปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าจะดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๖๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒ รองลงมาคือผู้ตอบที่ระบุว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูที่ตัวผู้สมัคร มีจำนวน ๕๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ ผู้ที่ตอบว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกเทศมนตรีคนใด มีผู้ตอบจำนวน ๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ และผู้ที่ตอบว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูจากชื่อพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด มีจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๕.๑๐)

ตารางที่ ๕.๑๐ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาเทศบาล	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๕๖๐	๓๖.๘
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๖๔๑	๔๒.๒
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๗๗	๕.๑
ดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกเทศมนตรีคนใด	๒๔๒	๑๕.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการซื้อเสียง

ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงที่การประเมินในส่วนนี้ต้องการทราบมี ๓ ประเด็น คือ ประเด็นแรก เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้พวกเขาคาดว่าจะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของตนหรือไม่ ประเด็นที่ ๒ เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ และประเด็นที่ ๓ เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่

ผลการสำรวจในประเด็นแรก เมื่อถามว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของท่านหรือไม่ พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗ ตอบว่า “มีแน่นอน” ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕ ตอบว่า “น่าจะไม่มี” ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๒๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ ตอบว่า “ไม่น่าจะมี” และมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ เท่านั้นที่ตอบว่า “ไม่มีแน่นอน” (ตารางที่ ๕.๑๑)

ตารางที่ ๕.๑๑ ทัศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)

การเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของท่านหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
มีแน่นอน	๕๒๘	๓๔.๗
น่าจะไม่มี	๖๐๑	๓๙.๕
ไม่น่าจะมี	๓๒๘	๒๑.๖
ไม่มีอย่างแน่นอน	๖๓	๔.๑
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการสำรวจในประเด็นที่สอง เมื่อถามต่อไปว่า แล้วท่านจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑,๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๙ ตอบว่า “ไม่เลือก” ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” และมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗ เท่านั้นที่ตอบว่า “เลือก” (ตารางที่ ๕.๑๒)

ตารางที่ ๕.๑๒ ทิศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)

จะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เลือก	๑๔๘	๙.๗
ไม่เลือก	๑,๑๒๔	๗๓.๙
ไม่แน่ใจ	๒๔๘	๑๖.๓
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการสำรวจในประเด็นที่สาม เมื่อถามต่อไปอีกว่า แล้วท่านคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๘๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ ตอบว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะ “ชนะ” และมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐ ตอบว่า “ไม่ชนะ” (ตารางที่ ๕.๑๓)

ตารางที่ ๕.๑๓ ทิศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)

ผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้	จำนวน	ร้อยละ
ชนะ	๓๕๓	๒๓.๒
ไม่ชนะ	๓๓๕	๒๒.๐
ไม่แน่ใจ	๘๓๒	๕๔.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๔ ด้านความคาดหวังต่อผลลัพธ์ของการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนว่า ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน” จำนวน ๔๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔ ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก” จำนวน ๕๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย” และจำนวน ๒๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗ ตอบว่า “แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย” (ตารางที่ ๕.๑๔)

ตารางที่ ๕.๑๔ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งเทศบาลครั้งนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๒๙๙	๑๙.๗
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๕๘๒	๓๘.๓
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๕๘๒	๓๘.๓
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๒๐๘	๑๓.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมาก โดยช่องทางการติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ คือ การติดตามจากการหาเสียงของผู้สมัครและสื่อโซเชียลมีเดียบนโลกอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ส่วนการใช้สื่อแบบดั้งเดิม ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ มีสัดส่วนไม่สูง ทั้งนี้ ปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการพิจารณาเลือกผู้สมัครทั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลมีความคล้ายคลึงกัน โดยประชาชนส่วนใหญ่พิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครเป็นหลัก รองลงมาคือการพิจารณาจากตัวผู้สมัคร ส่วนการพิจารณาจากพรรคหรือกลุ่มที่สังกัดมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ในประเด็นเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนส่วนมากคิดเห็นว่ามี การซื้อเสียงภายในเขตของตนเองแน่นอน และมากกว่าครึ่งแสดงความคิดเห็นว่าจะไม่เลือกผู้สมัครที่มีประวัติซื้อสิทธิขายเสียง หากแต่เมื่อถามถึงความเป็นไปได้ที่ผู้สมัครผู้ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะหรือไม่ ประชาชนส่วนใหญ่กลับตอบว่า ไม่น่าจะ จากประเด็นเรื่องการซื้อเสียงดังกล่าว สามารถสรุปได้เช่นเดียวกับข้อค้นพบในการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในบทก่อนหน้านี้ว่าประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าจะมีการซื้อสิทธิขายเสียงภายในพื้นที่ของตนและยืนยันที่จะไม่เลือกผู้ที่กระทำการทุจริตการเลือกตั้งด้วยวิธีดังกล่าว แต่ประชาชนเองก็ไม่มั่นใจว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะชนะหรือไม่ ในจำนวนความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน ประชาชนเห็นว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมากกว่าเสียด้วยซ้ำ นอกจากนี้ ประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย เชื่อว่าการเลือกตั้งครั้งนี้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้างเล็กน้อยหรือแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย

๕.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ผลการประเมินในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งเป็นหลัก ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมาจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๖๕ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ และค่า margin of error ที่กำหนดค่าไว้ที่ ± ๒.๕ เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีได้อย่างครอบคลุมโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นที่ที่อยู่อาศัย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน ๗๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑ เพศชาย จำนวน ๗๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙ ในจำนวนนี้เป็นผู้ตอบที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ ผู้มีอายุ ๒๖-๓๕ ปีขึ้น จำนวน ๒๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖ ผู้ที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙ และผู้ที่มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๒๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๕๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐ รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๕๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ถัดมาคือผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ และผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความครอบคลุมในแง่ที่อยู่อาศัย ได้แก่ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จำนวน ๗๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๓ รองลงมาเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจำนวน ๗๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑ และผู้ที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนคร จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖ (ตารางที่ ๕.๑๕)

ตารางที่ ๕.๑๕ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล
หลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๗๔๔	๔๘.๖
	หญิง	๗๗๖	๕๑.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๑๑	๑๓.๖
	๒๖-๓๕ ปี	๒๘๒	๑๘.๖
	๓๖-๔๕ ปี	๓๑๑	๒๐.๕
	๔๖-๖๐ ปี	๔๔๔	๒๙.๒
	๖๑ ปีขึ้นไป	๒๗๒	๑๗.๙
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๒๔๗	๑๖.๓
	มัธยมศึกษา	๕๒๔	๓๕.๗
	ปริญญาตรี	๕๙๓	๓๙.๐
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๓๘	๙.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
บ้านอยู่ในเขตพื้นที่	เทศบาลนคร	๑๑๖	๗.๖
	เทศบาลเมือง	๗๐๓	๔๖.๓
	เทศบาลตำบล	๗๐๑	๔๖.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการให้ประชาชนประเมินการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนที่สองเป็นการให้ประชาชนประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมและความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง และส่วนที่สามเป็นการสอบถามถึงความความหวังที่ประชาชนมีต่อผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา ผลการสำรวจของแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในครั้งนี้เป็นการให้ประชาชนให้คะแนนการทำงานของ (๑) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ (๒) คณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลของตนเอง (๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด และ (๔) คณะกรรมการเลือกตั้ง ตามมาตราวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑.๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๖๗ คะแนน (ตารางที่ ๕.๑๖)

ตารางที่ ๕.๑๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนเองไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๔	๐.๓
๒	๒	๐.๑
๓	๑๑	๐.๗
๔	๓๗	๒.๔
๕	๑๑๙	๗.๘
๖	๑๓๙	๙.๑
๗	๓๑๘	๒๐.๙
๘	๔๒๔	๒๗.๙
๙	๒๔๓	๑๖.๐
๑๐	๒๒๓	๑๔.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๗๖
S.D		๑.๖๓๒

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณาต่อไปในรายละเอียดของการให้คะแนน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้คะแนน การทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนเองไปใช้สิทธิในช่วง ๗ - ๑๐ คะแนน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความพึงพอใจ ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๔๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๓๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙ และผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๕.๑๖)

๑.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลของตนเองจากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๕๘ คะแนน (ตารางที่ ๕.๑๗)

ตารางที่ ๕.๑๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๕	๐.๓
๒	๕	๐.๓
๓	๑๗	๑.๑
๔	๓๘	๒.๕
๕	๑๓๖	๘.๙
๖	๑๓๑	๘.๖
๗	๓๐๖	๒๐.๑

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๘	๔๔๔	๒๙.๒
๙	๒๓๒	๑๕.๓
๑๐	๒๐๖	๑๓.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๕๘
S.D		๑.๖๘๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณาต่อไปในรายละเอียดของการให้คะแนน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลของตนเอง ๘ คะแนน มากที่สุด จำนวน ๔๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๓๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑ และผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเองต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนเพียง ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๑๗)

๑.๓) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๒๓ คะแนน (ตารางที่ ๕.๑๘)

ตารางที่ ๕.๑๘ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในเทศบาลของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๓๕	๒.๓
๒	๓๗	๒.๔
๓	๓๕	๒.๓
๔	๔๒	๒.๘
๕	๑๓๕	๘.๙
๖	๑๖๑	๑๐.๖
๗	๒๖๘	๑๗.๖
๘	๓๗๒	๒๔.๕
๙	๒๔๒	๑๕.๙
๑๐	๑๙๓	๑๒.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๒๓
S.D		๒.๑๑๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณาต่อไปในรายละเอียดของการให้คะแนน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง ๘ คะแนน มากที่สุด จำนวน ๓๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน

จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ และผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘ ที่ให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเองต่ำกว่า ๕ คะแนน (ตารางที่ ๕.๑๘)

๑.๔) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๓๕ คะแนน (ตารางที่ ๕.๑๙)

ตารางที่ ๕.๑๙ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๕๑	๓.๔
๒	๑๓	๐.๙
๓	๒๙	๑.๙
๔	๓๙	๒.๖
๕	๑๑๙	๗.๘
๖	๑๒๗	๘.๕
๗	๒๙๑	๑๙.๑
๘	๔๑๒	๒๗.๑
๙	๒๓๑	๑๕.๒
๑๐	๒๐๘	๑๓.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๓๕
S.D		๒.๐๘๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณาต่อไปในรายละเอียดของการให้คะแนน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๘ คะแนน มากที่สุด จำนวน ๔๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑ รองลงมาคือ ผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ และผู้ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒ ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ (ตารางที่ ๕.๑๙)

ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในครั้งนี้เน้นไปที่ ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม โดยให้ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจของตนเองต่อประเด็นดังกล่าวตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด และ ๒) ความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง โดยการสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้มีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด (ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสุจริตและเที่ยงธรรมมาก) ผลการประเมินในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีโดยภาพรวม

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้โดยภาพรวมที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๖๔ คะแนน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้โดยภาพรวม ๘ คะแนน มากที่สุด จำนวน ๔๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๒๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีโดยภาพรวมต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ เท่านั้น และไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้โดยภาพรวม ๐ คะแนนเลยแม้แต่คนเดียว (ตารางที่ ๕.๒๐)

ตารางที่ ๕.๒๐ ความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๔	๐.๓
๒	๕	๐.๓
๓	๒๑	๑.๔
๔	๕๑	๓.๔
๕	๑๑๒	๗.๔
๖	๑๑๒	๗.๔
๗	๒๙๖	๑๙.๕
๘	๔๕๑	๒๙.๗
๙	๒๖๐	๑๗.๑
๑๐	๒๐๘	๑๓.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๖๔
S.D		๑.๖๙๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

เมื่อสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้สุจริตและเที่ยงธรรมแค่ไหน” ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่ง จำนวน ๘๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕ ตอบว่า ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม และมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าสุจริตและเที่ยงธรรมมาก จำนวน ๒๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙ ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม มีจำนวน ๓๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙ และผู้ที่ตอบว่า ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗ เท่านั้น (ตารางที่ ๕.๒๑)

ตารางที่ ๕.๒๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้

การเลือกตั้งเทศบาลครั้งนี้ “สุจริตและเที่ยงธรรม” แค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย	๘๗	๕.๗
ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม	๓๙๔	๒๕.๙
ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม	๘๑๓	๕๓.๕
สุจริตและเที่ยงธรรมมาก	๒๒๖	๑๔.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของตนเองมากน้อยแค่ไหน” ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔ ตอบว่า เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน และผู้ตอบจำนวน ๔๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ ตอบว่า เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๖ ตอบว่า เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย และผู้ตอบจำนวน ๒๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ ตอบว่า แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย (ตารางที่ ๕.๒๒)

ตารางที่ ๕.๒๒ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ผลการเลือกตั้งเทศบาลที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๑๗๓	๑๑.๔
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๔๐๕	๒๖.๖
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๖๔๗	๔๒.๖
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๒๙๕	๑๙.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลประเมินที่นำเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีโดยภาพรวมค่อนข้างมากในแทบจะทุกด้าน ทั้งในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องและในด้านผลลัพธ์ของการเลือกตั้งโดยเฉพาะในเรื่องความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง กล่าวคือ ประชาชนให้คะแนนการทำงานของเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนเองไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในเทศบาลของตนเอง จนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในระดับคะแนนเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่ประชาชนประมาณสองในสามมองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปด้วยความสุจริต และเที่ยงธรรม และมีประชาชนประมาณหนึ่งในสี่เท่านั้นที่มองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย อย่างไรก็ตาม ในด้านผลลัพธ์ของการเลือกตั้งที่อาจจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นั้น ประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งยังมิได้คาดหวังว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของตนเองมากนัก

๕.๒ ผลการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลและ ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็นทางสถิติเพื่อเลือกพื้นที่ (จังหวัด) สำหรับการเก็บข้อมูลในแต่ละภูมิภาค ๆ ละ ๑ จังหวัด ซึ่งในการประเมินครั้งนี้แบ่งภูมิภาคของประเทศไทย ออกเป็น ๘ ภูมิภาค ผลการสุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า ภาคเหนือตอนบนได้จังหวัด สำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องเป็นที่จังหวัดลำปาง ภาคเหนือตอนล่างที่จังหวัดพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่จังหวัดสกลนคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่จังหวัดศรีสะเกษ ภาคกลางที่จังหวัดนครนายก ภาคตะวันออกที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคใต้ตอนบนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และภาคใต้ตอนล่างที่จังหวัดสงขลา นอกจากนี้ ยังได้มีการเลือกเทศบาลที่อยู่ในจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพฯ แบบเจาะจงอีก ๒ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี และสมุทรปราการ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับจัดการเลือกตั้งในจังหวัดที่มีเทศบาลครบทั้งสามประเภท (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) และเทศบาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีก ๓ จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี สตูล และยะลา สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ ๆ มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะ (ตารางที่ ๕.๒๓)

ตารางที่ ๕.๒๓ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล
ภาคเหนือตอนบน	ลำปาง	<ul style="list-style-type: none"> ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง รวม ๑๓ คน ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวม ๑๓ คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม ๑๓ คน ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๒๔ คน นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชน รวม ๘ คน ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวม ๒๔ คน รวมทั้งสิ้น ๙๕ คน
ภาคเหนือตอนล่าง	พิษณุโลก	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ)	สกลนคร	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้)	ศรีสะเกษ	
ภาคกลาง	นครนายก	
ภาคตะวันออก	ฉะเชิงเทรา	
ภาคใต้ตอนบน	สุราษฎร์ธานี	
ภาคใต้ตอนล่าง	สงขลา	
จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ	นนทบุรี สมุทรปราการ	
จังหวัดชายแดนภาคใต้	ปัตตานี สตูล ยะลา	

ที่มา: คณะนักวิจัย

การเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในแต่ละจังหวัดนั้นมีการดำเนินการใน ๒ ขั้นตอน เริ่มต้นจาก (๑) การเลือกเทศบาลที่จะลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมเทศบาลทุกประเภทในจังหวัดนั้น ๆ จากนั้น (๒) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งในเทศบาลนั้น ๆ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่งความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น ๑๔๕ คน (ตารางที่ ๕.๒๓)

(๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์ที่จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการนับคะแนนแบบคู่ขนานเช่นเดียวกับการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังผลการศึกษานำเสนอไปแล้วในบทที่ ๔ ของรายงานนี้ โดยแบบสังเกตการณ์ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การสังเกตการณ์การดำเนินการเลือกตั้ง โดยการจัดส่งอาสาสมัครไปประจำยังหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีการสุ่มเลือกไว้จำนวน ๑๔๕ หน่วย ครอบคลุมพื้นที่ ๒๔ เทศบาลใน ๘ จังหวัด และกระจายทั่วทุกภูมิภาค ร่วมกับการเปิดให้ผู้สนใจทั่วไป (อาสาสมัครธรรมชาติ) ร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ของ WeWatch ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สุจริต และโปร่งใส เพื่อให้อาสาสมัครทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรายงานว่ากระบวนการจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามข้อกฎหมายหรือไม่ โดยการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วงเวลาสำคัญ ได้แก่ ๑. ช่วงเวลา เปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่ก่อนเวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ๒. ช่วงเวลาการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. และ ๓. ช่วงเวลา ปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเมื่อเริ่มนับคะแนน โดยอาสาสมัครจะได้รับแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้งและบริเวณโดยรอบ

ส่วนที่ ๒ การนับคะแนนแบบคู่ขนาน หรือกระบวนการที่เรียกว่า Quick Count อาสาสมัครจะทำการประจำอยู่ที่หน่วยเลือกตั้งหลังเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง (หลัง ๑๗.๐๐ น.) เพื่อทำการนับคะแนนคู่ขนานไปกับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความโปร่งใสของการนับคะแนนรวมถึงการเก็บข้อมูลผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งเพื่อนำมารวบรวม และนำมาตรวจสอบกับผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการขององค์กรผู้จัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๕.๒๔

ตารางที่ ๕.๒๔ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา

ช่วงเวลา	อาสาสมัคร		อาสาสมัครธรรมชาติ	
	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนเทศบาลและจังหวัด	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนจังหวัด
ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๑๔๕ หน่วย	๒๔ เทศบาล ๘ จังหวัด	๑๒๗ หน่วย	๑๑ จังหวัด
ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน)	๑๔๕ หน่วย	๒๔ เทศบาล ๘ จังหวัด	๑๘๓ หน่วย	๒๑ จังหวัด
ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง)	๑๔๕ หน่วย	๒๔ เทศบาล ๘ จังหวัด	๑๓๗ หน่วย	๑๒ จังหวัด

ที่มา: คณะนักวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนวันเลือกตั้ง ช่วงวันเลือกตั้ง (ตั้งแต่ช่วงเปิดหีบเลือกตั้ง ช่วงระหว่างการลงคะแนน และช่วงปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงหลังวันเลือกตั้งจนถึงเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง การประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงมุ่งความสนใจทำการประเมินการจัดการเลือกตั้งใน ๓ ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. **ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง** คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้น เตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๒. **ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง** คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากร ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. **ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง** คือ การประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้ง

๕.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้ง

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้งแสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งและผู้ปฏิบัติหน้าที่ ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปข้อค้นพบต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งของคณะผู้วิจัย พบว่าก่อนการเลือกตั้ง ได้มีขั้นตอนของการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีได้มีการดำเนินการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ โดยผู้จัดการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบจัดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใส่เตรียมไว้ในหีบบรรจุรวมกันเป็นชุดสำหรับแต่ละหน่วยเลือกตั้ง และทำการนัดหมายวันเวลาในช่วง ๑ - ๒ วัน ก่อนวันเลือกตั้งเพื่อให้ผู้รับผิดชอบดูแลในแต่ละหน่วยเลือกตั้งเดินทางมารับมอบอุปกรณ์สำหรับการจัดการเลือกตั้ง ส่วนในวันเลือกตั้ง พบว่า ผู้จัดการเลือกตั้งได้จัดสรรพื้นที่เฉพาะเพื่อเป็นสถานที่รับมอบวัสดุอุปกรณ์ของทุกหน่วยเลือกตั้งในวันและเวลาเดียวกัน โดยกระทำในพื้นที่ปิดที่มีการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งและดำเนินการโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่อนุญาตให้ประชาชนหรือบุคคลภายนอกเข้าไปในบริเวณดังกล่าวแต่สามารถสังเกตเห็นการทำงานจากภายนอกได้ โดยในการส่งมอบนั้นได้มีการจัดแบ่งชุดอุปกรณ์อย่างชัดเจน และมอบให้แก่แต่ละหน่วยเลือกตั้งหลังจากที่มีการยืนยันและตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งยังมีบุคลากรคอยชี้แนะและตอบคำถามแก่กรรมการประจำหน่วยที่มารับวัสดุอุปกรณ์ และยังพบว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เข้ามาช่วยเหลือทางด้านคำแนะนำและติดตามการรับมอบอย่างใกล้ชิด

หนึ่งในข้อสังเกตจากการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัยพบว่าวัสดุอุปกรณ์ซึ่งรวมไปถึงเอกสารสำคัญที่จำเป็นจะต้องติดประกาศเผยแพร่ นั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ประเด็นดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกับข้อสังเกตในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีการสังเกตเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ เช่น หีบเลือกตั้ง ในบางพื้นที่นั้นใช้เป็นหีบเหล็กสีเขียวเข้ม ในขณะที่บางพื้นที่ใช้เป็นกล่องพลาสติกสีขาว เมื่อสอบถามผู้เกี่ยวข้องจึงได้คำตอบว่าการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเลือกตั้งในแต่ละพื้นที่อาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีลักษณะแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับวัสดุอุปกรณ์ที่แต่ละพื้นที่เคยใช้ในการจัดการเลือกตั้งครั้งก่อน ๆ ว่าสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่ หากยังใช้ได้ก็จะใช้ของที่มีอยู่เดิม หากชำรุดเสียหายจึงหาวัสดุอุปกรณ์ใหม่มาทดแทนโดยผู้จัดการเลือกตั้งจะเป็นฝ่ายจัดสรรและนำมามอบให้

เมื่อได้รับมอบวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยเลือกตั้งและบริเวณหน่วยเลือกตั้ง โดยทำตามเอกสารกฎระเบียบการจัด การเลือกตั้งและการอบรม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานที่ตั้งของหน่วยเลือกตั้งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทำให้มีการสังเกตเห็นจุดบกพร่องของการจัดการบางประการในบางหน่วยเลือกตั้งจากการรายงานเข้ามาของอาสาสมัคร ดังนี้

(๑.๑) การปิดประกาศแบบพิมพ์ที่ป้ายประชาสัมพันธ์หน้าที่เลือกตั้ง พบว่า มีบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการปิดแบบพิมพ์ไม่ครบถ้วน โดยบางหน่วยเลือกตั้งนำบัญชีรายชื่อที่ต้องปิดที่ป้ายประชาสัมพันธ์วางไว้บนโต๊ะและมีกรรมการประจำหน่วยคอยอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบรายชื่อให้กับประชาชนที่มาใช้สิทธิลงคะแนน (ตารางที่ ๕.๒๕)

(๑.๒) การจัดสถานที่สำหรับใช้เป็นหน่วยเลือกตั้งตามระเบียบและข้อปฏิบัติเรื่องการลงคะแนนเสียงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวและทำให้การลงคะแนนเสียงเป็นความลับ การจัดหน่วยเลือกตั้งและคูหาสำหรับการลงคะแนนจึงต้องคำนึงถึงประเด็นดังกล่าวนี้ อย่างไรก็ตาม มีการสังเกตพบว่าบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็น ร้อยละ ๗.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มี

การรายงานข้อมูลเข้ามาที่ไม่ได้มีการจัดการให้มีฉากหรือกำแพงกั้นด้านหลังเพื่อความเป็นส่วนตัว คำอธิบายเพิ่มเติมของอาสาสมัครจากการลงสังเกตการณ์ พบว่า บางหน่วยเลือกตั้งด้านหลังคูหาเป็นที่เปิดโล่ง บางหน่วยเลือกตั้งมีฉากหลังกั้นเพียงแค่นางจุดเท่านั้น และบางหน่วยเลือกตั้งมีเวทีอยู่ด้านหลังแทนการมีฉากปิดทึบหรือเป็นบันไดที่ผู้คนสามารถเดินผ่านขึ้นไปได้ (ตารางที่ ๕.๒๕)

(๑.๓) ประเด็นการรับรองความสะอาดของประชาชนผู้มีสิทธิทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการจัดการแบบพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ พบว่า หน่วยเลือกตั้งร้อยละ ๓๗.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาได้มีการดำเนินการจัดการพิเศษสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มดังกล่าวไว้ โดยที่บางหน่วยเลือกตั้งมีการเตรียมเก้าอี้นั่งรอในบริเวณใกล้เคียง ทั้งยังมีเจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมรอให้คำแนะนำและประกองประชาชนกลุ่มดังกล่าว ในขณะที่ในอีกหลายหน่วยเลือกตั้งมีการจัดเตรียมคูหาและที่นั่งโดยเฉพาะและเขียนกำกับว่า “สำหรับผู้เลือกตั้งพิเศษ” หรือมีการจัดเตรียมแผ่นอักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตาไว้อย่างครบครัน อย่างไรก็ตาม หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่ได้มีการจัดการพิเศษสำหรับประชาชนในกลุ่มดังกล่าวไว้ (ตารางที่ ๕.๒๕)

ตารางที่ ๕.๒๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๘๕.๐	๑๕.๐
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกั้นด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๓๒.๙	๖๗.๑
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๓๗.๘	๖๒.๒

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องของคณะผู้วิจัย พบว่า ผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบที่มีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งมาแล้วหลายครั้งจนมีความชำนาญ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อย่างไม่มีข้อบกพร่อง อย่างไรก็ตาม การประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) พบประเด็นข้อบกพร่องด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้งในบางหน่วยเลือกตั้ง ดังนี้

(๒.๑) ประเด็นการพบบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่หรือตัวแทนผู้สมัครเข้าไปอยู่ในหน่วยเลือกตั้งหรือพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วย และผู้มาใช้สิทธิ พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖ ของหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่สังเกตพบความผิดปกติในเรื่องนี้ ในขณะที่มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๔ เท่านั้นที่มีการรายงานถึงพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าว โดยที่คำอธิบายนั้นไม่ได้สะท้อนถึงการทำผิดกฎระเบียบอย่างชัดเจน แต่เป็นในเชิงลักษณะของการพูดคุยทักทายกันของคนในชุมชนที่มีความรู้จักคุ้นเคยกันเสียมากกว่า (ตารางที่ ๕.๒๖)

(๒.๒) ประเด็นการพบเห็นป้ายหาเสียงในบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง พบว่า มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการสังเกตเห็นว่ามีโปสเตอร์หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร (ตารางที่ ๕.๒๖)

(๒.๓) สำหรับในขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การสังเกตว่ามีการขนประชาชนมาลงคะแนน หรือมีบุคคลหรือกลุ่มคนที่มาคอยพูดคุยจذبนำทักหน้าหน่วยเลือกตั้ง หรือมีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติไม่พบความผิดปกติในหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเลยแม้แต่หน่วยเดียว (ตารางที่ ๕.๒๖)

ตารางที่ ๕.๒๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษา
ระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วย และผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๒.๔	๙๗.๖
๑๒. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	-	๑๐๐
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๑.๔	๙๘.๖
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	-	๑๐๐
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มีสิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าทีชักจูงผู้มาใช้สิทธิ หรือไม่	-	๑๐๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

คณะผู้วิจัยได้มีการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ช่วงเวลาเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเลือกตั้ง โดยพบว่าหลังกระบวนการรับสมัคร เป็นขั้นตอนของการดำเนินการจัดเตรียมการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ หรือการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งการจัดอบรมในแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันออกไป รูปแบบของการอบรมนั้นขึ้นอยู่กับ การออกแบบของผู้รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของรูปแบบการจัดตารางเนื้อหา การสาธิต หรือแม้แต่รูปแบบวิธีการบรรยาย ความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้และการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์การอบรมในจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีรูปแบบที่ใช้ในการอบรมอย่างน้อย ๒ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบของการบรรยายแบบพรรณนา อ่านย่ำให้ฟังถึงข้อบังคับ แสดงให้เห็นถึงวัสดุอุปกรณ์ เน้นตำราและคู่มือเป็นหลักสำคัญ จากนั้นเป็นช่วงของการเปิดให้มีโอกาสถามตอบ และ (๒) รูปแบบของการบรรยายแบบมีส่วนร่วม กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีความสนใจต่อสิ่งที่กำลังบรรยาย รวมทั้งมีการสาธิต การนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาแสดงให้ดู และการเปิดโอกาสให้สามารถถามได้ในระหว่างการบรรยาย

จากการสังเกตของผู้วิจัย เห็นว่า ในรูปแบบที่สองนั้น ผู้เข้าอบรมมีความสนใจ กระตือรือร้น และรับรู้ข้อมูลได้มากกว่าแบบแรก และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เข้ารับการอบรมพบว่าในมุมมองของผู้เข้ารับการอบรมหลายคนเห็นว่าการอบรมแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวไม่น่าสนใจคล้ายเป็นเพียงพิธีกรรมที่ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามขั้นตอนที่กฎหมายหรือระเบียบวางแนวทางให้ปฏิบัติ การอบรมที่มีการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่สองจะช่วยกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้เข้ารับการอบรมจดจำขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ดีกว่า

สำหรับประเด็นเรื่องของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง พบว่าในช่วงระยะเวลาเปิดหน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนเข้ามาลงคะแนนเสียง หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ และไม่มีมาร้องเรียนที่นำเป็นกังวล ดังนี้

(๓.๑) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาดำเนินการเปิดให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเริ่มลงคะแนนได้ตรงตามเวลาที่กำหนด (๐๘.๐๐ น.) (ตารางที่ ๕.๒๗)

(๓.๒) ประเด็นเรื่องของความโปร่งใส พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่ามีสิ่งใดอยู่ภายในหีบ และภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการล็อกหีบด้วยแถบซิลลอคพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซิลลอคพลาสติก (ตารางที่ ๕.๒๗)

(๓.๓) อาสาสมัครรายงานว่าสามารถเข้าสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระเกือบทั้งหมด

หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา โดยมีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๙ เท่านั้นที่อาสาสมัครได้รายงานเกี่ยวกับอุปสรรคในการเข้าสังเกตการณ์ เช่น บางหน่วยเลือกตั้งไม่อนุญาตให้อาสาสมัครอยู่ในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง^{๑๒} เป็นต้น (ตารางที่ ๕.๒๗)

(๓.๔) มีหน่วยเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ของหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาทั้งหมดเท่านั้นที่มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วย (ตารางที่ ๕.๒๗)

ตารางที่ ๕.๒๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๓.๑	๙๖.๙
๓. กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดอยู่ภายในหีบหรือไม่	๘๙.๘	๑๐.๒
๔. ภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว มีการล็อกหีบด้วยแถบซีลลึศพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลลึศพลาสติกหรือไม่	๙๒.๑	๗.๙
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๙๖.๑	๓.๙
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	๐.๘	๙๙.๒
๑๐. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๙๖.๑	๓.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

๕.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีระหว่างที่เปิดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียง (๐๘.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น.) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในแทบจะทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งบางส่วนเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้งจากอาสาสมัครตั้งสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดเลือกตั้งในแต่ละด้านต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง นับตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. เป็นต้นไป พบประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับความพร้อมทางวัสดุอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ประเด็นการติดเอกสารหน้าหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามายังคงมีเอกสารสำคัญติดครบอยู่หน้าหน่วยเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูล เข้ามา มีการติดประกาศไม่ครบทั้ง ๓ เอกสาร (ตารางที่ ๕.๒๘)

(๑.๒) ประเด็นเรื่องการจัดตั้งคูหาอย่างมิดชิดเพื่อการลงคะแนนอย่างเป็นส่วนตัวของประชาชน พบว่าหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการจัดหน่วยเลือกตั้งตามระเบียบดังกล่าว ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งบางแห่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๖ มีข้อสังเกตจากอาสาสมัคร (ตารางที่ ๕.๒๘) ในจำนวนนี้ได้มีการอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมจากอาสาสมัครในบางพื้นที่ว่า ในบางหน่วยเลือกตั้ง คูหาเลือกตั้งมีการจัดแบบมิดชิดหลังหรือผนังกันแต่ไม่มิดชิดมากพอทำให้ผู้คนที่ยืนอยู่ด้านนอกอาจมองเห็นการลงคะแนนของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจากด้านหลังคูหาได้^{๑๓}

^{๑๒} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ

^{๑๓} หน่วยเลือกตั้งในแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

(๑.๓) ประเด็นเรื่องการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่มีความบกพร่องอื่น ๆ ในร่างกายพบว่าหน่วยเลือกตั้งเกือบสองในสาม หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่อรองรับกลุ่มประชาชนดังกล่าว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งประมาณหนึ่งในสาม หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙ เท่านั้นที่มีการดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนด อันได้แก่ การเตรียมความพร้อมทางบุคลากรให้มีการชี้แจงและอธิบายขั้นตอนการมีเก้าอี้เสริมพิเศษบริเวณรอบหน่วย รวมถึงการมีแผ่นเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา (ตารางที่ ๕.๒๘)

นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายหน่วยเลือกตั้ง คณะผู้วิจัยยังได้รับการสะท้อนกลับมาอีก ๑ ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(๑.๔) ประเด็นความสับสนในการใช้บัตรเลือกตั้ง คณะผู้วิจัยพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายคนแสดงออกถึงอุปสรรคจากบัตรเลือกตั้ง โดยเจ้าหน้าที่และประชาชนได้เสนอว่าควรจะทำบัตรเลือกตั้งโดยคำนึงถึงผู้ใช้เป็นหลัก บัตรสองใบที่มีสีใกล้เคียงกันมากเกินไปทำให้เกิดความสับสนทั้งตัวเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้มาลงคะแนน จนอาจจะนำไปสู่ความผิดพลาดที่ไม่ควรที่จะเกิด เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องจับตาดูอย่างใกล้ชิดยามเมื่อผู้มีสิทธิหย่อนบัตรลงในหีบเลือกตั้ง ซึ่งในหลายครั้งก็ไม่สามารถที่จะให้ความสนใจได้อย่างละเอียดเนื่องจากในบางเวลามีจำนวนผู้เข้ามาลงคะแนนเสียงเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ ๕.๒๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๙๓.๔	๖.๖
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๔.๐	๖.๐
๙. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๓๓.๙	๖๖.๑

ที่มา: คณะผู้วิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นสำคัญที่พบจากข้อมูลการรายงานของอาสาสมัครระหว่างการลงคะแนนเสียง ประกอบไปด้วย

(๒.๑) ประเด็นเรื่องของผู้มีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปในหน่วยเลือกตั้ง พบว่าหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๘ ไม่มีประเด็นผิดสังเกตดังกล่าว มีเพียงหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๖.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการสังเกตเห็นบุคคลที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วย (ตารางที่ ๕.๒๙)

(๒.๒) ประเด็นเรื่องของการมีโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงในบริเวณใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๖ ของหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่มีการพบเห็นโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงดังกล่าวในบริเวณที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้ ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งบางแห่งเท่านั้น หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๔.๔ ที่มีการรายงานการพบเห็นโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงในบริเวณใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้งโดยอาสาสมัคร (ตารางที่ ๕.๒๙)

(๒.๓) ประเด็นเรื่องของการวุ่นวายที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙ ไม่มีการรายงานเข้ามาถึงความวุ่นวายใดๆ ในขณะที่มีเพียงหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑ เท่านั้นที่มีการสังเกตเห็นความวุ่นวายภายในหน่วยเลือกตั้ง (ตารางที่ ๕.๒๙) โดยรายละเอียดของความวุ่นวายที่อาสาสมัครบางคนอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมในรายละเอียด ได้แก่ เหตุการณ์ที่มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งพยายามถือบัตรเลือกตั้งออกจากหน่วย (แต่ถูกเจ้าหน้าที่

ห้ามไว้ได้ทันที^{๙๔} มีการใช้โทรศัพท์ภายในคูหา (ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มีการตัดเตือนในทันที)^{๙๕} รวมถึงเกิดเหตุการณ์ลมพัดแรงจนอุปกรณ์ภายในหน่วยเลือกตั้งล้มคว่ำจนต้องมีการหยุดลงคะแนนเพื่อเก็บของและจัดหน่วยเลือกตั้งอีกครั้ง^{๙๖}

(๒.๔) บางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๕ จากหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาทั้งหมดมีการสังเกตพบบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มีมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (ตารางที่ ๕.๒๙)

(๒.๕) ประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การชนกลุ่มคนมาเพื่อลงคะแนนเสียง การขัดขวางไม่ให้ผู้มีมาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิ และการสังเกตพบบ้านและสถานที่ที่มีคนเข้าออกผิดปกติ ไม่พบการรายงานความผิดปกติเข้ามาโดยอาสาสมัครจากหน่วยเลือกตั้งใดเลย (ตารางที่ ๕.๒๙)

ตารางที่ ๕.๒๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้ง เข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับ กรรมการประจำหน่วย และผู้ใช้สิทธิหรือไม่	๒.๒	๙๗.๘
๑๒. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีการขัดขวางไม่ให้ผู้มีมาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐
๑๓. มีการชนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มีมาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	-	๑๐๐
๑๔. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๔.๔	๙๕.๖
๑๕. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	-	๑๐๐
๑๖. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มีมาใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจก หรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/ หรือมีท่าทีชักจูงผู้มีมาใช้สิทธิ หรือไม่	๐.๕	๙๙.๕
๑๗. มีความวุ่นวายเกิดขึ้นบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง เช่น มีการทะเลาะกัน มีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่	๑.๑	๙๘.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ในเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง พบประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

(๓.๑) ขั้นตอนของการตรวจสอบประชาชนผู้มีมาใช้สิทธิ พบว่าเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้ทำการตรวจสอบบัตรประชาชนของผู้เดินทางมาใช้สิทธิและเปรียบเทียบกับบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม มีหน่วยเลือกตั้งเพียงครึ่งหนึ่งจากทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘ ที่มีการสังเกตเห็นว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีการร้องขอให้ประชาชนถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยออกมาเพื่อยืนยันการตรวจสอบกับบัตรประชาชนและบัญชีรายชื่อ (ตารางที่ ๕.๓๐) โดยในประเด็นดังกล่าวนี้สามารถอธิบายได้ถึงบริบทของความห่วงกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ในขณะที่ขั้นตอนต่อมา พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓ ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบ โดยให้ผู้มีมาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง

^{๙๔} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

^{๙๕} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

^{๙๖} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

(๓.๒) ประเด็นเรื่องของการร้องเรียน พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งไม่พบประเด็นปัญหาใด ๆ มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร (ตารางที่ ๕.๓๐) โดยมีการรายงานจากอาสาสมัครในหน่วยเลือกตั้งหนึ่งว่ามีการร้องเรียนจากประชาชนที่ไม่พบรายชื่อของตนเองในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากแต่ทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มีการแก้ไขและสืบหาถึงสาเหตุจนพบว่าชื่อของบุคคลนั้นอยู่ในอีกหน่วยเลือกตั้งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน^{๑๑}

(๓.๓) ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด อาสาสมัครสามารถเข้าไปสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระ แต่ก็มีบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่อาสาสมัครต้องเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าไปสังเกตการณ์ เช่น การถูกขอถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนและยึดเอกสาร การสังเกตการณ์ของอาสาสมัครโดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วย^{๑๒} ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่พบถึงปัญหาในระดับความเสี่ยงสูง (เช่น การข่มขู่หรือการทำร้ายร่างกาย) อาสาสมัครที่เดินทางไปประจำยังหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ รายงานถึงความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเลือกตั้ง แม้มีการห้ามปรามก็เป็นกรกระทำบนพื้นฐานของการเจรจาและพูดคุยด้วยเหตุผล (ตารางที่ ๕.๓๐)

ทั้งนี้ อีกหนึ่งประเด็นสำคัญระหว่างการลงคะแนนเสียงได้แก่การดำเนินการจัดการเลือกตั้งภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยจากการลงพื้นที่สังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยพบว่า

(๓.๔) พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกพื้นที่ให้ความสำคัญกับมาตรการดังกล่าวเป็นอย่างมาก หน่วยเลือกตั้งมีการดำเนินการจัดสรรพื้นที่ให้ตรงกับข้อปฏิบัติ ผ่าน ๔ มาตรการสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๖๒) ได้แก่ ๑. สวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา ๒. เว้นระยะห่างกับผู้อื่นอย่างน้อย ๑.๕ เมตร ๓. ตรวจวัดอุณหภูมิ หากมีอุณหภูมิสูงเกินกว่า ๓๗.๕ องศาเซลเซียส มีไข้ เป็นหวัด หรือไอ ต้องใช้ช่องทางลงคะแนนในคูหาลงคะแนนพิเศษที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้จัดเตรียมไว้ ๔. ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ก่อนเข้าไปในที่เลือกตั้งและก่อนออกจากที่เลือกตั้ง

แต่ก็มีข้อสังเกตว่าในบางหน่วยเลือกตั้ง มีการดำเนินการอย่างหละหลวม การเว้นระยะห่าง (social distance) ไม่เป็นจริง บางหน่วยเลือกตั้งไม่มีการเข้าคิวและเว้นระยะห่าง บางหน่วยเลือกตั้งมีการเข้าคิวแต่ไม่เว้นระยะห่าง บางหน่วยเลือกตั้งพบการจับกลุ่มของผู้คนจำนวนมากอยู่หน้าหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

ตารางที่ ๕.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างลงคะแนนเสียง) ในประเด็นความร่วมมือด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๐.๕	๙๙.๕
๓. กรรมการประจำหน่วย ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๙๗.๓	๒.๗
๔. กรรมการประจำหน่วย ร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๕๐.๘	๔๙.๒
๕. กรรมการประจำหน่วย ให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๙๑.๓	๘.๗
๖. หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซิลพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	-	-
๑๐. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้หรือไม่	๑.๑	๙๘.๙
๑๑. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๙๖.๒	๓.๘

ที่มา: คณะผู้วิจัย

๕.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียง ๑๗.๐๐ น.

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

การสังเกตการณ์ของอาสาสมัครในช่วงปิดลงคะแนนเสียง (๑๗.๐๐ น.) พบประเด็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของเอกสารสำคัญที่ทางกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องติดแสดงให้ประชาชนเห็นในบางหน่วยเลือกตั้งเท่านั้น ดังข้อมูลในตารางที่ ๕.๓๑ ที่แสดงให้เห็นว่าหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้ทำการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินการนับคะแนน และหลังจากการนับคะแนนสิ้นสุดลง กรรมการประจำหน่วยได้มีการติดประกาศรายงานผลคะแนนในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา

ตารางที่ ๕.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนหรือไม่ (กรรมการประจำหน่วยจะติดก่อนเริ่มการนับคะแนน)	๘๘.๘	๑๑.๑
๘. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๙๘.๕	๑.๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์การสัมภาษณ์เชิงลึกของคณะผู้วิจัย พบว่า หน่วยเลือกตั้งมีการเตรียมพร้อมโดยการจัดหากระดาษเพื่อติดเอกสารสำหรับการนับคะแนน อุปกรณ์ที่จำเป็นถูกนำมาวางไว้ อาทิ ตะกร้า และซองใส่ใส่บัตรเลือกตั้ง และมีการเน้นย้ำกับประชาชนผู้มาติดตามการนับคะแนนว่าให้อยู่ในพื้นที่ใดในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง กล่าวได้ว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมและนำอุปกรณ์มาใช้ตามกฎระเบียบ วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับแจกจ่ายในช่วงก่อนวันเลือกตั้งมีลำดับขั้นตอนในการเก็บและห่อบรรจุตามระเบียบการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง เนื่องจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนมากเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานจัดการเลือกตั้งมาก่อนจึงมีความคุ้นเคยกับวัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ หลายท่านทราบว่าจำเป็นต้องเก็บใส่เอกสารอะไรไว้ในห่อบรรจุใด เอกสารฉบับใดต้องนำไปติดประกาศ คูหา หีบเลือกตั้ง ตะกร้าจะต้องนำมารวบรวม รวมถึงบัตรเลือกตั้งที่ต้องทำการเจาะทำลาย เมื่อเสร็จสิ้นก็ขนส่งนำทั้งผลคะแนนการเลือกตั้งและวัสดุอุปกรณ์ไปยังที่ทำการเทศบาลนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้งในช่วงการปิดหีบและนับคะแนน พบว่า มีการร้องเรียนหรือท้วงติงต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๗ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา (ตารางที่ ๕.๓๑) โดยมีสภาพปัญหาที่อาสาสมัครอธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์เพิ่มเติมเข้ามา ได้แก่ การร้องเรียนจากการที่กรรมการประจำหน่วยไม่ยอมให้ประชาชนผู้สังเกตการณ์จากพรรคการเมือง และตัวอาสาสมัครดูกระดานคะแนนหลังเสร็จสิ้นการนับคะแนน^{๑๙} กรณีการพบกรรมการประจำหน่วยสอดบัตรเลือกตั้งไว้ใต้หีบเลือกตั้งโดยไม่แจ้งต่อประชาชน ซึ่งหลังจากการทักท้วงได้มีการชี้แจงว่าเป็นบัตรเสีย^{๒๐} (แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการขานระหว่างการนับคะแนนว่าเป็นบัตรเสีย) และกรณีที่มีประชาชนทักท้วง

^{๑๙} หน่วยเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

^{๒๐} หน่วยเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ว่าการขาดคะแนนไม่ตรงกับที่ปรากฏบนบัตรเลือกตั้ง ซึ่งประชาชน ณ หน่วยเลือกตั้งเวลานั้นได้มีการทักท้วงว่าบัตรดังกล่าวมีลักษณะของบัตรที่ไม่ใช่บัตรเสียแก่เจ้าหน้าที่ผู้นับคะแนน^{๒๐}

ตารางที่ ๕.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความร่วมมือด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร ในช่วงการปิดหีบและนับคะแนนหรือไม่	๖.๗	๙๓.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง

ในประเด็นเรื่องของกระบวนการนับคะแนน พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ (ตารางที่ ๕.๓๓) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๓.๑) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ดำเนินการปิดการลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น.

(๓.๒) เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยซีลพลาสติกทุกด้านก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน

(๓.๓) ในประเด็นเรื่องของการนับคะแนน เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๘ กรรมการประจำหน่วยทำการนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผย ในขณะที่มีบางหน่วยเลือกตั้งที่อาสาสมัครได้มีการสะท้อนถึงปัญหา เช่น การจัดวางกระดานนับคะแนนลึกเข้าไปในบริเวณหน่วยเลือกตั้งจนประชาชนและ ผู้มาสังเกตการณ์คนอื่น ๆ ไม่สามารถมองเห็นกระดานได้อย่างชัดเจน

(๓.๔) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓ พบว่า กรรมการประจำหน่วยนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ และหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้แจกทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้

(๓.๕) หน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้ทำการนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยยังพบประเด็นสำคัญอีก ๒ ข้อในขั้นตอนการนับคะแนนภายในหน่วยเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๓.๖) การกำหนดเวลาปิดลงคะแนนเสียงเป็น ๑๗.๐๐ น. นั้นเป็นการให้เวลาที่นานเกินไปและส่งผลให้เกิดความลำบากต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การเลือกตั้งในพื้นที่ต่างจังหวัดนั้นแตกต่างจากกรุงเทพมหานคร หากปิดการลงคะแนนในช่วงเวลาที่เย็นเกินไปจนถึงมืดค่ำ จะส่งผลทั้งในเรื่องของการอำนวยความสะดวก ไฟฟ้า การขนย้ายอุปกรณ์ การนับคะแนน และอื่น ๆ ในบางหน่วยเลือกตั้งพบว่าไม่มีไฟฟ้าเพียงพอ จึงจำเป็นต้องใช้ไฟหน้ารถของเจ้าหน้าที่ในการส่องเข้ามาในหน่วยเลือกตั้งเพื่อทำการนับคะแนน การกระทำดังกล่าวทั้งไม่เอื้ออำนวยความสะดวก ยังมีภาพลักษณ์ที่ไม่โปร่งใสในสายตาของผู้มาติดตามตรวจสอบ

(๓.๗) การนับคะแนนพร้อมกันระหว่างคะแนนของสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเผชิญกับความสับสนและอุปสรรคในการทำงานเมื่อจำต้องนับคะแนนและชานเสียงพร้อมกัน การกระทำดังกล่าวส่งผลให้เกิดความงุนงงต่อผู้นับว่าคะแนนที่ได้ยินนั้นเป็นของสมาชิกสภาเทศบาลหรือของนายกเทศมนตรี สิ่งที่เกิดขึ้นการนับคะแนนผิด จำนวนบัตรไม่ตรง หรือคำนวณออกมาแล้วไม่เท่ากัน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ต้องตรวจทานการนับคะแนนใหม่ ทำให้การจัดส่งหีบมีความล่าช้าและไม่สะดวกเท่าที่ควร

^{๒๐} หน่วยเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๕.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบและนับคะแนน) ในประเด็นความพร้อม
ด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. หน่วยเลือกตั้งปิดลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น. หรือไม่	๙๗.๑	๒.๙
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลล็อกพลาสติกทุกด้าน ไข่หรือไม่	๙๘.๕	๑.๕
๔. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจน ไข่หรือไม่	๙๗.๘	๒.๒
๕. กรรมการประจำหน่วยนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๘๔.๓	๑๕.๗
๖. กรรมการประจำหน่วยได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๙๕.๘	๔.๒
๗. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้องหรือไม่	๙๗.๑	๒.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

๕.๒.๔ สรุปการประเมินการจัดการเลือกตั้งด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์

จากการเก็บข้อมูลทั้ง ๒ วิธีการดังที่ได้นำเสนอมาข้างต้น พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกินกว่าร้อยละ ๗๐ มีการปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบที่ได้มีการกำหนดไว้ในทุกช่วงของการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ดังนี้

๑. หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ และมีผลการดำเนินการในเรื่องนี้ ตามระเบียบและแนวทางการจัดการเลือกตั้งอย่างค่อนข้างจะครบถ้วน ยกเว้นในเรื่องของการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่อรองรับกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ เท่านั้นที่หน่วยเลือกตั้งเกือบครึ่งหนึ่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดการ

๒. ในด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง ไม่พบความผิดปกติที่ร้ายแรงใด ๆ ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะมีการร้องเรียนการทำหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในบางเรื่องแต่ก็อยู่ในขอบเขตของความผิดพลาดที่สามารถทำการแก้ไขได้ทันที เช่น การขานบัตรดีและบัตรเสีย การพบโปสเตอร์และอุปกรณ์เลือกตั้งในบริเวณที่กฎหมายกำหนดห้าม หรือการพบเห็นการทักทายระหว่างกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนที่มาใช้สิทธิ เป็นต้น

๓. ในเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดจากจำนวนตัวอย่างที่ได้มีการเก็บข้อมูล มีการดำเนินการตามกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่กำหนดไว้อย่างค่อนข้างครบถ้วน โดยมีข้อสังเกตต่อการดำเนินการที่อาจจะต้องพิจารณาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในอนาคตใน ๒ ประเด็นได้แก่ ประเด็นเรื่องการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังมีการดำเนินการที่ไม่เคร่งครัดในบางหน่วยเลือกตั้ง และประเด็นในเรื่องของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งของอาสาสมัคร รวมถึงการเข้าร่วมสังเกตการณ์การนับคะแนนของประชาชนที่ยังมีอุปสรรคจากความเข้าใจผิดในกฎระเบียบของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในบางที่

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ โดยภาพรวมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่พบประเด็นปัญหาสำคัญที่น่าห่วงกังวล ถึงแม้ว่าในบางหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการดำเนินการตามดุลพินิจของตนเอง แต่ก็สามารถบริหารจัดการให้ตรงตามข้อปฏิบัติต่าง ๆ และไม่ละเมิดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีเพียงหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยเท่านั้นที่ปรากฏข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากความประมาท ซึ่งสามารถแก้ไขได้ในอนาคตผ่านการสร้างความเข้าใจ การเรียนรู้ และการกำกับติดตามที่ละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น

๕.๓ ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีของงานวิจัยในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีการดำเนินการใน ๔ รูปแบบ ดังนี้

(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนวันเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และภายหลังวันเลือกตั้งจนเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งในจังหวัดลำปาง พิชณุโลก สกลนคร ศรีสะเกษ นครนายก ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา นนทบุรี สมุทรปราการ ปัตตานี สตูล และยะลา

(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน ๑๓ จังหวัด (ประกอบด้วยจังหวัดลำปาง พิชณุโลก สกลนคร ศรีสะเกษ นครนายก ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา นนทบุรี สมุทรปราการ ปัตตานี สตูล และยะลา) กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๘ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๕ คน

(๓) การประชุมกลุ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการประชุมกลุ่มทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

(๔) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

ตารางที่ ๕.๓๔ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์	จังหวัดลำปาง พิชณุโลก สกลนคร ศรีสะเกษ นครนายก ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา นนทบุรี สมุทรปราการ ปัตตานี สตูล และยะลา
(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๓ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง พิชณุโลก สกลนคร ศรีสะเกษ นครนายก ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา นนทบุรี สมุทรปราการ ปัตตานี สตูล และยะลา รวม ๙๕ คน
(๓) การประชุมกลุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน
(๔) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวทำให้ค้นพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังนี้

๕.๓.๑ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อมีการประกาศการเลือกตั้งเทศบาล จึงนำมาสู่การที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๗ ซึ่งทั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีภารกิจหลักในการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง แต่งตั้งเจ้าพนักงานดำเนินการเลือกตั้งและดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งตลอดจนประกาศผลการเลือกตั้ง

(๑) การรับสมัครเลือกตั้ง

การสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งเทศบาลในครั้งนี้นี้ยังคงมีกระบวนการเช่นเดียวกับครั้งที่ผ่านมา โดยผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำรงตำแหน่งโดยปลัดเทศบาลมีหน้าที่รับรองรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในบางจังหวัด ได้แก่ ลำปาง พิจิตร โลก สกลนคร ศรีสะเกษ นนทบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สตูล สงขลา ปัตตานี และยะลา พบข้อสังเกตที่เป็นประเด็นร่วมกันในเรื่องการรับสมัครอย่างน้อยใน ๒ ประการ ดังนี้

(๑.๑) การทำหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับรองชื่อผู้สมัครเลือกตั้งค่อนข้างเป็นไปได้เชิงรับ ทว่าการทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครในเชิงรุก โดยปลัดเทศบาลก็ไม่ได้รับอำนาจเต็มในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครในระยะเวลาที่กระชั้นชิดตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ บทสัมภาษณ์ของปลัดเทศบาลในจังหวัดหนึ่ง กล่าวว่าการตรวจสอบรายชื่อนั้นต้องสามารถติดต่อได้ยากและต้องลงมือประสานความร่วมมือเองกว่า ๒๕ หน่วยงานด้วยตนเองภายใต้ระยะเวลาที่น้อย เช่นเดียวกันปลัดเทศบาลในจังหวัดทางตอนใต้แห่งหนึ่ง ได้อธิบายปัญหาของการประสานงานอย่างไร้อำนาจในการบังคับติดตามเรื่องการตรวจสอบรายชื่อผู้สมัครภายในระยะเวลาจำกัด เป็นต้น หรือสรุปได้ว่าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือเชิงรุกในการประสานไปยังหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครให้รับเรื่องและตอบกลับภายในระยะเวลาที่จำกัด

(๑.๒) กรณีอำนาจตัดสินใจของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปได้จำกัด เนื่องจากหากมีข้อพิพาทหรือปัญหาเรื่องเรียนต่อกรณีการรับสมัครผู้สมัคร อำนาจตัดสินใจเด็ดขาดในประเด็นนี้จะอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งการส่งเรื่องและรอการวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่วนกลางนั้น ส่งผลให้กระบวนการรับรองผู้สมัครกรณีที่เกิดปัญหายังมีความล่าช้า และมีความเสี่ยงที่อาจให้การรับรองไม่ทันกำหนดเวลา ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาข้อพิพาทเชิงการเมืองระหว่างผู้สมัครกับผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๒) กำหนดให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดหน่วยเลือกตั้งสามารถเป็นปัญหาในวันเลือกตั้งได้หากผู้ที่ทำการแบ่งเขตไม่ได้มีความเข้าใจในพื้นที่อย่างเพียงพอ ดังกรณีของหนึ่งในเทศบาลนครของจังหวัด แห่งหนึ่ง ซึ่งท่านปลัดเทศบาลนคร ได้อธิบายว่า พื้นที่จัดการเลือกตั้งถูกกำหนดอย่างมีปัญหา เนื่องจากบางหน่วยเลือกตั้งอยู่ติดกับถนนใหญ่จนเกินไป หรือบางหน่วยเลือกตั้งกลับเป็นพื้นที่แคบจนเกินไปแม้จะสามารถเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้งได้สะดวกก็ตาม

(๓) การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๕ (๓) ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเข้าประจำปฏิบัติการณ์ในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง แม้ว่าจะเป็นเรื่องปกติของกฎระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ต้องมีการกำหนดเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม ในบางพื้นที่ซึ่งมีความรุนแรงทางการเมืองสูง ก็จะส่งผลให้การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปได้ยาก เนื่องจากต้องการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางการเมือง ตัวอย่างเช่นกรณีของท่านปลัดเทศบาลตำบลในจังหวัดทางตอนใต้ ที่อธิบายถึงความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่อันส่งผลให้หาผู้ที่สมัครใจมาเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งได้ยาก หรือกรณีของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่งในภาคใต้ที่ได้ให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาความรุนแรงของการแข่งขันการเมืองในพื้นที่ส่งผลให้มีผู้สมัครใจเป็นเจ้าพนักงานประจำหน่วยน้อยราย รวมถึงบางกรณีถูกข่มขู่ถึงบ้านส่งผลให้เกิดความกังวลในการมาเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้ว ปัญหาของความรุนแรงหรือการข่มขู่ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองรุนแรง ยังส่งผลให้มีเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งบางรายตัดสินใจลาออก ส่งผลให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่งหาบุคคลมาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้ทันกำหนดวันเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๙

๕.๓.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๑ ที่ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓ คน ขณะที่อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗

(๑) การจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การจัดอบรมการดำเนินการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๓) จัดขึ้นโดยอนุกรรมการการเลือกตั้งซึ่งแต่งตั้งโดยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง โดยจากการเข้าสังเกตการณ์การจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในบางพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลพิมาย อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบปัญหาของการจัดการอบรมในสองประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดอบรมเป็นแบบจบในวันเดียวสัดส่วนครั้งต่อครั้ง ระหว่างการบรรยายกับภาคปฏิบัติ ซึ่งทำให้มีเวลาในการฝึกปฏิบัติน้อยเกินไป ประกอบกับบางพื้นที่ดำเนินการโดยการเปิดคลิปบรรยายเป็นเวลานาน เพราะระแวงความผิดพลาดในการบรรยายอบรมมากเกินไป ประเด็นที่สอง เรื่องของงบประมาณในกรณีของเทศบาลขนาดเล็กที่มีงบประมาณน้อย หรือมีเขตเลือกตั้งน้อยอันส่งผลให้มีเจ้าพนักงานประจำหน่วยน้อย ข้อจำกัดด้านงบประมาณจะทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดอบรม ไม่ว่าจะห้องอบรมที่มีขนาดเล็กและไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการอบรม หรือการที่มีอุปกรณ์การสาธิตอย่างไม่เพียงพอหรือไม่ได้สัดส่วนกับเจ้าพนักงานที่เข้ารับการอบรม

(๒) การกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด

อำนาจการกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของแต่ละหน่วยเลือกตั้งในพื้นที่นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗ (๔) จากการที่คณะผู้วิจัยลงพื้นที่สังเกตการณ์เก็บข้อมูลที่สำนักงานปลัดเทศบาลเมืองสตูล ซึ่งมีการรวบรวมคะแนนในเทศบาลเมืองสตูลเป็นห้องประชุมบนชั้น ๓ ของเทศบาล พบว่ามีข้อสังเกตอย่างน้อย ๒ ประการ ได้แก่ (๑) มีการแบ่งงานกันชัดเจน มีเจ้าหน้าที่นับคะแนนกรอกข้อมูลลงบนคอมพิวเตอร์ และเจ้าหน้าที่นับคะแนนด้วยมือ รวมถึงมีการแบ่งการนับคะแนนรายเขต ทำงานคู่ขนานกัน และ (๒) มีการกำหนดหน่วยเลือกตั้งอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การเก็บรวบรวมคะแนนแต่ละเขตทำได้อย่างรวดเร็ว

๕.๓.๓ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

๕.๓.๓.๑ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้ง

(๑) การอบรม

ในการอบรมผู้ปฏิบัติงานจะมีการแบ่งออกเป็น ๒ ช่วงคือการบรรยายในช่วงแรกและการสาธิตให้ดูในช่วงที่ ๒ โดยมีการสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งมีการสาธิตในหน่วยจำลองที่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจัดเตรียมไว้ แต่ได้เน้นในการจัดที่เลือกตั้งในที่ที่เป็นห้องเรียน (สถานที่ปิด) และเต็นท์หรือปะรำ (สถานที่เปิดโล่ง) เพราะทั้งสองแบบนี้มีความเสี่ยงในการทำให้เกิดการเลือกตั้งที่อาจไม่ลับและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ความพร้อมของการปฏิบัติงานในวันเลือกตั้ง

จากการสังเกตการณ์ยังไม่พบว่ากรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่มาปฏิบัติงานทำให้ต้องแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งอื่นขึ้นมาทำหน้าที่กรรมการ ส่วนการจัดที่เลือกตั้งพบข้อสังเกตเล็กน้อย เช่น ผู้แทนผู้สมัครบางคนในบางหน่วยเลือกตั้งไม่มีป้ายติดหน้าอกเพื่อระบุว่าเป็นผู้ใด ทำหน้าที่ใดในที่เลือกตั้งนั้น

(๓) การปฏิบัติตามขั้นตอนการออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนนเลือกตั้ง

การปฏิบัติงานในการออกเสียงลงคะแนนมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเลือกตั้งจนอาจกล่าวได้ว่า “จุดแตกหักอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง” ด้วยเหตุนี้การดำเนินการควบคุมกระบวนการจัดการเลือกตั้งตามลำดับขั้นตอนให้ถูกต้อง

ตามกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของที่เลือกตั้ง การเปิดให้มีการลงคะแนน การแสดงตนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การรับสมัครเลือกตั้ง ข้อสังเกตจากการลงพื้นที่พบว่าในบางหน่วยเลือกตั้งให้ลงลายมือชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต้นข้อบัตรเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยที่จ่ายบัตรเลือกตั้งจะให้ลงลายมือชื่อในช่องผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยไม่กลับด้านของตัวบัตรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้ลงลายมือชื่อกลับหัว ซึ่งข้อผิดพลาดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานควบคุมกระบวนการเลือกตั้งพึงให้ความระมัดระวังและไม่ควรเกิดข้อผิดพลาดในลักษณะนี้แม้เพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่งก็ตาม กรณีเช่นนี้จึงควรที่จะนำพิจารณาต่อไปว่าจะป้องกันความผิดพลาดนี้ได้อย่างไร อาทิ การเขียนคู่มือที่ให้คำแนะนำในการจัดการเลือกตั้งอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น หรือในวันอบรมการปฏิบัติงานในวันเลือกตั้งควรให้ความสำคัญกับการซ้อมภาคปฏิบัติให้รัดกุมตามกฎหมายระเบียบ มากยิ่งขึ้น

จากการสังเกตการณ์การนับคะแนนพบว่ากรรมการประจำหน่วยนับคะแนนบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลจะใช้เวลามากกว่าการนับคะแนนบัตรเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เนื่องจากบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลใบหนึ่งจะสามารถลงคะแนนได้ไม่เกิน ๖ หมายเลข จึงแล้วเสร็จช้ากว่าการนับคะแนนบัตรเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และมีส่วนทำให้เกิดความเหนื่อยล้า และเป็นเหตุให้บางที่เลือกตั้งถึงกับหยุดนับคะแนนไปช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ ว่าเป็นส่วนใหญ่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๔ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๕ เนื่องจากมองว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้สำเร็จเรียบร้อย ถึงแม้ว่าจะมีข้อผิดพลาดที่ทำงานด้านการจัดการเลือกตั้งเป็นประจำก็ตาม

๕.๓.๓.๒ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทำหน้าที่คัดกรองในที่เลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการประสานงานไปทางอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้เตรียมความพร้อม และทำหน้าที่คัดกรองประชาชนก่อนเข้าคูหาเลือกตั้งตามหลักการทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อความปลอดภัยของประชาชนที่เดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท. ๐๘๑๘.๒/ว ๖๗๕๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เรื่อง การกำหนดมาตรการเพิ่มเติมกรณีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย การคัดกรอง ผู้ใช้สิทธิต้องใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยแอลกอฮอล์เจล และการเว้นระยะห่าง โดยขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมาช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน ๒ คนต่อที่เลือกตั้ง

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในที่เลือกตั้งตามที่ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีเพียงบุคคล ๓ กลุ่ม ได้แก่ ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (๘ คน) และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง (๒ คน) (ข้อ ๔๕ และข้อ ๕๑) ส่วนตัวแทนผู้สมัครและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง โดยตัวแทนผู้สมัครจะมีหรือไม่เป็นดุลพินิจของผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง จะไม่มีการแต่งตั้งตัวแทนก็ได้ แต่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นความจำเป็นของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังไม่ยุติ จึงต้องมีผู้ปฏิบัติงานทุกที่เลือกตั้ง

๕.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผู้ตรวจการเลือกตั้งถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ หลังจากมีการยุบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ การกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงเข้าไปในที่เลือกตั้ง หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งเพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอื่นใด ที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

เนื่องจากตามมาตรา ๒๘ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ผตล.) สำหรับปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมจำนวน ๔๐๕ คน ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ (มติชนออนไลน์, ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งหลังจากการรับสมัครผู้สมัครลงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ซึ่งคือวันที่ ๘ - ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเองก็ได้ประกาศแผนการจัดการเลือกตั้งเทศบาลไว้แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยได้มีการกำหนดวันรับสมัครและวันเลือกตั้งตั้งแต่วันดังกล่าวแล้วเช่นกัน (ไทยพีบีเอส, ๒๕๖๔) นับเป็นเวลากว่าหนึ่งเดือนครึ่งจึงจะมีการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยมีคำสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นเวลา ๑ เดือน ส่งผลให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งนั้น ได้มีโอกาสทำหน้าที่หลังจากกระบวนการเลือกตั้งนั้นได้เริ่มขึ้นไปแล้วเท่านั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งเทศบาลในครั้งนี้ จึงไม่ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มกระบวนการของการเลือกตั้ง นั่นก็คือ การรับสมัคร ทำให้การทำงานนั้นอาจจะไม่ครบถ้วนตลอดกระบวนการเลือกตั้ง

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ โดย (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๓ จังหวัด กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๘ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๕ คน ร่วมกับ (๒) การสัมภาษณ์แบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมาย) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูล ๑๕๒ คน (ตารางที่ ๕.๓๕)

ตารางที่ ๕.๓๕ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง พิจิตร โลก สกลนคร ศรีสะเกษ นครนายก ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี สงขลา นนทบุรี สมุทรปราการ ปัตตานี สตูล และยะลา รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๕ คน
(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในส่วนนี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การประเมินในระดับโครงสร้างที่สอดรับการออกแบบของผู้ตรวจการเลือกตั้ง และ ๒. การประเมินการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ว่าเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน หรือไม่

๕.๔.๑ ผลการประเมินในระดับโครงสร้างที่สอดคล้องการออกแบบของผู้ตรวจการเลือกตั้ง

จากการที่คณะผู้วิจัยได้พบปะและพูดคุยกับทั้งผู้จัดการเลือกตั้ง บุคลากรจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และตัวผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเอง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจกับวิธีการและผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในภาพรวม เนื่องด้วยหลายเหตุปัจจัย โดยเสี่ยงสะท้อนจากผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น ปลัดเทศบาล มองผู้ตรวจการเลือกตั้งในแง่ของผู้ที่มาจับผิด เนื่องจากผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ใช่เป็นบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง เพราะกลไกของผู้ตรวจการเลือกตั้งนี้ถูกออกแบบมาให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งน้อยที่สุด เนื่องจากเมื่อครั้งที่ยังมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น คณะกรรมการมีฐานะเป็นบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำให้เกิดข้อครหาว่าทำหน้าที่ไม่เป็นกลาง และมีอำนาจให้คู่มือให้โทษกับทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้จัดการเลือกตั้งได้ แต่ครั้งเมื่อมีผู้ตรวจการเลือกตั้งทำหน้าที่ตรวจสอบนั้น อาจจะมีข้อดีที่ไม่เป็นบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งให้คู่มือให้โทษไม่ได้

สอดคล้องกับที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดคนหนึ่ง ที่เผยว่าด้วยสถานะที่ไม่ได้เป็นบุคลากรโดยตรง อำนาจและหน้าที่ถูกกำหนดไว้ให้ จึงไม่ได้มีมาก ตรงนี้ จึงทำให้การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นอยู่ในสภาวะที่อิทธิพลเหลือ เพราะไม่ได้ถูกออกแบบมาให้มีลักษณะปราบปรามหรือป้องกัน แต่อยู่ในสถานะผู้ตรวจที่ไม่มีอำนาจดำเนินคดีเท่านั้น สิ่งที่ได้จึงมีเพียงการเขียนรายงาน ซึ่งต้องให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งลงชื่อรับทราบ ซึ่งก็อาจทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน อีกทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งบางท่านยังไม่ได้ทำความเข้าใจขอบเขตอำนาจของตนได้ดั่งนี้ จึงอาจมีการทำงานเกินกว่าหน้าที่ ส่งผลให้อาจทำให้เสียบรรยากาศของการทำงานอีกด้วย เนื่องจากบางเรื่อง ไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่ถึงขั้นที่ต้องให้ลงชื่อรับผิด ซึ่งอาจมีผลกระทบต่ออาชีพของผู้ลงชื่อนั้นได้ อาจเพียงแค่ตักเตือนและแนะนำวิธีที่ทำให้ถูกต้อง จะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น และทำให้เกิดมิตรภาพในการทำงาน ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และการจัดการเลือกตั้งเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบริสุทธิ์ยุติธรรม

แต่ด้วยการออกแบบกลไกผู้ตรวจการเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องมีการเขียนรายงานในทุกวันที่ออกตรวจเพื่อประกอบการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางเสมือนกับการกำหนดตัวชีวิตให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องมี การรายงานความผิดให้ได้อย่างน้อยวันละหนึ่งกรณี ตรงนี้ความลำบากจึงตกไปอยู่ที่กรรมการประจำหน่วย และผู้จัดการเลือกตั้ง เพราะต้องถูกรายงานอย่างน้อยหนึ่งกรณี ทั้งที่อาจไม่ได้เป็นเรื่องร้ายแรงที่จะต้องถูกรายงานก็ได้ ด้วยเหตุนี้ การถูกออกแบบมาแบบนี้จึงทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเองตกที่นั่งลำบาก ในกรณีที่ต้องไปเผชิญหน้ากับฝ่ายจัดการเลือกตั้งทั้งที่ไม่จำเป็น ดังนั้น การตรวจการเลือกตั้งจึงต้องควรถูกนำมาพิจารณาถึงเป้าหมายของการมีอยู่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งใหม่ ว่าเราต้องการมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยดี มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม การที่ไม่มีเรื่องผิดปกติ หรือไม่มีเรื่องร้องเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ดีที่สมควรแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีตัวชีวิตว่าจะต้องมีการรายงานความผิด ไม่เช่นนั้นอาจเป็นดังที่ผู้บริหารระดับกลางในระดับจังหวัดคนหนึ่งได้เปรียบเทียบกับ เหมือนการทำงานของตำรวจที่ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ไม่ใช่การจับกุมหรือดำเนินคดี หากการทำงานเน้นอย่างหลังจะทำให้หลงทางทำหน้าที่ผิดวัตถุประสงค์ จึงทำให้เกิดผลร้ายตามมา เช่น การยึดยา เพื่อให้เกิดคดีขึ้น เพื่อตอบสนองตัวชีวิต เป็นต้น ในทางเดียวกันกับการเลือกตั้ง ที่ต้องดูแลให้การเลือกตั้งนั้นมีความเรียบร้อย บริสุทธิ์ยุติธรรม มากกว่าการร้องเรียนเรื่องทุจริต

อีกกรณีหนึ่งคือการออกแบบให้มีการทำงานตามช่วงเวลา โดยอาศัยมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นครั้งคราว เช่น ในการเลือกตั้งท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้ง ทั้งนี้ จะมีหรือไม่มีก็ได้ ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่งให้ความเห็นแก่ผู้วิจัยว่าการแต่งตั้งเป็นครั้งคราว ยังทำให้การทำงานตรวจสอบการเลือกตั้งไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากในพื้นที่ ๆ หนึ่ง จะต้องมีการเลือกตั้งหลายครั้ง การมีสายข่าวและการหาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทในพื้นที่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการที่จะทำให้สามารถเข้าใจบริบทของพื้นที่ และทำงานตรวจสอบการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นครั้งคราว ซ้ำยังต้องจับสลากเพื่อหมุนเวียนเปลี่ยนพื้นที่ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังที่มีผู้ตรวจการเลือกตั้งหลายท่านให้เสียงสะท้อนมาว่า ตนเป็นคนพื้นถิ่นในจังหวัดหนึ่ง ๆ และเข้าใจบริบทและมีสายข่าวอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ แต่มีเวลาทำงานเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งเพียงไม่ถึงหนึ่งเดือนเท่านั้น จึงทำให้ไม่ได้เกิดการวางแผนใด ๆ ทั้งสิ้น การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง จึงเป็นการตรวจสอบการเลือกตั้งแบบเฉพาะหน้าเท่านั้น และไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๔ ที่ให้มีการประชุมกัน

เพื่อปรึกษาหารือของผู้ตรวจการเลือกตั้งอย่างน้อยเดือนละสองครั้ง เนื่องจากระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีค่อนข้างน้อย และขึ้นอยู่กับ
การแต่งตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประกอบกับการที่ต้องจับสลากหมุนเวียนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยแล้ว ทำให้เกิดการเบียดเบียน เบิกค่าที่พัก ซึ่งทำให้เกิด
การสิ้นเปลืองของงบประมาณ ซึ่งก็สอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลายท่าน
ที่กล่าวว่า การมีผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและได้ไม่คุ้มเสีย เนื่องจากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ
การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นยังอยู่ในระดับที่น้อย เมื่อต้องเทียบกับงบประมาณที่สูญเสียไป จึงเกิดการนำไปเปรียบเทียบกับ
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีการทำงานประจำอยู่ที่พื้นที่เดียวเป็นระยะเวลานานอย่างต่อเนื่อง จึงมีเวลาในการวางแผน
การทำงานมากกว่า อีกทั้งยังไม่ต้องมีการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พัก เพราะไม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ แต่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดก็มีข้อหาเรื่องการทำงานไม่เป็นกลางดังที่ได้กล่าวไป จึงเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาหาทางแก้ต่อไป

ดังนั้น การออกแบบกลไกของผู้ตรวจการเลือกตั้ง จึงต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งว่าหากมี
การออกแบบเช่นนี้ก็จะได้ผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงอาจต้องพิจารณาปรับแก้โครงสร้างและกลไก รวมถึงบทบาทและหน้าที่ของ
ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ที่จะทำให้เกิดความคุ้มค่ากับการเลือกตั้งมากที่สุด

๕.๔.๒ การประเมินการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

จากการสัมภาษณ์แบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับ
มอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น โดยให้ผู้ให้ข้อมูลให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล
และนายกเทศมนตรีครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๒.๕ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๕
เนื่องจากมองว่าข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่ได้มีประโยชน์สัมพันธ์กับงบประมาณค่าใช้จ่ายที่จัดสรรลงไป ส่วนใหญ่
ผู้ตรวจการเลือกตั้งมักจะไปจับผิดในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ และการรายงานการตรวจพบความผิดปกติของผู้ตรวจการเลือกตั้งมีลักษณะเป็น
การป้องปรามมากกว่าจะเป็นงานเพื่อบรรลุดูแลประสงคในเรื่องการจับกุมการกระทำความผิด

นอกจากนี้ จากคำให้สัมภาษณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เห็นว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อยเป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ปัญหาหลักจึงไม่ได้อยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งแต่ไปอยู่ระบบ
และการออกแบบกลไกดังที่ได้กล่าวไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ตรวจการเลือกตั้งบางท่านที่ยังมีลักษณะไม่พึงประสงค์ตามคำให้สัมภาษณ์
ของเชิงลึกจากผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น การทำตัวกร่าง หรือประพฤติตัวอย่างผู้บังคับบัญชาของผู้จัดการเลือกตั้ง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว
ไม่ใช่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง และไม่กระทบต่อการทำงานโดยรวม แต่อาจทำให้เสียบรรยากาศบ้างเท่านั้น
เพียงปรับความเข้าใจ ก็สามารถทำงานร่วมกันได้

ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีความตั้งใจ และมองเห็นปัญหาในภาพรวม เช่น การสร้างสายข่าว หรือการวางแผน
การทำงานในระยะยาว ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งเองเห็นว่าควรเป็นรูปแบบการทำงานที่ต่อเนื่อง ถ้าพึ่งเพียงการมาตรวจการเลือกตั้งเป็นครั้งคราว
ที่ต้องรอให้มีการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นนี้ จะไม่มีประสิทธิภาพมากพอให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมได้
ทั้งการจับสลากหมุนเวียนกันยังทำให้ไม่เข้าใจบริบทของพื้นที่ และอาจถูกอิทธิพลในพื้นที่เร่งการดำเนินงานได้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งส่วนใหญ่
จึงไม่ค่อยพึงพอใจกับการทำงานของตนเองนัก เนื่องด้วยกลไกและการออกแบบระบบผู้ตรวจการเลือกตั้งทำให้ทำงานได้ไม่เต็มที่
แต่กระนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งทุกท่านก็ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

ด้านผู้บริหารระดับกลางประจำจังหวัดท่านหนึ่งยังได้กล่าวถึงกรณีการที่จำนวนหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งเทศบาลจะ
น้อยกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีหน่วยเลือกตั้งทั้งจังหวัด แต่การเลือกตั้ง
เทศบาลมีหน่วยน้อยกว่า แต่ใช้จำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งเท่ากัน ดังนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงเวียนกันตรวจ อาจทำให้ฝ่ายเทศบาลหรือ
ฝ่ายจัดการเลือกตั้งต้องพบกับผู้ตรวจการเลือกตั้งบ่อยกว่าปกติ ซึ่งเป็นการใช้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น

อนึ่ง เรื่องการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้ง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การประเมินควรต้องประเมินภาพรวมของการเลือกตั้งทั้งหมด
มิใช่ประเมินจากตัวชี้วัดรายบุคคล ซึ่งการประเมินจากตัวชี้วัดรายบุคคล เช่น จับทุจริตได้กี่ราย มีการเขียนรายงานที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติ
ได้กี่ฉบับ ก็อาจทำให้การประเมินผลของศักยภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นผิดแผกไปจากความเป็นจริงที่ควรจะเป็น
การปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน ได้ไม่ครบถ้วนทุกข้อ เพราะอาจมีข้อจำกัด เช่น ระยะเวลาในการแต่งตั้ง ทำให้การเตรียมตัวไม่พร้อม เช่น ข้อ ๓๔ อาจไม่สามารถประชุมได้ครบถ้วน แต่นอกเหนือจากนั้น ในข้อ ๓๑ ในการตรวจสอบการปฏิบัติกรของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง ข้อ ๓๒ การรายงานการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้ง และการรายงานในแบบ ผตล.จว. ข้อ ๓๓ การรายงานในแบบ ผตล.จว.๓ ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน และรายงานต่อกรรมการการเลือกตั้งนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติได้ครบถ้วน แต่ผู้บริหารระดับกลางประจำจังหวัดคนที่สองและคนที่สาม และเจ้าพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่ง มีความเห็นว่าหน้าที่ที่แท้จริงของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นคือการป้องกันการทุจริต ไม่ใช่การจับผิด แม้ว่าบรรลุในส่วนของหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่ไม่สามารถทำให้การทุจริตน้อยลงได้ในภาพรวม และยังไม่เห็นแผนในการป้องกันการทุจริตในอนาคตอย่างเป็นระบบการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงต้องถูกประเมินอย่างจริงจัง

๕.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ดังที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าการมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น เป็นกลไกที่มีเจตนาดีต่อการเลือกตั้ง กล่าวคือ มุ่งให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจการเลือกตั้งเป็นผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรภายในของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง จะได้ไม่มีข้อครหาในเรื่องการทำหน้าที่ที่ไม่เป็นกลาง เนื่องจากมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนพื้นที่ในแต่ละครั้ง แต่ข้อเสียของการใช้กลไกในลักษณะนี้คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง เนื่องจากการแต่งตั้งยังขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งในช่วงเวลาใดเมื่อทำงานได้อย่างไม่ต่อเนื่อง การตรวจการเลือกตั้งจึงเป็นการตรวจเป็นรายวัน ไม่ได้มีการวางแผนหรือทำงานเชิงรุก อีกทั้งหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ยังมีจำกัด ซึ่งแตกต่างจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในอดีต ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่มากกว่า และอยู่ในตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถวางแผนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป อีกทั้งยังสามารถถอดบทเรียนจากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาได้อีกด้วย

เป้าหมายของการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็เพื่อไม่ให้มีการทุจริต หรือให้มีการทุจริตน้อยลง และทำให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมมากที่สุด ซึ่งในที่นี้ก็คือพยายามขจัดการซื้อสิทธิขายเสียงของทั้งนักการเมืองและประชาชน แต่การมีกลไกในลักษณะผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้น ดูจะไม่ได้แก้ปัญหามากนัก เพราะการซื้อสิทธิขายเสียงนั้น มีการวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา ทั้งในเรื่องวิธีการ และกลไกของการกระทำ และถึงแม้ว่าจะเป็นที่แน่ชัดว่าการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และขัดต่อจริยธรรมในการเลือกตั้ง รวมถึงเป็นการกระทำที่ลดทอนคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่การนำเอาการซื้อสิทธิขายเสียงมาเป็นประเด็นหลักในการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งจำนวนมากอาจไม่ถูกต้องเสียทีเดียว เพราะปัจจัยในการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ผ่านผู้ตรวจการเลือกตั้งเพียงลำพัง และยังมียุทธศาสตร์หลายปัจจัยที่ยังสามารถใช้ผู้ตรวจการเลือกตั้งให้มีประโยชน์ต่อการเลือกตั้งได้ เช่น การเข้าแนะนำกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือแนะนำกฎระเบียบและชี้แนะการปฏิบัติต่อฝ่ายจัดการเลือกตั้ง หรือจะเป็นการแนะนำให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในรูปแบบของการประเมินในภาพรวม ถึงความเรียบร้อยของการจัดการเลือกตั้งมากกว่าหรือเป็นการเลือกตั้งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบ และทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้อย่างชอบธรรม

ทั้งนี้ อาจมีการพิจารณาปรับรูปแบบของกลไกผู้ตรวจการเลือกตั้งให้มีความต่อเนื่อง ให้สามารถมีการวางแผนการเลือกตั้งได้ตลอด และปรับรูปแบบของการทำงานให้เป็นการทำงานในระยะยาว มีวาระคล้ายกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในอดีต แต่อาจต้องคงสถานะการทำงานแบบผู้ตรวจการเลือกตั้งดังเช่นในปัจจุบันไว้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติและการให้ทุนให้โทษกับทั้งผู้สมัคร ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และประชาชน จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

การมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งเทศบาลในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น เป็นการเลือกตั้งที่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลังจากมีการรับสมัครผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งแล้วทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำงานได้ไม่ครบถ้วนตามกระบวนการเลือกตั้ง ปัญหาที่เกิดจากผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้มีไม่มากและไม่ใช่อะไรร้ายแรง ผู้ตรวจการเลือกตั้งทำหน้าที่อย่างเต็มที่ แต่ปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่การออกแบบกลไกผู้ตรวจการเลือกตั้ง ที่ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวตามคำสั่งแต่งตั้ง ทั้งยังต้องมีกรมหมื่นเวียนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง จึงต้องมี การแก้ปัญหาในส่วนนี้ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในครั้งนี้นี้ยังไม่พอใจในหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง แต่ต่างก็เข้าไปที่ปัญหาในเชิงโครงสร้างมากกว่าบุคคล

โดยรวมแล้วผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายได้ค่อนข้างจะครบถ้วน แต่ยังไม่เพียงพอและไม่สามารถนำไปสู่เป้าหมายในการส่งเสริมให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรมได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของผู้ตรวจการเลือกตั้งให้มีความทำงานได้อย่างต่อเนื่อง จะเป็นผลดีต่อการเลือกตั้งในระยะยาว และคุ้มค่างบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทั้งในเรื่องการจัดการทุจริตเลือกตั้ง และการควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การเตรียมความพร้อมของผู้ตรวจการเลือกตั้งก็มีความสำคัญ เพราะมาจากหลากหลายอาชีพและประสบการณ์

๖

ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการเลือกตั้งที่มีผลกระทบต่อการได้รับบริการและการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนชาวไทยมากที่สุดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทความไม่ปกติและสภาวะเปลี่ยนผ่านของการเมืองไทย ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถูกเว้นว่างไปราว ๘ ปี การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ครั้งนี้ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่การฟื้นฟูกระบวนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยในทุกๆ ระดับ ซึ่งแสดงออกมาผ่านการจัดการเลือกตั้งอันเป็นการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้เองทางคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสุ่มหาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เหมาะสมที่จะสามารถ เข้าไปลงพื้นที่สังเกตการณ์ และเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และได้พบกับข้อสรุปต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นภาพของความสำเร็จและปัญหาในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้หลายประการ โดย สามารถแบ่งประเด็นการนำเสนอผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลออกเป็น ๔ หัวข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง
๒. ผลการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง
๓. ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
๔. ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๖.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งในส่วนนี้ เป็นการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด กระจายไปใน ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยดำเนินการเก็บข้อมูล รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง ระหว่างวันที่ ๕ - ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔) จำนวน ๑,๕๕๖ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และครั้งที่สองดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อการเลือกตั้งผ่านไปแล้วประมาณ ๑ เดือน (ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๕) จำนวน ๑,๕๔๙ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการประเมินแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

๖.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วย ประชาชนที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๕๖ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัด ที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ (๑.๙๖) และค่า margin of error ที่กำหนดค่าไว้ที่ ± ๒.๕ เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

รายงานการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างครอบคลุมตามโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษา กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน ๗๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕ ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง จำนวน ๘๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ และอื่น ๆ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑ ในจำนวนนี้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ รองลงมาผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ ผู้ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐ และผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖ ตามลำดับในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน ๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒ ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ และผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๑)

ตารางที่ ๖.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๗๐๖	๔๖.๘
	หญิง	๗๙๓	๕๒.๒
	อื่น ๆ	๑	๐.๑
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๐๗	๑๓.๖
	๒๖-๓๕ ปี	๒๕๘	๑๗.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๓๒๔	๒๑.๓
	๔๖-๖๐ ปี	๔๕๓	๒๙.๘
	๖๑ ปีขึ้นไป	๒๗๘	๑๘.๓
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๓๖๕	๒๔.๐
	มัธยมศึกษา	๖๓๒	๔๑.๖
	ปริญญาตรี	๔๑๔	๒๗.๒
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐๙	๗.๒
	รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง และส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ โดยมีรายละเอียดผลการประเมินดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร

การวัดระดับความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของการประเมินนี้เป็นการให้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจของตนเองเกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตราวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด ผลปรากฏว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ค่อนข้างมาก คะแนนความสนใจเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๗๘ คะแนน (ตารางที่ ๖.๒)

ตารางที่ ๖.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๑	๑๑	๐.๗
๒	๕	๐.๓
๓	๑๑	๐.๗
๔	๒๘	๑.๘
๕	๑๓๒	๘.๗
๖	๑๔๙	๙.๘
๗	๒๓๘	๑๕.๗
๘	๓๘๓	๒๕.๒
๙	๒๔๘	๑๖.๓
๑๐	๓๑๕	๒๐.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๗๘
S.D		๒.๒๔๑

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการให้คะแนน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้คะแนนความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ในช่วงคะแนน ๘-๑๐ คะแนน โดยมีประชาชนที่ให้คะแนนความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๓๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ รองลงมาคือประชาชนที่ให้คะแนนความสนใจ ๑๐ คะแนน มีจำนวน ๓๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และประชาชนที่ให้ ๙ คะแนน จำนวน ๒๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๒)

ในเรื่องความถี่ในการติดตามข่าวสาร พบว่า ประชาชนมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง มากที่สุด มีผู้ตอบจำนวน ๓๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕ รองลงมาคือ มีการติดตามข่าวสารทุกวัน จำนวน ๓๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ และมีการติดตามข่าวสาร ๓-๔ วันต่อสัปดาห์ จำนวน ๒๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๓)

ตารางที่ ๖.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ความถี่ของการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามทุกวัน	๓๔๓	๒๒.๖
ติดตามเกือบทุกวัน (๕-๖ วันต่อสัปดาห์)	๒๓๐	๑๕.๑
ติดตาม ๓-๔ วันต่อสัปดาห์	๒๖๙	๑๗.๗
ติดตามประมาณสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง	๓๕๗	๒๓.๕
นาน ๆ ติดตามที (เดือนละ ๒-๓ ครั้ง)	๒๑๑	๑๓.๙
แทบจะไม่ได้ติดตามเลย	๑๑๐	๗.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

สำหรับช่องทางที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร พบว่า ประชาชนมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านทางช่องทางการหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางเสียง ฯลฯ) มากที่สุด มีผู้ตอบจำนวน ๖๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ รองลงมาคือการติดตามข่าวสารผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line เป็นต้น) มีผู้ตอบจำนวน ๒๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ และการติดตามผ่านคำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ มีผู้ตอบจำนวน ๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีประชาชนที่ติดตามข่าวสารผ่านทางป้ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ หอกระจายข่าว จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ โทรศัพท์ จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘ วิทยุ จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ และหนังสือพิมพ์ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ และช่องทางอื่น ๆ จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๔)

ตารางที่ ๖.๔ ช่องทางในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ความถี่ของการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	๑๓	๐.๙
วิทยุ	๒๓	๑.๕
โทรศัพท์	๔๓	๒.๘
อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line)	๒๙๑	๑๙.๑
หอกระจายข่าว	๘๓	๕.๕
ป้ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ	๑๑๔	๗.๕
คำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ	๒๖๑	๑๗.๒
การหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางเสียง ฯลฯ)	๖๘๓	๔๕.๙
อื่น ๆ	๙	๐.๖
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการประเมินในส่วนนี้มุ่งทดสอบความรู้ (การรับรู้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาว่าประชาชนมีความพร้อมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

๒.๑) การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนเกี่ยวกับวันเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ โดยมีผู้ตอบว่าทราบวันเลือกตั้ง จำนวน ๑,๔๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖ ในขณะที่มีผู้ที่ไม่ทราบเพียง ๒๒ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๔ เท่านั้น

ตารางที่ ๖.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง อบต.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑,๔๙๘	๙๘.๖
ยังไม่ทราบ	๒๒	๑.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดทราบว่าตนจะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ณ หน่วยเลือกตั้งที่ใด มีผู้ตอบว่าทราบ จำนวน ๑,๔๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖ โดยมีผู้ที่ยังไม่ทราบ จำนวนเพียง ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๖)

ตารางที่ ๖.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้งที่จะลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑,๔๘๓	๙๗.๖
ยังไม่ทราบ	๓๗	๒.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๓) การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง พบว่า ประชาชนเกือบทั้งหมดทราบข้อมูลเรื่องนี้ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าทราบถึงช่วงเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น.) จำนวน ๑,๔๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่ายังไม่ทราบมีจำนวนเพียง ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๗)

ตารางที่ ๖.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ทราบถึงเวลาลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑,๔๙๐	๙๘.๐
ยังไม่ทราบ	๓๐	๒.๐
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๔) การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนเกือบทั้งหมดทราบว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีผู้ตอบว่าทราบในเรื่องนี้ จำนวน ๑,๔๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่ายังไม่ทราบ มีจำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๘)

ตารางที่ ๖.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้ง อบต.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑,๔๙๙	๙๘.๖
ยังไม่ทราบ	๒๑	๑.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๕) การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

ในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนเกือบครึ่งหนึ่ง ยังไม่ทราบว่า การแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งอาจทำให้ประชาชนที่แจ้งเบาะแสนั้นได้รับเงินรางวัลขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่ายังไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำนวน ๗๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒ ในขณะที่ประชาชนที่ทราบถึงข้อมูลดังกล่าวมีจำนวน ๗๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๘ (ตารางที่ ๖.๙)

ตารางที่ ๖.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

การแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๗๕๗	๔๙.๘
ยังไม่ทราบ	๗๖๓	๕๐.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๖) การรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ สามารถเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ๑ คน และเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ๑ คน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าทราบ จำนวน ๑,๔๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๘ และมีผู้ที่ไม่ทราบ จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒ (ตารางที่ ๖.๑๐)

ตารางที่ ๖.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑,๔๔๑	๙๔.๘
ยังไม่ทราบ	๗๙	๕.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๗) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่งระบุว่าทราบชื่อผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน จำนวน ๘๐๗ คน คิดเป็น ร้อยละ ๕๓.๑ รองลงมาคือ ประชาชนที่ระบุว่าทราบชื่อผู้สมัครตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป จำนวน ๓๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔ และประชาชนที่ระบุว่าทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนเสียงให้มีจำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ตามลำดับ ส่วนประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่ายังไม่ทราบชื่อผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗ (ตารางที่ ๖.๑๑)

ตารางที่ ๖.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ชื่อผู้สมัครผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
ทราบชื่อทุกคน	๘๐๗	๕๓.๑
ทราบชื่อผู้สมัครตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป	๓๘๖	๒๕.๔
ทราบเฉพาะชื่อผู้สมัครที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนให้	๒๒๕	๑๔.๘
ยังไม่ทราบเลย	๑๐๒	๖.๗
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงในช่วงเวลาที่จัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าว

๓.๑) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อสอบถามประชาชนว่าจะพิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยดูจากปัจจัยอะไร ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามประมาณครึ่งหนึ่งตอบว่าดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด โดยมีผู้ตอบจำนวน ๗๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓ รองลงมาจะดูที่ตัวผู้สมัคร มีผู้ตอบจำนวน ๖๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ และดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด มีผู้ตอบจำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ (ตารางที่ ๖.๑๒)

ตารางที่ ๖.๑๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจ	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๖๘๗	๔๕.๒
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๗๖๕	๕๐.๓
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๖๘	๔.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อสอบถามประชาชนว่าจะใช้ปัจจัยเรื่องใดในการพิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าจะดูที่ตัวผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๗๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑ รองลงมาคือผู้ตอบที่ระบุว่า จะดูจากนโยบายของผู้สมัคร มีจำนวน ๖๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ ในขณะที่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่า จะดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนใด มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙ และผู้ตอบที่จะดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด มีจำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๑๓)

ตารางที่ ๖.๑๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจ	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๗๑๖	๔๗.๑
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๖๗๐	๔๔.๑
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๕๙	๓.๙
ดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนใด	๗๕	๔.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการซื้อเสียง

ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงที่การประเมินส่วนนี้ต้องการทราบมี ๓ ประเด็นสำคัญ คือ ประเด็นแรก เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้พวกเขาคาดว่าจะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของตนหรือไม่ ประเด็นที่สอง เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ และประเด็นที่สาม เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่

ผลการสำรวจในประเด็นแรก พบว่า เมื่อถามว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของท่านหรือไม่ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓ ตอบว่า “มีแน่นอน” จำนวน ๕๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ ตอบว่า “น่าจะไม่มี” ในขณะที่มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๗๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ ตอบว่า “ไม่น่าจะมี” และจำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ ตอบว่า “ไม่มีแน่นอน” (ตารางที่ ๖.๑๔)

ตารางที่ ๖.๑๔ ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๑)

การซื้อเสียงในเขตเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
มีแน่นอน	๕๒๒	๓๔.๓
น่าจะไม่มี	๕๕๗	๓๖.๖
ไม่น่าจะมี	๓๗๗	๒๔.๘
ไม่มีอย่างแน่นอน	๖๔	๔.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการสำรวจในประเด็นที่สอง พบว่า เมื่อถามต่อไปว่า แล้วท่านจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑,๐๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๘ ตอบว่า “ไม่เลือก” ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” และมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงจำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗ เท่านั้นที่ตอบว่า “เลือก” (ตารางที่ ๖.๑๕)

ตารางที่ ๖.๑๕ ทิศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๒)

ท่านจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียง	จำนวน	ร้อยละ
เลือก	๑๔๘	๙.๗
ไม่เลือก	๑,๐๔๖	๖๘.๘
ไม่แน่ใจ	๓๒๖	๒๑.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจในประเด็นที่สาม พบว่า เมื่อถามต่อไปอีกว่า แล้วท่านคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ ประชาชนจำนวน ๙๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๕ ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” จำนวน ๒๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ ตอบว่า “ชนะ” ในขณะที่มีผู้ตอบจำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ เท่านั้นที่ตอบว่า “ไม่ชนะ” (ตารางที่ ๕.๑๓)

ตารางที่ ๖.๑๖ ทิศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียง (๓)

ผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ชนะ	๒๘๑	๑๘.๕
ไม่ชนะ	๒๖๐	๑๗.๑
ไม่แน่ใจ	๙๗๙	๖๔.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงระดับความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ของประชาชน โดยอาศัยคำถาม ๔ ข้อ ประกอบด้วย คำถามที่มุ่งวัดระดับความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ และคำถามที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและความคาดหวังในผลการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ

๔.๑) ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวต่อไปนี้ “ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อบต. เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตส่วนท้องถิ่นของเราให้ดีขึ้นได้” มีผู้ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุดจำนวน ๗๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐ รองลงมาเป็นผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๖๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยเห็นด้วย มีจำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒ และผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยเลยมีน้อยที่สุด จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ (ตารางที่ ๖.๑๗)

ตารางที่ ๖.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)

ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อบต. เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตส่วนท้องถิ่นของเรา ให้ดีขึ้นได้	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๖๑๙	๔๐.๗
ค่อนข้างเห็นด้วย	๗๑๔	๔๗.๐
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๑๕๕	๑๐.๒
ไม่เห็นด้วยเลย	๓๒	๒.๑
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ เมื่อสอบถามประชาชนว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เคยสนใจว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร” มีผู้ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๗๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔ รองลงมาเป็นผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยเห็นด้วยตามมาเป็นอันดับที่สาม มีจำนวน ๓๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยเลย มีน้อยที่สุดจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ (ตารางที่ ๖.๑๘)

ตารางที่ ๖.๑๘ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)

นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของ อบต. ไม่เคยสนใจ ว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๓๗๕	๒๔.๗
ค่อนข้างเห็นด้วย	๗๐๖	๔๖.๔
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๓๓๖	๒๒.๑
ไม่เห็นด้วยเลย	๑๐๓	๖.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๔.๒) ความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างว่าประชาชนตั้งใจจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ ประชาชนที่ตอบว่าตั้งใจจะไปอย่างแน่นอน มีจำนวน ๑,๔๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๔ ผู้ตอบว่ายังไม่แน่ใจ มีจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ ในขณะที่ผู้ตอบว่าไม่ไปแน่นอน มีจำนวนเพียง ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๑๙)

ตารางที่ ๖.๑๙ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

ความตั้งใจที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อบต.	จำนวน	ร้อยละ
ไปแน่นอน	๑,๔๐๕	๙๒.๔
ไม่ไปแน่นอน	๓๑	๒.๐
ยังไม่แน่ใจ	๘๔	๕.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างต่อไปอีกว่า “ท่านคิดว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน” ประชาชนที่ ตอบว่าเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย มีจำนวน ๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒ รองลงมาคือผู้ตอบว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก มีจำนวน ๔๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙ ผู้ตอบที่คิดว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย มีจำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ ในขณะที่ผู้ตอบว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน มีจำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ (ตาราง ๖.๒๐)

ตารางที่ ๖.๒๐ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้ง อบต. จะเปลี่ยนแปลงหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๒๘๔	๑๘.๗
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๔๑๖	๓๓.๙
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๕๒๐	๓๔.๒
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๒๐๐	๑๓.๒
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่น่าเสนอมามากขึ้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประชาชนให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมาก โดยช่องทางการติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ คือ การติดตามจากการหาเสียงของผู้สมัคร สื่อโซเชียลมีเดีย บนโลกอินเทอร์เน็ต และการบอกเล่าจากบุคคลที่รู้จักคุ้นเคย ประชาชนเกือบทั้งหมดมีความพร้อมที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งในเรื่องวัน เวลา สถานที่ที่ตนเองต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนและข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนนเสียง และชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและมีความคาดหวังว่า ผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่มากนักน้อย ถึงแม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะยังเชื่อว่าการซื้อเสียงยังมีอยู่ในพื้นที่ของตน และไม่แน่ใจว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะชนะการเลือกตั้งหรือไม่ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยืนยันว่าจะไม่เลือกคนที่ซื้อเสียง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ประชาชนจะใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครจะพบว่าประชาชน ส่วนใหญ่พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจากนโยบายมากที่สุด ในขณะที่การตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนที่ตอบว่าพิจารณาจากตัวบุคคลจะมีมากกว่าประชาชนที่พิจารณาจากปัจจัยอื่น ๆ

๖.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการประเมินในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งเป็นหลัก ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมาจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วย ประชาชนที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๖๕ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูล ๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้โดยไม่มีผลทำให้ค่า z score ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ ๙๕ และค่า margin of error ที่กำหนดค่าไว้ที่ ± ๒.๕ เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๑,๕๒๐ คนแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเป็นตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างครอบคลุมตามโครงสร้างประชากรในเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษา กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างนี้ ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง จำนวน ๘๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖ และเพศชาย จำนวน ๗๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๔

รายงานการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

ในเรื่องอายุ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๒๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๕๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖ และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖ (ตารางที่ ๖.๒๑)

ตารางที่ ๖.๒๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๗๒๐	๔๗.๔
	หญิง	๘๐๐	๕๒.๖
	อื่น ๆ	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
	รวม	๒๐๑	๑๓.๒
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๖๖	๑๗.๕
	๒๖-๓๕ ปี	๓๒๒	๒๑.๒
	๓๖-๔๕ ปี	๔๕๑	๒๙.๗
	๔๖-๖๐ ปี	๒๗๙	๑๘.๔
	๖๑ ปีขึ้นไป	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
รวม	๓๑๓	๒๐.๖	
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๕๖๓	๓๗.๐
	มัธยมศึกษา	๕๗๔	๓๗.๘
	ปริญญาตรี	๗๐	๔.๖
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
รวม			

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการให้ประชาชนประเมินการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากการให้ประชาชนประเมินการจัด การเลือกตั้งโดยภาพรวมและความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง และส่วนที่สามเป็นการสอบถามถึงความความหวังที่ประชาชนมีต่อผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา ผลการประเมินแต่ละส่วน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้เป็นการให้ประชาชนให้คะแนน การทำงานของ (๑) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑.๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิจากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๙๒ และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๔๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒ รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๓๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ ตามลำดับ ในขณะที่มีประชาชนที่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิต่ำกว่า ๕ คะแนนในจำนวนที่น้อยมาก กล่าวคือ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ ๔ คะแนน จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๓ คะแนน มีจำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๒ คะแนน มีจำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑ คะแนน มีจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๐ คะแนน มีจำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๒๒)

ตารางที่ ๖.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๔	๐.๓
๑	๒	๐.๑
๒	๔	๐.๓
๓	๒๓	๑.๕
๔	๒๒	๑.๔
๕	๒๙๙	๑๙.๗
๖	๑๑๔	๗.๕
๗	๒๓๕	๑๕.๕
๘	๔๑๔	๒๗.๒
๙	๒๙๙	๑๙.๗
๑๐	๓๐๔	๒๐.๐
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๙๒
S.D		๑.๗๒๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
ของตนเอง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในพื้นที่ของตนเอง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๔๗ และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน
๘ คะแนนมีมากที่สุด จำนวน ๓๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๙๙ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘ ตามลำดับ ในขณะที่
มีประชาชนที่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น ๗๙ คน
คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๒๓)

ตารางที่ ๖.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
ของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๒	๐.๑
๑	๗	๐.๕
๒	๑๑	๐.๗
๓	๒๔	๑.๖
๔	๒๕	๑.๖
๕	๑๑๘	๗.๘
๖	๑๖๕	๑๐.๙
๗	๒๐๓	๑๓.๔
๘	๓๙๖	๒๖.๑
๙	๒๙๙	๑๙.๗
๑๐	๒๗๐	๑๗.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๔๗
S.D		๑.๘๒๖

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๓) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเองโดยเฉลี่ย
อยู่ที่คะแนน ๗.๒๒ และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๘ คะแนน มีมากที่สุด
จำนวน ๓๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕
และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า
มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง ๐ คะแนน จำนวน ๖๐ คน
คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ (ตารางที่ ๖.๒๔)

ตารางที่ ๖.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๖๐	๓.๙
๑	๒๕	๑.๖
๒	๑๒	๐.๘
๓	๒๒	๑.๔
๔	๔๓	๒.๘
๕	๑๕๘	๑๐.๕
๖	๑๔๙	๙.๘
๗	๒๐๓	๑๓.๕
๘	๓๑๘	๒๐.๙
๙	๒๖๔	๑๗.๕
๑๐	๒๖๖	๑๗.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๒๒
S.D		๒.๔๘๒

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๔) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๕๒ และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๓๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๒๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ ตามลำดับ ในขณะที่มีประชาชนที่ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙ (ตารางที่ ๖.๒๕)

ตารางที่ ๖.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๓๕	๒.๓
๑	๘	๐.๕
๒	๓๘	๒.๕
๓	๓๑	๒.๐
๔	๒๔	๑.๖
๕	๑๔๗	๙.๗
๖	๑๒๓	๘.๑
๗	๑๙๖	๑๒.๙

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๘	๓๖๑	๒๓.๘
๙	๒๙๓	๑๙.๓
๑๐	๒๖๔	๑๗.๔
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๔๒
S.D		๒.๒๙๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้มุ่งความสนใจไปที่การประเมินผลใน ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม โดยให้ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจของตนเองต่อประเด็นดังกล่าวตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด และ ๒) ความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง โดยการสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้มีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด (ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสุจริตและเที่ยงธรรมมาก) ผลการประเมินในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวม

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้โดยภาพรวมที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๗๙ ให้คะแนนความพึงพอใจอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดการเลือกตั้ง ๘ คะแนนมีมากที่สุด จำนวน ๓๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๓๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ และผู้ที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในครั้งนี้ ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๒๖)

ตารางที่ ๖.๒๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวม

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๒	๐.๑
๑	๗	๐.๕
๒	๑๑	๐.๗
๓	๒๔	๑.๖
๔	๒๕	๑.๖
๕	๑๑๘	๗.๘
๖	๑๖๕	๑๐.๙
๗	๒๐๓	๑๓.๔
๘	๓๙๑	๒๖.๑

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๙	๒๙๙	๑๙.๗
๑๐	๒๗๐	๑๗.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๔๗
S.D		๑.๘๒๖

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ท่านคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้สุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด” ผลปรากฏว่า มีประชาชนที่ตอบว่าค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม จำนวน ๗๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗ และประชาชนที่ตอบว่าสุจริตและเที่ยงธรรมมาก มีจำนวน ๒๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม มีจำนวน ๓๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ และผู้ที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗ เท่านั้น (ตารางที่ ๖.๒๗)

ตารางที่ ๖.๒๗ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ครั้งนี้ “สุจริตและเที่ยงธรรม” แค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย	๘๗	๕.๗
ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม	๓๙๑	๒๕.๗
ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม	๗๕๖	๔๙.๗
สุจริตและเที่ยงธรรมมาก	๒๘๖	๑๘.๘
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๔ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนว่า โดยภาพรวม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดของตนเองมากน้อยแค่ไหน ผลปรากฏว่า ประชาชนคิดว่าเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อยมากที่สุด จำนวน ๖๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖ รองลงมาประชาชนคิดว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก จำนวน ๔๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ ถัดมาประชาชนคิดว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย จำนวน ๓๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ และประชาชนคิดว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖.๒๘)

ตารางที่ ๖.๒๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๑๕๙	๑๐.๕
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๔๔๘	๒๙.๕
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๖๐๒	๓๙.๖
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๓๑๑	๒๐.๕
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่นำเสนอมาใน ส่วนนี้ แสดงให้เห็นในภาพรวมว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ จัดการเลือกตั้งในส่วนต่าง ๆ และมีความพอใจต่อการเลือกตั้งโดยรวมทั้งในด้านการบริหารจัดการและความสุจริตและเที่ยงธรรมของ การเลือกตั้ง ดังที่ปรากฏตามข้อมูลว่า ประชาชนให้คะแนนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งที่ตนเองไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ ในองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเอง จนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในระดับคะแนนเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง และประชาชนมากกว่า ร้อยละ ๖๐ ให้คะแนนการทำงานของผู้เกี่ยวข้อง ในระดับคะแนน ๘ คะแนนขึ้นไป นอกจากนี้ ประชาชนประมาณสองในสามเชื่อว่าการเลือกตั้งที่สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่มีความสุจริตและเที่ยงธรรม ถึงแม้ว่าผลการเลือกตั้งที่ออกมาสำหรับประชาชนราวร้อยละ ๖๐ จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมากนักก็ตาม

๖.๒ การประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในส่วนนี้อาศัย ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ การจัดการเลือกตั้ง โดยในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นมีการดำเนินการใน ๒ ขั้นตอน เริ่มจากการใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็นทางสถิติเพื่อเลือกพื้นที่ (จังหวัด) สำหรับการเก็บข้อมูลในแต่ละภูมิภาค ๆ ละ ๑ จังหวัด ซึ่งใน การประเมินครั้งนี้แบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ออกเป็น ๘ ภูมิภาค ผลการสุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า ภาคเหนือตอนบนสุ่มเลือกได้จังหวัด อุตรดิตถ์ ภาคเหนือตอนล่างได้จังหวัดพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ) ได้จังหวัดนครพนม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง (อีสานใต้) ได้จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคกลางได้จังหวัดราชบุรี ภาคตะวันออกที่จังหวัดระยอง ภาคใต้ตอนบนได้จังหวัดกระบี่ และภาคใต้ ตอนล่างได้จังหวัดพัทลุง

นอกจากนี้ ยังได้มีการเลือกจังหวัดแบบเจาะจงเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลสำคัญใน ๒ ประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก ต้องการทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดรอบๆ กรุงเทพฯ ที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีลักษณะพิเศษ เช่น บางแห่งมีงบประมาณสูงมาก บางแห่งมีระดับการพัฒนาของพื้นที่และลักษณะประชากร ที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมเหมือนเทศบาลแต่ต้องคงสถานะเป็นองค์การบริหาร ส่วนตำบลด้วยเหตุผลเรื่องขนาดพื้นที่และความหนาแน่น ของประชากรไม่ถึงเกณฑ์ในการยกฐานะ (รวมถึงมีหลายแห่งที่ไม่ประสงค์จะยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลด้วยเหตุผลทางการเมือง) เป็นต้น โดยในการประเมินการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ทำการเลือกมา ๓ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ และปทุมธานี

ส่วนประเด็นที่สองของการเลือกจังหวัดแบบเจาะจงเพื่อทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ต้องการทราบข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์พิเศษ ซึ่งในช่วงเวลาที่มีการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและ นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลนั้น รัฐบาลได้มีการประกาศ “แผนภูมิกู้ภัยโควิด-๑๙” เป็นโครงการใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุญาต ให้นักท่องเที่ยวที่ได้รับวัคซีนครบโดสแล้วสามารถเข้าประเทศไทยได้โดยไม่ต้องกักตัว และมีภาระจะต้องอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเป็นเวลา ๑๔ วัน ก่อนที่จะเดินทางออกนอกพื้นที่ โดยโครงการนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ การประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ครั้งนี้จึงได้เลือกจังหวัดภูเก็ตเพิ่มเติมอีกจังหวัดหนึ่งเป็นการเฉพาะเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นสถานการณ์พิเศษสำหรับการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญปัจจุบันนี้ให้มีความครบถ้วนรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนต่อจากการคัดเลือกจังหวัดเพื่อทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกคือการเลือกผู้ให้ข้อมูลในแต่ละจังหวัดในขั้นตอนนี้ได้มีการดำเนินการ ๒ ขั้นตอน เริ่มต้นจาก (๑) การเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในจังหวัดนั้น ๆ จากนั้น (๒) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่งความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผลจากการดำเนินการทั้งสองขั้นตอนดังกล่าวทำให้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ได้รับข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งสิ้น ๙๒ คน (ตารางที่ ๖.๒๙)

ตารางที่ ๖.๒๙ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล
ภาคเหนือตอนบน	อุดรธานี	<ul style="list-style-type: none"> ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง รวม ๑๒ คน ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวม ๑๒ คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม ๑๒ คน ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๒๔ คน นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชน รวม ๘ คน ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวม ๒๔ คน รวมทั้งสิ้น ๙๒ คน
ภาคเหนือตอนล่าง	พิษณุโลก	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อีสานเหนือ)	นครพนม	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้)	บุรีรัมย์	
ภาคกลาง	ราชบุรี	
ภาคตะวันออก	ระยอง	
ภาคใต้ตอนบน	กระบี่	
ภาคใต้ตอนล่าง	พัทลุง	
จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ	นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี	
พื้นที่พิเศษภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ภูเก็ต	

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์ที่จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการนับคะแนนแบบคู่ขนานเช่นเดียวกับการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด (บทที่ ๔) รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี (บทที่ ๕) โดยแบบสังเกตการณ์ดังกล่าวประกอบไปด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การสังเกตการณ์การดำเนินการเลือกตั้ง โดยการจัดส่งอาสาสมัครไปประจำยังหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีการสุ่มเลือกไว้จำนวน ๔๕๕ หน่วย (ครอบคลุมองค์การบริหารส่วนตำบล ๒๖ แห่ง ใน ๑๐ จังหวัดกระจายไปในแต่ละภูมิภาค) ร่วมกับการเปิดให้ผู้สนใจทั่วไป (อาสาสมัครธรรมดา) ร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ของ WeWatch ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สุจริต และโปร่งใส เพื่อให้อาสาสมัครทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรายงานว่ากระบวนการจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามข้อกฎหมายหรือไม่ โดยการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วงเวลาสำคัญ ได้แก่ ๑. ช่วงเวลาเปิดหีบเลือกตั้งตั้งแต่ก่อนเวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ๒. ช่วงเวลาการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. และ ๓. ช่วงเวลาปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเมื่อเริ่มนับคะแนน โดยอาสาสมัครจะได้รับแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้งและบริเวณโดยรอบ

ส่วนที่ ๒ การนับคะแนนแบบคู่ขนาน หรือกระบวนการที่เรียกว่า Quick Count เป็นการให้อาสาสมัครที่ประจำอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง หลังจากเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง (หลัง ๑๗.๐๐ น.) และอาสาสมัครธรรมดาทำการนับคะแนนคู่ขนานไปกับการนับคะแนนของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความโปร่งใสของการนับคะแนนรวมถึงการเก็บข้อมูลผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งเพื่อนำมารวบรวม และนำมาตรวจสอบกับผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการขององค์กรผู้จัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๖.๓๐

ตารางที่ ๖.๓๐ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา

ช่วงเวลา	อาสาสมัคร		อาสาสมัครธรรมดา	
	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนเทศบาลและจังหวัด	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนจังหวัด
ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๔๕๕ หน่วย	๒๖ อบต. ๑๐ จังหวัด	๕๐ หน่วย	๒๑ จังหวัด
ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน)	๔๕๕ หน่วย	๒๖ อบต. ๑๐ จังหวัด	๗๒ หน่วย	๑๖ จังหวัด
ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง)	๔๕๕ หน่วย	๒๖ อบต. ๑๐ จังหวัด	๙๐ หน่วย	๑๔ จังหวัด

ที่มา: คณะนักวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนวันเลือกตั้ง ช่วงวันเลือกตั้ง (ตั้งแต่ช่วงเปิดหีบเลือกตั้ง ช่วงระหว่างการลงคะแนน และช่วงปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงหลังวันเลือกตั้งจนถึงเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง การประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงมุ่งความสนใจทำการประเมินการจัดการเลือกตั้งใน ๓ ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นเตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดหีบลงคะแนนเสียง คือ การประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้ง

๖.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้ง

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจนถึงช่วงที่มีการเปิดหีบเลือกตั้งแสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งและผู้ปฏิบัติหน้าที่ ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปข้อค้นพบต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในช่วงก่อนวันเลือกตั้งในหลายจังหวัด ได้แก่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก นครพนม บุรีรัมย์ กระบี่ ภูเก็ต พัทลุง สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ราชบุรี และระยอง คณะผู้วิจัยตรวจพบข้อผิดพลาดในเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้งเพียงประเด็นเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งมีประสบการณ์เข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาบ้างแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความชำนาญในการดำเนินตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ในขณะเดียวกัน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้แทบจะเป็นวัสดุอุปกรณ์เดียวกันกับที่ใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในแง่ของการจัดเตรียมอุปกรณ์แทบจะไม่มีข้อผิดพลาดเลยในแง่ความครบถ้วน แต่จะมีเพียงปัญหาในด้านมาตรฐานของอุปกรณ์บางอย่าง (เช่น เครื่องวัดอุณหภูมิ เป็นต้น) ที่ต้องหยิบยืมมาจากหน่วยงานอื่นเท่านั้นที่ทำให้บางพื้นที่ประสบปัญหาความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้

ตามขั้นตอนการดำเนินงาน ผู้จัดการเลือกตั้งจะมีการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ในระยะเวลา ๑-๒ วันก่อนการเลือกตั้ง ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กระบวนการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยพบในหลายจังหวัดว่ามีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนคล้ายฐานกิจกรรม โดยให้เจ้าหน้าที่ประจำแต่ละหน่วยเดินทางเข้าไปในเขตการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ จากนั้นให้ทำการลงทะเบียนก่อนจะเข้าไปรับเอกสารที่โต๊ะหนึ่ง และเข้าไปรับอุปกรณ์พร้อมตรวจสอบในอีกโต๊ะหนึ่ง โดยที่ทุกโต๊ะจะมีเจ้าหน้าที่ยืนกำกับและคอยให้การช่วยเหลือ ทั้งนี้ การรับวัสดุอุปกรณ์แบ่งเป็น ๓ รอบเพื่อลดจำนวนคนและปฏิบัติตามมาตรการการเฝ้าระวังโรคระบาด

นอกจากนี้ จากการลงสังเกตการณ์การส่งมอบวัสดุพบข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อย โดยเจ้าหน้าที่ผู้จัดการเลือกตั้งก็สามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ จากคำสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องได้อธิบายว่ามีการเตรียมความพร้อมจากการเรียนรู้ข้อเสียและข้อผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมา^{๒๒} ในครั้งนี้จึงพยายามอุดช่องโหว่ให้ได้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น การทดแทนในการตรวจทานเอกสารสำคัญระหว่างการรับวัสดุอุปกรณ์ หรือการลิ้มขึ้นกำกับที่สมุดบัตรเลือกตั้ง เป็นต้น ทางเจ้าหน้าที่ผู้จัดการเลือกตั้งได้มีการแก้ไขปัญหาด้วยการตั้งโต๊ะสำหรับการแจกบัตรเลือกตั้งโดยเฉพาะ (ไม่นำไปรวมกับอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ส่งมอบให้ในลักษณะเป็นชุด) และมีการกำชับให้คณะกรรมการประจำหน่วยที่เดินทางไปรับนั้นปฏิบัติตามข้อระเบียบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ในแทบจะทุกพื้นที่ยังมีการสร้างไลน์กลุ่มประสานงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทดแทนหรือข้อผิดพลาดใด ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

นอกจากนี้ ผลการประเมินความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเลือกตั้งเมื่อถึงวันเลือกตั้งโดยการลงพื้นที่สังเกตการณ์สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง และการรายงานข้อมูลของอาสาสมัครผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

(๑.๑) ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๒ ข้อ ๙๗ และข้อ ๑๔๐ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องทำการติดประกาศเอกสารสำคัญไม่ว่าจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เอกสารแสดงรายชื่อผู้สมัคร และเอกสารแสดงจำนวนบัตรเลือกตั้ง ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการติดประกาศสำคัญครบถ้วน และมีหน่วยเลือกตั้งเพียงร้อยละ ๑.๙ เท่านั้น ที่ไม่ได้มีการติดประกาศครบทุกเอกสาร (ตารางที่ ๖.๓๑)

(๑.๒) จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่คณะผู้วิจัยพบว่าการจัดหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดให้ความสำคัญกับการทำให้การลงคะแนนเสียงของประชาชนเป็นไปตามหลักการโดยตรงและโดยลับ โดยมีการดำเนินการป้องกันไม่ให้คูหาลงคะแนนสามารถมองเห็นได้จากข้างหลังอย่างเต็มความสามารถ แม้จะมีปัญหาในส่วนของการจัดรูปแบบหน่วยเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ

^{๒๒} สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้จัดการเลือกตั้งท่านหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

การเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ อยู่บ้างก็ตาม ทั้งนี้ จากการรายงานข้อมูลเข้ามาของอาสาสมัครในวันเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ มีการจัดคูหาเพื่อการลงคะแนนเสียงแบบเป็นส่วนตัว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งเพียงบางแห่งเท่านั้น หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙ เท่านั้นที่มีการสังเกตพบการดำเนินการที่เป็นไปตามระเบียบ (ตารางที่ ๖.๓๑) ดังที่มีการรายงานจากอาสาสมัครถึงข้อเท็จจริงที่สังเกตพบในหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งว่าไม่มีฉากกั้นข้างหลังสำหรับรักษาความเป็นส่วนตัวในการลงคะแนนเสียงของประชาชน อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการทักท้วงในเรื่องดังกล่าวไป ประมาณ ๓ ชั่วโมงต่อมาทางเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยก็ได้มีการนำฉากมาบังข้างหลังให้ถูกต้อง

(๑.๓) ในประเด็นของการจัดหน่วยเลือกตั้งยังรวมไปถึงการจัดสถานที่เพื่อเอื้อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงทุกคน รวมไปถึงผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ ตามมาตรา ๘๒ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๓ จากการรายงานข้อมูลเข้ามาของอาสาสมัครในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ พบว่า มีหน่วยเลือกตั้งเกือบครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการจัดเตรียมสถานที่เลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งที่เหลือ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘ ไม่มีการจัดเตรียมในเรื่องดังกล่าวไว้ (ตารางที่ ๖.๓๑)

ตารางที่ ๖.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๙๘.๑	๑.๙
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำบังกั้นด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๘.๑	๑.๙
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๔๗.๒	๕๒.๘

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในภาพรวม มีการจัดหน่วยเลือกตั้งได้ตรงตามข้อระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และวัสดุอุปกรณ์สำคัญที่จำเป็นก็ได้ถูกนำมาใช้ตามขั้นตอนที่มีการกำกับไว้ จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์และข้อมูลจากการอาสาสมัครใน ๔ จังหวัด ไม่พบความผิดปกติที่ไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ของคณะผู้วิจัย พบว่า โดยภาพรวม เจ้าหน้าที่ที่มีความตื่นตัวและเดินทางมาเตรียมความพร้อมก่อนเวลาที่กำหนด หลายหน่วยเลือกตั้งมีการซักซ้อมและทบทวนขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เมื่อสัมผัสการณ์กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยเลือกตั้ง ทุกคนต่างยืนยันถึงความพร้อมจากประสบการณ์ที่เคยจัดการเลือกตั้งในครั้งก่อน ๆ มาแล้ว และในครั้งนี่ยังได้รับคำแนะนำจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอย่างใกล้ชิด ทำให้มีความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานจัดการเลือกตั้งในครั้งนี้จะไม่มีข้อผิดพลาดใด ๆ ที่ร้ายแรงหรือไม่สามารถแก้ไขได้ ในขณะเดียวกัน ข้อมูลที่มีการรายงานเข้ามาจากอาสาสมัครได้ยืนยันข้อค้นพบที่สอดคล้องกันโดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

(๒.๑) ประเด็นเรื่องของการพบว่ามีบุคคลอื่นนอกจากเจ้าหน้าที่เข้าไปภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๙ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่พบความผิดปกติดังกล่าว ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งที่เหลือ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑ มีข้อสังเกตถึงความผิดปกติ (ตารางที่ ๖.๓๒)

โดยมีข้อสังเกตจากอาสาสมัครจำนวนหนึ่งที่เข้าไปสังเกตการณ์ ณ หน่วยเลือกตั้งว่า บางหน่วยเลือกตั้งมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบางคนไม่ได้สวมเครื่องแบบข้าราชการ แต่แต่งกายในลักษณะเสื้อทีมและไม่ได้ติดบัตรหรือสัญลักษณ์แสดงตนให้เห็นอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างกรรมการประจำหน่วยกับบุคคลทั่วไปได้

(๒.๒) บางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๗ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูล เข้ามา มีรายงานการพบโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔.๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่พบว่ามีความผิดปกติดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๒)

(๒.๓) ในประเด็นเรื่องการพบเห็นการขนคนมาใช้สิทธิเลือกตั้งจนผิดสังเกต พบว่า มีการสังเกตเห็นความผิดปกติดังกล่าวในหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยมาก หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๓.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้น ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒ ไม่มีการสังเกตพบความผิดปกติในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๖.๓๒)

(๒.๔) ในประเด็นเรื่องสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งมีคนเดินเข้าออกจนผิดสังเกต พบว่า มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้น ที่มีการสังเกตพบความผิดปกติดังกล่าว ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ ไม่มีการรายงานการพบเห็นที่บ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติ (ตารางที่ ๖.๓๒)

(๒.๕) ในเรื่องการพบเห็นว่ามีบุคคลอื่นพูดคุย เก็บข้อมูล หรือจ้องหน้าหน่วยเลือกตั้ง พบว่า ในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ ไม่พบความผิดปกติดังกล่าว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยมาก หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่มีการรายงานสังเกตพบความผิดปกติในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๖.๓๒)

ตารางที่ ๖.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๑๕.๑	๘๔.๙
๑๒. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	๓.๘	๙๖.๒
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๕.๗	๙๔.๓
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๑.๙	๙๘.๑
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลอื่นอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้ใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าที่ชักจูงผู้ใช้สิทธิ หรือไม่	๑.๙	๙๘.๑

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ในประเด็นเรื่องของการกระบวนการดำเนินการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามระเบียบและขั้นตอนของการจัดการเลือกตั้ง ดังข้อค้นพบต่อไปนี้

(๓.๑) หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่พบความผิดปกติในรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีเพียงบางหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙.๔ เท่านั้นที่มีความสับสนเกิดขึ้น (ตารางที่ ๖.๓๓)

โดยทั้งหมดเป็นกรณีที่ประชาชนจำนวนหนึ่งเพิ่งทราบว่าตนเองไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ดังนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเรื่องการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งจึงต้องพิจารณาแยกกันระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๓.๒) กระบวนการเปิดหน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียง พบว่าเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้มีการแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อความโปร่งใสให้ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเห็น และเมื่อมีการตรวจสอบภายในหีบเปล่าเสร็จสิ้นก็มีการล็อกหีบด้วยแถบซีลล็อคพลาสติกพร้อมลายเซ็นของประธานหน่วยกำกับในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔.๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา (ตารางที่ ๖.๓๓)

(๓.๓) ประเด็นเรื่องของการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ได้ทำการเปิดให้ประชาชนเริ่มลงคะแนนเสียงอย่างตรงเวลา อย่างไรก็ตามมีหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙ ที่ไม่ได้ดำเนินการตรงตามเวลา (ตารางที่ ๖.๓๓) ซึ่งจากคำอธิบายของอาสาสมัครที่เข้าสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งพบว่า มีสาเหตุมาจากนาฬิกาประจำหน่วยมีความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้การเปิดหน่วยเลือกตั้งล่าช้าไป ๑ นาที^{๒๓}

(๓.๔) ประเด็นเรื่องของการร้องเรียนและเรื่องของการเข้าสังเกตการณ์การเลือกตั้งอย่างอิสระของอาสาสมัคร ปรากฏว่า ไม่มีการรายงานปัญหาทั้งสองประเด็นจากหน่วยเลือกตั้งใดเข้ามาเลย (ตารางที่ ๖.๓๓)

ตารางที่ ๖.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๙.๔	๙๐.๖
๓. กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดอยู่ภายในหีบหรือไม่	๙๘.๑	๑.๙
๔. ภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว มีการล็อกหีบด้วยแถบซีลล็อคพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลล็อคพลาสติกหรือไม่	๙๔.๓	๕.๗
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๙๘.๑	๑.๙
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๐. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๑๐๐.๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

๖.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) แสดงให้เห็นว่า ผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

^{๒๓} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ในช่วงของการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียงพบประเด็นในเรื่องของความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียงดังต่อไปนี้

(๑.๑) ประเด็นเรื่องของการติดประกาศเอกสารสำคัญ พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ มีการดำเนินการติดประกาศเพื่อให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ ๒.๘ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวไม่ครบถ้วน (ตารางที่ ๖.๓๔)

(๑.๒) หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖ มีการจัดหาเลือกตั้งโดยมีฉลากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อป้องกันการลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัว ในขณะที่มีการสังเกตพบว่ามีหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่ได้ดำเนินการในเรื่องนี้ตามข้อกำหนด (ตารางที่ ๖.๓๕) อย่างไรก็ตาม จากการรายงานสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเข้ามาโดยอาสาสมัคร พบว่า ในบางหน่วยเลือกตั้งที่ไม่สามารถจัดหาเลือกตั้งโดยมีฉลากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อป้องกันการลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวได้นั้น เกิดจากข้อจำกัดของสถานที่ทำให้ไม่มีพื้นที่มากพอที่จะทำการจัดวางฉลากกันไม่ให้ความงใจที่จะละเลยไม่ดำเนินการของผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง^{๒๔}

(๑.๓) ในเรื่องการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกินครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ มีการดำเนินการในเรื่องนี้ โดยมีการสังเกตเห็นการจัดการในหน่วยเลือกตั้งเหล่านี้ของอาสาสมัครว่ามีการจัดเตรียม เช่น พื้นที่พิเศษ เก้าอี้รองรับ และบัตรเลือกตั้งตัวอักษรเบรลล์ เป็นต้น สำหรับอำนวยความสะดวกผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่ได้มีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านนี้ไว้ (ตารางที่ ๖.๓๕)

ตารางที่ ๖.๓๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๙๗.๒	๒.๘
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉลากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อป้องกันการลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๘.๖	๑.๔
๙. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๖๘.๑	๓๑.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

สำหรับประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง พบว่า โดยภาพรวม หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการรักษาระเบียบของการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องการขัดขวางการเดินทางมาลงคะแนนเสียง การชนประชาชนหรือกลุ่มคนมาเพื่อลงคะแนนเสียง และความวุ่นวายอื่น ๆ ภายในหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานปัญหาเข้ามาน้อยมาก ในขณะที่การปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามระเบียบของการเลือกตั้งมีการรายงานเข้ามาจากหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยเท่านั้น ดังรายละเอียดข้อค้นพบในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๒.๑) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งที่ยืดหลักความสุจริตและโปร่งใส ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๕ ได้ระบุห้ามไม่ให้บุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่ผู้เข้าไปเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้ง ข้อมูลจากการรายงานของอาสาสมัคร พบว่า

^{๒๔} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗ ไม่ปรากฏพฤติการณ์ที่เป็นปัญหาดังกล่าว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่มีการพบเห็นว่าการกระทำที่คล้ายกับว่ามีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิ (ตารางที่ ๖.๓๕) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า ในหลายหน่วยเลือกตั้ง เป็นกรณีที่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หรือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเดินทางไปตรวจความเรียบร้อยที่หน่วยเลือกตั้ง

(๒.๒) กรณีของการขัดขวางไม่ให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่พบความผิดปกติใด ๆ ในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๖.๓๕)

(๒.๓) กรณีการชนประชาชนเป็นกลุ่มเพื่อมาลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ ไม่มีการรายงานการพบความผิดปกติใด ๆ ในเรื่องนี้ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งบางแห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๘ มีการรายงานความผิดปกติที่สังเกตเห็นเข้ามา (ตารางที่ ๖.๓๕) โดยพบความผิดปกติ เช่น บางหน่วยเลือกตั้งมีการพบเห็นพลทหารแบ่งกลุ่มออกมาใช้สิทธิคราวละ ๒๐ ถึง ๓๐ คน^{๒๕} และบางหน่วยเลือกตั้งมีการสังเกตเห็นว่ามีญาติและผู้ใกล้ชิดกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งบางคนเดินทางมาลงคะแนนเสียงกันเป็นกลุ่มใหญ่^{๒๕}

(๒.๔) กรณีการพบโปสเตอร์และอุปกรณ์หาเสียงในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๑ ไม่มีปัญหาดังกล่าว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๙ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่ยังมีการพบเห็นโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรอยู่ (ตารางที่ ๖.๓๕)

(๒.๕) กรณีมีบ้านหรือสถานที่ที่คนเดินเข้าออกมากอย่างผิดปกติ พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ ในเรื่องนี้ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งบางแห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ ของหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาทั้งหมดมีการรายงานความผิดปกติเรื่องนี้เข้ามาโดยอาสาสมัคร (ตารางที่ ๖.๓๕)

(๒.๖) กรณีมีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่พูดคุยและจดข้อมูลในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ ไม่พบความผิดปกติดังกล่าว และมีหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๘ เท่านั้นที่มีการรายงานถึงความผิดปกติเรื่องนี้เข้ามาโดยอาสาสมัคร (ตารางที่ ๖.๓๕)

(๒.๗) ประเด็นเรื่องของการความวุ่นวายภายในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่พบความผิดปกติใด ๆ ในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๖.๓๕)

ตารางที่ ๖.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของการพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๘.๓	๙๑.๗
๑๑. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีการขัดขวางไม่ให้ผู้มาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๒. มีการชนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าพิศวงหรือไม่	๑.๘	๙๗.๒
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๖.๙	๙๓.๑

^{๒๕} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

^{๒๖} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๔.๒	๙๕.๘
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มีสิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าทีชักจูงผู้มีสิทธิหรือไม่	๒.๘	๙๗.๒
๑๖. มีความวุ่นวายเกิดขึ้นบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้งหรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมทางด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้ง มีข้อสังเกตสำคัญดังต่อไปนี้

(๓.๑) ในเรื่องความผิดปกติของบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างถูกต้อง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งบางแห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ มีการตรวจพบความผิดปกติ (ตารางที่ ๖.๓๖) เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิตในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งรายงานเข้ามาโดยอาสาสมัคร^{๒๗}

(๓.๒) ในเรื่องการตรวจสอบหลักฐานในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ การตรวจบัตรประจำตัวประชาชนเทียบกับรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่มีการรายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเกือบจะทุกหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ ได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งเพียงจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๘ เท่านั้นที่มีการรายงานเข้ามาว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินการอย่างถูกต้อง (ตารางที่ ๖.๓๖)

(๓.๓) ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตรการหนึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้คือข้อกำหนดให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งร้องขอให้ผู้มีสิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิ ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามาพบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๐.๘ มีการดำเนินการตามข้อกำหนดนี้อย่างเคร่งครัด ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งบางส่วน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ ที่มีการรายงานเข้ามาว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๖)

(๓.๔) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๙ กำหนดให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องให้ผู้มีสิทธิลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นฉบับบัตรเลือกตั้งก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิ ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘ มีการดำเนินการตามระเบียบข้อนี้้อย่างเคร่งครัด ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งเพียงจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๒ เท่านั้นที่มีการรายงานเข้ามาว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๖)

(๓.๕) ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๓ ในช่วงเวลาระหว่างที่เปิดให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หีบเลือกตั้งจะต้องอยู่ในสภาพที่มีการปิดผนึกรอยต่อภายนอกและใส่สายรัดหรืออุปกรณ์อื่นแทนสายรัดตลอดเวลาจนกระทั่งถึงเวลาปิดการลงคะแนน ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า หีบเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยอยู่ในสภาพดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๖)

(๓.๖) ในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘ ไม่พบการร้องเรียนในระหว่างการจัดการเลือกตั้ง มีเพียงหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๒ ที่มีการรายงานจากอาสาสมัครว่ามีเหตุการณ์การร้องเรียนเกิดขึ้นใน

^{๒๗} เช่น หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

หน่วยเลือกตั้ง (ตารางที่ ๖.๓๖) โดยตัวอย่างประเด็นเรื่องท้วงติงที่มีการอธิบายรายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นเข้ามาเรื่องหนึ่ง ได้แก่ การท้วงติงเกี่ยวกับเอกสารใบ ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๒ ซึ่งเป็นต้นขั้วที่ต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานในเล่ม แต่กลับมีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องเกิดขึ้น^{๒๘}

ตารางที่ ๖.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๔.๒	๙๕.๘
๓. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๙๘.๖	๑.๔
๔. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๒๙.๒	๗๐.๘
๕. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้งก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๙๕.๘	๔.๒
๖. หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซิลิโคนพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๑๐. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้หรือไม่	๔.๒	๙๕.๘

ที่มา: คณะนักวิจัย

๖.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

(๑.๑) ในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีการดำเนินการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่กรรมการประจำหน่วยไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๗)

(๑.๒) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๖๖ กำหนดให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องทำการติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้น ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาได้ดำเนินการตามระเบียบข้อนี้้อย่างถูกต้อง (ตารางที่ ๖.๓๗)

^{๒๘} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอนาคนู จังหวัดมหาสารคาม และหน่วยเลือกตั้งอีกแห่งหนึ่งในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๖.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนหรือไม่	๙๐.๐	๑๐.๐
๘. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๑๐๐.๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่พบการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบและนับคะแนน ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งจำนวนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑ มีเหตุการณ์การร้องเรียนหรือท้วงติงเกิดขึ้น (ตารางที่ ๖.๓๘) โดยมีการอธิบายถึงเหตุการณ์ เช่น การส่งเสียงโวยวายของประชาชนที่มารอฟังผลคะแนนว่านับคะแนนล่าช้า^{๒๔} และมีการทักท้วงว่าการนับคะแนนผิดจนเป็นเหตุให้ทางเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องเชิญออกจากบริเวณหน่วยเลือกตั้ง^{๒๕}

ตารางที่ ๖.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบและนับคะแนนหรือไม่	๑๑.๑	๘๘.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง

ในกระบวนการปิดลงคะแนนเสียงและนับคะแนน พบประเด็นดังต่อไปนี้

(๓.๑) เวลา ๑๗.๐๐ น. ถือเป็นเวลาสิ้นสุดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามมาตรา ๗๘ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเจ้าหน้าที่จะต้องทำการประกาศแจ้งให้ประชาชนทราบและดำเนินกระบวนการปิดการลงคะแนนเสียงตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๗ ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า หน่วยเลือกตั้งทั้งหมดมีการดำเนินการปิดหีบเลือกตั้งตรงตามเวลาที่กฎหมายกำหนดดังกล่าว (ตารางที่ ๖.๓๙)

(๓.๒) ในประเด็นเรื่องความโปร่งใสในการนับคะแนนการเลือกตั้ง ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๓ กำหนดว่า หีบบัตรเลือกตั้งจะต้องถูกล็อกด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้านก่อนจะถึงเวลาเปิดหีบ ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัคร ที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า หีบเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙ อยู่ในสภาพตามที่กฎหมายกำหนดก่อนถึงเวลาเปิดหีบเพื่อนับคะแนน (ตารางที่ ๖.๓๙)

^{๒๔} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

^{๒๕} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

(๓.๓) กระบวนการดำเนินงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งระหว่างการนับคะแนนเสียงเป็นไปอย่างเรียบร้อย โดยในประเด็นของการนับคะแนนต่อประชาชนอย่างเปิดเผยและชัดเจน พบว่า เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙ มีการปฏิบัติดังกล่าวอย่างถูกต้อง และมีหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อยมาก หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑ เท่านั้นที่มีการรายงานจากอาสาสมัครเข้ามามีการดำเนินการนับคะแนนที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถมองเห็นการนับคะแนนได้อย่างชัดเจน (ตารางที่ ๖.๓๙) โดยเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่มีการอธิบายเข้ามาโดยอาสาสมัครเกิดจากแสงสว่างในหน่วยเลือกตั้งมีไม่เพียงพอ

(๓.๔) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๘ ได้กำหนดให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำการนับบัตรเลือกตั้งที่เหลือแล้วทำการปิดประกาศ ข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ ได้มีการดำเนินการนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ตามที่ระเบียบกำหนด ในขณะที่ในหน่วยเลือกตั้งที่เหลือหรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑ อาสาสมัครไม่พบว่ามีกรรมการดำเนินการ นอกจากนี้ ในระเบียบข้อเดียวกันนั้นยังได้ระบุให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องทำการเจาะรูบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่หรือทำวิธีใดก็ได้ให้บัตรเลือกตั้งไม่สามารถใช้ในการลงคะแนนอีกต่อไปได้ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัครที่รายงานผ่านแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗ มีการดำเนินการดังกล่าว ในขณะที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางแห่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๓ ไม่ได้ดำเนินการ (ตารางที่ ๖.๓๙)

(๓.๕) ท้ายที่สุด กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดได้อย่างถูกต้องในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙ ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งเพียงไม่กี่แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑ เท่านั้นที่มีการรายงานจากอาสาสมัครเข้ามาว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับคะแนนและรวบรวมคะแนนไม่ถูกต้อง จนต้องมีการนับคะแนนใหม่ (ตารางที่ ๖.๓๙)

นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าการดำเนินงานในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ แต่อาสาสมัครจำนวนหนึ่งได้มีการอธิบายเพิ่มเติมถึงข้อสังเกตที่ได้พบเจอในหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง เช่น ประเด็นเรื่องของสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนับคะแนน แสงสว่างไม่เพียงพอในการดำเนินการนับคะแนน ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความลำบากในการขีดคะแนน และเป็นการยากต่อประชาชนในการติดตาม และอีกประเด็นสำคัญ คือการหยุดนับคะแนนชั่วคราวภายในหน่วยเลือกตั้ง และการบันทึกคะแนนผิดจนต้องนับคะแนนใหม่อีกครั้ง

ตารางที่ ๖.๓๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เวลาการปิดหีบเลือกตั้งใช่ ๑๗.๐๐ น. หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๙๘.๙	๑.๑
๔. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจนใช่หรือไม่	๙๕.๖	๔.๔
๕. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๖๘.๙	๓๑.๑
๖. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๙๓.๗	๖.๓
๗. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้องหรือไม่	๙๘.๙	๑.๑

ที่มา: คณะนักวิจัย

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก พบว่า ข้อกังวลสำคัญและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในช่วงเวลาของการนับคะแนนคือ ความสับสนในเรื่องของบัตรลงคะแนนและการชานคะแนน โดยมีข้อกังวลในเรื่องของการชานคะแนน เพราะหลายครั้งผู้ทำหน้าที่

ขานคะแนน โดยเฉพาะบัตรเสียเพราะเป็นการยากที่จะตัดสินใจได้ว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเสียด้วยเหตุผลข้อใด และการขานคะแนนพร้อมกันของบัตรสองใบส่งผลให้เกิดความสับสนจนส่งผลให้มีการขานคะแนนที่ผิดพลาด

๖.๒.๔ สรุปการประเมินการจัดการเลือกตั้งด้วยข้อมูลเชิงสถิติและการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการเก็บข้อมูลทั้ง ๒ วิธี พบว่าการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นไปอย่างถูกต้องตามข้อบังคับ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยพบถึงข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดมาจากความประมาทหรือสถานการณ์ที่ไม่เป็นใจ ณ หน่วยเลือกตั้งในเวลานั้น ๆ เมื่อพิจารณาตามหัวข้อประเด็น สามารถแบ่งออกเป็น ๓ สาขระสำคัญ ได้แก่

๑. ความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่พบถึงอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานทั้ง ๓ ช่วงเวลา มีประเด็นที่น่าสังเกตในเรื่องของการจัดหน่วยเลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ที่ยังมีหน่วยเลือกตั้งเกือบครึ่งจากการเก็บข้อมูลทั้งหมดที่ไม่ได้มีการดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวก ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องของการก่อสร้างที่จำเป็นต้องติดประกาศเผยแพร่ ในหน่วยเลือกตั้งส่วนมากมีการดำเนินการโดยไร้ซึ่งปัญหา ทว่าพบว่าในบางหน่วยเลือกตั้งยังมีการทักท้วงและการเจรจาระหว่างอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งประชาชน และกรรมการประจำหน่วย ซึ่งอาจจะเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง มีเพียงไม่กี่หน่วยเลือกตั้งจากการเก็บข้อมูลทั้งหมดที่พบถึงความผิดปกติ ทว่าก็ไม่ใช่ประเด็นที่สื่อถึงการละเมิดความโปร่งใสในการดำเนินการเลือกตั้ง อาทิเช่น การพบเห็นการเดินทางมาเป็นกลุ่มเพื่อมาลงคะแนนเสียง ซึ่งไม่อาจจะยืนยันได้ว่าเป็นการดำเนินการอย่างไม่ชอบในการลงคะแนนเสียง ทั้งนี้ในประเด็นเรื่องของการร้องเรียนก็ไม่พบปัญหาที่ไม่อาจจะแก้ไข ข้อร้องเรียนเป็นเรื่องของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้น ภายในหน่วยเลือกตั้ง เช่นการนับคะแนนล่าช้ามีการเรียกร้องให้เร่งการนับคะแนน เป็นต้น

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบดำเนินการตามกระบวนการอย่างเคร่งครัด นับตั้งแต่มีการชักชวน และการอบรม จึงทำให้ข้อผิดพลาดเกิดขึ้นในหน่วยเลือกตั้งเพียงไม่กี่หน่วย ซึ่งสามารถทำการแก้ไขได้อย่างทันทั่วทั้งที่โดยสรุปแล้ว การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการตามระเบียบและข้อบังคับสำคัญ โดยพบความผิดพลาดในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย ซึ่งข้อผิดพลาดดังกล่าวไม่ได้เป็นการละเมิดหรือก่อให้เกิดความไม่โปร่งใส

๖.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การประเมินผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของงานวิจัยในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีการดำเนินการใน ๔ รูปแบบ ดังนี้

(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนวันเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และภายหลังวันเลือกตั้งจนเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ในจังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครพนม บุรีรัมย์ ราชบุรี ระยอง กระบี่ พัทลุง นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี และภูเก็ต

(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน ๑๒ จังหวัด (ประกอบด้วยจังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครพนม บุรีรัมย์ ราชบุรี ระยอง กระบี่ พัทลุง นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี และภูเก็ต) กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๘ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๒ คน

(๓) การประชุมกลุ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการประชุมกลุ่มทั้งสิ้น ๑๕๒ คน และ

(๔) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ทุกจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทั้งสิ้น ๗๖ คน

ตารางที่ ๖.๔๐ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การลงพื้นที่สังเกตการณ์	จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก นครพนม บัรรัมย์ ราชบุรี ระยอง กระบี่ พัทลุง นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี และภูเก็ต
(๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก นครพนม บัรรัมย์ ราชบุรี ระยอง กระบี่ พัทลุง นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี และภูเก็ต รวม ๙๒ คน
(๓) การประชุมกลุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน
(๔) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวทำให้ค้นพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังนี้

๖.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประเมินผลในส่วนนี้เป็นผลจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่นซึ่งทางคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่กระบวนการก่อนวันเลือกตั้ง การฝึกอบรม จัดเตรียม วันเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงการปิดหีบนับคะแนน และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังกล่าว

๖.๓.๑.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสามคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีก ๒ คน ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้อ ๓๑ กำหนดว่า เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๒๗ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

- ๑.๑. เสนอแนะและให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑.๒. ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อ หรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- ๑.๓. กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง
- ๑.๔. กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนน และรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๑.๕. ปฏิบัติการใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
มอบหมาย

จากการเข้าพบและร่วมหารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จะพบว่ามีหลายท่านที่เคยทำหน้าที่
กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และส่วนใหญ่มีสถานที่ทำงานอยู่ภายในตำบลหรือ
ในอำเภอ อาทิ สารวัตรประจำสถานีตำรวจภูธร ผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนการปฏิบัติงานในการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของ
เจ้าพนักงานการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้มีการออกตรวจการเปิดการลงคะแนนที่ที่เลือกตั้ง แต่ไม่พบการออกไปสังเกตการณ์ที่
ที่เลือกตั้งเมื่อถึงเวลาปิดการลงคะแนนและนับคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีการกำหนดให้อำนาจการอยู่ภายในศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง
(ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล) เพื่อรอรับการนำผลการนับคะแนนเลือกตั้งจากที่เลือกตั้งมาส่งที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งเพื่อรวบรวม
ผลการนับคะแนน ส่วนมากจะไม่พบปัญหาการปฏิบัติงาน เพราะใช้ที่เลือกตั้งเดิม และเรื่องร้องเรียนจากผู้สมัครไม่มี ที่มีส่วนใหญ่
เป็นเรื่องเข้าใจผิด คณะกรรมการประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการเชิญผู้สมัครมาทำความเข้าใจกัน

(๒) ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ และระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๗ กำหนดไว้ว่า เมื่อมีกรณี
ที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีที่ปรากฏว่าหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าอาจก่อให้เกิดความไม่สุจริต
หรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมทั้งเสนอ
ความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาแต่งตั้งปลัดจังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอแล้วแต่กรณีเป็นผู้ดำเนินการ
การเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแทน

ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- (๑) รับสมัครเลือกตั้ง
- (๒) กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง
- (๓) แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
- (๔) ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- (๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งและการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง
- (๖) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งการดำเนินการตาม (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสังเกตการณ์ปรากฏว่ามีเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลสองคอน อำเภอปากท่าเท่านั้นที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ได้มีการแต่งตั้งหัวหน้าส่วนการคลังขึ้นมาทำหน้าที่รักษาการปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นอกนั้น
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล การทำหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นงานด้านการบริหาร สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การใช้จ่าย
งบประมาณในการเลือกตั้งประมาณแห่งละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นค่าตอบแทน ส่วนคุหาเลือกตั้งและหีบบัตรเลือกตั้ง
จะมีการยืมมาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีการจัดการเลือกตั้งไปแล้วเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

(๓) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและ
นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง โดยการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และมีการเลือกตั้งทั้งตำแหน่งนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีการกำหนดจำนวนคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งถึง ๗ คน เพื่อให้ทำหน้าที่
ทั้งการลงคะแนนและการนับคะแนนเลือกตั้ง และกว่าร้อยละ ๘๐ จะเป็นผู้เคยทำหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้ง
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมาแล้ว

จากการสังเกตการส่งผลการนับคะแนนเลือกตั้งที่องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งนี้มีเขตเลือกตั้ง ๑๒ เขตเลือกตั้ง แต่มี ๑๓ หน่วยเลือกตั้ง เนื่องจากกำหนดให้หน่วยเลือกตั้งใดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่า ๖๕๐ คน ให้แบ่งออกเป็น ๒ หน่วยเลือกตั้ง (ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ ๔ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๙๖๓ คนและเขตเลือกตั้งที่ ๖ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๘๔๕ คน) ดังนั้น เขตเลือกตั้งหนึ่งที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่า ๖๐๐ คนแต่ไม่เกิน ๖๕๐ คน ซึ่งมี ๑ เขตเลือกตั้ง (ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ ๕ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๖๓๗ คน) จึงใช้เวลานับคะแนนเลือกตั้งมากกว่าหน่วยเลือกตั้งอื่น แต่ในบางหน่วยก็มีผู้เลือกตั้งน้อยมากเพียง ๓๖ คน (เขตเลือกตั้งที่ ๒) แต่ก็ต้องมีการจัดการเลือกตั้งเป็นปกติตามระเบียบที่กำหนดไว้

๖.๓.๑.๒ ข้อสังเกต

(๑) บัตรเลือกตั้ง

(๑.๑) ลักษณะของบัตรทั้งสองประเภทแม้จะแยกสี แต่หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มีความรอบรู้การกำหนดสี และอ่านหนังสือไม่ได้ (Literacy) จะทำให้สับสนกับเจตนารมณ์ในการลงคะแนน เนื่องจากมีจำนวนช่องทำเครื่องหมายลงคะแนนเท่ากัน คือ ๕ หมายเลข จึงขอให้ย้ายกิจกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มีหน้าที่จ่ายบัตรว่าบัตรใดลงคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะบัตรแต่ละใบต่างก็เลือกกาบาทได้เพียงหมายเลขเดียวเหมือนกัน

(๑.๒) ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยลงนามในปกหน้าบัตรเลือกตั้ง ควรให้เฉพาะคณะกรรมการประจำหน่วยเท่านั้น เนื่องจากในการกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้กำหนดให้มีบทบาทนี้ไว้

(๒) กรณีผู้มีเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งให้ผู้สมัครเพียงตำแหน่งเดียว คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพิมพ์ไว้ในหน้าปกบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะการระบุไว้ในช่องหมายเหตุอย่างเดียวกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่จ่ายบัตรเลือกตั้งอาจไม่ทันสังเกตโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้มาใช้สิทธิจำนวนมากและต่อเนื่อง

(๓) การระบุสาเหตุของบัตรเสีย ตามที่กำหนดในคู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มีทั้งกำหนดให้ระบุสาเหตุที่เป็นบัตร “เสีย” มาตรา ๑๐๐ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๗๕ ทั้ง ๆ ที่ข้อ ๑๖๑ ให้ระบุการเป็นบัตร “เสีย” เฉพาะมาตรา ๑๐๐ ของพระราชบัญญัติ^{๓๓} ดังนั้น จึงทำให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งกลัวว่าจะระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะเหตุตามพระราชบัญญัติฯ หรือตามระเบียบหรือควรระบุทั้งพระราชบัญญัติและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ ว่าเป็นบัตรเสียตามมาตราใด อนุมาตราใด และหรือระบุข้อใด และอนุข้อใด แม้ว่าในคู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยในหน้า ๔๔ จะแสดงการระบุการเป็นบัตรเสียไว้หลังบัตร โดยไม่ต้องระบุข้อกฎหมาย

(๔) การแบ่งหน่วยในเขตเลือกตั้ง ใช้เกณฑ์ราษฎรที่มีจำนวนตั้งแต่ ๘๐๐ คนขึ้นไปให้แบ่งเป็นสองหน่วยเลือกตั้ง โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ประชาชนไม่มากจนทำให้มีการเข้ามาใช้สิทธิแออัดยัดเยียดเกินไป แต่ในทางปฏิบัติก็ไม่มีการจัดระยะห่างทางสังคม (social distancing)

๖.๓.๑.๓ ข้อเสนอจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง

(๑) คณะกรรมการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า เพื่อป้องกันและให้การลงคะแนนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้งจึงขอให้ใส่ชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองประเภทลงไป แต่อาจต้องปรับเปลี่ยนวิธีการพิมพ์บัตรเลือกตั้งให้พิมพ์ที่จังหวัดนั้น ๆ หรือจังหวัดใกล้เคียงได้ และสามารถแก้ปัญหาการขนส่งบัตรเลือกตั้ง แล้วควบคุมบัตรปลอมโดยการประทับตราที่บัตรเลือกตั้งที่แตกต่างกัน (ไม่ใช่เฉพาะการใช้ CODE ที่แตกต่างกัน)

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีการจัดทำฐานข้อมูล (database) ของการลงคะแนนของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้เพื่อการศึกษาทางวิชาการ โดยเฉพาะการกำหนดให้รวมหมู่บ้านที่มีจำนวนราษฎรน้อยกว่า ๒๕ คน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๕ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งดำเนินการเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่หมู่บ้านใดมีราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรไม่ถึง ๒๕ คน ให้รวมหมู่บ้านนั้นกับหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกัน)

^{๓๓} (ค) ถ้าเป็นบัตรเสียให้อ่านว่า “เสีย” พร้อมทั้งชื่อบัตรเลือกตั้งโดยเปิดเผยให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณที่เลือกตั้งได้เห็นด้วยในการวินิจฉัยว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสียให้วินิจฉัย โดยคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเสียงข้างมาก และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่า สามคนสลักหลังบัตรว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะเหตุใดของมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

(ก) การปิดเอกสารที่ป้ายประกาศหน้าหน่วย จากการสังเกตการณ์มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนที่เลือกตั้งจะให้ความสนใจเฉพาะบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อดูลำดับที่ของตนเอง ส่วนรายการเอกสารอื่นจะไม่ค่อยมีความสนใจ หรือดู/จดจำชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนรายการเอกสารอื่นมีน้อย โดยเฉพาะการปิดบัตรเลือกตั้งตัวอย่าง (มีปิดผิดปิดถูก และไม่ปิดก็มี) ที่ว่าปิดผิดคือ ปิดด้านหน้าบัตรหรือด้านหลังทั้งสองประเภท และตัวอย่างบัตรก็ไม่มีสีเหมือนบัตรจริง ไม่มีหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร จึงไม่ได้รับความสนใจ จึงมีข้อเสนอแนะว่า ถ้าไม่เอาบัตรเลือกตั้งตัวอย่างปิดไว้ (เพื่อป้องกันความสับสน ไขว้เขว) ก็อาจปรับปรุงแบบบัตรตัวอย่าง เช่น ใช้บัตรเลือกตั้งแบบเดียวกับบัตรจริง แต่ระบุว่าเป็นบัตรตัวอย่างไปปิดแสดงไว้

(ข) การเขียนลำดับที่ บางที่เลือกตั้งกรรมการอำนวยการความสะอาดเขียนลำดับที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ป้ายปิดประกาศหน้าหน่วย ขณะที่บางที่เลือกตั้งให้กรรมการอำนวยการความสะอาดเปิดบัญชี แล้วบอกเลขลำดับที่จดจำไปบอกกรรมการที่ประจำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ชุดหมายเหตุลงคะแนน เป็นคนเขียนแล้วส่งให้กรรมการที่จ่ายบัตรเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้เหตุผลว่า “ถ้าเขียนตั้งแต่ที่หน้าหน่วย จะเป็นการบอกใบ้ให้เลือกผู้สมัครผู้ใด” ซึ่งโดยข้อเท็จจริงการมีผู้สมัครทั้งสองประเภทและมีเลขลำดับที่เกินกว่าหมายเลขประจำตัวผู้สมัครจึงเป็นการวิตกเกินเหตุ แต่หากมีการพิมพ์ลำดับที่ลงในหนังสือแจ้งเจ้าบ้านและให้มีรอยปรุสามารถฉีกออกเฉพาะรายก็อาจทำให้มีความสะดวกต่อการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะนำไปแสดงที่ที่เลือกตั้ง

๖.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

๖.๓.๒.๑ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้ง

(๑) การอบรม

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เข้าสังเกตการณ์การอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่องค์การบริหารส่วนตำบลขุนฝาง จังหวัดอุดรธานี การอบรมผู้ปฏิบัติงานจะมีการแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ได้แก่ ช่วงของการบรรยายในช่วงเช้า และช่วงป้ายเป็นการสาธิตการปฏิบัติงานดำเนินการเลือกตั้ง โดยจะมีการสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยจำลองที่เจ้าหน้าที่ของตำบลจัดเตรียมไว้ โดยสถานที่ซ้อมสาธิตการปฏิบัติการเลือกตั้งจะเน้นซ้อมในห้องขนาดใหญ่เป็นหลัก

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การดำเนินการเลือกตั้งจำเป็นต้องมีการควบคุมมาตรการให้สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข การจัดการจัดการดำเนินการเลือกตั้งในภาคปฏิบัติจึงมีการเตรียมพร้อมพร้อมด้านสาธารณสุขให้ครอบคลุมตั้งแต่การตรวจวัดอุณหภูมิของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบริเวณหน้าหน่วยเลือกตั้ง หากอุณหภูมิสูงเกิน ๓๗.๕ องศาต้องพักรอให้อุณหภูมิลดลงก่อนที่จะวัดใหม่ในภายหลัง กรณีที่อุณหภูมิยังคงมากกว่า ๓๗.๕ ในการวัดอุณหภูมิครั้งที่ ๒ ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งคนดังกล่าวต้องใช้คูหาพิเศษที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกรณีพิเศษสำหรับผู้มีความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งนอกจากบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำเป็นต้องจดจำบทบาทตนเองในการช่วยเหลือผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่มีอุณหภูมิสูงกว่าปกติในการมอบบัตรเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนโดยลับจนกระทั่งการหย่อนบัตรเลือกตั้งเสร็จสิ้น

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการสาธิตแนวทางปฏิบัติการดำเนินการเลือกตั้งในวันจริงนั้นจะเน้นการฝึกซ้อมให้จบภายในวันเดียว ซึ่งแม้ว่าจะสามารถทำการสาธิตให้จบได้กระชับภายในหนึ่งวัน ทว่าในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ชำนาญเพียงพอ การจัดการดำเนินการเลือกตั้งภาคปฏิบัติภายในครึ่งวันจึงอาจไม่เพียงพอ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาในพื้นที่ห้องประชุมขนาดกลาง-ใหญ่ตามแต่จำนวนผู้เข้าอบรมอาสาสมัคร จึงอาจส่งผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งต้องจัดการเลือกตั้งในสถานที่แบบที่ค่อนข้างเปิดกว้างมากกว่าและต้องระมัดระวังต่อเหตุที่จะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยลับ อาทิ ห้องเรียนที่มีหน้าต่าง หรือสถานที่เปิดในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น

สำหรับส่วนของการจัดการดำเนินการเลือกตั้งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาจเป็นเพราะช่วงเวลาก่อนการฝึกภาคปฏิบัติที่มีเวลาน้อยเกินไป จึงสังเกตได้ว่าคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง บางคนก็เพิ่งเข้ามารับหน้าที่เป็นครั้งแรกนั้นยังคงแสดงออกว่าไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินการเลือกตั้งสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่อุณหภูมิสูงกว่าปกติ อาทิ ขั้นตอนการตรวจสอบและรับบัตรเลือกตั้งสำหรับผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้งที่คูหาพิเศษ หรือขั้นตอนการหย่อนบัตรเลือกตั้งจากคูหาพิเศษให้ถูกต้องตามกฎหมายเลือกตั้งและคู่มือกำหนด เป็นต้น

ดังนั้น ข้อค้นพบจากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ที่สมควรนำไปพิจารณาปรับปรุงการอบรมมีดังนี้

๑. การสาธิตการดำเนินการเลือกตั้งมีระยะเวลาที่สั้นเกินไปสำหรับเตรียมความพร้อมวันเลือกตั้ง จึงเสนอว่าควรขยายระยะเวลาฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ โดยไม่ว่าจะให้แยกเป็นอีกหนึ่งวันเต็ม หรือจะลดเวลาการบรรยายภาคเช้าแล้วขยายภาคปฏิบัติให้มีเวลาเพิ่มขึ้นในช่วงเช้าและบ่าย รวมถึงมีเวลาเพียงพอสำหรับการถาม-ตอบคำถามที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งยังคงสงสัยในขั้นตอนการปฏิบัติจริง เป็นต้น

๒. การสาธิตการจัดการเลือกตั้งควรมีการทดลองในสถานที่หลากหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับสถานที่เลือกตั้งที่กำหนดไว้จริงในแต่ละพื้นที่ เช่น สถานที่โล่งอย่างศาลาหรือเต็นท์ หรือสถานที่ปิดแบบห้องเรียน เพื่อเตรียมรับมือการเสี่ยงต่อการขัดต่อหลักการการลงคะแนนโดยลับ

๓. การสาธิตการจัดการเลือกตั้งควรกำชับมาตรการจัดการเลือกตั้งในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด ตั้งแต่การตรวจวัดอุณหภูมิ ตลอดจนแนวทางการลงคะแนนสำหรับผู้ที่มีอุณหภูมิสูงกว่าปกติให้ถูกต้องตามขั้นตอนทางสาธารณสุข หรือควรบรรจุขั้นตอนการดำเนินการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ละเอียดชัดเจนลงในคู่มือประกอบการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

(๒) ความพร้อมของการปฏิบัติงานในวันเลือกตั้ง

สำหรับความพร้อมของกรรมการประจำหน่วยหลายท่านถือว่ามีประสบการณ์ดำเนินการเลือกตั้งจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งที่ผ่านมาบ้าง มีบางส่วนที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นครั้งแรก ขณะที่ปัญหาการร้องเรียนผู้สมัครทำผิดกฎหมายเลือกตั้งยังไม่พบมากนัก อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยพบว่ามีปัญหาด้านบุคลากรอย่างน้อย ๒ ข้อ ดังนี้

ข้อแรก กรณีของจังหวัดอุดรธานีบางหน่วยเลือกตั้งประสบปัญหาขาดแคลนตำรวจที่จะมาทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้ง จึงขอความร่วมมือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมารับหน้าที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นแทน ตลอดจนความละเอียดของคู่มือการดำเนินการเลือกตั้งจำเป็นต้องให้รายละเอียดการทำหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งให้ชัดเจน

นอกจากนั้นข้อที่สอง มีปัญหาเล็กน้อยอันมีเหตุจากการคัดเลือกกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นการส่งรายชื่อจากผู้ใหญ่บ้าน จึงสุ่มเสี่ยงต่อการที่จะส่งญาติหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียกับผู้สมัครรับเลือกตั้งมาร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือแม้แต่ส่งมาทำหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก็ตาม ทั้งนี้ปัญหาข้อนี้ไม่ยากในการแก้ไขเนื่องจากสามารถร่วมคัดรายชื่อออกได้หากพบว่ารายชื่อที่ผู้ใหญ่บ้านส่งมามีส่วนได้หรือเสียผลประโยชน์กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าเนื่องด้วยประสบการณ์จัดการเลือกตั้งของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหลายท่านที่เคยผ่านการปฏิบัติงานดำเนินการเลือกตั้งวันจริงมาแล้ว จึงส่งผลให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสะดวก แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังคงต้องระวังยังคงมีเรื่องของรายละเอียดเล็กน้อยที่กฎหมายกำกับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการควบคุมเปิด-ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง หรือการเตรียมเส้นกันคูลาเลือกตั้งให้คงไว้ซึ่งหลักการเลือกตั้งโดยลับ เป็นต้น

นอกจากนั้นเมื่อสังเกตจากปกของบัตรเลือกตั้ง พบว่ามีภาระระบุให้เซ็นรับรองด้วยการลงลายมือชื่อของกรรมการประจำหน่วย ๓ คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยอีก ๒ คน ซึ่งข้อสงสัยจากคณะผู้วิจัยคือการออกแบบปกบัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นให้มีการลงลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ในขณะที่ตัวคู่มือการดำเนินการเลือกตั้ง ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งกลับระบุในคู่มือว่ามีหน้าที่เพียงรักษาความปลอดภัยของที่เลือกตั้งโดยที่ไม่ได้มีหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งแต่อย่างใด จึงเกิดเป็นข้อสงสัยที่ว่าทางคณะกรรมการการเลือกตั้งกำลังทำให้การลงนามของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยกลายเป็นการทำหน้าที่เกินขอบเขตของการเฝ้าระวังความปลอดภัยหรือไม่

ดังนั้น ข้อค้นพบจากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ที่สมควรนำไปพิจารณาปรับปรุงการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานในวันเลือกตั้งมีดังนี้

๑. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งยังคงต้องระมัดระวังควบคุมการประกาศเปิด-ปิดหีบ ตลอดจนการปิดซีลกล่องและระมัดระวังการเคลื่อนย้ายกล่องให้ถูกต้องตามกฎหมาย

๒. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งต้องควบคุมการกันคูหาเลือกตั้งอย่างเคร่งครัดไม่ให้เกิดการกันเส้นโดยประมาทอันเป็นเหตุให้เกิดการเดินอ้อมคูหาเลือกตั้ง ของผู้อื่นที่กำลังลงคะแนน เพื่อป้องกันไม่ให้เสียหายต่อหลักการเลือกตั้งโดยลับ

๓. ควรปรับปรุงของบัตรเลือกตั้งให้เป็นลายเส้นของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ทั้ง ๙ คน แทนที่จะเห็นเพียง ๓ คน พร้อมกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งอีก ๒ คน เพราะหากสังเกตจากตัวคู่มือการจัดการเลือกตั้ง จะพบว่าคู่มือไม่ได้ระบุความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งเกี่ยวกับตัวบัตรเลือกตั้ง มีเพียงหน้าที่การรักษาความปลอดภัยเท่านั้น

(๓) การปฏิบัติตามขั้นตอนการออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนนเลือกตั้ง

หลังจากที่มีการเตรียมความพร้อมทั้งจากการเข้าร่วมฟังอบรมการจัดการเลือกตั้งและร่วมสาธิตวิธีการดำเนินการเลือกตั้งในภาคปฏิบัติ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของกรรมการประจำหน่วยก่อนถึงวันเลือกตั้งแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดจึงอยู่ที่การลงมือปฏิบัติการในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีความเคร่งครัดให้ดำเนินกระบวนการตามกฎหมายเลือกตั้ง ระเบียบหรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เน้นตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของที่เลือกตั้ง การเปิดให้มีการลงคะแนน การแสดงตนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การรับบัตรเลือกตั้ง ทั้งนี้ข้อสังเกตจากการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัยพบว่า ปัญหาบ้างในเรื่องของระเบียบการติดประกาศ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ลืมนติดตัวอย่างด้านหลังของบัตรเลือกตั้งลงบนกระดาน ซึ่งในกรณีนี้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทำสัปดาห์ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการพิมพ์ไวนิลขึ้นมาแล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งติดประกาศตามไวนิลต้นแบบหรือบางที่เลือกตั้งก็มีปัญหาการไม่ติดรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำรายชื่อดังกล่าวแยกตั้งโต๊ะเพื่อความสะดวกในการค้นรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเป็นการตั้งโต๊ะเพื่อหลบแสงแดด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นสามารถทำได้ด้วยการพิมพ์ไวนิลตัวอย่าง การติดประกาศเพื่อแจกจ่ายแต่ละหน่วยเลือกตั้ง รวมถึงเขียนคู่มือที่ให้คำแนะนำในการจัดการเลือกตั้งอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในวันอบรมการปฏิบัติงานในวันเลือกตั้งควรให้ความสำคัญกับการซ้อมภาคปฏิบัติให้รัดกุมตามกฎระเบียบมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เมื่อถึงในช่วงของการนับคะแนนเมื่อเวลา ๑๗.๐๐ น. ข้อสังเกตที่ชัดเจนมีอย่างน้อย ๒ ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก จากการที่คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือผู้ตรวจการเลือกตั้ง ต่างให้ความเห็นใกล้เคียงกันคือ เห็นด้วยกับการเลื่อนเวลาปิดหีบเลือกตั้งสำหรับต่างจังหวัดมาเป็นช่วงเวลาราว ๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น. เพื่อให้สะดวกต่อการมีแสงสว่างเพียงพอระหว่างทำการนับคะแนน ตลอดจนมีความสะดวกในการเดินทางขนส่งหีบบัตรเลือกตั้งโดยสะดวกและปลอดภัย สอดคล้องกับที่คณะผู้วิจัยพบว่าพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านนาขาม จังหวัดอุดรธานีนั้นบรรยากาศมืดค่ำเร็ว แม้เพิ่งเข้าสู่ช่วงเวลา ๑๘.๐๐ น. อย่างไรก็ตาม การนับคะแนนของการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นไปโดยเร็วกว่าการเลือกตั้งเทศบาลหรือเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ผ่านมาประกอบกับหน่วยเลือกตั้งมีแสงสว่างเพียงพอ จึงไม่ได้ส่งผลเป็นอุปสรรคต่อการนับคะแนนมากนัก จากนั้นประการที่สอง ความชำนาญในการวินิจฉัยบัตรลงคะแนนเลือกตั้งเองก็เป็นหนึ่งในปัญหา เนื่องจากเจ้าหน้าที่มักไม่กล้าวินิจฉัยในกรณีที่ยากจะตัดสินว่าเป็นบัตรเสียหรือไม่ อีกทั้งในช่วงสาธิตการดำเนินการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่เองก็ไม่กล้าที่จะทดสอบวินิจฉัยในแต่ละกรณี ทว่าสิ่งที่น่าสังเกต คือ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่อายุน้อยกลับมีความแม่นยำในการวินิจฉัยและกล้าที่จะวินิจฉัยมากกว่า

ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อเสนอจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งที่สมควรนำไปพิจารณา ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจทำการพิมพ์ไวนิลตัวอย่างการแปะใบต่าง ๆ บนป้ายประกาศบริเวณที่เลือกตั้ง หรือใช้วิธีกำกับในคู่มืออย่างชัดเจน หรือเน้นย้ำในช่วงสาธิตการดำเนินการเลือกตั้งเช่นกัน

๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนเวลาปิดหีบเลือกตั้งในต่างจังหวัดจากเวลา ๑๗.๐๐ น. มาเป็น ๑๕.๐๐-๑๖.๐๐ น. เพื่อทั้งความสว่างในการนับคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงความสะดวกในการขนส่งหีบบัตรเลือกตั้งในช่วงที่ยังพอมีแสงสว่างสะดวกต่อการเดินทาง

๓. ในช่วงสาธิตการดำเนินการเลือกตั้ง ควรมีการฝึกอบรมให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีความเชี่ยวชาญในการการวินิจฉัยความเป็นบัตรดี-บัตรเสียของบัตรเลือกตั้งให้ถูกต้องแม่นยำตามข้อกำหนด

๖.๓.๒.๒ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ทำหน้าที่คัดกรองในที่เลือกตั้ง

การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ยังถือว่าอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเหตุนี้เองทางกระทรวงสาธารณสุขจึงให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังความปลอดภัยทางสุขภาพของประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท. ๐๘๑๘.๒/ว ๖๗๕๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เรื่อง การกำหนดมาตรการเพิ่มเติมกรณีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมาตรการประกอบด้วยการคัดกรองผู้ใช้สิทธิต้องใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยแอลกอฮอล์เจล และการเว้นระยะห่าง โดยขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมาช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน ๒ คนต่อที่เลือกตั้ง

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า แม้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะถือว่ามิบทบาทในการช่วยตรวจวัดอุณหภูมิ และควบคุมดูแลผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งให้สามารถไปเลือกตั้งโดยเป็นไปตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตาม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไม่นับว่าเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งแต่อย่างใด แต่เป็นตำแหน่งที่มีความจำเป็นที่ยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเหตุนี้ ค่าตอบแทนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจึงน้อยกว่าค่าตอบแทนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำแหน่งอื่น แต่ในทางกลับกันตำแหน่งของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก็ไม่ต้องรับความเสี่ยงจากคดีความการกระทำผิดจากการดำเนินการเลือกตั้งเช่นกันเพราะไม่ถือเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจำเป็นต้องชี้แจงเกี่ยวกับค่าตอบแทนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ชัดเจน เนื่องจากค่าตอบแทนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ได้น้อยกว่าตำแหน่งอื่น ซึ่งอาจแก้ไขด้วยการเพิ่มค่าตอบแทนให้สมสัดส่วนกับการที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้องเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการทำหน้าที่ตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจอธิบายให้ชัดเจนถึงสัดส่วนของค่าตอบแทน เช่น ค่าตอบแทนน้อยเพราะเป็นการทำหน้าที่ของจิตอาสา เป็นต้น

๖.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ กำหนดให้การเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และในมาตรา ๒๘ วรรคห้า ยังได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นมาแล้ว ๒ ครั้ง คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ซึ่งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งที่ ๒๘๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ แต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน ๔๐๕ คน โดยเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึง ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ (สำนักข่าวอิศรา, ๒๕๖๔)^{๑๖} ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้งและการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ เริ่มขึ้นในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ จึงส่งผลให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นต้องปฏิบัติหน้าที่หลังจากกระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นไปแล้ว ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ จึงมิได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มกระบวนการของการเลือกตั้งคือการรับสมัคร ทำให้การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งอาจเป็นไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ โดย (๑) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ

^{๑๖} https://www.isranews.org/article/isranews-short-news/๑๐๓๕๒๗-isranews_news-๘๒.html

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๒ จังหวัด กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ๘ ภูมิภาค รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๒ คน ร่วมกับ (๒) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลผ่านการประชุมกลุ่มทั้งสิ้น ๗๖ คน

ตารางที่ ๖.๔๑ วิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

วิธีการเก็บข้อมูล	รายละเอียดของพื้นที่/ผู้ให้ข้อมูล
(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใน ๑๒ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก นครพนม บุรีรัมย์ ราชบุรี ระยอง กระบี่ พัทลุง นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี และภูเก็ต รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๙๒ คน
(๒) การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๕๒ คน

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวทำให้ค้นพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดและการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๖.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นไม่ได้เป็นตำแหน่งที่ปฏิบัติงานประจำ หากแต่จะรับตำแหน่งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ตามประกาศ/คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งการประกาศสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนั้น ก็เป็นดังเช่นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีก่อนหน้านี้ที่เป็นการสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่หลังจากกระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว โดยถึงแม้ว่าช่วงเวลาในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในครั้งนั้น จะมียาวกว่าการเลือกตั้งเทศบาลที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมกระบวนการทั้งหมด อีกทั้ง การได้รับการแต่งตั้งของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ยังคงเป็นการจับสลาก ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ประจำ และไม่ทราบล่วงหน้าว่าต้องปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดใด ในแง่ของการทำงานไม่ประจำนั้น ทำให้ขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง การหาข่าวสารและสืบสวนการกระทำผิดจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้การจับสลากเพื่อหาจังหวัดที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะต้องประจำอยู่ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นยังเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในพื้นที่ต่างถิ่น เนื่องจากเวลาในการทำงานนั้นมีเพียงเดือนเศษ จึงอาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจกับพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นจะต้องปฏิบัติกร

นอกจากนี้ เนื่องจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดนั้น มักผ่านการคัดเลือกมาจากจังหวัดของตัวเอง กล่าวคือตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น การจะสมัครเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันสมัคร นั่นก็หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิชื่ออยู่ในจังหวัดนั้น การจับสลากหมุนเวียนเปลี่ยนพื้นที่ อาจเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ในแง่ของการป้องกันทุจริตของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การทำงานไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ เพราะคุ้นเคยกับพื้นที่น้อยกว่า หรือเกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงานเอง

จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลกและอุดรดิตถ์ ได้ความว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้น ต่างก็เป็นอดีตข้าราชการในระดับสูง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ ทหาร ครู หรือตำรวจในระดับสารวัตรถึงระดับผู้กำกับ การได้มีโอกาสผ่านการคัดเลือกของคณะกรรมการคัดเลือกนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ได้ง่ายดายเลย การรับราชการในอดีตนั้น ถือเป็นเกียรติยศ และการได้รับใช้ประชาชนโดยการเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมนั้น ถือเป็นเกียรติยศอย่างสูงของอาชีพทางราชการ แต่การจับสลากให้มาปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นเสมือนการไม่ได้รับเกียรติดังกล่าว เพราะมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดบางส่วน ที่ไม่ได้รับเลือกให้ไปปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีเกียรติและเป็นเสมือนตำแหน่งที่ไม่ได้มีความจำเป็นและมีความสำคัญในการเลือกตั้ง เพราะไม่จำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ก็ได้

ในกรณีของพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นสังกัด ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่งได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตนได้เคยดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดมาก่อน ทำให้ทราบถึงบริบทของพื้นที่ ทั้งผู้สมัคร ตระกูลการเมืองของนักการเมืองในพื้นที่ และความคุ้นเคยกับประชาชนหรือชาวบ้านในพื้นที่ที่มีการเลือกตั้ง สามารถที่จะถามไถ่และหาข้อมูลได้ จากประสบการณ์ทำงานและสายข่าวที่สะสมมาจากการรับราชการมายาวนานในพื้นที่ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แต่หากเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่จากจังหวัดอื่น การทำงานเหล่านี้ก็จะต้องใช้เวลามากขึ้น เพราะไม่ได้มีเครือข่ายเหล่านั้นสะสมมาก่อน ภายในระยะเวลาเดือนเศษนั้น ไม่สามารถสะสมข้อมูลเหล่านั้นได้ทั้งหมด ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านนี้ยังได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า ก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด แม้ว่าตัวของท่านเองจะยังไม่ทราบว่าจะได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หรือหากได้รับการแต่งตั้งแล้ว จะได้อยู่ในพื้นที่จังหวัดใด ผู้ตรวจการเลือกตั้งท่านดังกล่าวก็ได้เริ่มทำงานในการหาสายข่าว และสังเกตการณ์เลือกตั้งไว้ก่อนแล้ว เนื่องจากเกรงว่า หากยังไม่เริ่มทำงานจะไม่ทันการ และได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน อีกทั้งยังมีใจปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้หวังถึงผลตอบแทน แต่อยากให้การเลือกตั้งเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย บริสุทธิ์ ยุติธรรม จึงอยากให้มีการปรับระยะเวลาการทำงานให้เป็นรูปแบบประจำ ส่วนเรื่องค่าตอบแทนไม่จำเป็นต้องสูง เพราะผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นมีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว การเคอร์รับราชการมาโดยตลอดเป็นการพิสูจน์ว่ามีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน การให้จับสลากจึงเป็นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเสียกำลังใจ และยังทำให้งานออกมาไม่ได้ประสิทธิภาพดังที่กล่าวไป

อนึ่ง หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้มา ๔ ข้อนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งดังกล่าวเห็นว่ามีน้อยเกินไป เพราะเป็นเพียงการตรวจตราภายนอก และดูแลความเรียบร้อยเท่านั้น ไม่สามารถดำเนินคดีหรือจับกุมได้ ซึ่งถือว่าอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีน้อยมาก แม้จะปฏิบัติหน้าที่แล้วพบความผิดปกติ หรือการทุจริตก็ทำได้เพียงการเขียนรายงาน ทำให้ ไม่ทันต่อการยับยั้งหรือปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง ไม่เหมือนการมีอยู่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีอำนาจมากกว่าและเป็นตำแหน่งที่อยู่ประจำ ตนจึงเห็นว่า การยุบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และเปลี่ยนรูปแบบมาเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนี้เป็นเสมือนการ “สกัดการรุ่ง” ทำให้คนทำงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพ และเต็มภาคภูมิ

ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นเป็นตำแหน่งที่ไม่ประจำดังที่ได้กล่าวไป ทั้งที่ได้รายงานไปในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งเทศบาล และจากการได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์และสัมภาษณ์ในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบเพิ่มเติมว่า การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีอุปสรรคเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแง่ของโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเองนั้น เห็นได้ชัดว่า การต้องรอการประกาศจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นครั้ง ๆ ไป และวาระในการทำงานในแต่ละครั้งนั้น มีช่วงเวลาสั้น ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะยังไม่มีข้อมูลชัดเจนทั้งทางกฎหมาย และทางปฏิบัติจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เพราะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ ไม่ได้กำหนดให้จำเป็นต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาปฏิบัติหน้าที่ และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๐ ที่ไม่ได้กล่าวว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีความจำเป็นจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ เพียงแต่เปิดช่องให้สามารถมีผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ จึงไม่มีความชัดเจนว่าจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือไม่ และหากมีจะต้องแต่งตั้งในกรอบเวลาใดก่อนกระบวนการเลือกตั้งกันวัน หรือหลังกระบวนการเลือกตั้งจบกันวัน เมื่อสิ่งเหล่านี้ยังไม่มีความชัดเจนจึงไม่สามารถคาดคะเนการทำงานได้ อีกทั้งยังอาจทำให้ทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือครึ่ง ๆ กลาง ๆ เพราะได้เริ่มทำงานเมื่อกระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นแล้ว ซึ่งในกรณีนี้คือแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลังจากที่มีการรับสมัครรับเลือกตั้งแล้ว

อย่างไรก็ตาม การจับสลากเพื่อหมุนเวียนให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของตนเอง คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่ชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ ประกอบกับระยะเวลาที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่นั้นมีน้อย ทำให้ระยะเวลาการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่คุ้นเคยนั้นมีน้อย การใช้เวลาไปกับการศึกษาบริบทพื้นที่นั้น หมดไปโดยไม่ได้ทำหน้าที่ตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจสอบและดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นเสียกำลังพลในการทำหน้าที่ไปโดยปริยาย เช่น แทนที่ในพื้นที่หนึ่งจะมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ๕ คน โดย ๒ คน อยู่ในพื้นที่ตนเอง ส่วนอีก ๓ คน หมุนเวียนมาจากต่างพื้นที่ หาก ๓ คน ไม่มีความชำนาญและความคุ้นเคยกับพื้นที่ อาจทำให้กำลังพลที่สามารถปฏิบัติงานได้จริงอย่างเต็มประสิทธิภาพเพียง ๒ คนเท่านั้น ดังนั้น การจับสลากหมุนเวียนจึงอาจทำให้เสียกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพไป

ดังนั้น จึงควรต้องสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด หากต้องการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งทำหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งจะได้ทราบถึงกรอบเวลาที่ชัดเจนว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ อย่างไร เช่น อาจกำหนดเป็นระเบียบ แก้ไขเพิ่มเติมว่าการเลือกตั้งแบบใดจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งท้องถิ่น หากมีความชัดเจนในแง่ของกฎหมาย ควรมีระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งกี่วันก่อนเลือกตั้งถึงกี่วันหลังจากการเลือกตั้ง เช่น อาจต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งก่อนกระบวนการเลือกตั้งจะเริ่มอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ และจบลงหลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วไม่เกิน ๑ สัปดาห์ เป็นต้น เช่นนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนต่อทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลดข้อครหาการทำงานอย่างไม่เป็นประสิทธิภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออีกกรณีหนึ่ง คือต้องให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นตำแหน่งประจำแบบคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดในอดีต จะได้ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

นอกจากนี้ ควรพิจารณาเลิกใช้การจับสลากเพื่อตัดสินการหมุนเวียนบุคลากรผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำพื้นที่ต่าง ๆ ได้เตรียมความพร้อมในพื้นที่ของตนเอง และได้ทราบและสร้างความชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ดังกล่าว ส่วนกรณีการเกรงว่าหากให้อยู่ในพื้นที่เดิมจะเกิดการทุจริตที่เกิดจากผู้ตรวจการเลือกตั้งเองนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้เคยผ่านการปฏิบัติงานในระดับกลางและระดับสูงของอาชีพทางราชการมาแล้ว และทุกพื้นที่ก็มีฝ่ายประจำปฏิบัติกรอยู่ หากมีการทุจริตจากฝ่ายประจำที่อยู่พื้นที่เดิม ก็คงจะมีการทุจริตเกิดขึ้นเช่นเดิม การหมุนเวียนจึงไม่ใช่สาระสำคัญ

๖.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ มุ่งพิจารณาว่าเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวดที่ ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน หรือไม่ โดยจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ผู้ให้ข้อมูลให้คะแนนการทำงานของ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ให้คะแนน การทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๒.๕ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๕

เหตุผลที่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คะแนนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดค่อนข้างน้อย เนื่องจากมองว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการหาเบาะแสและจับการทุจริตการเลือกตั้ง หากแต่ด้วยสถานะของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มีความเป็นคนนอกพื้นที่ และมีเวลาในการปฏิบัติงานที่ค่อนข้างน้อย ทำให้หลายครั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งแม้จะมีการแบ่งพื้นที่ในการเข้าไปสำรวจหาเบาะแสการทุจริตในการเลือกตั้ง แต่ขนาดพื้นที่ส่วนมากก็ยังไม่ใหญ่เกินกว่าที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งคนหนึ่งซึ่งมีเวลาอย่างจำกัดจะสามารถหาเบาะแสการทุจริตได้ ในขณะเดียวกันผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ยังคงต้องทำรายงานสรุปการปฏิบัติงาน หากแต่ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นมักจะไม่สามารถค้นหาเบาะแสการทุจริตได้ ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมักจะใช้วิธีการปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของตนเองเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในส่วนที่นอกเหนืออำนาจหน้าที่นี้เองที่ส่วนใหญ่มักจะเป็นงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนของการกำกับดูแลการจัดการเลือกตั้งอยู่ก่อนแล้ว

เหตุผลดังกล่าวว่านับว่ามีความสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่ง ที่กล่าวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในฐานะผู้ตรวจการเลือกตั้งว่า ตนได้เดินทางไปในพื้นที่ที่มีการเลือกตั้ง และได้ทำการบันทึกและเขียนรายงานส่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยได้ทำการบันทึกเหตุไม่ปกติ และสิ่งที่ผิดปกติทั้งในเรื่องการหาเสียงและกระบวนการเลือกตั้ง มีการเข้าพบผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถามไถ่ถึงเรื่องการทุจริต มีการสร้างสายข่าวอย่างเป็นระบบ และยังมีภาวะวิเคราะห้และทำความเข้าใจถึงบริบทของการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยเฉพาะการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ เช่น การได้รับฟังเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้พบเบาะแสการซื้อเสียงมาโดยตลอด รู้ถึงลักษณะการทุจริต การจ่ายเงินว่าจ่ายอย่างไร มีการมัดจำหรือไม่ หรือการยืดเวลาการเลือกตั้งออกไปถึง ๑๗.๐๐ น. นั้น อาจเอื้อกับการทุจริต เนื่องจากยืดเวลาให้ผู้ซื้อเสียงสามารถเข้าไปเจรจากันถึงวินาทีสุดท้าย ผู้ซื้อก็สามารถเรียกราคาได้มากขึ้น หรือจะเป็นเรื่องของผู้สมัครที่มีภรรยา หากมีหลายบ้านก็สามารถที่จะได้คะแนนเสียงมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีอาณาเขตพื้นที่ที่เล็ก จึงสามารถเอาชนะกันได้ด้วยเสียงที่ไม่มาก และหากมีสมาชิกในครอบครัวมาก ก็สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้ไม่ยาก อนึ่ง การแข่งขันนั้นเป็นไปอย่างดุเดือด เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีส่วนที่เชื่อมโยงไปยังการเมืองระดับชาติ และมักได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในระดับชาติ โดยที่ไม่ต้องเลือกสังกัดฝ่ายใด การได้ดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญมากสำหรับพวกเขา เป็นต้น นับว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถปฏิบัติหน้าที่และมีความเข้าใจในพื้นที่และบริบทของการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ดี

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่ได้ถูกระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๓๑ ที่กำหนดให้ (๑) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ นั้น จากทั้งคำให้สัมภาษณ์ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าได้กล่าวชื่นชมและกล่าวแสดงความขอบคุณผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่ได้ช่วยชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องในการจัดการเลือกตั้งและแนวทางที่ควรปฏิบัติ เนื่องจากห่างหายจากการเลือกตั้งมานาน จึงต้องเรียนรู้ ประกอบกับระเบียบการเลือกตั้งใหม่ ที่ไม่คุ้นเคย นับว่าเป็นความสำเร็จของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ที่ไม่ได้มีหน้าที่เพียงการปราบปราม ดำเนินคดี เอาผิด แต่ยังเป็นการชี้แนะ เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง

ส่วนข้อ (๒) ตรวจสอบการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นั้น เป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้กว้างมาก แต่อำนาจจริงของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีจำกัด ดังเช่นที่ได้กล่าวไปแล้ว จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าการต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรมนั้น ไม่ใช่การจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้มากที่สุด แต่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นมีตัวชี้วัดเป็นจำนวนการดำเนินคดี ซึ่งบางครั้ง การพบเบาะแสการกระทำความผิดนั้น ไม่เพียงพอและไม่ครบองค์ประกอบความผิด จึงไม่สามารถเอาผิดได้ ปัญหาจึงเป็นปัญหาในระดับมุมมองของความคิด เช่น การพบเบาะแสแต่ไม่เกิดการดำเนินคดีและยับยั้งความผิดได้ ถือเป็นการรักษาการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมหรือไม่ หากไม่ แต่ไปเน้นที่การดำเนินคดี แสดงว่าไม่ได้เป็นการเน้นให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่เป็นการเน้นการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดี ซึ่งตรงนี้ต้องทบทวนว่าเป้าหมายของการมีอยู่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้น คืออะไรกันแน่

ในประเด็นนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดท่านหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดไว้ว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นทำงานไม่ได้ประสิทธิภาพ เพราะผลลัพธ์ที่ได้มักเป็นการตรวจสอบปัญหาเสียงผิดปกติ ซึ่งไม่ใช่สาระสำคัญ สาระสำคัญอยู่ที่การตรวจสอบการกระทำความผิดที่เข้าข่ายการทุจริตในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดบางท่านนั้น ปฏิบัติหน้าที่โดยลงไปอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งด้วยตนเอง ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ ตนจึงมองว่า นอกจากจะมีการปฏิบัติงานเกินขอบเขตหน้าที่แล้ว ยังปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่ได้ตรงตามหน้าที่อีกด้วย เช่น ไม่ได้มีการดำเนินคดีเอาผิด หรือไม่ได้มีการให้ใบเหลืองใบแดง อีกทั้งบทบาทตามกฎหมายและในทางปฏิบัติก็น้อย และไม่คุ้มค่างบประมาณที่ต้องจ่ายไป อนึ่ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นเป็นฝ่ายแต่งตั้ง ซึ่งไม่ได้เป็นฝ่ายประจำ ฝ่ายประจำในที่นี้หมายถึงฝ่ายจัดการเลือกตั้ง เช่น ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ผู้ตรวจการเลือกตั้งเองอาจไม่คุ้นเคย และการเข้าไปในพื้นที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ แต่เคราะห์ดีในการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่เกิดความขัดแย้งในลักษณะดังกล่าว

ส่วนในข้อ (๓) เข้าไปในที่เลือกตั้งหรือสถานที่ที่นับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอันใดที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยการเข้าไปดังกล่าวให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาคำสั่งหรือบัตรอื่นใดที่สำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกให้ต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถเข้าไปตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ แต่ด้วยจำนวนหน่วยเลือกตั้งที่มาก และกำลังพลมีเพียง ๕ คน จึงไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้ครบทุกหน่วยเลือกตั้ง และ (๔) ปฏิบัติงานอื่นตามระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้มีการประชุมและติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเสมอ และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย

ในส่วนของการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนด และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวดที่ ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน

๖.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ คือ ความคุ้นเคยพื้นที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งค่อนข้างมาก กล่าวคือ หากเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งที่อยู่ในพื้นที่ และมีความชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ มักจะเข้าใจบริบทของการเลือกตั้ง ในพื้นที่เป็นอย่างดี ตามที่ได้กล่าวไป แต่หากไม่ได้เป็นคนที่มีความชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ ก็จะเสียในส่วนนี้ไป การจับสลากหมุนเวียนจึงเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับการประเมินในส่วนแรกที่ได้กล่าวไป

ลักษณะของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นลักษณะในการ “ตรวจสอบ” มากกว่าการ “ปราบปราม” ซึ่งเห็นได้จากการบอกกล่าวและให้สัมภาษณ์ของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นกล่าวชื่นชม และกล่าวขอบคุณผู้ตรวจการเลือกตั้ง ที่ช่วยชี้แนะและตรวจสอบดูแลให้กระบวนการเลือกตั้งนั้นเป็นไปได้อย่างดี อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม จึงเป็นลักษณะของการ “ดีเพื่อก่อ” มากกว่าการตำหนิเพื่อลงโทษ ในกรณีของการตรวจสอบและพบเบาะแสการทุจริตด้วยอำนาจที่มีจำกัดของผู้ตรวจการเลือกตั้ง จึงไม่สามารถดำเนินคดีได้ ประกอบกับการกระทำบางอย่างอาจไม่พบองค์ประกอบความผิด แต่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องการให้เกิดการดำเนินคดีหรือลงโทษ จะเห็นได้ว่าจากมุมมองที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งแตกต่างกัน จึงต้องกลับมาทบทวนว่า ต้องการให้การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งออกมาในรูปแบบใด

ดังนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีลักษณะเป็นผู้ตรวจสอบ ไม่สามารถดำเนินการปราบปราม หรือดำเนินคดีในเชิงรุกได้ จึงเสนอแนะให้ ๑. หากต้องการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจมากขึ้น ต้องให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถชี้มูลความผิดหรือสามารถจับกุม/ดำเนินคดีได้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงจะมีประสิทธิภาพในลักษณะการปราบปราม หรือ ๒. หากไม่ต้องการเพิ่มอำนาจให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะต้องเปลี่ยนวิธีการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้ง จากตัวชี้วัดที่เป็นการดำเนินคดี เป็นความเรียบร้อย/การบรรลุผลไปด้วยดีของการเลือกตั้ง เป็นต้น เนื่องจากตำแหน่งของผู้ตรวจการเลือกตั้ง เป็นตำแหน่งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้มีอำนาจ กล่าวคือ มีอำนาจในการตรวจสอบกระบวนการ/การดำเนินการเลือกตั้ง แต่ไม่มีอำนาจในการปราบปราม/จับกุม ดังนั้น โจทย์คือการทบทวนบทบาทของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ต้องการจะให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็น มิเช่นนั้น ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตั้งแต่แรก

และท้ายที่สุด เนื่องจากตำแหน่งผู้ตรวจการเลือกตั้ง เป็นตำแหน่งไม่ประจำ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นตำแหน่งแต่งตั้ง ซึ่งมักจะเกิดความขัดแย้งกับฝ่ายประจำ เช่น ฝ่ายจัดการเลือกตั้งอยู่แล้ว เพราะ โดยธรรมชาติ เหมือนกับการมาจับผิด การทำงานให้ราบรื่นให้ได้ผลลัพธ์ที่ตั้งใจได้กล่าวไปข้างต้น จึงควรต้องให้ตำแหน่งในลักษณะเดียวกับผู้ตรวจการเลือกตั้งในอนาคตนี้เป็นตำแหน่งประจำ ที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายจัดการเลือกตั้งได้ บรรยากาศการทำงานจึงจะเป็นมิตร และสามารถทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างราบรื่นและบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ หากไม่เป็นเช่นนั้น ตำแหน่งในลักษณะนี้ก็จะเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ ผลลัพธ์ที่ได้ ก็จะไม่คุ้มกับงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องจ่ายไป

๗

ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยจัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าวภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๑ ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๒ นำไปสู่การกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

บทนี้นำเสนอผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๔ หัวข้อ ดังต่อไปนี้

๑. การประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง
๒. การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง
๓. การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
๔. การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๗.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งในส่วนนี้เป็นการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กระจายไปใน ๕๐ เขตพื้นที่ โดยดำเนินการเก็บข้อมูล รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๘๐๐ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และครั้งที่สองดำเนินการระหว่างวันที่ ๗ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๘๐๐ ตัวอย่าง เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

๗.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน ๔๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕ เพศหญิง จำนวน ๓๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔ และเพศอื่น ๆ จำนวน ๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๐.๑ ในเรื่องอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง ๔๖-๖๐ ปีมากที่สุด จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ ผู้ที่มีอายุในช่วง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๖.๐ และเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ ตามลำดับ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เป็นผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๓๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ รองลงมาคือผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖ ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ และผู้มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑)

ตารางที่ ๗.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๔๐๔	๕๐.๕
	หญิง	๓๙๕	๔๙.๔
	อื่น ๆ	๑	๐.๑
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๑๒๗	๑๕.๙
	๒๖-๓๕ ปี	๑๒๘	๑๖.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๑๖๙	๒๑.๑
	๔๖-๖๐ ปี	๒๒๕	๒๘.๑
	๖๑ ปีขึ้นไป	๑๕๑	๑๘.๙
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๑๕๔	๑๙.๓
	มัธยมศึกษา	๒๗๗	๓๔.๖
	ปริญญาตรี	๓๔๙	๔๓.๖
	สูงกว่าปริญญาตรี	๒๐	๒.๕
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร
- ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง และ
- ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ

โดยมีรายละเอียดผลการประเมินดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร

ผลการประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินระดับความสนใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๑.๑) ความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของการประเมินนี้เป็นการให้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจของตัวเองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามมาตราวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ค่อนข้างสูง โดยคะแนนความสนใจเฉลี่ยอยู่ที่ ๖.๘๓ (ตารางที่ ๗.๒)

ตารางที่ ๗.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๔๖	๕.๘
๑	๑๘	๒.๓
๒	๒๐	๒.๕
๓	๒๙	๓.๖
๔	๒๑	๒.๖
๕	๙๐	๑๑.๓
๖	๖๑	๗.๖
๗	๑๑๖	๑๔.๕
๘	๑๕๑	๑๘.๙
๙	๘๕	๑๐.๖
๑๐	๑๖๓	๒๐.๔
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๘๓
S.D		๒.๘๓๒

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อพิจารณาถึงการให้คะแนนความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประชาชน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจ ๑๐ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔ รองลงมาคือประชาชนที่ให้คะแนนความสนใจ ๘ คะแนน จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ และผู้ตอบที่ให้คะแนนความสนใจ ๗ คะแนน มีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๒)

๑.๒) การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๑.๒.๑) ความถี่ในการติดตามข่าวสาร

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ของการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งบ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ รองลงมาคือการติดตามข่าวสารสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑ ลำดับต่อมาที่มีการติดตามน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑ และไม่ได้ติดตามข่าวสารเลย คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๓)

ตารางที่ ๗.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของประชาชน

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ติดตามเลย	๖๗	๘.๔
ติดตามน้อยมาก	๑๑๓	๑๔.๑
ติดตามบ้าง	๓๒๓	๔๐.๔
ติดตามสม่ำเสมอ	๒๙๗	๓๗.๑
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินในส่วนนี้มุ่งทดสอบความรู้ (การรับรู้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาว่าประชาชนมีความพร้อมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

๒.๑) การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวันเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่อาทิตย์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๗๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๗ และมีจำนวนผู้ไม่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพียง ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ (ตารางที่ ๗.๔)

ตารางที่ ๗.๔ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน

มีการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๗๙๐	๙๘.๗
ยังไม่ทราบ	๑๐	๑.๓
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าตัวเองจะต้องไปลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งใด จำนวน ๖๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑ และผู้ที่ยังไม่ทราบ มีจำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ (ตารางที่ ๗.๕)

ตารางที่ ๗.๕ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

หน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๖๗๓	๘๔.๑
ยังไม่ทราบ	๑๒๗	๑๕.๙
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๓) การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

เมื่อสอบถามต่อไปถึงช่วงเวลาที่สามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ประชาชนทราบถึงช่วงเวลาการลงคะแนนเสียง การเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๗๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒ และมีประชาชนที่ยังไม่ทราบถึงเวลาการเลือกตั้ง จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ เท่านั้น (ตารางที่ ๗.๖)

ตารางที่ ๗.๖ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

สามารถไปลงคะแนนได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๗๗๐	๙๖.๒
ยังไม่ทราบ	๓๐	๓.๘
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

รายงานการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

๒.๔) การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากการรับรู้ในเรื่องเวลาและสถานที่แล้ว ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังทราบว่าการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒ ในขณะที่มีประชาชนที่ยังไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๗.๗)

ตารางที่ ๗.๗ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งครั้งนี้คือการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๗๗๓	๙๖.๖
ยังไม่ทราบ	๒๗	๓.๔
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๕) การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามประชาชนว่าประชาชนทราบหรือไม่ว่าการแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งอาจทำให้ประชาชนที่แจ้งเบาะแสนั้นได้รับเงินรางวัลขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ผลปรากฏว่า ประชาชน ยังไม่ทราบถึงข้อมูลการแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน ๖๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕ และประชาชนที่ทราบถึงข้อมูลการแจ้งเบาะแสการทุจริต จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ (ตารางที่ ๗.๘)

ตารางที่ ๗.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

การแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑๘๐	๒๒.๕
ยังไม่ทราบ	๖๒๐	๗๗.๕
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๖) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เมื่อสอบถามต่อไปถึงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕ ทราบว่าการเลือกตั้งครั้งนี้สามารถเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ ๑ คน และเลือกสมาชิกสภากรุงเทพมหานครได้ ๑ คน และมีผู้ที่ตอบว่ายังไม่ทราบจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๗.๙)

ตารางที่ ๗.๙ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ทราบจำนวนการเลือกผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๗๗๔	๙๕.๕
ยังไม่ทราบ	๓๖	๔.๕
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๗) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ในส่วนของ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่จำชื่อผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ ๓ คนจำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ รองลงมาคือ ประชาชนที่จำได้ ๑ คน จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ และจำได้ ๔ คน จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๐)

ตารางที่ ๗.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ทราบรายชื่อผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เลย	๓๕	๔.๔
จำได้ ๑ คน	๑๔๙	๑๘.๗
จำได้ ๒ คน	๑๐๖	๑๓.๓
จำได้ ๓ คน	๑๗๕	๒๑.๙
จำได้ ๔ คน	๑๔๑	๑๗.๖
จำได้ ๕ คน	๙๖	๑๒.๐
จำได้ ๖ คน	๕๓	๖.๖
จำได้ ๗ คน	๑๙	๒.๔
จำได้ ๘ คนขึ้นไป	๒๖	๓.๓
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๘) การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

เมื่อสอบถามต่อไปถึงจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำชื่อผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานครไม่ได้เลย จำนวน ๒๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ รองลงมาสามารถจำชื่อได้ ๑ คน จำนวน ๒๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔ และจำชื่อผู้สมัครได้ ๒ คน จำนวน ๑๕๗ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ (ตารางที่ ๗.๑๑)

ตารางที่ ๗.๑๑ การรับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

ทราบรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เลย	๒๓๑	๒๘.๙
จำได้ ๑ คน	๒๑๑	๒๖.๔
จำได้ ๒ คน	๑๕๗	๑๙.๖
จำได้ ๓ คน	๑๑๓	๑๔.๑
จำได้ ๔ คน	๔๖	๕.๘
จำได้ ๕ คน	๑๗	๒.๑
จำได้ ๖ คน	๑๔	๑.๘
จำได้ ๗ คน	๑๑	๑.๔
จำได้ ๘ คนขึ้นไป	๐	๐.๐
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัคร

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งความสนใจไปที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระ ผลปรากฏว่าประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญเลยต่อการเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระ มากที่สุด จำนวน ๓๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐ รองลงมาคือ ให้ความสำคัญต่อการเป็นผู้สมัครอิสระมากกว่าเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙ และให้ความสำคัญต่อการเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าการเป็นผู้สมัครอิสระ จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๒)

ตารางที่ ๗.๑๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง หรือผู้สมัครอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความสำคัญต่อการเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าการเป็นผู้สมัครอิสระ	๑๕๑	๑๘.๙
ให้ความสำคัญต่อการเป็นผู้สมัครอิสระมากกว่าเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง	๑๖๗	๒๐.๙
ไม่ได้ให้ความสำคัญเลย	๓๙๒	๔๙.๐
ไม่ตอบ	๙๐	๑๑.๓
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุปผล ผลการประเมินที่น่าเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ดังจะเห็นได้จากการแสดงความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ในระดับค่อนข้างสูง ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีการรับรู้ในข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตลอดจนส่วนใหญ่สามารถจดจำรายชื่อผู้สมัครต่าง ๆ ได้มากกว่า ๑ คนขึ้นไป ในส่วนของการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญว่าผู้สมัครจะเป็นผู้ที่สังกัดพรรคการเมืองหรือเป็นผู้สมัครอิสระหรือไม่

๗.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งเป็นหลัก ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมาจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน ๓๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕ และเพศชาย จำนวน ๓๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕ และอื่น ๆ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ ในเรื่องอายุ กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี มากที่สุด จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ รองลงมาคือเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ ผู้ที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ และเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ ตามลำดับ ในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๓๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ รองลงมาคือ ผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖ ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ และผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๓)

ตารางที่ ๗.๑๓ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๓๙๔	๔๙.๓
	หญิง	๓๙๖	๔๙.๕
	อื่น ๆ	๑๐	๑.๓
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๑๒๗	๑๕.๙
	๒๖-๓๕ ปี	๑๒๘	๑๖.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๑๖๙	๒๑.๑
	๔๖-๖๐ ปี	๒๒๕	๒๘.๑
	๖๑ ปีขึ้นไป	๑๕๑	๑๘.๙
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๑๕๔	๑๙.๓
	มัธยมศึกษา	๒๗๗	๓๔.๖
	ปริญญาตรี	๓๔๙	๔๓.๖
	สูงกว่าปริญญาตรี	๒๐	๒.๕
	รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการให้ประชาชนประเมินการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากการให้ประชาชนประเมินการจัด การเลือกตั้งโดยภาพรวมและความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง และส่วนที่สามเป็นการสอบถามถึงความความหวังที่ประชาชนมีต่อผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา ผลการประเมินแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นการให้ประชาชนให้คะแนนการทำงานของ (๑) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร (๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ และ (๔) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑.๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ เฉลี่ยอยู่ที่ ๘.๔๐ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนน ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๒๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ตามลำดับ ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนรวมกันเพียง ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ เท่านั้น ในจำนวนนี้มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่ให้คะแนน ๐ คะแนน จำนวน ๑๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑.๔ นอกนั้นเป็นประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๔ คะแนน จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๓ คะแนน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ ตามลำดับ ในขณะที่ไม่มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑ คะแนน และ ๒ คะแนนเลย (ตารางที่ ๗.๑๔)

ตารางที่ ๗.๑๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑๑	๑.๔
๑	๐	๐.๐
๒	๐	๐.๐
๓	๒	๐.๖
๔	๗	๐.๙
๕	๓๖	๔.๕
๖	๓๒	๔.๐
๗	๑๑๒	๑๔.๐
๘	๒๓๒	๒๙.๐
๙	๑๗๕	๒๑.๙
๑๐	๑๘๑	๒๒.๖
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๘.๔๐
S.D		๑.๖๒๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยอยู่ที่ ๘.๐๖ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนน ๘ คะแนนมีมากที่สุด จำนวน ๒๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๕)

ตารางที่ ๗.๑๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑๗	๒.๑
๑	๑	๐.๑
๒	๒	๐.๓
๓	๕	๐.๖
๔	๗	๐.๙
๕	๓๖	๔.๕
๖	๓๒	๔.๐

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๗	๑๑๒	๑๔.๐
๘	๒๓๒	๒๙.๐
๙	๑๗๕	๒๑.๙
๑๐	๑๘๑	๒๒.๖
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๘.๐๖
S.D		๑.๙๐๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๓) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ เฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๖๒ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๒๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๖)

ตารางที่ ๗.๑๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๕๕	๖.๙
๑	๐	๐.๐
๒	๕	๐.๖
๓	๘	๑.๐
๔	๖	๐.๘
๕	๓๖	๔.๕
๖	๓๔	๔.๓
๗	๑๑๐	๑๓.๘
๘	๒๐๘	๒๖.๐
๙	๑๖๔	๒๐.๕
๑๐	๑๗๕	๒๑.๙
รวม	๑,๕๒๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๖๒
S.D		๒.๕๗๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๔) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉลี่ยที่ ๗.๖๘ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยมีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๒๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๗)

ตารางที่ ๗.๑๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๒๙	๓.๖
๑	๑๒	๑.๕
๒	๖	๐.๘
๓	๙	๑.๑
๔	๖	๐.๘
๕	๕๓	๖.๖
๖	๔๑	๕.๑
๗	๑๐๙	๑๓.๖
๘	๒๐๘	๒๖.๐
๙	๑๓๗	๑๗.๑
๑๐	๑๙๐	๒๓.๘
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๖๘
S.D		๒.๓๘๖

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้เน้นไปที่ ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม โดยให้ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจของตนเองต่อประเด็นดังกล่าวตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด และ ๒) ความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง โดยการสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวมประชาชนคิดว่าจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ มีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด (ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสุจริตและเที่ยงธรรมมาก) ผลการประเมินในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้โดยภาพรวมที่คะแนนเฉลี่ย ๗.๖๘ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนความพึงพอใจอยู่ในช่วงระหว่าง ๘-๑๐ คะแนน โดยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๒๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑๐ คะแนน จำนวน ๒๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๑๘)

ตารางที่ ๗.๑๘ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑๓	๑.๖
๑	๐	๐.๐
๒	๓	๐.๔
๓	๓	๐.๔
๔	๔	๐.๕
๕	๑๕	๑.๙
๖	๒๘	๓.๕
๗	๘๓	๑๐.๔
๘	๒๓๖	๒๙.๕
๙	๑๘๖	๒๓.๓
๑๐	๒๒๙	๒๘.๖
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๖๘
S.D		๒.๓๘๖

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เมื่อสอบถามประชาชนถึงความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ค่อนข้าง “สุจริตและเที่ยงธรรม” มีมากที่สุด จำนวน ๔๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “สุจริตและเที่ยงธรรม” มาก จำนวน ๓๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓ ในขณะที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม” มีจำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๐ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย” มีจำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ เท่านั้น (ตารางที่ ๗.๑๙)

ตารางที่ ๗.๑๙ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ “สุจริตและเที่ยงธรรม” แค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย	๑๗	๒.๑
ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม	๕๖	๗.๐
ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม	๔๐๕	๕๐.๖
สุจริตและเที่ยงธรรมมาก	๓๒๒	๔๐.๓
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

การประเมินในส่วนนี้มุ่งประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ออกมา ผ่านการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครหลังการเลือกตั้ง ผลการประเมิน พบว่าเมื่อสอบถามประชาชนว่า ประชาชนคิดว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก จำนวน ๓๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ รองลงมาคิดว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน จำนวน ๒๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ถัดมาประชาชนคิดว่าเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อยที่สุด จำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔ และประชาชนคิดว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘ ตามลำดับ (ตารางที่ ๗.๒๐)

ตารางที่ ๗.๒๐ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการเลือกตั้งออกมากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในกรุงเทพมหานครมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๒๘๕	๓๕.๗
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๓๑๔	๓๙.๓
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๑๖๓	๒๐.๔
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๓๘	๔.๘
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๗.๑.๓ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

โดยสรุป ผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่น่าเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความพอใจค่อนข้างสูงต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ต้นไปใช้สิทธิ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร รวมถึงคณะกรรมการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าจะแนะนำความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าผู้เกี่ยวข้องส่วนอื่น ๆ อยู่บ้างก็ตาม นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมและความสุจริตและเที่ยงธรรมของการจัดการเลือกตั้งค่อนข้างสูง และมีความคาดหวังว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากในกรุงเทพมหานคร

๗.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ได้มาจากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่ง ความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๙ คน ดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ ๗.๒๑)

ตารางที่ ๗.๒๑ พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตำแหน่ง/บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	จำนวน (คน)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร	๑
ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร	๓
ปลัดกรุงเทพมหานคร	๑
ผู้อำนวยการสำนักการปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร	๑
ผู้อำนวยการสำนักงานเขต	๑
ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง	๑๒
นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชน	๘
ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๑๒
รวม	๓๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์ที่จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ใช้แนวทางการสังเกตติดตามการเลือกตั้งที่เรียกว่า “กระบวนการนับคะแนนแบบคู่ขนาน (Parallel Vote Tabulation: PVT)” ซึ่งเป็นเครื่องมือและกระบวนการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งโดยภาคประชาชน เพื่อความโปร่งใสและสุจริตในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งที่หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเคยนำมาใช้ การดำเนินการดังกล่าวประกอบไปด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การสังเกตการณ์การดำเนินการเลือกตั้ง โดยจัดส่งอาสาสมัครไปประจำยังหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีการสุ่มเลือกไว้ เพื่อให้อาสาสมัครเข้าสังเกตการณ์และรายงานว่ากระบวนการจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ โดยการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วงเวลา ได้แก่ ๑. ช่วงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือเวลาเปิดหีบเลือกตั้ง ๒. ช่วงเวลาการลงคะแนนทั้งวัน และ ๓. ช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น. หรือเวลาปิดหีบเลือกตั้ง โดยอาสาสมัครจะได้รับแบบฟอร์มเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๒ การร่วมนับคะแนนแบบคู่ขนาน หรือกระบวนการที่เรียกว่า Quick Count อาสาสมัครจะทำการประจำอยู่ที่หน่วยเลือกตั้งหลังเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง (หลัง ๑๗.๐๐ น.) เพื่อทำการนับคะแนนแบบคู่ขนานไปพร้อม ๆ กับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความโปร่งใสของการนับคะแนน รวมถึงการเก็บข้อมูลผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งเพื่อนำมาตรวจสอบกับผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการขององค์กรผู้จัดการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้มีการสรรหาอาสาสมัครเพื่อลงพื้นที่ติดตามและสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งร่วมกับองค์กร WeWatch ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สุจริต และโปร่งใส โดยมีอาสาสมัครทั้งหมดจำนวน ๖๘ คน จากทั้งหมด ๑๗ เขต ๖๓ หน่วยเลือกตั้ง ดังรายละเอียดในตารางที่ ๗.๒๒

ตารางที่ ๗.๒๒ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา

เขต	แขวง	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง
จตุจักร	จตุจักร	๗
	ลาดยาว	
ดอนเมือง	สีกัน	๓
	จตุจักร	
ตลิ่งชัน	ฉิมพลี	๓
ทวีวัฒนา	ศาลาธรรมสพน์	๒

เขต	แขวง	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง
บางกอกน้อย	อรุณอมรินทร์	๓
บางกะปิ	คลองจั่น	๒
บางเขน	อนุสาวรีย์	๑
บางบอน	บางบอน	๑
บางพลัด	บางพลัด	๑
ปทุมวัน	รองเมือง	๒
ภาษีเจริญ	บึงด้วน บางหว้า	๖
ราษฎร์บูรณะ	ราษฎร์บูรณะ	๓
วัฒนา	คลองตันเหนือ	๑
สวนหลวง	สวนหลวง	๑
สัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	๑
หลักสี่	ทุ่งสองห้อง ตลาดบางเขน	๒๔
ห้วยขวาง	ห้วยขวาง สามเสนนอก	๒
รวม		๖๓ หน่วยเลือกตั้ง

ที่มา: คณะนักวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) และช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง) การประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงมุ่งความสนใจทำการประเมินการจัดการเลือกตั้งใน ๓ ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นเตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง คือ การประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้ง

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงแยกเป็นรายประเด็นมีรายละเอียดดังที่จะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

๗.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปข้อค้นพบต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ไม่พบข้อผิดพลาดในประเด็นเรื่องของการดำเนินการเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เกือบทุกหน่วยเลือกตั้งมีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ นับตั้งแต่การดำเนินการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งพร้อมกันทั้ง ๕๐ เขต ในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ซึ่งทางคณะผู้วิจัยได้เดินทางลงไปสังเกตการณ์การดำเนินงานตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ สำนักงานเขตตลาดพร้าว พบว่ามีการจัดระเบียบ

การส่งมอบวัสดุ แบ่งเวลาออกเป็น ๒ ช่วง ได้แก่ช่วง ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น. และ ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น มีข้อกังวลจากผู้อำนวยการเขตลาดพร้าวในประเด็นเรื่องของปัญหาจำนวนบัตรลงคะแนนเสียงที่ไม่ตรงกับจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่งผลให้เกิด “บัตรเขย่ง” ซึ่งในเบื้องต้นได้มีการแจ้งในเอกสารให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทราบถึงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าราชการ กรุงเทพมหานคร แต่ไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพ และติดกระดาษข้อความให้เจ้าหน้าที่เห็นชัดถึงจำนวนที่แตกต่างกัน ในขั้นตอนการส่งมอบวัสดุจึงไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ไม่ได้รับการดำเนินการเพื่อป้องกันความผิดพลาดในอนาคต

ในวันเลือกตั้ง ประเด็นสำคัญมีดังต่อไปนี้

(๑.๑) หน่วยเลือกตั้งมากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑ จากจำนวนหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ได้มีการติดประกาศเอกสารสำคัญครบถ้วนตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๒ ข้อ ๙๗ และข้อ ๑๔๐ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งอีกร้อยละ ๔๒.๙ มีการติดประกาศเอกสารสำคัญ แต่ไม่ครบทั้ง ๓ ฉบับ (ตารางที่ ๗.๒๓) โดยส่วนใหญ่พบว่ามีการติดประกาศเอกสารเพียงแค่เอกสาร ๒ ฉบับเท่านั้น ได้แก่ เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับ

(๑.๒) หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่ได้มีการลงพื้นที่สังเกตการณ์ได้ปฏิบัติตามระเบียบสำคัญในการป้องกันการลงคะแนนเสียงของประชาชนให้เป็นความลับ โดยมีการจัดคูหาให้มีฉากหรือกำแพงด้านหลังเพื่อความเป็นส่วนตัว (ตารางที่ ๗.๒๓) อย่างไรก็ตาม มีการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมจากอาสาสมัครในประเด็นเรื่องของสถานที่ว่าบริเวณหน่วยเลือกตั้งหลายแห่งมีขนาดเล็กและคับแคบเกินกว่าจะรองรับหน่วยเลือกตั้งถึง ๔ หน่วยได้^{๓๓}

(๑.๓) หน่วยเลือกตั้งประมาณครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๓ เกี่ยวกับการจัดเตรียมสถานที่เพื่อรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ มีบุคลากรที่เตรียมพร้อมสำหรับการอำนวยความสะดวกประชาชนในกลุ่มดังกล่าว^{๓๔} ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งอีกเกือบครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓ พบว่าไม่ได้มีการให้ความสำคัญหรือจัดเตรียมพร้อมสำหรับประชาชนในกลุ่มดังกล่าว อาทิเช่น ไม่ได้มีการจัดเตรียมคูหาพิเศษแยกไว้อย่างชัดเจน^{๓๕} (ตารางที่ ๗.๒๓)

ตารางที่ ๗.๒๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับ เอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๕๗.๑	๔๒.๙
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๑๐๐	-
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๕๐.๗	๔๙.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

^{๓๓} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตห้วยขวาง

^{๓๔} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตจตุจักร

^{๓๕} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตสะพานสูง และหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตบางเขน

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบเพื่อความสุจริตและโปร่งใสของการเลือกตั้ง ระหว่างช่วงเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง พบสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๒.๑) หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่พบความผิดปกติในประเด็นที่มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้ง หรือมีการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง (ตารางที่ ๗.๒๔)

(๒.๒) ในเรื่องการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลาจนน่าวิตกสังเกต พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๙ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๑ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดเท่านั้น ที่มีรายงานความผิดปกติในเรื่องนี้เข้ามา^{๓๖} (ตารางที่ ๗.๒๔)

(๒.๓) หน่วยเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งในสามเพียงเล็กน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ จากทั้งหมด มีรายงานการพบโปสเตอร์และอุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งที่เหลือเกือบสองในสาม หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๓ ไม่มีรายงานการพบเห็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวเข้ามา^{๓๖} (ตารางที่ ๗.๒๔)

(๒.๔) ในทุกหน่วยเลือกตั้งไม่พบความผิดปกติในประเด็นของการมีบ้านหรือสถานที่ใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้งที่มีประชาชนเดินเข้าออกจำนวนมากผิดปกติ และไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้ง มีการมาพูดคุยชักจูง จดบันทึก หรือแจกบัตรประชาชนใด ๆ (ตารางที่ ๗.๒๔)

ตารางที่ ๗.๒๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๒. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าวิตกสังเกตหรือไม่	๗.๑	๙๒.๙
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๓๕.๗	๖๔.๓
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๕. มีบุคคล (ที่ใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มาใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าที่ชักจูงผู้มาใช้สิทธิ หรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) กระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ของอาสาสมัครในช่วง ๐๘.๐๐ น. หรือช่วงเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียงโดยภาพรวมไม่พบความผิดปกติที่มีนัยยะสำคัญของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(๓.๑) ทุกหน่วยเลือกตั้งไม่มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ตารางที่ ๗.๒๕)

(๓.๒) กระบวนการก่อนการเริ่มเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๙ ได้ดำเนินการตามข้อปฏิบัติโดยกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้แสดงหีบเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิเห็นว่าไม่มีสิ่งใดอยู่ภายในหีบ

^{๓๖} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งบางแห่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๑ เท่านั้นที่ไม่ได้มีการแสดงให้ประชาชนเห็นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๗ ได้มีการถือคหีบด้วยแถบซีลล็อคพลาสติกทุกด้านและมีการลงลายมือชื่อของประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบนแถบซีลล็อคพลาสติก ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งที่เหลือหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ไม่ได้มีการปฏิบัติตาม และไม่พบว่ามีการร้องเรียนหรือท้วงติงต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงเวลาก่อนเปิดให้ลงคะแนนเสียงเลย แม้แต่หน่วยเลือกตั้งเดียว (ตารางที่ ๗.๒๕)

(๓.๓) หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยเปิดให้ประชาชนเข้ามาลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. และในทุกหน่วยเลือกตั้ง อาสาสมัครสามารถเข้าไปสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระ (ตารางที่ ๗.๒๕)

ตารางที่ ๗.๒๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	-	๑๐๐.๐
๓. กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่ามีสิ่งใดอยู่ภายในหีบหรือไม่	๙๒.๙	๗.๑
๔. ภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว มีการถือคหีบด้วยแถบซีลล็อคพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลล็อคพลาสติกหรือไม่	๘๕.๗	๑๔.๓
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	๗.๑	๙๒.๙
๑๐. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๑๐๐.๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

๗.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ต่อเนื่องจากข้อมูลในช่วงของการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบประเด็นในเรื่องของความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ในเรื่องการติดเอกสาร พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๐.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดได้มีการติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสาร ในขณะที่อีกร้อยละ ๒๙.๗ ไม่ได้ติดประกาศครบทั้ง ๓ เอกสาร (ตารางที่ ๗.๒๖) อย่างไรก็ตามได้มีการรายงานจากอาสาสมัครของบางหน่วยการเลือกตั้งว่า หลังจากที่ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยทราบ ทางเจ้าหน้าที่ได้เร่งดำเนินการแก้ไขและนำเอกสารมาติดประกาศอย่างครบถ้วน^{๓๗}

(๑.๒) ในเรื่องการจัดคูหาให้มีฉากและกำแพงกันเพื่อความเป็นส่วนตัวของผู้ลงคะแนน พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดมีการดำเนินการอย่างถูกต้อง ในขณะที่บางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๔

^{๓๗} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตคอนเมือง

ไม่มีการดำเนินการดังกล่าว (ตารางที่ ๗.๒๖) ซึ่งจากการรายงานของอาสาสมัครจากหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งระบุว่า การไม่ดำเนินการดังกล่าว พบในกรณีคูหาพิเศษที่เตรียมไว้กรณีผู้มาใช้สิทธิที่มีอาการเข้าข่ายมีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ได้มีการกั้นฉากหลังฉากหลังเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวในการลงคะแนนเสียงของประชาชนผู้มาใช้สิทธิ^{๓๘}

(๑.๓) ในเรื่องการจัดเตรียมคูหาเพื่อรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย พบว่าหน่วยเลือกตั้งเกือบสองในสาม หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๙ ไม่ได้มีการจัดเตรียมในเรื่องนี้ไว้ และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งในสามเพียงเล็กน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑ เท่านั้นที่ได้มีการจัดเตรียมสถานที่และบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายไว้ (ตารางที่ ๗.๒๖)

ตารางที่ ๗.๒๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๗๐.๓	๒๙.๗
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกั้นด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๔.๖	๕.๔
๙. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๓๕.๑	๖๔.๙

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบของการเลือกตั้งโดยภาพรวม พบว่า มีความผิดปกติบางเรื่องในบางหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาโดยอาสาสมัครเท่านั้น โดยมีรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๒.๑) ในเรื่องการมีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ในหน่วยพบว่า ไม่มีหน่วยเลือกตั้งใดเลยที่มีการรายงานจากอาสาสมัครถึงความผิดปกติดังกล่าว (ตารางที่ ๗.๒๗)

(๒.๒) ไม่พบการขัดขวางไม่ให้ประชาชนเดินทางมาใช้สิทธิในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓ และมีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานถึงความผิดปกติในเรื่องนี้เข้ามา (ตารางที่ ๗.๒๗)

(๒.๓) ในเรื่องการขนประชาชนมาลงคะแนนเป็นกลุ่มจนน่าวิตกกังวล พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑ ไม่พบว่ามีพฤติกรรมดังกล่าว ในขณะที่บางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการสังเกตเห็นความผิดปกติ (ตารางที่ ๗.๒๗) โดยอาสาสมัครจากหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งรายงานว่า มีกลุ่มบุคคลคล้ายเดินทางมาลงคะแนนเสียงพร้อมกัน^{๓๙} และยังมีการรายงานจากอาสาสมัครอีกหน่วยหนึ่งว่าพบเห็นการเดินทางรับส่งผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยใช้ยานพาหนะคันเดียวกันหลายรอบระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ ถึง ๑๑.๐๐ น.^{๔๐}

(๒.๔) ในประเด็นเรื่องของโปสเตอร์และอุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครใกล้เคียงบริเวณหน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร พบว่า ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๘.๔ ไม่มีปัญหาดังกล่าว ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ที่มีการรายงานการพบเห็นโปสเตอร์และอุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครใกล้เคียงบริเวณหน่วยเลือกตั้งเกินกว่ารัศมีที่กำหนด (ตารางที่ ๗.๒๗) เช่น การพบป้ายหาเสียงติดตามเสาไฟฟ้า และในบริเวณที่จอดรถของหน่วยเลือกตั้ง^{๔๑}

^{๓๘} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

^{๓๙} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

^{๔๐} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

^{๔๑} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

(๒.๕) ไม่พบว่ามีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติในหน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด มีเพียงไม่กี่หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด เท่านั้นที่มีรายงานถึงความผิดปกติในเรื่องนี้โดยอาสาสมัคร (ตารางที่ ๗.๒๗) อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการตรวจสอบข้อมูล พบว่าหน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน และใกล้กับบริเวณวัด การพบเห็นว่ามีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกตินั้น อาจเป็นการเข้าไปทำกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ที่อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งก็เป็นได้^{๕๒}

(๒.๖) เกือบทุกหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ไม่พบว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่ในบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง มาพูดคุยในเชิงชักจูงผู้มาใช้สิทธิในหน่วยเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๔ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดเท่านั้นที่มีการรายงานความผิดปกติดังกล่าวเข้ามา (ตารางที่ ๗.๒๗) โดยเมื่อได้ตรวจสอบข้อมูล พบว่า เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งลงพื้นที่ตรวจติดตามการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง^{๕๓}

(๒.๗) ในเรื่องการเกิดความวุ่นวายขึ้นในบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง พบว่า ไม่มีการรายงานปัญหาดังกล่าวจากหน่วยเลือกตั้งใดเข้ามาเลย (ตารางที่ ๗.๒๗)

ตารางที่ ๗.๒๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้ง เข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๒. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีการขัดขวางไม่ให้ผู้มาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	๒.๗	๙๗.๓
๑๓. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	๑๘.๙	๘๑.๑
๑๔. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๒๑.๖	๗๘.๔
๑๕. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๕.๔	๙๔.๖
๑๖. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้มาใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าทีชักจูงผู้มาใช้สิทธิ หรือไม่	๕.๔	๙๔.๖
๑๗. มีความวุ่นวายเกิดขึ้นบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้งหรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

สำหรับกระบวนการระหว่างการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง เช่นเดียวกันไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญ ทุกหน่วยเลือกตั้งยังคงถูกล้อมด้วยแถบซีลพลาสติก โดยประเด็นอื่น ๆ ที่มีการรายงานเข้ามา ได้แก่

(๓.๑) ไม่พบความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓ และมีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗ เท่านั้น ที่มีรายงานถึงความผิดปกติเข้ามา (ตารางที่ ๗.๒๘)

(๓.๒) ในเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนผู้มาใช้สิทธิ และมีเพียงบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗ เท่านั้นที่มีการรายงานการไม่ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

^{๕๒} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

^{๕๓} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตหลักสี่

ของกรรมการประจำหน่วย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการขอให้ ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบกับบัตรประจำตัวประชาชน พบว่า หน่วยเลือกตั้งมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๔ ไม่ได้มีการร้องขอให้ประชาชนปฏิบัติตาม ส่วนหน่วยเลือกตั้งที่เหลือ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖ ได้มีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างครบถ้วน (ตารางที่ ๗.๒๘)

(๓.๓) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๙.๒ พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ ผู้มาใช้สิทธิลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นฉบับบัตรเลือกตั้งก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิ และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และในทุกหน่วยเลือกตั้งไม่พบว่า มีการร้องเรียนหรือท้วงติงจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร (ตารางที่ ๗.๒๘)

ตารางที่ ๗.๒๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่ใช่ตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๒.๗	๙๗.๓
๓. กรรมการประจำหน่วย ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๙๗.๓	๒.๗
๔. กรรมการประจำหน่วย ร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๔๘.๖	๕๑.๔
๕. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ผู้ใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นฉบับบัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๘๙.๒	๑๐.๘
๖. หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อคด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๑๐. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้หรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๗.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ผลการประเมิน โดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง พบประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

(๑.๑) พบว่าในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนน ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ไม่ได้มีการติดประกาศ (ตารางที่ ๗.๒๙)

(๑.๒) ในทุกหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีการติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยเลือกตั้งหลังเสร็จสิ้นการนับคะแนน (ตารางที่ ๗.๒๙)

ตารางที่ ๗.๒๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดาน หน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนหรือไม่ (กรรมการประจำหน่วยจะคิดก่อนเริ่มการนับคะแนน)	๗๕.๐	๒๕.๐
๘. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๑๐๐	-

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗ ไม่มีการรายงานว่าพบการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากประชาชนและตัวแทนผู้สมัครในช่วงของการปิดหีบและการนับคะแนน ในขณะที่มีบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ได้มีการรายงานเกี่ยวกับการร้องเรียนดังกล่าวเข้ามา โดยเรื่องหนึ่งที่ว่าอาสาสมัครพบการร้องเรียนหรือท้วงติงจากประชาชนในหลายหน่วยเลือกตั้งคือกรณีกรรมการประจำหน่วยมีการห้ามมิให้ประชาชนถ่ายรูปหรือถ่ายคลิปการนับคะแนนโดยอ้างว่าไม่สามารถกระทำได้^{๔๔}

ตารางที่ ๗.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร ในช่วงการปิดหีบและนับคะแนนหรือไม่	๘.๓	๙๑.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดลงคะแนนเสียง เป็นไปอย่างเรียบร้อยในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

(๓.๑) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด มีการปิดการลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น. และมีบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม (ตารางที่ ๗.๓๑) อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมพบในหลายกรณีที่ประชาชนเดินทางมายืนยัน สิทธิเลือกตั้งเวลา ๑๖.๕๙ น. ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเปิดหน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนลงคะแนนจนเสร็จสิ้นก่อนจึงจะทำการปิดการลงคะแนนได้^{๔๕}

(๓.๒) เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด พบว่า หีบเลือกตั้งยังถูกล็อกด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้าน ในขณะที่มีเพียงไม่กี่หน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม (ตารางที่ ๗.๓๑)

(๓.๓) เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ทำการนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและเห็นได้ชัดเจน มีเพียงหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ที่มีการรายงานการไม่ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวเข้ามา (ตารางที่ ๗.๓๑) อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกลงไป พบว่า ในหลายกรณีมิได้เกิดจาก

^{๔๔} กรณีนี้มีการรายงานข้อมูลเข้ามาโดยอาสาสมัครจากหลายหน่วยเลือกตั้ง เช่น หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตห้วยขวาง หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตสวนหลวง และหน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตบางกะปิ เป็นต้น

^{๔๕} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตจตุจักร

การจูงใจไม่ปฏิบัติตามของเจ้าหน้าที่ แต่เกิดจากข้อจำกัดของสถานที่ทำให้กระต๊อานับคะแนนในบางหน่วยเลือกตั้งตั้งอยู่ห่างจากแนวกั้น
มากเกินไปจนประชาชนไม่สามารถมองเห็นการขีดคะแนนได้อย่างชัดเจน^{๔๖} นอกจากนี้ ยังมีหลายกรณีปัญหาเกิดจากแสงสว่างภายใน
หน่วยเลือกตั้งที่น้อยเกินไป^{๔๗}

(๓.๔) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้
เพื่อไม่ให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ แต่มีหน่วยเลือกตั้งบางส่วน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ที่ไม่ได้มีการเจาะทำลายบัตรเลือกตั้ง
(ตารางที่ ๗.๓๑)

(๓.๕) ในเรื่องการนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้อง พบว่า หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗
สามารถดำเนินการได้ ในขณะที่มีบางหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ที่มีการรายงานการพบข้อผิดพลาดของการนับคะแนนเข้ามา
เช่น การนับคะแนนผิดจนต้องนับคะแนนใหม่ (ตารางที่ ๗.๓๑)

ตารางที่ ๗.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง)
ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. หน่วยเลือกตั้งปิดลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น. หรือไม่	๘๓.๓	๑๖.๗
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลล๊อคพลาสติกทุกด้าน ใช่หรือไม่	๙๑.๗	๘.๓
๔. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจน ใช่หรือไม่	๙๑.๗	๘.๓
๕. กรรมการประจำหน่วย นับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๑๐๐	-
๖. กนป. ได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๗๕.๐	๒๕.๐
๗. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้องหรือไม่	๙๑.๗	๘.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง พบว่า การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นไปอย่างถูกต้องตามข้อบังคับ ในขณะที่มีหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยที่พบถึง
ข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดมาจากความประมาทหรือสถานการณ์ที่ไม่เป็นใจ ณ หน่วยเลือกตั้งในเวลานั้น ๆ

เมื่อพิจารณาตามหัวข้อประเด็น สามารถแบ่งออกเป็น ๓ สาระสำคัญ ได้แก่

๑. ความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่พบถึงอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานทั้ง ๓ ช่วงเวลา มีเพียงประเด็นเรื่องของ
เอกสารที่ไม่ได้ติดครบถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ และการมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้พิการ ผู้สูงอายุ และอื่น ๆ เท่านั้นที่ยัง
มีปัญหาและเป็นข้อจำกัดในการจัดการในบางหน่วยเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวม การเลือกตั้งในครั้งนี้มีความพร้อมทางกายภาพ
เป็นอย่างมาก และไม่พบข้อร้องเรียนหรือทักท้วงใดๆ จากประชาชนและอาสาสมัครผู้ไปสังเกตการณ์

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง มีเพียงไม่กี่หน่วยเลือกตั้งจากการเก็บข้อมูลทั้งหมดที่พบถึงความผิดปกติ
แต่ทั้งหมดมิใช่ประเด็นที่บ่งชี้ถึงความไม่โปร่งใสในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ข้อสังเกตบางประการที่มีการสังเกตเห็นโดยอาสาสมัคร
ในบางหน่วยเลือกตั้งคือการชนคนและกลุ่มคนมายังหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเสียง แต่ไม่สามารถที่จะยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่าเป็น
การกระทำที่ไม่สุจริตจริงหรือไม่

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง มีการปฏิบัติตามข้อระเบียบ ไม่พบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญหรือไม่สามารถ
แก้ไขได้ ถึงแม้ว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยจะเป็นผู้ที่มิประสบการณ์ในการทำหน้าที่นี้เป็นครั้งแรก แต่โดยภาพรวม

^{๔๖} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตจตุจักร

^{๔๗} หน่วยเลือกตั้งแห่งหนึ่งในเขตดอนเมือง

สามารถดำเนินการจัดการเลือกตั้งได้อย่างราบรื่น โดยมีข้อสังเกตความผิดปกติจากการรายงานของอาสาสมัครในบางหน่วยเลือกตั้งเข้ามาบ้าง แต่เมื่อตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าไม่ใช่ประเด็นข้อผิดพลาด แต่เป็นการบริหารจัดการภายในหน่วยเลือกตั้งที่ยังคงอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดไว้ เช่น การปิดการลงคะแนนล่าช้า เนื่องจากประชาชนมาลงคะแนนเสียงในช่วงเวลาใกล้ปิดการลงคะแนนเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นตามระเบียบและข้อบังคับสำคัญ ส่วนใหญ่ไม่พบข้อผิดพลาด และมีการดำเนินการตามข้อปฏิบัติอย่างแข็งขัน

๗.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นรูปแบบพิเศษและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) ที่ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น และยังได้เก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่สังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้แก่ การเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่กระบวนการก่อนวันเลือกตั้ง การฝึกอบรม จัดเตรียม วันเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงการปิดหีบนับคะแนน และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังกล่าว ในส่วนนี้จึงเป็นการการอภิปรายจากข้อสังเกตของคณะผู้วิจัย ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคลากรที่รับผิดชอบในกระบวนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ โดยจะอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

๗.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๑ (๑) ได้กำหนดให้การเลือกตั้งท้องถิ่นในกรณีของกรุงเทพมหานคร ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน ๕ คน โดยแต่งตั้งจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างไปจากกรณีของเทศบาลที่ผ่านมาที่กำหนดจำนวนให้มีเพียง ๓ คน ตามมาตรา ๓๑ (๒) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยที่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามมาตรา ๒๗ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่

(๑) เสนอแนะและให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งและการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

(๔) กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนน และรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๕) ปฏิบัติการใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๕ ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อเนื่องให้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๗ ซึ่งในกรณีของกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เป็นเหตุให้มีการแต่งตั้งปลัดกรุงเทพมหานครให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร โดยตำแหน่งนี้จะมีฐานะเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องด้วยฐานะของกรุงเทพมหานครที่เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ แต่ในทางกลับกันก็สะท้อนถึงปัญหาของการแบกรับหน้าที่โดยลำพังของบุคลากรของกรุงเทพมหานครซึ่งมีภาระงานประจำมากอยู่แล้ว จึงเกิดเป็นข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาถึงหน่วยงานที่เข้ามาร่วมรับผิดชอบภารกิจจัดการเลือกตั้งที่กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบเพียงลำพังในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ การกิจหลักของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยหลักแล้ว ได้แก่ การรับสมัครเลือกตั้ง การกำหนดหน่วยเลือกตั้ง การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานดำเนินการเลือกตั้ง การตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือ ดำเนินการเพิ่ม - ถอนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง ตลอดจนประกาศผล การเลือกตั้ง รวมถึงเรื่องอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผลการประเมินการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่า

(๑) การรับสมัครเลือกตั้ง

สำหรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครครั้งที่ผ่านมานี้ ปลัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น รับหน้าที่เป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการรับรองรายชื่อ ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จนกระทั่ง สามารถรับรองรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ทั้ง ๓๑ คน โดยที่กระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นไปโดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบคุณสมบัติได้เป็นอย่างดี และไม่พบอุปสรรคใดเป็นพิเศษจาก กระบวนการรับสมัครเลือกตั้ง

(๒) การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๒) ได้มีการให้อำนาจหน้าที่ แก่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง โดยการเลือกตั้ง ในครั้งนี้เป็นการจัดการเลือกตั้งพร้อมกันทั้งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และเป็น การจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ต้องมีการปรับแนวทางดังนี้

ประการแรก มีแนวทางกำหนดให้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละประมาณ ๖๐๐ คน จากเดิมที่ประมาณไว้หน่วยเลือกตั้งละ ๑,๐๐๐ คน จึงทำให้ต้องกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกจำนวนมาก โดยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิก สภากรุงเทพมหานครในครั้งที่ผ่านมามีหน่วยเลือกตั้ง ๖,๘๑๗ หน่วย ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสถานที่ในการกำหนดให้เป็นที่ตั้งเลือกตั้ง ซึ่งค่อนข้างจำกัด เพราะการกำหนดที่ตั้งเลือกตั้งยังต้องคำนึงถึงความเป็นกลางทางการเมือง

ประการที่สอง สถานที่เลือกตั้งส่วนมากในกรุงเทพมหานครกว่าร้อยละ ๕๐ จะใช้เป็นพื้นที่ของสถานที่ราชการ เพราะการเลือกใช้ พื้นที่ของเอกชนอาจเสี่ยงต่อปัญหาความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งการจัดการพื้นที่ไม่ใช่ปัญหา เพียงแต่ต้องใช้งบประมาณที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง เนื่องจากต้องการหลีกเลี่ยงการตั้งที่เลือกตั้งบนฟุตบาทซึ่งเสี่ยงที่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจะได้รับอุบัติเหตุจากพื้นที่ ดังกล่าว

ประการที่สาม มีการเตรียมการดูแลพิเศษสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แม้ว่า ที่ผ่านมาโดยสถิติจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาจะไม่เจอกรณีแบบนี้บ่อยนัก แต่ก็ต้องเตรียมการไว้ โดยกรณีของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้สถิติมาว่าพบบุคคล ที่มีความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ๒๓ คน และเป็นผู้ที่ยืนยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ๘๘ คน ทั้งนี้ ด้วยความร่วมมือในการเตรียมการพิเศษ จึงทำให้บุคคลทั้งสองกลุ่มในข้างต้นสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ด้วยดี

นอกจากประเด็นของการจัดสรรที่ตั้งเลือกตั้งให้มีจำนวนมากขึ้น และพื้นที่ส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ของหน่วยงานราชการแล้ว สิ่งที่สัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของที่ตั้งเลือกตั้ง ก็คือ จำนวนที่เพิ่มขึ้นของบุคลากรที่กรุงเทพมหานครต้องสรรหาและแต่งตั้งให้เพียงพอ กับจำนวนของที่ตั้งเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้นแล้ว

(๓) การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๓) เป็นมาตราว่าด้วย การให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในการแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเข้าประจำปฏิบัติการณ์ในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาเบื้องต้นจากบทบาทแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง พบว่ามีอย่างน้อย ๒ ประการที่เป็นปัญหาดังนี้

ประการแรก ปัญหาจากการเพิ่มจำนวนที่เลือกตั้ง ส่งผลให้จำเป็นต้องสรรหาบุคลากรมากขึ้นอีกจำนวนมากเพื่อทำหน้าที่กรรมการประจำหน่วย โดยเฉพาะกรณีของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานตำรวจนอกพื้นที่กรุงเทพมหานครจึงจะเพียงพอต่อการประจำหน่วย เช่นเดียวกับอาสาสมัครสาธารณสุขที่ต้องการบุคลากรจำนวนมากเพื่อทำหน้าที่คัดกรองโรคประจำที่เลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้การเลือกตั้งครั้งนี้ต้องการบุคลากรกว่าหนึ่งแสนคน

นอกจากนั้นประการที่สอง งบประมาณที่เพิ่มขึ้นในการแต่งตั้งบุคลากร เนื่องจากต้องตั้งงบประมาณเบิกให้แก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้ง นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนของการเดินทางและค่าที่พักเพิ่มขึ้น เนื่องจากในการจัดการเลือกตั้งในหลายพื้นที่จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากตำรวจนอกพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมถึงค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหน่วยเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครมีงบประมาณสำรองไว้อย่างเพียงพอ จึงไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณแต่อย่างใด

๗.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

จากการสัมภาษณ์พบว่ากระบวนการดำเนินการและอุปสรรคที่พบมีเบื้องต้นดังนี้

(๑) การจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การจัดอบรมการดำเนินการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๓) จัดขึ้นโดยอนุกรรมการการเลือกตั้งซึ่งแต่งตั้งโดยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง โดยจากพื้นที่ที่คณะผู้วิจัยได้สอบถามจากทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในฐานะผู้จัดให้มีการอบรม และผู้อำนวยการเขตท่านหนึ่งในฐานะผู้เข้ารับการอบรม พบว่ามีข้อสังเกตต่อไปนี้

(๑.๑) ข้อสังเกตที่ ๑ ขั้นตอนการเตรียมการอบรม

ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครได้อธิบายว่า มีการสรรหาบุคลากรในระดับสำนักงานเขตเพื่อเข้ารับการอบรมเป็นวิทยากรการเลือกตั้งในระดับสำนักงานเขต แล้วจึงให้วิทยากรไปดำเนินการอบรมผู้ที่จะมาเป็นการประจำหน่วยเลือกตั้งต่อไป โดยในการอบรมแบ่งเป็น ๓ วัน วันแรกจะเป็นโครงการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้งในวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อฝึกอบรมความเข้าใจต่อกฎหมายเลือกตั้งสภามอบหมายเลือกตั้งสภาบริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งได้มีความเปลี่ยนแปลงหลังออกกฎหมายฉบับใหม่ปี ๒๕๖๒ รวมถึงขั้นตอนการจัดการเลือกตั้งภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยเป็นการอบรมให้แก่ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายปกครอง และหัวหน้าฝ่ายทะเบียน สังกัดสำนักงานเขต เจ้าพนักงานปกครองระดับปฏิบัติการ ถึงระดับชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานครและผู้เกี่ยวข้อง

ขณะที่อีก ๒ วันที่เหลือคือวันที่ ๗-๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จะเป็นการอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง มีทั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง และอาสาสมัครสาธารณสุข โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุมหลักต่อการอบรมใหญ่ทั้ง ๕๐ เขต ภาพรวมการอบรมเป็นการบรรยายและมีการสาธิตในภาคปฏิบัติประกอบ ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เน้นย้ำความสำคัญในเรื่องของการจ่ายบัตรเลือกตั้งสำหรับผู้ที่มีสิทธิเลือกผู้ว่ากรุงเทพมหานครเพียงใบเดียว ในขั้นตอนการขานนับคะแนนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต้องใช้เสียงที่แตกต่างกันและมีระยะห่างกันเพื่อป้องกันการนับคะแนนผิดพลาด รวมถึงการระมัดระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

นอกจากนั้น จากการที่คณะผู้วิจัยเข้าสังเกตการณ์ในวันอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ของสำนักงานเขตแห่งหนึ่ง สังเกตได้ว่า รูปแบบการอบรมที่ไม่เพียงเตรียมความพร้อมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในภาคปฏิบัติ หากแต่ยังเน้นย้ำให้ระมัดระวังเรื่องปัญหาจำนวนบัตรลงคะแนนไม่ตรงกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่เรียกกันอย่างไม่เป็นทางการว่า “บัตรเขย่ง” โดยมีเอกสารแจ้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งว่าแต่ละหน่วยมีผู้มีสิทธิเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพียงใบเดียวจำนวนกี่คน มีการแปะกระดาษโพสต์อิทเพื่อให้ระมัดระวังเหตุข้างต้น รวมถึงปัญหาการระงับไม่ให้ขานเสียงนับคะแนนทับซ้อนรบกวนกันจากหน่วยเลือกตั้งที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ประธานคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้รับการคัดสรรมาจากผู้ที่มีประสบการณ์มาแล้วจากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา จึงอาจส่งผลให้การทำงานจะค่อนข้างยึดติดกับกฎหมายเลือกตั้งฉบับเดิมก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงไปหลังปี ๒๕๖๒ ทำให้ความคุ้นเคยของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอาจเป็นอุปสรรคในการเลือกตั้งแม้ว่าจะผ่านการอบรมมาก็ตาม

(๑.๒) ข้อสังเกตที่ ๒ ผลลัพธ์ของการอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร พบว่า การอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประสบความสำเร็จด้วยดี โดยประเมินจากสถิติบัตรเสียในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเพียงร้อยละ ๑.๕ เท่านั้น

(๒) การกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗ (๔) ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร มีอำนาจในการกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งโดยภาพรวมแล้วมีข้อสังเกตและมีการสะท้อนข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๒.๑) การรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งมีการจัดระบบให้รายงานผลการเลือกตั้งมาที่สำนักงานเขต ก่อนที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละเขตจะส่งข้อมูลผ่านระบบประมวลผลคะแนนจากทั้ง ๕๐ เขต มายังศูนย์ประมวลผลใหญ่ที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ดินแดง พร้อมมีจอร์จายานผลคะแนน ขนาดใหญ่ให้ประชาชนและสื่อมวลชนได้ติดตาม ซึ่งจนถึงสิ้นสุดกระบวนการก็ไม่พบอุปสรรคประการสำคัญใด ๆ ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่ผ่านมา

(๒.๒) อย่างไรก็ตาม ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครได้สะท้อนข้อเสนอแนะมายังคณะผู้วิจัย ในประเด็นของช่วงเวลาปิดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ลดลงมาเป็นเวลา ๑๖.๐๐ น. เนื่องจากไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการที่ให้เวลาปิดลงคะแนนเป็นเวลา ๑๗.๐๐ น. ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนมากตัดสินใจมาลงคะแนนก่อนเวลา ๑๖.๐๐ น. แม้ว่า ๑ ชั่วโมงสุดท้ายจะมีผู้มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทว่าก็อยู่ที่ประมาณ ๒๐-๓๐ คนเท่านั้น โดยกลุ่มนี้ประเมินได้ว่า เป็นกลุ่มที่จะมาลงคะแนนช่วงใกล้หมดเวลาลงคะแนนอยู่แล้ว แม้ว่าจะปรับเวลาปิดการลงคะแนนมาเป็น ๑๖.๐๐ น. ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ ในทางกลับกัน การปิดลงคะแนนเร็วขึ้นแม้เพียง ๑ ชั่วโมง กลับจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของแสงสว่างที่เพียงพอ และความโปร่งใสของกระบวนการนับคะแนนเลือกตั้งอีกด้วย

๗.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ กำหนดให้การเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และในมาตรา ๒๘ วรรคห้า ก็ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นมาแล้ว ๓ ครั้ง คือ การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งเทศบาล และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร (ซึ่งดำรงตำแหน่งโดยปลัดกรุงเทพมหานคร) จึงมีประกาศลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๕ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และให้มีการรับสมัครเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ปฏิบัติหน้าที่ ในวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากการรับสมัครเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้งและการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ด้วย

นอกจากนี้ และเช่นเดียวกับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติหน้าที่หลังจากที่การสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครนั้นดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงได้ปฏิบัติหน้าที่หลังจากนั้นจึงส่งผลให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งนั้น ได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่หลังจากกระบวนการเลือกตั้งนั้นได้เริ่มขึ้นไปแล้วเท่านั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ จึงมิได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ตั้งแต่เริ่มกระบวนการของการเลือกตั้ง ซึ่งก็คือการรับสมัคร ทำให้การทำงานนั้นไม่สมบูรณ์ และไม่ครบถ้วน เพราะไม่ได้เริ่มการทำงานในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการเลือกตั้ง ทำให้มีข้อสังเกตว่า การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งอาจไม่เป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพ และตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อีกทั้งการได้รับการแต่งตั้งของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ยังคงเป็นการจับสลากซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ประจำและไม่ทราบล่วงหน้าว่าต้องปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดใด ในแง่ของการเป็นงานไม่ประจำนั้น ทำให้ขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง การหาข่าวสารและสืบสวนการกระทำผิดจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ การจับสลากเพื่อหาจังหวัดที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะต้องประจำอยู่ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นยังเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในพื้นที่ต่างถิ่น เนื่องจากเวลาในการทำงานนั้นมีเพียงเดือนเศษ จึงอาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจกับพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นจะต้องปฏิบัติกร

การลงพื้นที่สังเกตการณ์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในครั้งนี้ ตั้งแต่ฝ่ายจัดการเลือกตั้ง ปลัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในฐานะผู้ปฏิบัติงานจริงในวันเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง ในการประเมินการทำงานของ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยการนำความเห็น และประสบการณ์จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์จริงมาประมวลและรวบรวมเป็นข้อสรุปของ คณะผู้วิจัยในการประเมินครั้งนี้

คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรแบ่งการประเมินผลของผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การประเมินในระดับโครงสร้างของ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่ามีความเหมาะสมกับการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร และ ๒. การประเมินการทำงานของ ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ว่าเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน หรือไม่

๗.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

นอกเหนือจากการแต่งตั้งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติงานอย่างไม่ประจำแล้ว ยังมีกรณีของการจับสลากในการเลือกพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งแต่ละคนจะต้องปฏิบัติงาน เนื่องด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดนั้น มักผ่านการคัดเลือกมาจากจังหวัดของตัวเอง กล่าวคือ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น การจะสมัครเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบ (๙๐) วัน นับถึงวันสมัคร นั่นก็หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น การจับสลากหมุนเวียนเปลี่ยนพื้นที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในแง่ของการป้องกันการทุจริตของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง แต่ขณะเดียวกัน ก็ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่นการทำงานไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ เพราะคุ้นเคยกับพื้นที่น้อยกว่า หรือเกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงานเอง

อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานครนั้น มีความแตกต่างกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งก่อน ๆ เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นกินพื้นที่แทบจะทั้งประเทศเว้นกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ส่วนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีพื้นที่อยู่เป็นบางส่วน การตรวจการเลือกตั้งของแต่ละการเลือกตั้งท้องถิ่นจึงมีความแตกต่างกัน เช่น การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะมีได้จังหวัดละ ๕ ถึง ๘ คน ตามขนาดของจังหวัด ซึ่งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น จะต้องตรวจทั้งจังหวัด เนื่องจากพื้นที่ในการเลือกตั้งนั้นเป็นทั้งจังหวัด ส่วนการเลือกตั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนและขนาดของประชากรในพื้นที่ ทำให้ในบางพื้นที่นั้น มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นมากน้อยที่แตกต่างกัน การตรวจการเลือกตั้งจึงอาจมีเนื้องานที่น้อยกว่าการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อมีคำสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติงาน ก็มีการสั่งในจำนวนเท่าเดิม คือ จังหวัดละ ๕ ถึง ๘ คน ดังนั้น ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายจึงไม่เท่ากัน เช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ และมีจำนวนประชากรที่มากทำให้จำนวนหน่วยเลือกตั้งมีมากขึ้น แต่มีจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งเพียง ๘ คน ซึ่งเป็นการใช้กฎเกณฑ์เดียวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบปกติ จึงทำให้การตรวจการเลือกตั้งไม่ทั่วถึง ด้วยเหตุผลทั้งพื้นที่และจำนวนหน่วยเลือกตั้งที่มาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้รับทราบว่าเกิดความยากลำบากในการตรวจการเลือกตั้งเนื่องจากปัญหาด้านพื้นที่ที่ตั้งที่ใดกล่าวไป ทำให้การตรวจนั้นไม่ทั่วถึง และไม่สามารถเข้าไปทำการตรวจได้ครบเขตปกครองทั้ง ๕๐ เขต เนื่องจากเวลาที่ให้ปฏิบัติงานนั้นน้อย ซึ่งน้อยกว่า ๕๐ วันเสียอีก หากแม้ไปทำการตรวจวันละเขตก็ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการเดินทางที่มีความยากลำบาก ทั้งความซับซ้อนในพื้นที่ และการจราจรที่มักจะติดขัดเสมอ อีกทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งบางท่านนั้นไม่ได้เป็นคนในพื้นที่

กรุงเทพมหานคร และได้รับการจับสลากหมุนเวียนให้มาปฏิบัติหน้าที่ในกรุงเทพมหานคร จึงต้องอาศัยให้ผู้ช่วยผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นพาเข้าไปในพื้นที่ ซึ่งหากผู้ช่วยผู้ตรวจการเลือกตั้งมีความชำนาญ ก็จะทำให้ทำงานคล่องตัวขึ้น การหมุนเวียนจึงต้องอาศัยความชำนาญด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงมีความเห็นว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งควรเป็นตำแหน่งประจำ เพราะจะทำให้การทำงานมีความต่อเนื่อง เพราะในช่วงที่ยังไม่มีการเลือกตั้งก็ต้องทำข้อมูล หาสายข่าว เพราะเตรียมพร้อมสำหรับการเลือกตั้งที่จะมาถึง การเริ่มงานเมื่อกระบวนการเลือกตั้งเริ่มขึ้นแล้ว จึงสายไปสำหรับการตรวจการเลือกตั้ง และยังคงควรมีห้องทำงานเพื่อเป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ทำให้มีความชัดเจนในการทำงาน อีกทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครควรมีจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งมากกว่า ๘ คน เพื่อให้การตรวจนั้นครอบคลุมมากกว่านี้

เรื่องค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ให้เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาทนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งเห็นว่าไม่จำเป็นต้องได้มากถึงจำนวนนั้น จึงอาจลดได้ แต่ควรให้เป็นตำแหน่งประจำ เพราะค่าตอบแทนจะได้เฉพาะช่วงเวลาที่มิได้สั่งให้มาปฏิบัติงาน แต่ในส่วนของค่าเดินทาง กรุงเทพมหานครจะใช้อัตราเดียวกับต่างจังหวัดอาจไม่เหมาะสม เพราะกรุงเทพมหานครมีสภาพการจราจรที่แตกต่างกัน ทำให้ความสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงที่จะต้องใช้น้ำมันที่มากกว่า ประกอบค่าน้ำมันที่ผันผวนและมีอัตราที่สูงขึ้น จะต้องมีมีการพิจารณาในช่วงที่จะมีการเลือกตั้งมากกว่าการกำหนดเป็นอัตราเดียว

อีกส่วนหนึ่งคือ ช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างคงเป็นช่วงเวลา ๐๘.๐๐ ถึง ๑๗.๐๐ น. ซึ่งใช้เวลามากถึง ๙ ชั่วโมง และกินเวลาไปในช่วงเย็น ส่งผลให้เวลาในการนับคะแนนนั้นถูกขยายออกไปถึงในช่วงค่ำ ซึ่งด้วยแสงสว่างที่มีน้อยลง อาจทำให้การนับคะแนนนั้นไม่สะดวกและอาจทำให้เกิดการทุจริตหรือเกิดความผิดพลาดในการนับคะแนนได้ แม้ว่าผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานครจะเน้นย้ำว่าได้มีการจัดหาหน่วยเลือกตั้งที่เป็นสถานที่ที่มีความพร้อมทั้งที่ร่มและไฟฟ้า เช่น อาคาร มากกว่าที่จะเป็นเต็นท์ชั่วคราว แต่ก็ยังมีบางหน่วยเลือกตั้งที่ยังไม่มีความพร้อมด้านไฟฟ้าเท่าที่ควร ประกอบกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในเวลาค่ำ เพราะมีการอนุญาตให้จำหน่ายสุรา หลังจากเวลา ๑๘.๐๐ น. ทั้งที่ยังนับคะแนนไม่เสร็จสิ้น การเลือกตั้งเกินกว่า ๗ ชั่วโมง จึงไม่เหมาะสม ทั้งในแง่ของการทุจริตหรือทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่อาจเกิดขึ้น และสวัสดิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเอง ประกอบกับการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในช่วงชั่วโมงสุดท้ายนั้นมึนน้อยมาก การทำให้การเลือกตั้งเสร็จสิ้นเร็วขึ้นนั้น ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมักจะทราบเวลาอยู่แล้ว จึงไม่ใช่ปัญหาที่จะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาใช้สิทธิไม่ทัน ช่วงเวลาในการเลือกตั้งจึงควรเป็นช่วงเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ตามเดิม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับทุกฝ่าย และสามารถนับคะแนนเสร็จสิ้นได้ก่อนเวลา ๑๘.๐๐ น.

ในภาพรวมแล้ว ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น เป็นตำแหน่งที่ไม่ประจำดังที่ได้กล่าวไป ทั้งที่ได้รายงานไปในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งเทศบาล และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างคงเห็นว่า การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีอุปสรรคเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบปกติที่ผ่านมา จึงพบปัญหาคล้ายกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา เช่น การต้องรอการประกาศจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นครั้ง ๆ ไป และวาระในการทำงานในแต่ละครั้งนั้นมีช่วงเวลาที่สั้น ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะยังไม่มี ความชัดเจนทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เพราะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ ไม่ได้กำหนดให้จำเป็นต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาปฏิบัติหน้าที่ และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๐ ที่ไม่ได้กล่าวว่า การเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีความจำเป็นต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ เพียงแต่เปิดช่องให้สามารถมีผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ จึงไม่มีความชัดเจนว่าจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือไม่ และหากมีจะต้องแต่งตั้งในกรอบเวลาไหน ก่อนกระบวนการเลือกตั้งกวันหรือหลังกระบวนการเลือกตั้งกวัน เมื่อสิ่งเหล่านี้ยังไม่มีความชัดเจน จึงไม่สามารถคาดคะเนการทำงานได้ อีกทั้งยังอาจทำให้ทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือครั้ง ๆ กลาง ๆ เพราะได้เริ่มทำงานเมื่อกระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นแล้ว ซึ่งในกรณีนี้คือแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลังจากมีการรับสมัครรับเลือกตั้งแล้ว

อย่างไรก็ตาม การจับสลากเพื่อหมุนเวียนให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของตนเอง คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ทำให้เกิดการทำงานที่ไม่ชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ ประกอบกับระยะเวลาที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่นั้นมึนน้อย ทำให้ระยะเวลาการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่คุ้นเคยนั้นมึนน้อย ข้ำยังมี

ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่อยู่ในลำดับสำรอง หรือไม่ถูกสั่งให้มาปฏิบัติงาน ดังนั้น การเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษอย่างกรุงเทพมหานคร จึงควรมีระเบียบเฉพาะในเรื่องของผู้ตรวจการเลือกตั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ เช่น การเพิ่มจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างของการอำนวยความสะดวกเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่น ที่ดำรงตำแหน่งโดยปลัดกรุงเทพมหานครอาจต้องกระจายอำนาจบางส่วนให้แก่ผู้บริหารระดับเขต เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ของการทำงานมากขึ้นในพื้นที่ขนาดใหญ่ เป็นต้น

เพราะฉะนั้น นอกเหนือจากบริบทที่แตกต่างจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบปกติแล้ว จึงควรต้องสร้างความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดดังที่ได้เคยเสนอไว้ หากต้องการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งทำหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งจะได้ทราบถึงกรอบเวลาที่ชัดเจนว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ อย่างไร เช่น อาจกำหนดเป็นระเบียบแก้ไข เพิ่มเติมว่าการเลือกตั้งแบบใดจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งท้องถิ่น หากมีความชัดเจนในแง่ของกฎหมาย ควรมี ระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งกี่วันก่อนเลือกตั้งถึงกี่วันหลังจากการเลือกตั้ง เช่น อาจต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งก่อนกระบวนการเลือกตั้งเริ่มอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ และจบลงหลังจาก การเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วไม่เกิน ๑ สัปดาห์ เป็นต้น เช่นนี้ จะทำให้เกิดความชัดเจนต่อทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลดข้อครหาการทำงานอย่างไม่เป็นประสิทธิภาพของ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออีกกรณีหนึ่ง คือต้องให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นตำแหน่งประจำแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในอดีตจะได้ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

๗.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้ง นี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ทั้งฝ่ายอำนาจการเลือกตั้ง ปลัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เห็นว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด กล่าวว่า การตรวจการเลือกตั้งมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ ส่วนบุคคล ส่วนตนนั้น ได้แบ่งเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ จะทำการลงพื้นที่ เข้าพบเจ้าพนักงานสำนักงานเขตให้ครบ ๕๐ เขต เพื่อเป็นการแนะนำตัวเองต่อเจ้าหน้าที่ใน พื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและง่ายต่อการประสานงานในพื้นที่ในอนาคต อีกทั้งยังได้ให้คำแนะนำ และข้อควรระวังต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการเลือกตั้ง

ระยะที่ ๒ เข้าพบเจอประชาชน โดยการแฝงตัวไปยังชุมชน ตลาด และสถานที่สำคัญในสนามการแข่งขันการเลือกตั้ง เพื่อเฝ้าระวัง สอบถามสอดส่อง เกี่ยวกับการทุจริต หรือการกระทำผิดกฎหมาย

ระยะที่ ๓ การลงพื้นที่พร้อมหน่วยเคลื่อนที่เร็วที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบปะกับผู้นำชุมชนเพื่อให้ทราบถึงการเคลื่อนไหว ของผู้สมัครและประชาชนในชุมชนว่ามีความผิดปกติหรือมีการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งหรือไม่

ระยะที่ ๔ เข้าสำนักงานเขต โดยกระจายตัวกับผู้ตรวจการคนอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและรับฟังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในช่วงวันที่ใกล้จะมีการเลือกตั้ง

และระยะสุดท้าย ในวันเลือกตั้ง จะทำการตรวจสอบความเรียบร้อยในการปฏิบัติงานของกรรมการประจำหน่วย อีกทั้งให้ ข้อเสนอแนะในจุดที่ต้องเน้นย้ำในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้การเลือกตั้งผ่านพ้นไปได้อย่างเรียบร้อยและโปร่งใสมากที่สุด

ในส่วนของการพบการทุจริต เมื่อได้รับข่าวที่น่าสงสัย เกี่ยวกับการกระทำผิดมาจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือได้ และลงพื้นที่ตรวจสอบ อย่างระมัดระวัง จะรับรู้ได้แค่ข่าว แต่ไม่สามารถจับกุมได้ เนื่องจากเป็นจุดอ่อนแหลมทางกฎหมาย กล่าวคือ แม้จะได้ยืนยันว่ามี การซื้อขายเสียงจริง และพอทราบว่าเค้ามักมีการแจกจ่ายด้วยวิธีใด แต่มันไม่สามารถที่จะดำเนินคดีได้ว่าวิธีการเหล่านั้นเป็นของจริง จนกว่าจะตรวจสอบบุคคลเหล่านั้น ด้วยกระบวนการทางกฎหมาย เพราะหากจะต้องตรวจโดยขอตรวจค้นสิ่งของที่ได้รับ หรือขอตรวจสอบรายการบัญชีการโอนว่ามีที่มา จากที่ใดบ้าง ก็จะต้องเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนจนมากเกินไป จึงกลายเป็นเส้นบางระหว่างจับผู้กระทำผิด หรือผู้ตรวจการเลือกตั้ง จะเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง และเนื่องด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน การเข้าถึงหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องสงสัยทำได้ยากมาก

ส่วนผู้ตรวจการเลือกตั้งอีกท่านหนึ่ง ได้ให้ข้อมูลว่าได้มีการเข้าไปตรวจในการอบรมกรรมการประจำหน่วย และการส่งมอบอุปกรณ์ เพราะเป็นจุดที่จะมีการสื่อสารของฝ่ายอำนาจการเลือกตั้งและกรรมการประจำหน่วย ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดและผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ จึงน่าสนใจมาก อีกทั้งตนยังได้มีการประสานกับชุดเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจ

ส่วนการตรวจ มีการตรวจตั้งแต่ป้ายหาเสียง การเคลื่อนไหวของผู้สนับสนุนผู้สมัครต่าง ๆ ตนได้มีผู้ช่วยผู้ตรวจการเลือกตั้งที่เป็นคนในพื้นที่ ทำให้การลงพื้นที่นั้นสะดวก มีการลงพื้นที่แบบไม่เปิดเผยตัว พบผู้นำชุมชน ตลอดจนการนับคะแนนในวันเลือกตั้ง พบกรรมการประจำหน่วย พบผู้สนับสนุนผู้สมัครที่มาสังเกตการณ์

ในส่วนของการทุจริตนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งใช้คำว่า การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะเป็นเพียงการทำผิดระเบียบเท่านั้น ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑) เจ้าหน้าที่รัฐ ฝ่ายอำนาจการเลือกตั้ง อาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (อสส.) ซึ่งมีเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น การตั้งเต็นท์ไม่ทันเวลา การติดประกาศไม่ครบหน้าหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งก็ได้มีการตักเตือนให้แก้ไขให้ถูกต้องแล้ว จึงไม่มีการกระทำผิด

๒) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ได้ทำการออกแบรรายการ ผต.จว.๒/๑ ให้กับผู้สมัครที่ ติดป้ายหาเสียงผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การติดป้ายล้าเข้าไปในถนน ทางเท้า หรือขวางประตู ซึ่งเมื่อรายงานแล้ว ก็มีการแก้ไขอย่างถูกต้อง และไม่เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งทราบว่าผู้สมัครนั้นมีทีมงานคอยให้คำปรึกษาอยู่เสมอ จึงทราบว่ากรรมการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีเพราะจะไม่มีกรรมการกระทำผิด

๓) ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง มีการฉีกบัตรเลือกตั้ง แต่เป็นผู้สูงอายุและมีปัญหาด้านการได้ยิน และพบว่ามีผู้นำบัตรเลือกตั้งออกจากหน่วยเลือกตั้ง แต่ตามกลับมาได้ ซึ่งเป็นผู้มีสติไม่สมประกอบ จึงไม่ได้เป็นปัญหาในด้านการทุจริต

การเข้าตรวจของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดี ฝ่ายอำนาจการเลือกตั้งนั้นให้การต้อนรับที่ดี แม้จะมีบางที่เกรงว่าจะมีการเข้าไปจับผิด ซึ่งอาจมีความเข้าใจที่คาดเคลื่อน อาจเกิดจากการสื่อสารในวาระอื่น ๆ เช่น ผู้ตรวจการเลือกตั้งเคยได้ยินการอบรมกรรมการประจำหน่วยที่กล่าวว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งและผู้ช่วยฯ สามารถเข้าไปในหน่วยเลือกตั้งได้ซึ่งไม่ถูกต้องเป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมนั้น การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระเบียบวางเอาไว้

ทั้งนี้ ในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่ได้ถูกระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๓๑ ที่กำหนดให้ (๑) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีอำนาจ แจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้นั้น จากทั้งคำให้สัมภาษณ์ของผู้อำนาจการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร และจากผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง พบว่าการทำงานส่วนใหญ่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งในครั้งนี้นั้นเป็นการทำงานในเชิงตักเตือน และบอกกล่าวแนะนำให้แก้ไข และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ได้มีเป้าหมายในการเอาผิดหรือดำเนินคดีให้เกิดเป็นคดีความ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจการเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์ ทำให้การเลือกตั้งนั้นดำเนินไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม

ส่วนข้อ (๒) ตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นั้น เป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้กว้างมาก แต่อำนาจจริงของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีจำกัด ดังเช่นที่ได้กล่าวไปแล้ว จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ว่าการต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรมนั้น ไม่ใช่การจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้มากที่สุด แต่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งมีตัวชี้วัดเป็นจำนวนการดำเนินคดี ซึ่งบางครั้งการพบเบาะแสการกระทำผิดนั้น ไม่เพียงพอและไม่ครบองค์ประกอบความผิด จึงไม่สามารถเอาผิดได้ อนึ่ง การพบความผิดซึ่งหน้า ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ได้มีอำนาจในการจับกุมหรือดำเนินคดี จึงต้องอาศัยชุดเคลื่อนที่เร็วที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ด้วยข้อจำกัดที่ชุดเคลื่อนที่เร็วนั้น มีเพียง ๓ นายต่อชุดต่อเขตเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีหน้าที่ประจำต้องทำ การจะประสานมาเพื่อจับกุมในความผิดซึ่งหน้า จึงเป็นไปได้ยาก จึงเป็นอีกข้อจำกัดในการตรวจการเลือกตั้งข้อนี้

ส่วนในข้อ (๓) เข้าไปในที่เลือกตั้งหรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอันใดที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยการเข้าไปดังกล่าวให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาคำสั่งหรือบัตรอื่นใดที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกให้ต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถเข้าไปตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ แต่ด้วยจำนวนหน่วยเลือกตั้งที่มาก และกำลังพลมีเพียง ๘ คน จึงไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้ครบทุกหน่วย แม้จะมี

ผู้ตรวจการเลือกตั้งบางคนที่สามารถเข้าไปพบกับผู้อำนวยการเขตทั้ง ๕๐ เขตได้ แต่ก็ยังไม่สามารถตรวจได้ครบถ้วน ด้วยเวลาและพื้นที่ แต่ผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเท่าที่จะทำได้และสามารถทำให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ และ (๔) ปฏิบัติงานอื่นตามระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งและตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้มีการประชุมและติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเสมอ และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายได้

ในส่วนของ การประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวดที่ ๒ ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยหน้าที่และการปฏิบัติงาน

๗.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

โดยสรุป คณะผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคเดิมในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งก่อน ๆ ซึ่งก็คือปัญหาเรื่องโครงสร้างและการมาปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งเองที่ลักษณะของผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นลักษณะของการจ้างภายนอก (outsourse) ทำให้ได้บุคลากรที่ไม่ประจำ และมาปฏิบัติเป็นช่วงเท่านั้น และยังทำให้บุคลากรในการตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติงานได้อย่างไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนไม่ได้มีการเตรียมการในการตรวจ ทำให้การตรวจการเลือกตั้งนั้นมีข้อจำกัด อีกทั้งด้วยเวลา และพื้นที่ในการเลือกตั้งที่กว้าง และเรื่องของจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มีเพียง ๘ คน ในเขตกรุงเทพมหานครนั้นไม่เพียงพอ ทำให้ตรวจได้ไม่ทั่วถึงและไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ สามารถปฏิบัติงานได้ตามอำนาจและหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๓๑ ได้อย่างครบถ้วน และเนื่องด้วยการตรวจการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการตรวจการเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งไม่ได้เป็นการตรวจในเชิงการจับผิด หรือมุ่งเน้นการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดกฎหมาย หากแต่มีทัศนคติว่าการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงให้สุจริต โปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน จึงใช้การตักเตือน และแนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้อง เนื่องจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่ และสามารถปรับแก้ให้ถูกต้องได้โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินคดี

อนึ่ง เรื่องที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งเองเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในครั้งนี้ คือ การเดินทางที่ค่อนข้างยากระหว่างเขตการเลือกตั้งที่จะต้องเดินทางไปตรวจ จึงควรมีการสนับสนุนค่าเดินทางมากขึ้น ขณะที่ปัจจุบันนั้นราคาน้ำมันนั้นมีการปรับขึ้น และอีกประการหนึ่งคือ การบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานของรัฐเอง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ให้ใช้แอปพลิเคชัน “ตาสับปรด” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง หรือการใช้ชุดเคลื่อนที่เร็วที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีอำนาจในการจับกุม ซึ่งแม้ว่าการตรวจการเลือกตั้งครั้งนี้นั้นเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ แต่บางครั้งเหตุการณ์ซึ่งหน้าที่เกิดขึ้นซึ่งหน้าที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเจอนั้น ไม่สามารถลงมือจับกุมเองได้เพราะไม่มีอำนาจ แต่ได้มีการระบุไว้ในหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งในระเบียบฯ ซึ่งจำนวนและกำลังพลของชุดเคลื่อนที่เร็วนั้นมีน้อย และไม่เพียงพอเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นซึ่งหน้า ดังนั้น แม้ว่าการเลือกตั้งจะบรรลุไปด้วยดี แต่กลไกของการตรวจการเลือกตั้งจะดีขึ้นอีกมาก หากมีการบูรณาการและมีความรวดเร็วในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

ผลการประเมินการจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเห็นชอบตามร่างแผนการจัดการเลือกตั้งเพื่อกำหนดให้มีการรับสมัครสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ในเวลาต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ลงนามเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีผลบังคับให้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในระยะ ๖๐ วันหลัง การประกาศดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

บทนี้นำเสนอผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง
๒. การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง
๓. การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
๔. การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๘.๑ การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งในส่วนนี้เป็นการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามโครงสร้างประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เมืองพัทยา โดยดำเนินการเก็บข้อมูล รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกดำเนินการระหว่างวันที่ระหว่างวันที่ ๖ - ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยการสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่างกระจายทั่วทุกเขตเลือกตั้งในเมืองพัทยา เพื่อทำการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา และครั้งที่สองดำเนินการระหว่างวันที่ ๘ - ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

๘.๑.๑ ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา โดยกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐ เพศหญิง จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี มากที่สุด มีจำนวนกลุ่มละ ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ เท่ากัน รองลงมาผู้ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐ และผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี และผู้ที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวนกลุ่มละ ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ ตามลำดับในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ รองลงมาผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ และผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๑)

ตารางที่ ๘.๑ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๘๐	๔๕.๐
	หญิง	๒๒๐	๕๕.๐
	รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๔๐	๑๐.๐
	๒๖-๓๕ ปี	๘๐	๒๐.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๑๒๐	๓๐.๐
	๔๖-๖๐ ปี	๑๒๐	๓๐.๐
	๖๑ ปีขึ้นไป	๔๐	๑๐.๐
	รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๓๒	๘.๐
	มัธยมศึกษา	๑๔๓	๓๕.๘
	ปริญญาตรี	๑๘๙	๔๗.๓
	สูงกว่าปริญญาตรี	๓๖	๙.๐
	รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร
- ส่วนที่ ๒ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี
- ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง และ
- ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ

โดยมีรายละเอียดผลการประเมินดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ด้านความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการติดตามข่าวสาร

ผลการประเมินในส่วนนี้เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับความสนใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

๑.๑) ความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา การวัดระดับความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาของการประเมินนี้เป็นการให้ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจของตัวเองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามมาตราวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ค่อนข้างสูง โดยคะแนนความสนใจเฉลี่ยอยู่ที่ ๗.๒๙ และเมื่อพิจารณาถึงการให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งของประชาชน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสนใจ ๘ คะแนน มีมากที่สุด จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๗ คะแนน มีจำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๑๐ คะแนน มีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจ ๙ คะแนน มีจำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ตามลำดับ นอกจากนี้ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจต่ำกว่า ๕ คะแนนมีจำนวนน้อยมาก กล่าวคือ มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ ๔ คะแนน จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ให้คะแนน ๓ คะแนน

จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ ให้คะแนน ๑ คะแนน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามคนใดเลย
ที่ให้คะแนน ๒ และ ๐ คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒)

ตารางที่ ๘.๒ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๐	๐.๐
๑	๑	๐.๓
๒	๐	๐.๐
๓	๖	๑.๕
๔	๙	๒.๓
๕	๗๒	๑๘.๐
๖	๔๕	๑๑.๓
๗	๗๒	๑๘.๐
๘	๙๐	๒๒.๕
๙	๔๒	๑๐.๕
๑๐	๖๓	๑๕.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๗.๒๙
S.D		๑.๘๓๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) ประชาชนติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

๑.๒.๑) ความถี่ในการติดตามข่าวสาร

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ของการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีการติดตามข่าวสารประมาณ ๓-๔ วันต่อสัปดาห์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ รองลงมาคือ มีการติดตามข่าวสารประมาณสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ และการติดตามข่าวสารทุกวันและมีที่ติดตามเกือบทุกวัน (๕-๖ วันต่อสัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ กัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๓)

ตารางที่ ๘.๓ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามทุกวัน	๖๕	๑๖.๓
ติดตามเกือบทุกวัน (๕-๖ วันต่อสัปดาห์)	๖๕	๑๖.๓
ติดตาม ๓-๔ วันต่อสัปดาห์	๑๐๗	๒๖.๘
ติดตามประมาณสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง	๙๖	๒๔.๐
นาน ๆ ติดตามที (เดือนละ ๒-๓ ครั้ง)	๕๓	๑๓.๓
แทบจะไม่ได้ติดตามเลย	๑๔	๓.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒.๒) ช่องทางที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร

ในส่วนของช่องทางที่ประชาชนใช้ในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ผ่านทางช่องทางใดมากที่สุด แสดงรายละเอียดดังนี้ พบว่า ประชาชนมีการติดตามข่าวสารผ่านทางช่องทางการหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางเสียง ฯลฯ) มากที่สุด จำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕ รองลงมาคือ การติดตามข่าวสารผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line เป็นต้น) จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓ และมีการติดตามผ่านทางช่องทางโทรทัศน์ จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ ประชาชนยังมีการติดตามข่าวสารผ่านคำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ หนังสือพิมพ์ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ วิทยุ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ และหออกระจายข่าว จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๔)

ตารางที่ ๘.๔ ช่องทางที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ช่องทางการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	๕	๑.๓
วิทยุ	๒	๐.๕
โทรทัศน์	๕๑	๑๒.๘
อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย (Facebook, Line)	๑๐๙	๒๗.๓
หออกระจายข่าว	๑	๐.๓
คำบอกเล่าของบุคคล เช่น คนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ	๑๕	๓.๘
การหาเสียงของผู้สมัคร (เช่น ป้าย แผ่นพับ รถ/การเดินทางเสียง ฯลฯ)	๑๓๔	๓๓.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านความรู้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา และการใช้สิทธิ

ผลการประเมินในส่วนนี้มุ่งทดสอบความรู้ (การรับรู้ข้อมูลสำคัญ) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาว่าประชาชนมีความพร้อมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

๒.๑) การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวันเลือกตั้ง ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ในวันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๓๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๘ และมีจำนวนผู้ไม่ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาเพียง ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๕)

ตารางที่ ๘.๕ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน

มีการเลือกตั้งพัทยา	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๓๙๙	๙๙.๘
ยังไม่ทราบ	๑	๐.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในเรื่องหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนน ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าตัวเองจะต้องไปลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งใด จำนวน ๓๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๐ ส่วนผู้ที่ยังไม่ทราบข้อมูลนี้มีเพียง ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๖)

ตารางที่ ๘.๖ การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้งที่จะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

หน่วยเลือกตั้งที่จะลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๓๙๙	๙๙.๐
ยังไม่ทราบ	๔	๑.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๓) การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

เมื่อสอบถามต่อไปถึงเวลาที่ประชาชนสามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าช่วงเวลาของการลงคะแนนเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาครั้งนี้กำหนดไว้ในช่วงเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๓๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๗ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบข้อมูลดังกล่าวมีจำนวนเพียง ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๗)

ตารางที่ ๘.๗ การรับรู้เกี่ยวกับเวลาในการลงคะแนนเสียง

สามารถไปลงคะแนนได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น.	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๓๙๘	๙๙.๕
ยังไม่ทราบ	๒	๐.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๔) การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากวัน เวลา และสถานที่แล้ว ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังทราบว่า การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา จำนวน ๓๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๓ ส่วนประชาชนที่ยังไม่ทราบว่าการเลือกตั้งครั้งนี้คือการเลือกตั้งอะไรมีจำนวนเพียง ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ (ตารางที่ ๘.๘)

ตารางที่ ๘.๘ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งพัทยา	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๓๙๗	๙๙.๓
ยังไม่ทราบ	๓	๐.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๕) การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

เมื่อสอบถามประชาชนว่าประชาชนทราบหรือไม่ว่าการแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้งอาจทำให้ประชาชนที่แจ้งเบาะแสนั้นได้รับเงินรางวัลขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงข้อมูลในเรื่องนี้มีผู้ตอบเป็นจำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๐ ในขณะที่ประชาชนที่ทราบถึงข้อมูลการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและรางวัลที่อาจได้รับ มีจำนวน ๒๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๐ (ตารางที่ ๘.๙)

ตารางที่ ๘.๙ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

การแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๑๗๒	๔๓.๐
ยังไม่ทราบ	๒๒๘	๕๗.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๖) การรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยา พบว่า มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ทราบว่าสามารถเลือกนายกเมืองพัทยาได้ ๑ คน และเลือกสมาชิกสภาเมืองพัทยาได้ ๖ คน จำนวน ๓๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๕ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่ทราบ มีจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๑๐)

ตารางที่ ๘.๑๐ การรับรู้เกี่ยวกับจำนวนของผู้สมัครเลือกตั้ง

การรับรู้เกี่ยวกับจำนวนของผู้สมัครเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	๓๖๖	๙๑.๕
ยังไม่ทราบ	๓๔	๘.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ด้านปัจจัยที่ใช้เลือกผู้สมัครและทัศนคติต่อการซื้อเสียง

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา และทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงในช่วงเวลาที่จัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าว

๓.๑) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกเมืองพัทยา

ในเรื่องปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเมืองพัทยา พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๒๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘ รองลงมาคือ ดูที่ตัวผู้สมัคร จำนวน ๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ และดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๑๑)

ตารางที่ ๘.๑๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกเมืองพัทยา

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๘๙	๒๒.๓
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๒๖๗	๖๖.๘
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๔๔	๑๑.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเมืองพัทยา

สำหรับปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเมืองพัทยา พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าพิจารณาเลือกผู้สมัครโดยดูจากนโยบายของผู้สมัครมากที่สุด จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ รองลงมาคือ ดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัครนายกเมืองพัทยาคนใด จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓ ดูที่ตัวผู้สมัคร จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘ และดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๑๒)

ตารางที่ ๘.๑๒ ปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเมืองพัทยา

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
ดูที่ตัวผู้สมัคร	๖๗	๑๖.๘
ดูจากนโยบายของผู้สมัคร	๑๔๙	๓๗.๓
ดูจากชื่อพรรคการเมือง/กลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด	๔๓	๑๐.๘
ดูว่าผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับผู้สมัคร นายกเมืองพัทยาคนใด	๑๔๑	๓๕.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓.๓) ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง

ทัศนคติของประชาชนต่อการซื้อเสียงที่การประเมินในส่วนนี้ต้องการทราบมี ๓ ประเด็น คือ ประเด็นแรก เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้พวกเขาคาดว่าจะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของตนหรือไม่ ประเด็นที่สอง เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่ และประเด็นที่สาม เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าพวกเขาคิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่

ผลการสำรวจในประเด็นแรก พบว่า ประชาชนที่ตอบว่า “น่าจะมื” มีจำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่า “ไม่น่าจะมี” มีจำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ ส่วนประชาชนที่ตอบว่า “ไม่มีแน่นอน” มีจำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ และไม่มีประชาชนที่ตอบว่า “มีแน่นอน” เลยแม้แต่คนเดียว ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๑๓)

ตารางที่ ๘.๑๓ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๑)

จะมีการซื้อเสียงในเขตเลือกตั้งของท่าน	จำนวน	ร้อยละ
มีแน่นอน	๐	๐.๐
น่าจะมี	๑๕๕	๓๘.๘
ไม่น่าจะมี	๑๕๓	๓๘.๓
ไม่มีอย่างแน่นอน	๙๒	๒๓.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ผลการสำรวจในประเด็นที่สอง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า จะ “ไม่เลือก” ผู้สมัครที่ซื้อเสียง เป็นจำนวน ๓๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕ ในขณะที่ประชาชนที่ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” มีจำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐ และที่ตอบว่า “เลือก” มีเพียง ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๑๔)

ตารางที่ ๘.๑๔ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๒)

ท่านจะเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เลือก	๒๒	๕.๕
ไม่เลือก	๓๓๐	๘๒.๕
ไม่แน่ใจ	๔๘	๑๒.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจในประเด็นที่สาม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า “ไม่แน่ใจ” ว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียง จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นจำนวนถึง ๒๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓ ส่วนประชาชนที่ตอบว่า “ไม่ชนะ” มีจำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ ในขณะที่ผู้ที่ตอบว่า “ชนะ” มีจำนวนเพียง ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๑๕)

ตารางที่ ๘.๑๕ ทศนคติต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง (๓)

คิดว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
ชนะ	๓๘	๙.๕
ไม่ชนะ	๗๓	๑๘.๓
ไม่แน่ใจ	๒๘๙	๗๒.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อนำผลการสำรวจเกี่ยวกับทศนคติต่อการซื้อเสียงทั้ง ๓ ประเด็นมาพิจารณาร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่า ในทัศนะของประชาชนส่วนใหญ่ การซื้อเสียงยังน่าจะมีบทบาทและอิทธิพลในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาครั้งนี้

ส่วนที่ ๔ ด้านความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ

ผลการประเมินส่วนนี้ต้องการทราบถึงระดับความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา โดยอาศัยคำถามที่มุ่งวัดระดับความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไป

มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ ร่วมกับคำถามที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและความคาดหวัง
ในผลการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ข้อ

๔.๑) ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวต่อไปนี้ “ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียง
เลือกตั้ง เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตเมืองพญาของเราให้ดีขึ้นได้” มีผู้ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน
๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓ รองลงมาเป็นผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อย
เห็นด้วยตามมาเป็นอันดับที่สาม มีจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ และผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยเลยมีน้อยที่สุด จำนวน ๑๒ คน
คิดเป็นร้อยละ ๓.๐ (ตารางที่ ๘.๑๖)

ตารางที่ ๘.๑๖ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๑)

“ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เสียงของพวกเรา จะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตเมืองพญาของเราให้ดีขึ้นได้”	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๑๒๓	๓๐.๘
ค่อนข้างเห็นด้วย	๒๐๕	๕๑.๓
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๖๐	๒๕.๓
ไม่เห็นด้วยเลย	๑๒	๓.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

นอกจากนี้ เมื่อสอบถามประชาชนว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของเมืองพญาไม่เคย
สนใจว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร” มีผู้ตอบว่าไม่ค่อยเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๘ รองลงมา
เป็นผู้ที่ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วย จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ ส่วนผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งตามมาเป็นอันดับที่สาม มีจำนวน
๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ และผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยเลยมีน้อยที่สุด จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ (ตารางที่ ๘.๑๗)

ตารางที่ ๘.๑๗ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (๒)

“นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของเมืองพญา ไม่เคยสนใจว่าประชาชนอย่างพวกเราจะคิดเช่นไร”	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๓๖	๙.๐
ค่อนข้างเห็นด้วย	๙๒	๒๓.๐
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๒๔๗	๖๑.๘
ไม่เห็นด้วยเลย	๒๕	๖.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๔.๒) ความมุ่งมั่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างว่า ท่านตั้งใจจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมืองพญาในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ หรือไม่ ประชาชนที่ตอบว่า
ตั้งใจจะไปอย่างแน่นอน มีจำนวน ๓๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐ ผู้ตอบว่ายังไม่แน่ใจ มีจำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘ ในขณะที่
ผู้ตอบว่าไม่ไปแน่นอนมีจำนวนเพียง ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๑๘)

ตารางที่ ๘.๑๘ ความตั้งใจของประชาชนที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมืองพัทยา

ความตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมืองพัทยา	จำนวน	ร้อยละ
ไปแน่นอน	๓๕๒	๘๘.๐
ไม่ไปแน่นอน	๕	๑.๓
ยังไม่แน่ใจ	๔๓	๑๐.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างต่อไปอีกว่า ท่านคิดว่าผลการเลือกตั้งเมืองพัทยารั้งนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน ประชาชนที่ตอบว่าเปลี่ยนแปลงจากเดิมค่อนข้างมากมีจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ รองลงมาคือผู้ตอบว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้างเล็กน้อย มีจำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ ผู้ตอบที่คิดว่าเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน มีจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ในขณะที่ผู้ตอบว่าแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย มีจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ (ตารางที่ ๘.๑๘)

ตารางที่ ๘.๑๙ ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงของผลการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งเมืองพัทยารั้งนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๕๗	๑๔.๓
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๑๖๓	๔๐.๘
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๑๔๗	๓๖.๘
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๓๓	๘.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

โดยสรุป ผลการประเมินที่น่าเสนาอามาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยารั้งนี้ ดังจะเห็นได้จากการแสดงความสนใจต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ในระดับค่อนข้างสูง ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างน้อย ๓-๔ วันต่อสัปดาห์ ผ่านช่องทางสำคัญ ได้แก่ การหาเสียงของผู้สมัครและอินเทอร์เน็ต/สื่อโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการรับรู้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อาทิ วัน เวลา และสถานที่ในการไปใช้สิทธิลงคะแนน รวมถึงจำนวนนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยาที่สามารถเลือกได้ ส่วนปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาเลือกผู้สมัครนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยานั้น ประชาชนส่วนใหญ่พิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครมากกว่า ตัวบุคคลหรือการสังกัดพรรคการเมือง (หรือกลุ่มทางการเมือง) ในขณะที่การซื้อเสียงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพิจารณาเลือกผู้สมัครของประชาชน ถึงแม้ว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยยังคงเชื่อว่าจะมีการซื้อเสียงภายในเขตเลือกตั้งของตนเอง และไม่แน่ใจว่าผู้สมัครที่ซื้อเสียงจะได้รับชัยชนะหรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นในพลัง “เสียง” ของตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีความคาดหวังว่าผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตอย่างมากแน่นอน

๘.๑.๒ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ผลการประเมินในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งและการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งเป็นหลัก ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมาจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ ในเรื่องอายุ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวนกลุ่มละ ๑๒๐ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๐.๐ เท่ากัน รองลงมา

คือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี และที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวนกลุ่มละ ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ เท่ากัน ตามลำดับ ส่วนในเรื่องระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้เป็นประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ รองลงมาคือประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๐ และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒๐)

ตารางที่ ๘.๒๐ ภูมิหลังทางประชากรของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๘๐	๔๕.๐
	หญิง	๒๒๐	๕๕.๐
	รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ช่วงอายุ	๑๘-๒๕ ปี	๔๐	๑๐.๐
	๒๖-๓๕ ปี	๘๐	๒๐.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๑๒๐	๓๐.๐
	๔๖-๖๐ ปี	๑๒๐	๓๐.๐
	๖๑ ปีขึ้นไป	๔๐	๑๐.๐
	รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
	ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๓๒
มัธยมศึกษา		๑๔๓	๓๕.๘
ปริญญาตรี		๑๗๓	๔๓.๓
สูงกว่าปริญญาตรี		๒๘	๗.๐
รวม		๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๑ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในครั้งนี้เป็นการให้ประชาชนให้คะแนนการทำงานของ (๑) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ (๒) คณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง (๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในจังหวัดของตนเอง และ (๔) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตราวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑.๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ เฉลี่ยที่ ๖.๔๖ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๕ - ๗ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๖ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมาคือผู้ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ๗ คะแนน จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘ และผู้ที่ให้คะแนน ๕ คะแนน จำนวน ๘๖ คน คิดเป็น ๒๑.๕ ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนเพียง ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๒๑)

ตารางที่ ๘.๒๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑	๐.๓
๑	๑	๐.๑
๒	๐	๐.๐
๓	๑	๐.๓
๔	๓	๐.๘
๕	๘๖	๒๑.๕
๖	๑๓๖	๓๔.๐
๗	๙๕	๒๓.๘
๘	๔๗	๑๑.๘
๙	๑๙	๔.๘
๑๐	๑๑	๒.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๕๖
S.D		๑.๓๓๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๒) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดของตนเอง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเลือกตั้งครั้งนี้ เฉลี่ยที่ ๖.๕๑ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๕ - ๗ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนน ๖ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน และ ๕ คะแนน มีจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ เท่ากันและเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนเพียง ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๒๒)

ตารางที่ ๘.๒๒ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑	๐.๓
๑	๐	๐.๐
๒	๒	๐.๕
๓	๑	๐.๓
๔	๕	๑.๓
๕	๙๗	๒๔.๓
๖	๑๒๕	๓๑.๓
๗	๙๗	๒๔.๓
๘	๔๐	๑๐.๐

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๙	๑๙	๔.๘
๑๐	๑๓	๓.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๔๑
S.D		๑.๓๘๔

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๓) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ เฉลี่ยที่ ๖.๓๙ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๕ – ๗ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ๖ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ รองลงมาคือผู้ที่ให้คะแนน ๕ คะแนน มีจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ และผู้ที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒๓)

ตารางที่ ๘.๒๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งเมืองพัทยา

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๑	๐.๓
๑	๐	๐.๐
๒	๒	๐.๕
๓	๔	๑.๐
๔	๖	๑.๕
๕	๙๐	๒๒.๕
๖	๑๓๑	๓๒.๘
๗	๘๙	๒๒.๓
๘	๔๗	๑๑.๘
๙	๑๘	๔.๕
๑๐	๑๒	๓.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๓๙
S.D		๑.๔๐๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

๑.๔) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉลี่ยที่ ๖.๓๐ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๕ – ๗ คะแนน โดยที่มีผู้ให้คะแนนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๖ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ รองลงมาคือผู้ที่ ให้คะแนน ๕ คะแนน จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ ใกล้เคียงกับผู้ให้คะแนน ๗ คะแนน ซึ่งมีจำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐ และผู้ที่ให้คะแนน ๘ คะแนน จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒๔)

ตารางที่ ๘.๒๔ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๒	๐.๕
๑	๐	๐.๐
๒	๒	๐.๕
๓	๔	๑.๐
๔	๑๓	๓.๓
๕	๙๒	๒๓.๐
๖	๑๒๙	๓๒.๓
๗	๘๘	๒๒.๐
๘	๔๑	๑๐.๓
๙	๑๘	๔.๕
๑๐	๑๑	๒.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๓๐
S.D		๑.๕๐๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดการเลือกตั้ง

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในครั้งนี้เน้นไปที่ ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก การจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม โดยให้ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจของตนเองต่อประเด็นดังกล่าวตามมาตรวัดที่แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ ๑๐ คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด และ ๒) ความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง โดยการสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาค้างครั้งนี้มีความสุจริตและเที่ยงธรรมมากน้อยเพียงใด (ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสุจริตและเที่ยงธรรมมาก) ผลการประเมินในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาโดยภาพรวม

จากคะแนนเต็ม ๑๐ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในครั้งนี้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖.๒๗ คะแนน และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง ๕-๗ คะแนน ในจำนวนนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๖ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๕ คะแนน จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๗ คะแนน จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘ ตามลำดับ นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป มีจำนวนรวมกันเพียง ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ เท่านั้น ในจำนวนนี้มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๘ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๙ คะแนน จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ต่ำกว่า ๕ คะแนน มีจำนวนรวมกันเพียง ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖ เท่านั้น ในจำนวนนี้มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๔ คะแนนมากที่สุด จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๓ คะแนน จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๒ คะแนน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ผู้ตอบ

แบบสอบถามที่ให้คะแนน ๐ คะแนน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้คะแนน ๑ คะแนน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒๕)

ตารางที่ ๘.๒๕ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาโดยภาพรวม

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
๐	๒	๐.๕
๑	๑	๐.๓
๒	๓	๐.๘
๓	๔	๑.๐
๔	๑๓	๓.๓
๕	๙๕	๒๓.๘
๖	๑๒๖	๓๑.๕
๗	๘๓	๒๐.๘
๘	๔๕	๑๑.๓
๙	๑๖	๔.๐
๑๐	๑๒	๓.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย		๖.๒๗
S.D		๑.๕๕๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒.๒) ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

เมื่อสอบถามประชาชนว่า “โดยภาพรวม ประชาชนผู้ตอบแบบสำรวจคิดว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาคั้งนี้สุจริตและเที่ยงธรรมเพียงใด” ผลปรากฏว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม มีมากที่สุด จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘ รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม มีจำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าสุจริตและเที่ยงธรรมมากและผู้ที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ เท่ากัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๘.๒๖)

ตารางที่ ๘.๒๖ ความพึงพอใจต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาคั้งนี้ “สุจริตและเที่ยงธรรม” แค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเลย	๑๘	๔.๕
ไม่ค่อยสุจริตและเที่ยงธรรม	๑๗๓	๔๓.๓
ค่อนข้างสุจริตและเที่ยงธรรม	๑๙๑	๔๗.๘
สุจริตและเที่ยงธรรมมาก	๑๘	๔.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ส่วนที่ ๓ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

การประเมินในส่วนนี้มุ่งประเมินความคาดหวังของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเองจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาที่ปรากฏออกมา ผ่านการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่ว่า “โดยภาพรวมประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นของตนเองมากน้อยเพียงใด” ผลการประเมิน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย” มีมากที่สุด จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘ รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงจากเดิมค่อนข้างมาก” จำนวน ๑๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย” มีจำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน” มีจำนวนเพียง ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ เท่านั้น (ตารางที่ ๘.๒๗)

ตารางที่ ๘.๒๗ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ผลการเลือกตั้งเมืองพัทยา ที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๑๕	๓.๘
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๑๔๐	๓๕.๐
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๑๕๑	๓๗.๘
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๙๔	๒๓.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๘.๑.๓ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

โดยสรุป ผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาที่น่าเสนาอำมา ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ค่อนข้างพอใจต่อการดำเนินการจัดการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวมถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งในภาพรวม และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความเชื่อมั่นในความสุจริตและเที่ยงธรรมของการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในเรื่องความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะไม่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแก่เมืองพัทยามากนัก

๘.๒ การประเมินผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในส่วนนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

(๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาคั้งนี้ได้มาจากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่งความรับผิดชอบและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและ/หรือ พนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชนที่เข้าสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น ๒๕ คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๘.๒๘ ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

ตำแหน่ง/บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	จำนวน (คน)
ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี	๒
ปลัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี	๑
รองปลัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี	๑
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี	๑
พนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี	๑
ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง	๘
นักวิชาการ/นักกิจกรรมทางสังคม/สื่อมวลชน	๓
ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๘
รวม	๒๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสังเกตการณ์ที่จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ใช้แนวทางการสังเกตติดตามการเลือกตั้งที่เรียกว่า “กระบวนการนับคะแนนแบบคู่ขนาน (Parallel Vote Tabulation: PVT)” ซึ่งเป็นเครื่องมือและกระบวนการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งโดยภาคประชาชนเพื่อความโปร่งใสและสุจริตในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งที่หลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยเคยนำมาใช้ การดำเนินการดังกล่าวประกอบไปด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การสังเกตการณ์การดำเนินการเลือกตั้ง โดยจัดส่งอาสาสมัครไปประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีการสุ่มเลือกไว้จำนวน ๔๓ หน่วย กระจายไปใน ๔ เขตครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ในเมืองพัทยา เพื่อให้อาสาสมัครมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรายงานว่าการบวนการจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ โดยการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วงเวลาสำคัญ ได้แก่ ๑. ช่วงเวลาเปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่ก่อนเวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ๒. ช่วงเวลาการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. และ ๓. ช่วงเวลาปิดหีบเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเมื่อเริ่มนับคะแนน โดยอาสาสมัครจะได้รับแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้งและบริเวณโดยรอบ

ส่วนที่ ๒ การนับคะแนนแบบคู่ขนาน หรือกระบวนการที่เรียกว่า Quick Count อาสาสมัครจะทำการประจำอยู่ที่หน่วยเลือกตั้งหลังเวลาปิดหีบลงคะแนนเสียง (หลัง ๑๗.๐๐ น.) เพื่อทำการนับคะแนนคู่ขนานไปกับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความโปร่งใสของการนับคะแนนรวมถึงการเก็บข้อมูลผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งเพื่อนำมารวบรวม และนำมาตรวจสอบกับผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการขององค์กรผู้จัดการเลือกตั้ง

ข้อมูลหน่วยเลือกตั้งและจังหวัดที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๘.๒๙

ตารางที่ ๘.๒๙ ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้งและเขตที่อาสาสมัครมีการรายงานผลเข้ามาในแต่ละช่วงเวลา

ช่วงเวลา	อาสาสมัคร	
	จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	จำนวนเทศบาล และจังหวัด
ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)	๔๓ หน่วย	๔ เขต
ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน)	๔๓ หน่วย	๔ เขต
ช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง)	๔๓ หน่วย	๔ เขต

ที่มา: คณะนักวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) และช่วงที่ ๓ (ปิดหีบเลือกตั้ง) การประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงมุ่งความสนใจ ทำการประเมินการจัดการเลือกตั้งใน ๓ ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นเตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๒. ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง คือ การประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้ง

ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงแยกเป็นรายประเด็นมีรายละเอียดดังที่จะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

๘.๒.๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง)

โดยภาพรวม ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ทว่าในประเด็นของการรองรับประชาชนทุกกลุ่มภายในสังคม ยังพบว่าหน่วยเลือกตั้งจำนวนมากยังไม่ได้มีการดำเนินการ ดังสรุปข้อค้นพบต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการณ์ประเมินการจัดการเลือกตั้งพบประเด็นสำคัญด้านความพร้อมระหว่างการดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(๑.๑) ในช่วงเวลาระหว่างการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วยหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา มีการติดประกาศเอกสารครบถ้วน (ตารางที่ ๘.๓๐)

(๑.๒) เพื่อความเป็นส่วนตัวของผู้มาลงคะแนนเสียงในหน่วยเลือกตั้ง พบว่าเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ได้มีการนำฉากหรือกำแพงมาบังด้านหลังคูหา (ตารางที่ ๘.๓๐)

(๑.๓) สำหรับการรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องอื่น ๆ ทางร่างกาย พบว่า มีหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่มีการดำเนินการจัดการหน่วยเลือกตั้งเพื่อรองรับประชาชนกลุ่มดังกล่าว เช่น มีการจัดเตรียมเก้าอี้ และเพิ่มบริเวณให้สะดวกสบายต่อการเคลื่อนย้าย ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกินครึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมเพื่อรองรับกลุ่มประชาชนดังกล่าว (ตารางที่ ๘.๓๐)

ตารางที่ ๘.๓๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๙๗.๗	๒.๓
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๙๗.๗	๒.๓
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๓๗.๒	๖๒.๘

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบไม่พบข้อผิดพลาดใด ๆ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องของความโปร่งใสเช่น การขณคนมาใช้สิทธิหรือการมีสถานที่ที่พบประชาชนเดินเข้าออกอย่างผิดปกติ ทุกหน่วยเลือกตั้งตามข้อมูลเชิงสถิติจากการเก็บข้อมูลไม่พบรายงานในประเด็นดังกล่าวนี้ สิ่งที่พบ ได้แก่

(๒.๑) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ามีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับผู้ไปใช้สิทธิ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนมาก หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ ไม่มีความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๑)

(๒.๒) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า มีการขณคนลงคะแนนเสียงเป็นกลุ่มจนผิดสังเกต ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๑)

(๒.๓) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า ในบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง หรือภายในรัศมี ๑๐๐ เมตร มีโปสเตอร์หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐ ไม่พบโปสเตอร์หรืออุปกรณ์หาเสียงในบริเวณใกล้เคียง (ตารางที่ ๘.๓๑)

(๒.๔) มีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่พบว่า มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีประชาชนเดินเข้าออกจำนวนมากในลักษณะผิดปกติ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๑)

(๒.๕) มีเพียง ๑ หน่วยเลือกตั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ที่พบว่า มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่ตัวแทนของผู้สมัคร ได้มีการพูดคุยกับผู้มาใช้สิทธิ แต่ว่าการกระทำไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตหรือไม่ เนื่องจากเป็นการพูดคุยของกลุ่มคนภายในพื้นที่ที่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน ทั้งนี้ หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๑)

ตารางที่ ๘.๓๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๑๑.๖	๘๘.๔
๑๒. มีการขณคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	๔.๗	๙๕.๓
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๗.๐	๙๓.๐
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๒.๓	๙๗.๗
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลอื่นอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการพูดคุยกับผู้มาใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจกหรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/หรือมีท่าทีชักจูงผู้มาใช้สิทธิ หรือไม่	๒.๓	๙๗.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

(ก) ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ในประเด็นเรื่องของการดำเนินการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง ไม่พบสิ่งผิดปกติใด ๆ ในหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ ล้วนแต่มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(ก.๑) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ามีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓ ที่ไม่มีความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๒)

(ก.๒) เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ามีการลือคหีบด้วยแถบซีลลือคพลาสติกทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลลือคพลาสติก ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๐ หน่วยที่พบว่าไม่ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ากรรมการประจำหน่วยได้ทำการแสดงหีบบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นเพื่อความโปร่งใส ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเพียง ๑ หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว สำหรับประเด็นเรื่องของการร้องเรียนหรือท้วงติงจากประชาชนต่อกรรมการประจำหน่วยในช่วงก่อนเปิดหน่วย ไม่มีหน่วยเลือกตั้งใดจากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่มีการร้องเรียน (ตารางที่ ๘.๓๒)

(ก.๓) เกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ามีการเปิดให้ประชาชนเริ่มใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเพียง ๑ หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ที่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และเกือบทุกหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่าอาสาสมัครสามารถเข้าไปสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็น ๔.๗ ที่พบว่าอาสาสมัครเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าสังเกตการณ์ (ตารางที่ ๘.๓๒)

ตารางที่ ๘.๓๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ในประเด็นเรื่องของการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๔.๓	๙๕.๓
๓. กรรมการประจำหน่วยแสดงหีบบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิได้เห็นว่ามีสิ่งใดอยู่ภายในหีบหรือไม่	๙๗.๗	๒.๓
๔. ภายหลังจากแสดงหีบเปล่าแล้ว มีการลือคหีบด้วยแถบซีลลือคพลาสติก ทุกด้านและมีการเซ็นลายเซ็นประธานหน่วยบนแถบซีลลือคพลาสติกหรือไม่	๙๓.๐	๗.๐
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๙๗.๗	๒.๓
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	-	๑๐๐
๑๐. อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๙๕.๓	๔.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

๘.๒.๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ต่อเนื่องจากข้อมูลในช่วงของการเปิดให้ประชาชนลงคะแนนเสียง พบประเด็นในเรื่องของความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียง ดังต่อไปนี้

(๑.๑) พบว่าทุกหน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา เจ้าหน้าที่ได้ทำการติดประกาศเอกสารสำคัญครบ และทุกคูหาถูกออกแบบให้มีฉากหรือกำแพงข้างหลังกันเพื่อความเป็นส่วนตัวของประชาชนผู้มาใช้สิทธิ (ตารางที่ ๘.๓๓)

(๑.๒) ในหน่วยเลือกตั้งเกินครึ่งหนึ่งหรือคิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕ จากหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามามีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายอื่น ๆ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕ ไม่ได้มีการจัดการรับรองประชาชนกลุ่มดังกล่าว (ตารางที่ ๘.๓๓)

ตารางที่ ๘.๓๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ (เอกสารรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เอกสารแสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเอกสารแสดงรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง)	๑๐๐	-
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๑๐๐	-
๘. ในหน่วยเลือกตั้ง มีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๖๐.๕	๓๙.๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นเรื่องของการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง ในทุกหน่วยเลือกตั้งไม่พบปัญหาหรือข้อสังเกตในเรื่องการขัดขวางการเดินทางมาลงคะแนนเสียง การชนประชาชนหรือกลุ่มคนมาเพื่อลงคะแนนเสียง และความวุ่นวายอื่น ๆ ภายในหน่วยเลือกตั้ง และยังมีข้อสังเกตอื่น ๆ ได้แก่

(๒.๑) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า มีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยหรือตัวแทนผู้สมัครที่เข้าไปอยู่ในหน่วยเลือกตั้งหรือพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ หน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมด ไม่มีข้อผิดพลาดใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๔)

(๒.๒) สำหรับการประเด็นการขัดขวางไม่ให้ประชาชนเดินทางมาใช้สิทธิ พบว่า ทุกหน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีหน่วยเลือกตั้งใดที่พบความผิดปกติในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๘.๓๔)

(๒.๓) ประเด็นการชนกลุ่มประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งพร้อมกัน พบว่า ทุกหน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่มีหน่วยเลือกตั้งใดที่พบความผิดปกติในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๘.๓๔)

(๒.๔) ประเด็นพบเหตุความวุ่นวายเกิดขึ้นภายในหน่วยเลือกตั้ง พบว่าทุกหน่วยเลือกตั้งจากทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่มีหน่วยเลือกตั้งใดที่พบความผิดปกติในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๘.๓๔)

(๒.๕) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ามีโปสเตอร์และอุปกรณ์หาเสียงอยู่ภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรของหน่วยเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐ ที่ไม่มีความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๔)

(๒.๖) มีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาที่พบว่ามีความผิดปกติในประเด็นที่มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อย ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ หน่วยเลือกตั้ง ไม่พบความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๔)

ตารางที่ ๘.๓๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้ง เข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับ กรรมการประจำหน่วย และผู้ใช้สิทธิหรือไม่	๑๑.๖	๘๘.๔
๑๑. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีการขัดขวางไม่ให้ผู้มาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๒. มีการขนคนมาเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าพิศวงหรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๗.๐	๙๓.๐
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๒.๓	๙๗.๗
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช้ตัวแทนผู้สมัคร) หรือกลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง และมีการคุยกับผู้ใช้สิทธิทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุยแบบปัจเจก หรือมีการจดบันทึก/ การเก็บหรือแจกบัตรประชาชน/ หรือมีท่าที่ชักจูงผู้ใช้สิทธิ หรือไม่	-	๑๐๐.๐
๑๖. มีความวุ่นวายเกิดขึ้นบริเวณใกล้หน่วยเลือกตั้ง เช่น มีการทะเลาะกัน มีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่	-	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

สำหรับกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้งโดยภาพรวมไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญที่น่าห่วงกังวล โดยมีประเด็นที่มีการรายงานโดยอาสาสมัครเข้ามา ได้แก่

(๓.๑) หีบเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยที่มีอาสาสมัครเข้าไปสังเกตการณ์ยังคงถูกล็อคด้วยแถบซีลพลาสติกทุกด้าน (ตารางที่ ๘.๓๕)

(๓.๒) มีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยจากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา ไม่พบความผิดปกติใด ๆ (ตารางที่ ๘.๓๕)

(๓.๒) สำหรับประเด็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของ ผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิ พบว่า มีการดำเนินการโดยกรรมการประจำหน่วยอย่างครบถ้วนในทุกหน่วยเลือกตั้งจากข้อมูลทั้งหมดที่มีการรายงานเข้ามา (ตารางที่ ๘.๓๕)

(๓.๓) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ร้องขอให้ประชาชนผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบกับใบหน้าบัตรประจำตัวประชาชน ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๖.๖ ของหน่วยเลือกตั้งที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาไม่ได้มีการปฏิบัติตามข้อปฏิบัติดังกล่าว (ตารางที่ ๘.๓๕)

(๓.๔) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า กรรมการประจำหน่วยได้ให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเพียงส่วนน้อยหรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ไม่ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว (ตารางที่ ๘.๓๕)

(๓.๕) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่า มีการร้องเรียนหรือท้วงติงต่อกรรมการจากประชาชน ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนมาก หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐ ไม่มีความผิดปกติใด (ตารางที่ ๘.๓๕)

ตารางที่ ๘.๓๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ในประเด็นเรื่องของความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. มีความผิดปกติในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ไม่มีตัวตนจริงในหมู่บ้าน	๒.๓	๙๗.๗
๓. กรรมการประจำหน่วย ทำการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิเพื่อเทียบกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๑๐๐.๐	-
๔. กรรมการประจำหน่วย ร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๒๓.๓	๗๖.๖
๕. กรรมการประจำหน่วย ให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อยืนยันตัวตนบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีกบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๙๗.๗	๒.๓
๖. หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อคด้วยแถบซิลพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๑๐๐.๐	-
๑๐. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้หรือไม่	๗.๐	๙๓.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๘.๒.๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียงและการดำเนินการนับคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในช่วงที่ ๑ (เปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงที่ ๒ (ระหว่างการลงคะแนน) ผลการประเมินโดยภาพรวมของการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) แสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกประเด็น โดยมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการรายงานการพบเห็นถึงข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติของการจัดการเลือกตั้ง ดังสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

(๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ในประเด็นเรื่องความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ช่วงเวลาของการปิดลงคะแนนเสียง พบว่า ก่อนการนับคะแนน หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา กรรมการประจำหน่วยได้มีการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนน มีเพียงบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ เท่านั้น ที่ไม่ได้มีการดำเนินการดังกล่าว และสำหรับประเด็นเรื่องการติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยเลือกตั้งหลังการนับคะแนนเสร็จ พบว่า หน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาได้มีการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และมีเพียงหน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม (ตารางที่ ๘.๓๖)

ตารางที่ ๘.๓๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๒. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนหรือไม่ (กรรมการประจำหน่วยจะติดก่อนเริ่มการนับคะแนน)	๘๘.๔	๑๑.๖
๘. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสารรายงานผลคะแนนที่หน้าหน่วยหลังการนับคะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๙๗.๗	๒.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

สำหรับความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง มีการรายงานเกี่ยวกับการพบว่ามีกรรณการร้องเรียนหรือท้วงติงต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบก่อนข้างน้อย กล่าวคือ มีบางหน่วยเลือกตั้งหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ ของหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามาเท่านั้นที่เกิดกรณีดังกล่าว ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ ไม่พบความผิดปกติใด ๆ ในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๘.๓๗)

ตารางที่ ๘.๓๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ครั้งที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง) ในประเด็นเรื่องความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๘. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงการปิดหีบและนับคะแนนหรือไม่	๑๑.๖	๘๘.๔

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง

ในกระบวนการปิดลงคะแนนเสียงและนับคะแนน พบประเด็นดังต่อไปนี้

(๓.๑) หน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย หรือคิดเป็น ๘๕.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่าได้มีการปฏิบัติข้อกฎหมาย ปิดการลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น. ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็น ๔.๗ หน่วย ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว

(๓.๒) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่าหีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อคด้วยแถบซิลลอคพลาสติกทุกด้าน ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเพียง ๑ หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ หน่วย พบความผิดปกติจากข้อมูลที่ได้มีการรายงาน

(๓.๓) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทุกหน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ทำการนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัด ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐ หน่วยที่ไม่ได้เป็นไปอย่างเปิดเผย

(๓.๔) ในหน่วยเลือกตั้งส่วนมาก หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ากรรมการประจำหน่วยได้ทำการนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งจำนวนน้อย หรือคิดเป็น ๑๖.๓ หน่วย ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว

(๓.๕) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๕.๓ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ากรรมการประจำหน่วยได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ เพื่อไม่ให้นำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อความโปร่งใส ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งส่วนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ หน่วยที่ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว

(๓.๖) ในหน่วยเลือกตั้งเกือบทั้งหมด หรือคิดเป็น ๘๗.๗ จากหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดที่มีการรายงานข้อมูลเข้ามา พบว่ากรรมการประจำหน่วยได้ทำการนับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้อง ในขณะที่หน่วยเลือกตั้งเพียง ๑ หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๓ หน่วย ที่ไม่ได้เป็นไปอย่างถูกต้อง

ตารางที่ ๘.๓๘ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงที่ ๓ (ปิดการลงคะแนนและการดำเนินการนับคะแนนเสียง)
ในประเด็นเรื่องความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง

ประเด็นคำถาม	ใช่/มี (%)	ไม่ใช่/ไม่มี (%)
๑. หน่วยเลือกตั้งปิดลงคะแนนเสียงตรงเวลา (๑๗.๐๐ น.) หรือไม่	๙๕.๓	๔.๗
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อนับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลล็อคพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๙๗.๗	๒.๓
๔. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถเห็นได้ชัดเจนใช่หรือไม่	๙๓.๐	๗.๐
๕. กรรมการประจำหน่วย นับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๘๓.๗	๑๖.๓
๖. กนป. ได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๙๕.๓	๔.๗
๗. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนและรวบรวมคะแนนทั้งหมดอย่างถูกต้องหรือไม่	๙๗.๗	๒.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

๘.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

สำหรับกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ที่ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่นซึ่งทางคณะผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา โดยมีการเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สังเกตการณ์การอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยจะอภิปรายถึงข้อสังเกตต่อกระบวนการดำเนินการของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยา และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยา รวมถึงข้อเสนอแนะต่อไปตามลำดับ

๘.๓.๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยา

ด้วยวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา และทางคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งข้างต้นขึ้นในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ นำมาสู่การแต่งตั้งผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๗ ซึ่งในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยานั้นจะมีการเรียกชื่อตำแหน่งว่าเป็น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยา

ทั้งนี้ ภารกิจหลักของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยา และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยา เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยหลักแล้ว ได้แก่ การรับสมัครเลือกตั้ง การกำหนดหน่วยเลือกตั้ง การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานดำเนินการเลือกตั้ง การตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือดำเนินการเพิ่ม-ถอนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง ตลอดจนประกาศผลการเลือกตั้ง รวมถึงเรื่องอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๑ (๒) ได้กำหนดให้การเลือกตั้งท้องถิ่นในกรณีของเมืองพัทยาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยา จำนวน ๓ คน โดยแต่งตั้งจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง โดยที่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยาเป็นไปตามมาตรา ๒๗ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่

(๑) เสนอแนะและให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งและการประกาศผลการ
นับคะแนนเลือกตั้ง

(๔) กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนน และรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งและรายงานผลการเลือกตั้งต่อ
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๕) ปฏิบัติการใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย
ผลการประเมินการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่า

(๑) การรับสมัครเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยาทำหน้าที่ในการรับรองรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จนกระทั่งสามารถรับรองรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเมืองพัทยา
ได้ทั้ง ๔ คน โดยที่กระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นไปโดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ
คุณสมบัติได้เป็นอย่างดี มีประเด็นการร้องเรียนปัญหาคุณสมบัติของผู้สมัครกันเล็กน้อยในประเด็นการซื้อเสียงหรือการสัญญาว่าจะให้
ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด แต่นอกจากนั้นก็ไม่มีพบอุปสรรคใดเป็นพิเศษจากกระบวนการรับสมัครเลือกตั้ง

(๒) การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๒) กำหนดให้ผู้อำนวยการ
การเลือกตั้งประจำเมืองพัทยา มีอำนาจในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง โดยหลักแล้วกรณีของการกำหนด
ที่เลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา แพบไม่พบปัญหาในการกำหนดที่เลือกตั้ง หากแต่มีเพียงบางพื้นที่
อย่างเกาะล้านที่มีจำนวน ๔ หน่วยเลือกตั้ง ซึ่งจำเป็นต้องเตรียมการเป็นพิเศษให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่สามารถออกมาใช้ สิทธิเลือก
ตั้งได้ และสามารถเตรียมพร้อมที่จะจัดส่งหีบบัตรเลือกตั้งทางเรือให้ได้โดยสวัสดิภาพ

(๓) การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๓) เป็นมาตราว่าด้วย
การให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยาในการแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อให้
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเข้าประจำและปฏิบัติการในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาเบื้องต้นจากบทบาทในการแต่งตั้ง
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง พบว่ามี ๒ ประการที่เป็นอุปสรรคสำคัญ ได้แก่

ประการแรก กระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นไปตามระเบียบกำหนด ปัญหาสำคัญ
ประการหนึ่งก็คือ คุณภาพที่ไม่เพียงพอของบุคลากร เพราะความจำกัดของสัดส่วนครูอาจารย์ และมีสัดส่วนของชาวบ้าน
จำนวนมากที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในการดำเนินการเลือกตั้ง อีกทั้งในกรณีที่ต้องเปลี่ยนตัวกรรมการประจำ
หน่วยเลือกตั้งเป็นบุคคลในรายชื่อสำรอง บุคคลที่เปลี่ยนเข้ามาแทนก็ไม่ได้รับสิทธิอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเช่นกัน
เพราะมีข้อจำกัดด้านเบี้ยเลี้ยงผูกมัดกับชื่อผู้ได้รับสิทธิเข้าอบรม

ประการที่สอง ในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งที่ผ่าน ๆ มา เคยพบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในส่วนของตำรวจที่จะมา
ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วย จึงทำให้ช่วงนั้นต้องให้เจ้าหน้าที่เทศกิจรับหน้าที่ไปแทน อย่างไรก็ตาม
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยานี้ได้เตรียมการพร้อม จึงทำให้มีตำรวจประจำการครบทั้ง
๑๔๖ หน่วยเลือกตั้ง

๘.๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

โดยจากการสัมภาษณ์ และลงพื้นที่สังเกต พบว่ากระบวนการดำเนินการและอุปสรรคที่พบมีเบื้องต้นดังนี้

(๑) การจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

การจัดอบรมการดำเนินการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ (๓) จัดขึ้นโดยอนุกรรมการการเลือกตั้งซึ่งแต่งตั้งโดยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง โดยจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเมืองพัทยา คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยารองปลัดเมืองพัทยา และผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี รวมถึงการเข้าสังเกตการณ์อบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่โรงเรียนเมืองพัทยา ๑๑ พบข้อสังเกตดังนี้

(๑.๑) การเตรียมสถานที่และเอกสารประกอบการอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา ได้กำหนดให้มีการอบรมต่อเนื่อง ๔ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๗-๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ แบ่งเป็นภาคทฤษฎีในช่วงเช้าและภาคปฏิบัติในช่วงบ่าย โดยมีผู้อบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีประสบการณ์จัดเลือกตั้งท้องถิ่นมาก่อน และมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นครูในโรงเรียน มีการเตรียมการในส่วนของการเตรียมการให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คู่มือการปฏิบัติงานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและแผ่นพับขนาดเล็กที่มี QR Code ให้สามารถสแกนเพื่อดูวิดีโอเอกสารข้างต้นได้โดยตรง ขณะที่ความแตกต่างพิเศษจากการอบรมในพื้นที่อื่นก็คือ มีการจัดเตรียมสถานที่จัดที่นั่งเรียงแถวตามบทบาทของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทั้ง ๘ คน โดยมีกระดาษกำกับที่เก้าอี้ว่าเป็นที่นั่งของบทบาทใด และสังเกตได้ว่า การจัดที่นั่งในลักษณะนี้มีแนวโน้มทำให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีโอกาสติดต่อกับการฟังผู้บรรยายอบรมมากยิ่งขึ้น

(๑.๒) เนื้อหาการอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ภาคบรรยายช่วงเช้าส่วนใหญ่เป็นการอธิบายรายละเอียดเบื้องต้น เช่น นับบัตรที่ละใบ เจาะบัตรมุมขวาบน บัตรเสียต้องสลักหลัง หรือตรวจสอบจำนวนบัตรที่มีกับบัตรที่ลงคะแนนแล้วให้มียอดตรงกันเสมอ เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของการอบรมภาคปฏิบัติช่วงบ่าย เป็นการทดลองกับคูหาจำลองในห้องอบรม ซึ่งมีการเตรียมการได้ดีมาก เนื่องจากคูหามีการวางเส้นกันแนวไม่ให้มีการเดินอ้อมหลังคูหา อันเป็นการขัดต่อการเลือกตั้งโดยลับ และมีการแยกคูหาพิเศษสำหรับผู้มีความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(๑.๓) อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งพบข้อวิจารณ์ว่าการบรรยายของการอบรมมีอุปสรรคสำคัญ คือ ข้อแรก ปัญหาด้านบุคลากร เพราะผู้บรรยายมีความรู้ในเรื่องกฎหมายเลือกตั้งไม่เพียงพออีกทั้งกฎหมายเลือกตั้งเองก็เพิ่งเปลี่ยนในปี ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ส่งผลให้ลำพังการบรรยายผ่านประสบการณ์จัดการเลือกตั้งในอดีตจึงไม่เพียงพออีกทั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ที่เป็นครูก็ไม่ได้เข้าใจหรือเชี่ยวชาญในกฎหมายเลือกตั้งเพียงพอเช่นกัน ทำให้ไม่มีผู้ใดที่ชำนาญเพียงพอที่จะชี้ขาดตัดสินได้ว่ากรณีใดบ้างที่เป็นการลงคะแนนหรือการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อวางแผนทางเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ที่จะรับหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งในภายภาคหน้า จึงควรมีโครงการสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการเลือกตั้งประจำแต่ละท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับบทบาทหลักในการอบรมเตรียมความพร้อมบุคลากรที่จะมาเป็นผู้เชี่ยวชาญกฎหมายเลือกตั้งประจำท้องถิ่นเพื่อเป็นหลักประกันว่า การเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่จะสามารถวินิจฉัยตามกฎหมายเลือกตั้งได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยที่โครงการข้างต้นควรจะเป็นโครงการระยะยาวที่คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้ความสำคัญในการสร้างพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(๒) การกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗ (๔) ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยามีอำนาจในการกำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนนของแต่ละ

หน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ซึ่งโดยภาพรวมแล้วมีข้อสังเกต และมีการสะท้อนข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๒.๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองพัทยามีการเตรียมพร้อมเป็นอย่างดีในการรวบรวมผลการเลือกตั้ง มีการวางระบบสื่อสารข้ามแต่ละเขต โดยมีปลัดเมืองพัทยาเป็นศูนย์กลางประสานงานซึ่งจะทราบผลคะแนนแบบเรียลไทม์ มีการกำชับให้รายงานความคืบหน้าช่วงเปิดให้มีการลงคะแนนและช่วงปิดการลงคะแนน นอกจากนี้ยังมีแผนสำรอง เพื่อให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสิทธิติดสินใจวินิจฉัยเองได้หากพบอุปสรรคในการรายงานและขอความเห็นชอบจากส่วนกลางเมื่อพบปัญหาในการวินิจฉัยหากเกิดข้อผิดพลาดจากการนับคะแนน

(๒.๒) อุปสรรคเล็กน้อยในการรวบรวมผลคะแนน มีเพียง ๔ หน่วยเลือกตั้งจากเกาะล้านเท่านั้นที่สามารถรวบรวมผลคะแนนและส่งหีบบัตรมายังศาลาว่าการเมืองพัทยาได้ล่าช้า เพราะจะต้องขนส่งผ่านทางเรือ ขณะเดียวกัน หากจะมีการพัฒนาพื้นที่รกร้างบนเกาะล้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งหีบบัตรในภายภาคหน้า ก็พบว่า มีอุปสรรคจากกรมธนารักษ์ที่ไม่อนุญาตนำพื้นที่ไปใช้ ส่งผลให้การเดินทางยังคงลำบากเล็กน้อยในการขนส่งหีบบัตรเลือกตั้ง

๘.๔ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยา

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ กำหนดให้การเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภาต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และในมาตรา ๒๘ วรรคห้า ก็ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นมาแล้ว ๓ ครั้ง คือ การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งเทศบาล และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยาครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งที่ถูกจัดขึ้นในวันเดียวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จึงมีประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และให้มีการรับสมัครเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕^{๘๘}

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ปฏิบัติหน้าที่ ในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากการรับสมัครเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้งและการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาครั้งนี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในครั้งนี้ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติหน้าที่หลังจากที่การสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครนั้นดำเนินการเรียบร้อยแล้วเช่นเดียวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นรูปแบบอื่นที่มีการจัดการเลือกตั้งไปก่อนหน้านี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงได้ปฏิบัติหน้าที่ภายหลังจากที่กระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นแล้ว ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้จึงมิได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มกระบวนการของการเลือกตั้ง ซึ่งก็คือการรับสมัคร ทำให้การทำงานนั้นไม่สมบูรณ์ และไม่ครบถ้วน เพราะไม่ได้เริ่มการทำงานในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการเลือกตั้ง

ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อสังเกตว่า การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งอาจไม่เป็นอย่างเต็มประสิทธิภาพ และตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อีกทั้ง การได้รับการแต่งตั้งของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ยังคงเป็นการจับสลาก ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ประจำและไม่ทราบล่วงหน้าว่าต้องปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดใด ในแง่ของการเป็นงานไม่ประจำนั้น ทำให้ขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง การหาข่าวสารและสืบสวนการกระทำผิดจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้การจับสลากเพื่อหาจังหวัดที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะต้องประจำอยู่ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นยังเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในพื้นที่ต่างถิ่น เนื่องจากเวลาในการทำงานนั้นมีเพียงเดือนเศษ จึงอาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจกับพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นจะต้องปฏิบัติ

^{๘๘} https://www.ect.go.th/ect_th/news_page.php nid=๑๕๐๙๓&filename=

ในการลงพื้นที่สังเกตการณ์เลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในครั้งนี้ ตั้งแต่ฝ่ายจัดการเลือกตั้ง ปลัดเมืองพัทยาในฐานะผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นเมืองพัทยารองปลัดเมืองพัทยา คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในฐานะผู้ปฏิบัติงานจริงในวันเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี และผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง ในการประเมินการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยการนำความเห็นและประสบการณ์จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์มาประมวลและรวบรวมเป็นข้อสรุปของคณะผู้วิจัยในการประเมินครั้งนี้ โดยแบ่งการนำเสนอการประเมินผลของผู้ตรวจการเลือกตั้งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าความเหมาะสมกับการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร และ ๒. การประเมินการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาค้างครั้งนี้ ว่าเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน หรือไม่ อย่างไร

๘.๔.๑ การประเมินในระดับโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

นอกเหนือจากการแต่งตั้งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติงานอย่างไม่ประจำแล้ว ยังมีกรณีของการจับสลากในการเลือกพื้นที่ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งแต่ละคนจะต้องปฏิบัติงาน เนื่องด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดนั้น มักผ่านการคัดเลือกมาจากจังหวัดของตัวเอง กล่าวคือ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น การจะสมัครเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันสมัคร นั่นก็หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ๆ จะต้องมิภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น การจับสลากหมุนเวียนเปลี่ยนพื้นที่ อาจเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในแง่ของการป้องกันการทุจริตของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง แต่ขณะเดียวกัน ก็ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การทำงานไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ เพราะคุ้นเคยกับพื้นที่น้อยกว่า หรือเกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงานเอง

เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งท้องถิ่นในเมืองพัทยานั้นมีความแตกต่างจากการเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นครอบคลุมพื้นที่แทบจะทั้งประเทศยกเว้นเพียงกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ส่วนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นถึงแม้ว่าจะครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของแต่ละจังหวัด แต่ก็มีการดำเนินการพร้อมกันใน ๗๖ จังหวัดทั่วทั้งประเทศ การทำหน้าที่ที่ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจึงมีความแตกต่างกัน เช่น การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะมีได้จังหวัดละ ๕-๘ คน ตามขนาดของจังหวัด ซึ่งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น จะต้องตรวจทั้งจังหวัด เนื่องจากพื้นที่ในการเลือกตั้งครอบคลุมทั้งจังหวัด ส่วนการเลือกตั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนและขนาดของประชากรในพื้นที่ ทำให้ในแต่ละพื้นที่ที่มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นมากน้อยที่แตกต่างกัน การตรวจการเลือกตั้งจึงอาจมีเนื้องานที่น้อยกว่าการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อมีคำสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติงาน ก็มีการส่งในจำนวนเท่าเดิม คือ จังหวัดละ ๕-๘ คน ดังนั้น ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายจึงไม่เท่ากัน การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาค้างครั้งนี้ จึงมีจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งเท่ากับการเลือกตั้งอื่น ๆ ในจังหวัดชลบุรี ทั้งที่พื้นที่ของการเลือกตั้งนั้นมีขนาดที่ เล็กกว่ามาก ซึ่งตรงข้ามกับกรุงเทพมหานครที่เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ และมีจำนวนประชากรจำนวนมาก ทำให้จำนวนหน่วยเลือกตั้งมีมาก แต่มีจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งเพียง ๘ คน ซึ่งเป็นการใช้กฎเกณฑ์เดียวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ จึงทำให้การตรวจการเลือกตั้งไม่ทั่วถึง ด้วยเหตุผลทั้งพื้นที่และจำนวนหน่วยเลือกตั้งที่มาก การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาค้างครั้งนี้ คือ มีจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มากเกินไปจนความจำเป็น และเกิดปัญหาคล้ายกับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล คือ มีหน่วยเลือกตั้งน้อย และมีผู้ตรวจการเลือกตั้งจำนวนมาก

จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีความเห็นว่า เกิดการวนตรวจคล้ายกับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล คือ มีผู้ตรวจการเลือกตั้งจำนวนมากเกินความจำเป็นสำหรับจำนวนหน่วยเลือกตั้ง ทำให้เกิดลักษณะของการตรวจวน กล่าวคือ ผู้ตรวจการเลือกตั้งคนละคนมาตรวจการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งเดียวกัน ซึ่งทำให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งรู้สึกว่ามีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาตรวจมากเกินไปจนความจำเป็น เนื่องจากมีลักษณะการตรวจที่คล้ายกัน และคล้ายกับจะต้องอธิบายเหมือน ๆ กันทุกรอบ อีกทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งเองก็ยงวนมาเจอหน่วยเลือกตั้งเดิม เป็นต้น ลักษณะนี้จึงตรงข้ามกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่เกิดขึ้นคู่ขนานกัน เนื่องจากเกิดความยากลำบากในการตรวจการเลือกตั้งจากปัญหาด้านพื้นที่ ทำให้การตรวจนั้นไม่ทั่วถึง และไม่สามารถเข้าไปทำการตรวจได้ครบเขตปกครองทั้ง ๕๐ เขต เนื่องจากเวลาที่ให้ปฏิบัติงานนั้นน้อย ซึ่งน้อยกว่า ๕๐ วัน ซึ่งแม้ไปทำการตรวจวันละเขตก็ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการเดินทางที่มีความยากลำบาก ทั้งความซับซ้อนในพื้นที่ และการจราจรที่มักจะติดขัด ทำให้การตรวจนั้นไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ยังพบกับปัญหาเดิม คือ ผู้ตรวจการเลือกตั้งบางท่านนั้นไม่ได้เป็นคนในพื้นที่ และได้รับการจับสลากหมุนเวียนให้มาปฏิบัติหน้าที่ในเมืองพัทยา ผู้ตรวจการเลือกตั้งบางคนเพิ่งจะได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งแรก ความชำนาญในการทำงานจึงต่างกับผู้ที่เคยปฏิบัติงานมาก่อนมาก การที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นตำแหน่งไม่ประจำ และต้องอาศัยคำสั่งมาปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว ประกอบกับการต้องจับสลากมาทำงานในแต่ละพื้นที่ ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ได้รับการขึ้นบัญชีไว้ไม่ได้มาปฏิบัติงานทุกคน และบางครั้งอาจไม่ได้เคยมาปฏิบัติงานเลย และการได้รับการขึ้นบัญชีของผู้ตรวจการเลือกตั้งก็ทำให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ได้ ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่สามารถรับตำแหน่งอื่นได้ และก็ยังไม่ได้มีโอกาสมาปฏิบัติงานเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งด้วยเช่นกัน ปัญหานี้จึงยังเป็นปัญหาตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ๓ รูปแบบแรกจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาด้วย

เรื่องค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ให้เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาทนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งเห็นว่าไม่จำเป็นต้องได้มากถึงจำนวนนั้นจึงอาจลดได้ แต่ควรให้เป็นตำแหน่งประจำ เพราะค่าตอบแทนจะได้เฉพาะช่วงเวลาที่มียกคำสั่งให้มาปฏิบัติงาน และควรให้มีการเบิกจ่ายค่าที่พักและค่าเดินทางในอัตราที่สูงกว่านี้ เช่นเดียวกับความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ที่เห็นว่า การมีตำแหน่งในลักษณะเป็นครั้งคราวนี้ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำ จึงควรให้ตำแหน่งในลักษณะนี้เป็นตำแหน่งประจำ และแก้ไขในรายละเอียดเรื่องตัวชี้วัดหรือการวัดผล ปัญหาเชิงโครงสร้างนี้จึงเป็นอีกปัญหาเรื้อรังของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ต้องหาทางออกโดยด่วน ก่อนจะมีการเลือกตั้งในครั้งถัดไป

อีกส่วนหนึ่งคือ ช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งยังคงเป็นช่วงเวลา ๐๘.๐๐ ถึง ๑๗.๐๐ น. ซึ่งใช้เวลามากถึง ๙ ชั่วโมง และกินเวลาไปในช่วงเย็น ส่งผลให้เวลาในการนับคะแนนนั้นถูกขยายออกไปถึงในช่วงค่ำ ซึ่งด้วยแสงสว่างที่มีน้อยลง อาจทำให้การนับคะแนนนั้นไม่สะดวก และอาจทำให้เกิดการทุจริตหรือเกิดความผิดพลาดในการนับคะแนนได้ นอกจากนี้ยังมีหน่วยเลือกตั้งในพื้นที่เกาะล้าน ซึ่งมีจำนวน ๔ หน่วย ที่จะต้องส่งหีบบัตรเลือกตั้งทางเรือ การให้เวลาสิ้นสุดการลงคะแนนเป็น ๑๗.๐๐ น. จึงไม่สะดวกอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับการเดินเรือในช่วงที่มืดแล้ว การทำให้การเลือกตั้งเสร็จสิ้นเร็วขึ้นนั้น ผู้มาใช้สิทธิเองก็มักจะรู้เวลาอยู่แล้ว จึงไม่ใช่ปัญหาที่จะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาใช้สิทธิไม่ทัน ช่วงเวลาในการเลือกตั้งควรเป็นช่วงเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ตามเดิม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับทุกฝ่าย และสามารถนับคะแนนเสร็จสิ้นได้เร็วขึ้น

ในภาพรวมแล้ว ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น เป็นตำแหน่งที่ไม่ประจำดังที่ได้กล่าวไป ทั้งที่ได้รายงานไปในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งเทศบาล และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีอุปสรรคเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ ที่ผ่านมา จึงพบปัญหาคลายกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา เช่น การต้องรอการประกาศจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นครั้ง ๆ ไป และวาระในการทำงานในแต่ละครั้งนั้น มีช่วงเวลาที่สั้น ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะ ยังไม่มีความชัดเจนทั้งทางกฎหมาย และทางปฏิบัติจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเองว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เพราะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ ไม่ได้กำหนดให้จำเป็นต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาปฏิบัติหน้าที่ และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๐ ที่ไม่ได้กล่าวว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีความจำเป็นต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ เพียงแต่เปิดช่องให้สามารถมีผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ จึงไม่มีความชัดเจนว่าจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือไม่ และหากมีจะต้องแต่งตั้งในรอบเวลาไหน ก่อนกระบวนการเลือกตั้งกี่วัน หรือหลังกระบวนการเลือกตั้งจบกี่วัน เมื่อสิ่งเหล่านี้ยังไม่มีความชัดเจน จึงไม่สามารถคาดคะเนการทำงานได้ อีกทั้งยังอาจทำให้ทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือครึ่ง ๆ กลาง ๆ เพราะ ได้เริ่มทำงานเมื่อกระบวนการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นแล้ว ซึ่งในกรณีนี้คือแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลังจากมีการรับสมัครเลือกตั้งแล้ว

อย่างไรก็ตาม การจับสลากเพื่อหมุนเวียนให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของตนเอง คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่ชำนาญและคุ้นเคยกับพื้นที่ ประกอบกับระยะเวลาที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่นั้นสั้น ทำให้ระยะเวลาในการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่คุ้นเคยนั้นสั้นลง ซ้ำยังมีผู้ตรวจการเลือกตั้งที่อยู่ในระดับสำรอง หรือไม่ถูกส่งให้มาปฏิบัติงาน ดังนั้น การเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษอย่างกรุงเทพมหานครหรือเมืองพัทยา จึงควรมีระเบียบเฉพาะในเรื่องของผู้ตรวจการเลือกตั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ เช่น การเพิ่มจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้ง การลดจำนวนผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างของการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นต้น

เพราะฉะนั้น นอกเหนือจากบริบทที่แตกต่างจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบปกติแล้ว จึงควรต้องสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ได้เคยเสนอไว้ หากต้องการให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งทำหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะ ผู้ตรวจการเลือกตั้งจะได้ทราบถึงกรอบเวลาที่ชัดเจน ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ อย่างไร เช่น อาจกำหนดเป็นระเบียบแก้ไขเพิ่มเติมว่าการเลือกตั้งแบบใดจะต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งท้องถิ่น หากมีความชัดเจนในแง่ของกฎหมาย ควรมีระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งกี่วันก่อนเลือกตั้งถึงกี่วันหลังจากการเลือกตั้ง เช่น อาจต้องมีผู้ตรวจการเลือกตั้งก่อนกระบวนการเลือกตั้งจะเริ่มอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ และจบลงหลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วไม่เกิน ๑ สัปดาห์ เป็นต้น เช่นนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนต่อทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลดข้อครหาการทำงานอย่างไม่เป็นประสิทธิภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออีกกรณีหนึ่ง คือต้องให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นตำแหน่งประจำแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในอดีตจะได้ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

๘.๔.๒ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง

ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ทั้งฝ่ายอำนวยการเลือกตั้ง ปลัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เห็นว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และยังมีมาตรการถึงปัญหาที่มักเกิดขึ้น และได้หาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอีกด้วย

จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นเข้าใจถึงขอบเขตและหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และมองว่าหน้าที่ของตนนั้นเป็นการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง และตรวจสอบผู้สมัคร มงหาการทุจริตในการเลือกตั้ง เพื่อป้องปรามและทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย อีกทั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งยังเข้าใจว่า ลักษณะตำแหน่งของผู้ตรวจการเลือกตั้งถูกสร้างขึ้นด้วยแนวคิดการคานอำนาจกับฝ่ายดำเนินการเลือกตั้งและฝ่ายการเมือง (หรือฝ่ายผู้สมัคร) เพราะไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในฝ่ายดำเนินการเลือกตั้ง ทำให้ไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับฝ่ายดำเนินการเลือกตั้ง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่น และยังไม่ได้เป็นผู้ให้คุณโทษกับฝ่ายการเมืองหรือผู้สมัครได้ จึงไม่มีความเสี่ยงที่จะเอนเอียงหรือมีความสนิทสนมใกล้ชิดกับนักการเมืองได้

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้นได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานเพียงช่วงเวลาสั้นและกระชั้นชิดกับ การเลือกตั้ง การลงตรวจการเลือกตั้งจึงต้องลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับประชาชน แต่ทว่าเวลาในการหาข่าว หรือทำความเข้าใจนั้นไม่มีเพียงพอ และบางครั้งก็เสี่ยงพบปะเครือข่ายของนักการเมืองเอง ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน แต่ผู้ตรวจการเลือกตั้งยังได้พยายามทำหน้าที่ในลักษณะการป้องปรามการทุจริต และป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดที่ไม่จำเป็นขึ้นในการเลือกตั้ง เช่น ความสับสนระหว่งการหย่อนบัตรลงคะแนน ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้ง ได้เสนอแนะให้ทำสัญลักษณ์ของหีบให้มีความแตกต่างทำให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนไม่เกิดความสับสน และลงคะแนนได้ถูกต้อง หรือปัญหา “บัตรเียง” ที่มีจำนวนบัตรเลือกตั้งมากกว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิก็ได้มีการจัดทำรายชื่อและเน้นย้ำไปทางกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งว่าจะต้องตรวจสอบให้แม่นยำ นอกจากนี้ บทเรียนจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งก่อน ๆ ที่อาจทำให้เกิดความผิดพลาด เช่น การจัดโต๊ะนอกหน่วยเลือกตั้ง การนับคะแนนของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้กัน ทำให้เสี่ยงในการขานคะแนนรบกวนกัน จนเป็นที่มาของการนับคะแนนผิดพลาด ก็ได้มีการเน้นย้ำให้ไม่เกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้นอีก เป็นต้น

ในส่วนของการรายงานการทุจริต ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ได้มีการออกตรวจทั้งในหน่วยเลือกตั้ง และการตรวจทั่วไปโดยการเข้าพูดคุยกับประชาชน และหากพบเห็นความผิดปกติ หรือการกระทำที่เข้าข่ายผิดกฎหมาย ก็ใช้กลไกในการเขียนรายงานใบแบบรายงานต่าง ๆ เพื่อส่งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ก็เกิดปัญหาในประเด็นเดิม ซึ่งก็คือหลักฐานไม่เพียงพอที่จะเอาผิด หรือดำเนินคดีได้ หรือหากมีเหตุซึ่งหน้า ตัวผู้ตรวจการเลือกตั้งเองก็ไม่มีอำนาจในการดำเนินคดี จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีอำนาจเหตุการณ์ก็ผ่านไปแล้ว ดังนั้น กลไกของผู้ตรวจการเลือกตั้งจึงทำได้เพียงการเขียนรายงานเท่านั้น

ดังนั้น การเข้าตรวจของผู้ตรวจการเลือกตั้งนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดี ฝ่ายอำนวยการเลือกตั้งนั้นให้การต้อนรับที่ดี แม้จะมีบางที่เกรงว่าจะมีการเข้าไปจับผิด ซึ่งอาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน อาจเกิดมาจากการสื่อสารในวาระอื่น ๆ เช่น ผู้ตรวจการเลือกตั้งเคยได้ยินในการอบรมกรรมการประจำหน่วยที่กล่าวว่ามีผู้ตรวจการเลือกตั้งและผู้ช่วยฯ สามารถเข้าไปในหน่วยเลือกตั้ง

ได้ซึ่งไม่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมนั้นการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระเบียบวางเอาไว้ แม้ว่าอาจไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง เช่นการลดการทุจริต แต่ก็สามารถป้องปรามได้ตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่ได้ถูกระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๓๑ ที่กำหนดให้ (๑) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีอำนาจ แจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้นั้น จากทั้งคำให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ปลัดและรองปลัดเมืองพัทยา และจากผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง พบว่าการทำงานส่วนใหญ่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งในครั้งนี้นั้นเป็นการทำงานในเชิงตักเตือน และบอกกล่าวแนะนำให้แก่ไข และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ได้มีเป้าหมายในการเอาผิดหรือดำเนินคดีให้เกิดเป็นคดีความ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจการเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์ ทำให้การเลือกตั้งนั้นดำเนินไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม

ส่วนข้อ (๒) ตรวจสอบการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นั้น เป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้กว้างมาก แต่อำนาจจริงของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นมีจำกัด ดังเช่นที่ได้กล่าวไปแล้ว จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าการต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรมนั้น ไม่ใช่การจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้มากที่สุด แต่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นมีตัวชี้วัดเป็นจำนวนการดำเนินคดี ซึ่งบางครั้ง การพบเบาะแสกระทำความผิดนั้น ไม่เพียงพอและไม่ครบองค์ประกอบความผิด จึงไม่สามารถเอาผิดได้ อนึ่ง การพบความผิดซึ่งหน้า ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ได้มีอำนาจในการจับกุมหรือดำเนินคดี จึงต้องอาศัยชุดเคลื่อนที่เร็วที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ด้วยข้อจำกัดที่ชุดเคลื่อนที่เร็วนั้น มีเพียง ๓ นายต่อชุดต่อเขตเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีหน้าที่ประจำต้องทำการจะประสานให้มาเพื่อจับกุมในความผิดซึ่งหน้าจึงเป็นไปได้ยากและเป็นอีกข้อจำกัดหนึ่งของการตรวจการเลือกตั้งข้อนี้

ส่วนในข้อ (๓) เข้าไปในที่เลือกตั้งหรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอันใดที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยการเข้าไปดังกล่าวให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาคำสั่งหรือบัตรอื่นใดที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกให้ต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถเข้าไปตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ แต่ด้วยจำนวนหน่วยที่มีน้อย และมีผู้ตรวจการเลือกตั้งมาก ทำให้เกิดการตรวจวน จึงทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้อาจมีการตรวจการเลือกตั้งบ่อยเกินความจำเป็น แต่ก็สามารถทำให้การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างสุจริตยุติธรรมได้

และ (๔) ปฏิบัติงานอื่นตามระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้มีการประชุมและติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเสมอ และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายได้

ในส่วนของการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาเมืองพัทยาในครั้งนั้น ผู้ตรวจการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนด และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวดที่ ๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน

๔.๔.๓ สรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

โดยสรุป คณะผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยา ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคเดิมในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งก่อน ๆ ซึ่งก็คือปัญหาเรื่องโครงสร้างและการมาปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งเอง ที่ลักษณะของผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นลักษณะของการทำงานเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้ง ทำให้ได้บุคลากรที่ไม่ประจำ และมาปฏิบัติเป็นช่วงเท่านั้น และยังทำให้บุคลากรในการตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติงานได้อย่างไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนไม่ได้มีการเตรียมการในการตรวจทำให้การตรวจการเลือกตั้งนั้นมีข้อจำกัด

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ สามารถปฏิบัติงานได้ตามอำนาจและหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ใน ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๓๑ ได้ อย่างครบถ้วน และเนื่องด้วยการตรวจการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการตรวจการเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งไม่ได้เป็นการตรวจในเชิงการจับผิดหรือมุ่งเน้นการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดกฎหมาย หากแต่มีทัศนคติว่าการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นทางเลือกที่ดีที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงให้สุจริต โปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน จึงใช้การตักเตือน และแนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้อง เนื่องจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่ และสามารถปรับแก้ให้ถูกต้องได้โดย ไม่จำเป็นต้องดำเนินคดี

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ต่อการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

โครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่อยู่ในความควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตการศึกษาและการประเมินผลโดยมุ่งเฉพาะการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบ ได้แก่ การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเมืองพัทยา รวมถึงศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบทั้งในแง่ของทรัพยากร กฎหมาย กระบวนการงานและผลลัพธ์

แนวคิดในการประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่การศึกษานี้นำมาประยุกต์ใช้มุ่งให้ความสำคัญกับการจัดการเลือกตั้ง (electoral management) ที่ดำเนินการโดยองค์กรการจัดการเลือกตั้ง (Electoral Management Body: EMB) ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบทางกฎหมายในการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะงานที่เป็นสาระสำคัญของการกำกับเลือกตั้งและงานการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยทางตรงอย่างการทำประชามติ การริเริ่มข้อบัญญัติของประชาชน หรือแม้แต่การลงคะแนนเสียงถดถอย (Wall, ๒๐๐๖, p. ๕) ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้พิจารณาถึงระบบการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมืองอันเกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้างทางสถาบันทางการเมืองถึงการได้มาซึ่งผู้นำทางการเมืองจากการลงคะแนนเสียงของประชาชนที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งในแง่ของความได้สัดส่วนของคะแนนเสียงกับจำนวนที่นั่งที่ได้รับ สูตรหรือรูปแบบการเลือกตั้ง (electoral formula) และการกำหนดจำนวนที่นั่งของผู้แทนต่อเขตเลือกตั้ง (district magnitude) (ไชยวัฒน์ คำชู & นิธิ เนื่องจำนงค์, ๒๕๕๙, น. ๒๖๘-๒๗๐) แม้จะมีความเชื่อมโยงกันระหว่างการออกแบบระบบเลือกตั้งว่ามีผลต่อการออกแบบวิธีการจัดการเลือกตั้ง อาทิ การนับคะแนนเสียงที่แตกต่างกันระหว่างการมีบัตรลงคะแนนใบเดียวกับมีบัตรลงคะแนนสองใบ หรือการกำหนดวันเลือกตั้งที่ให้เลือกตั้งผู้แทนและการลงคะแนนเสียงเพื่อการอื่นในระบอบประชาธิปไตย (อาทิ การลงประชามติ) พร้อมกันในวันเดียวหรือให้จัดแยกวันออกไปต่างหาก เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากได้วางขอบเขตเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด ๕ ประเภทที่จัดขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละประเภทครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเป็นการจัดการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น จึงได้จำกัดขอบเขตของการประเมินผลของการจัดการเลือกตั้งทั้งในมิติขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ศึกษาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามโครงสร้างประชากร และศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง อาทิ บุคลากรของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น และได้กำหนดขอบเขตการประเมินการจัดการเลือกตั้งแต่ละประเภทใน ๔ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้ง (๒) การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง (๓) การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และ (๔) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และผลการศึกษาที่ได้นำเสนอไปแล้ว ในบทที่ผ่าน ๆ มาของรายงานนี้ บทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและลดปัญหาหรือข้อผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมากขึ้น และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยในส่วนของการอภิปรายผลการศึกษาเป็นการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้ง (performance management assessment) ที่มุ่งพิจารณาการจัดการเลือกตั้งใน ๔ มิติ คือ มิติผลผลิต (outputs)

มิติผลลัพธ์ของการให้บริการ (service outcomes) มิติการตอบสนอง (responsiveness) และมิติผลลัพธ์ในทางประชาธิปไตย (democratic outcomes)

๙.๑ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษานี้คือการประเมินผลการจัดการเลือกตั้งที่อยู่ในความควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งไว้ ๒ ประการ ประกอบด้วย ประการแรก เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบ และประการที่สอง เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบทั้งในแง่ของทรัพยากร กฎหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งสองประการสรุปได้ ดังนี้

๙.๑.๑ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบ

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของการศึกษานี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรก การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่วนที่สอง การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น การประเมินทั้งสองส่วนอาศัยการสัมภาษณ์แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๕ รูปแบบ ในการนำเสนอข้อมูลส่วนนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งอภิปรายผลสรุปเฉพาะผลการสำรวจที่สำคัญบางด้านที่สะท้อนถึงการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในประเทศไทย ดังนี้

(๑) การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

การประเมินความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของการศึกษานี้มุ่งพิจารณาใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติด้านความสนใจทางการเมือง มิติด้านการรับรู้และความเข้าใจทางการเมือง และมิติด้านความมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ด้านความสนใจทางการเมืองมุ่งพิจารณาระดับความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งผ่านการแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ เช่น การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การติดตามเกี่ยวกับผู้สมัคร และการหาเสียง และการแสดงออกถึงความตั้งใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ผลการศึกษาที่น่าสนใจเกี่ยวกับระดับความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับเลือกตั้ง โดยอาศัยการวัดระดับความสนใจของประชาชน ตามมาตรวัดตั้งแต่ ๐ ถึง ๑๐ คะแนน โดยที่ ๐ คะแนน หมายถึง ไม่สนใจเลย และ ๑๐ คะแนน หมายถึง สนใจมากที่สุด พบว่าค่าเฉลี่ยความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ๔ จาก ๕ รูปแบบอยู่ในระดับเกินกว่า ๗ คะแนน โดยเฉพาะความสนใจต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารเทศบาลที่สูงเกือบ ๘ คะแนน ในขณะที่มีเพียงความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ๗ คะแนน (ตารางที่ ๙.๑) ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสนใจที่ประชาชนมีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่ผ่านมา ในระดับค่อนข้างสูงและนับว่ามีความสอดคล้องกับความตื่นตัวสนใจในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละครั้งที่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ตารางที่ ๙.๑ ระดับความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กทม. (ร้อยละ)	พัทยา (ร้อยละ)
๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๕.๘	๐.๐
๑	๑.๗	๐.๓	๐.๗	๒.๓	๐.๓
๒	๑.๘	๐.๓	๐.๓	๒.๕	๐.๐
๓	๑.๖	๑.๑	๐.๗	๓.๖	๑.๕
๔	๓.๐	๒.๐	๑.๘	๒.๖	๒.๓
๕	๑๒.๐	๗.๐	๘.๗	๑๑.๓	๑๘.๐

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กม. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
๖	๑๑.๗	๑๐.๓	๙.๘	๗.๖	๑๑.๓
๗	๑๔.๕	๑๔.๑	๑๕.๗	๑๔.๕	๑๘.๐
๘	๒๑.๑	๒๒.๑	๒๕.๒	๑๘.๙	๒๒.๕
๙	๑๒.๐	๑๖.๙	๑๖.๓	๑๐.๖	๑๐.๕
๑๐	๒๐.๖	๒๕.๙	๒๐.๗	๒๐.๔	๑๕.๘
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๓๖	๗.๙๖	๗.๗๘	๖.๘๓	๗.๒๙
S.D.	๒.๑๔๗	๒.๓๖๕	๒.๒๔๑	๒.๘๓๒	๑.๘๓๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในด้านการรับรู้และความเข้าใจทางการเมือง การศึกษาที่มุ่งพิจารณาระดับการรับรู้และความเข้าใจที่ประชาชนมีต่อการเลือกตั้ง ได้แก่ การทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น วันเลือกตั้ง สถานที่เลือกตั้ง วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง ฯลฯ การทราบเกี่ยวกับผู้สมัคร เช่น ชื่อของผู้สมัคร นโยบายที่ผู้สมัครใช้หาเสียง ฯลฯ รวมถึงความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สิทธิของตนเอง ผลการศึกษาที่น่าสนใจในส่วนนี้พบว่า ประชาชนเกือบทั้งหมดทราบถึงวันที่จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละประเภท และมีผู้ที่ไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้เพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น (ตารางที่ ๙.๒) โดยการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งอื่น ๆ ก็อยู่ในสัดส่วนที่สูงเช่นเดียวกัน ทั้งในเรื่องการทราบเกี่ยวกับสถานที่ลงคะแนน ช่วงเวลาที่เปิดให้มีการลงคะแนน วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้งแต่ละประเภท รวมถึงชื่อและนโยบายของผู้สมัครที่แข่งขันในการเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละครั้งส่วนใหญ่มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เพียงพอสำหรับการออกไปใช้สิทธิและตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ ๙.๒ การรับรู้เกี่ยวกับวันเลือกตั้งของประชาชน

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กม. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
ทราบแล้ว	๙๖.๖	๙๙.๑	๙๘.๖	๙๘.๗	๙๙.๘
ยังไม่ทราบ	๓.๔	๐.๙	๑.๔	๑.๓	๐.๓
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการรับทราบถึงการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลที่ผู้แจ้งเบาะแสอาจได้รับ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยครึ่งหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบยังไม่ทราบถึงข้อมูลในเรื่องนี้ว่าสามารถกระทำได้ โดยในส่วนของ การเลือกตั้งท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีประชาชนที่ทราบเรื่องดังกล่าวเพียงร้อยละ ๓๗.๖ เท่านั้น (ตารางที่ ๙.๓) แสดงให้เห็นว่า ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งบางประการที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพิ่มเติมอีก ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ตารางที่ ๙.๓ การรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งและเงินรางวัลในการแจ้งเบาะแส

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กม. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
ทราบแล้ว	๓๗.๖	๕๒.๗	๔๙.๘	๒๒.๕	๔๓.๐
ยังไม่ทราบ	๖๒.๔	๔๗.๓	๕๐.๒	๗๗.๕	๕๗.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในส่วนของผู้ที่สนใจต่อการซื้อเสียง พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยืนยันว่าจะไม่เลือกประมาณร้อยละ ๗๐ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แต่จำนวนคนที่ยังเลือกหรือไม่แน่ใจคิดเป็นประมาณอีกร้อยละ ๓๐ ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ ๙.๔) สะท้อนให้เห็นว่าการซื้อเสียงยังเป็นปัจจัยมีอิทธิพลในการจูงใจประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางส่วนอยู่

ตารางที่ ๙.๔ การซื้อเสียงเลือกตั้งและการตัดสินใจลงคะแนน

ท่านจะเลือกผู้สมัคร ที่ซื้อเสียงหรือไม่	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
เลือก	๘.๔	๙.๗	๙.๗	๕.๕
ไม่เลือก	๗๐.๙	๗๓.๙	๖๘.๘	๘๒.๕
ไม่แน่ใจ	๒๐.๗	๑๖.๓	๒๑.๔	๑๒.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในด้านความมีประสิทธิภาพทางการเมือง การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการพิจารณาระดับของความตระหนักในพลังความสามารถของประชาชนในทางการเมือง อาทิ ความรู้สึกเชื่อมั่นในพลังของการลงคะแนนเสียงของตนเองที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ความรู้สึกที่ตัวเองมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ความรู้สึกที่ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องสนใจและให้ความสำคัญต่อความเห็นและข้อเรียกร้องของประชาชน เป็นต้น ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นใน “พลัง” ของตนเองและความมุ่งมั่นในการใช้สิทธิ จากการสอบถามประชาชนว่าการลงคะแนนเสียงว่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอนาคตให้ดีขึ้นหรือไม่ พบว่า มีความเห็นที่แตกต่างกันตามรูปแบบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยในส่วนของ การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ องค์การบริหารส่วนตำบล มีผู้ที่ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นคำตอบมากเป็นลำดับที่ ๑ และ ๒ ที่สะท้อนมุมมองเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง แตกต่างจากการเลือกตั้งเทศบาลที่มีผู้ตอบค่อนข้างเห็นด้วยและไม่ค่อยเห็นด้วยเป็นคำตอบที่มากเป็นลำดับที่ ๑ และ ๒ ตามลำดับ อีกทั้งคำตอบที่เห็นว่าไม่ค่อยเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเลยรวมกันมีมากกว่าร้อยละ ๕๐ สะท้อนว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการเลือกตั้งเทศบาลมีมุมมองในเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงภายหลังการเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในการเลือกตั้งท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ (ตารางที่ ๙.๕)

ตารางที่ ๙.๕ ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

“ถ้าประชาชนธรรมดาอย่างพวกเราไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เสียงของพวกเราจะสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตของเราให้ดีขึ้นได้”	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๓๙.๗	๑๙.๗	๔๐.๗	๓๐.๘
ค่อนข้างเห็นด้วย	๔๐.๙	๒๘.๔	๔๗.๐	๕๑.๓
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๑๔.๘	๓๘.๓	๑๐.๒	๒๕.๓
ไม่เห็นด้วยเลย	๔.๗	๑๓.๗	๒.๑	๓.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของการศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการประเมินใน ๓ ด้าน คือ ด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง ด้านการจัดการเลือกตั้ง และด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง

ในด้านการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้ง ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจที่ประชาชนมีต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนใกล้ชิดในกระบวนการเลือกตั้งมากที่สุดมีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยสูงกว่า ๗ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๘ – ๑๐ คะแนนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔ จาก ๕ รูปแบบ โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ระดับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ๘ คะแนน ในขณะที่ระดับความพึงพอใจต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงประเภทเดียวเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ๗ คะแนน (ตารางที่ ๙.๖) ผลการให้คะแนนความพึงพอใจดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ามีความสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจที่ประชาชนมีต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงความพึงพอใจที่ประชาชนมีต่อการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวมด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างมากต่อระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้ง

ตารางที่ ๙.๖ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ตนไปใช้สิทธิ

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กทม. (ร้อยละ)	พทยา (ร้อยละ)
๐	๐.๐	๐.๐	๐.๓	๑.๔	๐.๓
๑	๐.๐	๐.๓	๐.๑	๐.๐	๐.๑
๒	๐.๙	๐.๑	๐.๓	๐.๐	๐.๐
๓	๐.๑	๐.๗	๑.๕	๐.๖	๐.๓
๔	๑.๑	๒.๔	๑.๔	๐.๙	๐.๘
๕	๓.๗	๗.๘	๖.๕	๔.๕	๒๑.๕
๖	๗.๑	๙.๑	๗.๕	๔.๐	๓๔.๐
๗	๗.๐	๒๐.๙	๑๕.๕	๑๔.๐	๒๓.๘
๘	๑๗.๗	๒๗.๙	๒๗.๒	๒๙.๐	๑๑.๘

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กม. (ร้อยละ)	พัทยา (ร้อยละ)
๙	๒๙.๐	๑๖.๐	๑๙.๗	๒๑.๙	๔.๘
๑๐	๑๖.๓	๑๔.๗	๒๐.๐	๒๒.๖	๒.๘
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๗๑	๗.๗๖	๗.๙๒	๘.๔๐	๖.๔๖
S.D.	๑.๗๘๔	๑.๖๓๒	๑.๗๒๓	๑.๖๒๙	๑.๓๓๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในส่วนของความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งโดยรวม พบว่า มีระดับความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่า ๗ คะแนน และส่วนใหญ่ให้คะแนนอยู่ในช่วง ๘ – ๑๐ คะแนนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔ จาก ๕ รูปแบบ ยกเว้นเพียงความพึงพอใจต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้นที่ค่าความพึงพอใจเฉลี่ยต่ำกว่า ๗ คะแนน (ตารางที่ ๙.๗) ทั้งนี้ จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น

ตารางที่ ๙.๗ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นโดยภาพรวม

	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กม. (ร้อยละ)	พัทยา (ร้อยละ)
๐	๐.๐	๐.๐	๐.๑	๑.๖	๐.๕
๑	๐.๗	๐.๓	๐.๒	๐.๐	๐.๓
๒	๐.๕	๐.๓	๑.๒	๐.๔	๐.๘
๓	๐.๓	๑.๔	๐.๙	๐.๔	๑.๐
๔	๒.๔	๓.๔	๑.๕	๐.๕	๓.๓
๕	๓.๙	๗.๔	๘.๐	๑.๙	๒๓.๘
๖	๑๐.๒	๗.๔	๙.๙	๓.๕	๓๑.๕
๗	๘.๙	๑๙.๕	๑๓.๗	๑๐.๔	๒๐.๘
๘	๑๘.๐	๒๙.๗	๒๕.๗	๒๙.๕	๑๑.๓
๙	๒๔.๗	๑๗.๑	๒๑.๔	๒๓.๓	๔.๐
๑๐	๑๗.๐	๑๓.๗	๑๗.๔	๒๘.๖	๓.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๓๙	๗.๖๔	๗.๗๙	๗.๖๘	๖.๒๗
S.D.	๑.๙๔๕	๑.๖๙๕	๑.๗๗๔	๒.๓๘๖	๑.๔๕๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

ในด้านความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง ผลการศึกษา พบว่า เมื่อพิจารณาจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละครั้งที่ปรากฏออกมา ประชาชนส่วนใหญ่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ๓ จาก ๕ รูปแบบ ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลเชื่อว่าผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมาจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ของตนเองมากนัก ในขณะที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ประชาชนมากกว่าร้อยละ ๗๐ และมากกว่าร้อยละ ๕๐ ตามลำดับ มองว่าผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมาจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นของตนเองอย่างมีนัยยะสำคัญ นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่าสังเกตด้วยว่าระดับความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นตามลำดับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งจัดขึ้นในปี ๒๕๖๓ ที่มีผู้คาดหวังความเปลี่ยนแปลงจากผลการเลือกตั้งไม่ถึงหนึ่งในสาม และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ ๓๘ และร้อยละ ๔๐ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๖๔ จนกระทั่งมีประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ความคาดหวังว่าผลการเลือกตั้งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นของตนเองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งจัดขึ้นพร้อมกันในปี ๒๕๖๕ ดังที่กล่าวมา (ตารางที่ ๙.๘)

ตารางที่ ๙.๘ ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นโดยภาพรวม

การเลือกตั้งอปท. ที่ออกมาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในอปท. ของท่านมากน้อยแค่ไหน	อบจ. (ร้อยละ)	เทศบาล (ร้อยละ)	อบต. (ร้อยละ)	กทม. (ร้อยละ)	พัทยา (ร้อยละ)
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากแน่นอน	๙.๑	๑๑.๔	๑๐.๕	๓๕.๗	๑๔.๓
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก	๒๒.๐	๒๖.๖	๒๙.๕	๓๙.๓	๔๐.๘
เปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย	๔๑.๓	๔๒.๖	๓๙.๖	๒๐.๔	๓๖.๘
แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย	๒๗.๖	๑๙.๔	๒๐.๕	๔.๘	๘.๓
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๙.๑.๒ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรก การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง ส่วนที่สอง การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และส่วนที่สาม การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๑) การประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง

ในการประเมินผลการจัดการเลือกตั้ง คณะผู้วิจัยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง และ (๒) การใช้แบบสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้ง ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาใช้ประเมินการจัดการเลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนวันเลือกตั้ง ช่วงวันเลือกตั้ง (ตั้งแต่ช่วงเปิดหีบเลือกตั้ง ช่วงระหว่างการลงคะแนน และช่วงปิดหีบเลือกตั้ง) และช่วงหลัง วันเลือกตั้งจนถึงเมื่อมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง การสรุปผลการศึกษาในส่วนนี้มุ่งนำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพของการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้ง ๕ รูปแบบ ในช่วงวันเลือกตั้งตลอด ๓ ช่วงเวลาใน ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง (๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง และ (๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง ดังต่อไปนี้

ช่วงที่ ๑ ช่วงเวลา ๐๘.๐๐ น. เปิดหน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนเข้ามาลงคะแนน

๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่ฝ่ายจัดการเลือกตั้งนั้นเตรียมพร้อมสำหรับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งเป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำกับไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสามประเภทสามารถดำเนินการได้ในเรื่องการจัดหาเลือกตั้งแบบมีฉลากหรือกำกับด้านหลังเป็นส่วนใหญ่

แต่ยังพบข้อบกพร่องในการให้เจ้าหน้าที่ติดประกาศเอกสารสำคัญให้ครบถ้วน แต่ในส่วนที่ยังพบปัญหาคือการให้หน่วยเลือกตั้งมีการจัดการพื้นที่พิเศษที่อำนวยความสะดวกผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่มีปัญหาทางด้านร่างกาย

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าโดยภาพรวมทุกจังหวัดมีการเตรียมความพร้อมตามแนวทางที่กฎหมายให้อำนาจและวางบทบาทไว้ โดยจัดให้มีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการจัดการเลือกตั้งสำหรับการจัดการวัสดุอุปกรณ์และการจัดพื้นที่ และพยายามอุดช่องโหว่ของการจัดและตรวจรับวัสดุอุปกรณ์ให้ได้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น การตกลงในการตรวจทานเอกสารสำคัญระหว่างการรับวัสดุอุปกรณ์ หรือการลิ้มเซ็นชื่อกำกับที่สมุดบัตรเลือกตั้ง เป็นต้น แต่มีข้อสังเกตจากบางฝ่ายว่าไม่ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้ทรัพยากรของตัวเองในการจัดการเลือกตั้งเพราะเป็นภาระด้านงบประมาณมากแม้ว่าจะมีการเตรียมพร้อมในการตั้งงบประมาณล่วงหน้าแล้วก็ตาม และบางท้องถิ่นยังเกิดความล่าช้าในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเลือกตั้งให้เป็นไปตามมาตรฐาน

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์พบว่าการจัดให้หน่วยเลือกตั้งสามารถรองรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายเป็นปัญหาร่วมที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท แม้ว่าจะมีหน่วยเลือกตั้งที่สามารถรองรับการดูแลคนเหล่านี้ได้อย่างแต่ไม่ใช่ทุกสถานที่ เช่น มีเก้าอี้เสริมเพื่อรองรับ จัดหน่วยเลือกตั้งให้มีพื้นที่กว้างขวางมากพอสำหรับการเดินเข้าไปลงคะแนนเสียง และมีเจ้าหน้าที่ที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยประสานเพื่ออำนวยความสะดวกหรือจัดเตรียมแผ่นอักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา เป็นต้น และในส่วนของการให้เจ้าหน้าที่ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสาร อาจมีข้อบกพร่องเนื่องจากบางสถานที่มิได้ติดให้ครบถ้วน หรือติดผิดตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ (เช่น ติดไว้ที่โต๊ะแทนป้ายประชาสัมพันธ์) เป็นต้น

ตารางที่ ๙.๙ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พิกษา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่	๘๘.๒	๑.๘	๘๕.๐	๑๕.๐	๘๘.๑	๑.๘	๕๗.๑	๔๒.๘	๘๗.๗	๒.๓
๖. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อป้องกันการลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๘๓.๐	๗.๐	๘๒.๘	๗.๑	๘๘.๑	๑.๘	๑๐๐	-	๘๗.๗	๒.๓
๘. ในหน่วยเลือกตั้งมีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๔๐.๔	๕๙.๖	๓๗.๘	๖๒.๒	๔๗.๒	๕๒.๘	๕๐.๗	๔๙.๓	๓๗.๒	๖๒.๘

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง คือ การประเมินความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและป้องกันการละเมิดหรือการกระทำอื่นใดของบุคคลอื่นที่เป็นการขัดขวางการเลือกตั้งไม่ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติและกฎระเบียบที่กำหนดไว้ อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม พบว่าจากการดำเนินงานส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ตามตารางข้างล่าง

ตารางที่ ๙.๑๐ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็นความพร้อมด้านการรักษาระเบียบ
ของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พญา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๗. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่ กรรมการประจำหน่วย หรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้ รับการแต่งตั้งเข้าไปอยู่ ภายในหน่วยเลือกตั้ง และมีการพูดคุยกับ กรรมการประจำหน่วย และผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๘.๘	๙๑.๒	๒.๔	๙๗.๖	๑๕.๑	๘๔.๙	-	๑๐๐.๐	๑๑.๖	๘๘.๔
๑๒. มีการขนคนมา เป็นกลุ่มหรือมีผู้มา ใช้สิทธิเลือกตั้งในเวลา ตรงกันจนน่าผิดสังเกต หรือไม่	-	๑๐๐	-	๑๐๐	๓.๘	๙๖.๒	๗.๑	๙๒.๙	๔.๗	๙๕.๓
๑๓. มีโปสเตอร์ หรือ อุปกรณ์การหาเสียงของ ผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้ หน่วยเลือกตั้งภายใน รัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๖	๘๙.๕	๑.๔	๙๘.๖	๕.๗	๙๔.๓	๓๕.๗	๖๔.๓	๗.๐	๙๓.๐
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มี คนเดินเข้าออกจำนวนมาก หรือบ่อยในลักษณะ ผิดปกติหรือไม่	-	๑๐๐	-	๑๐๐	๑.๙	๙๘.๑	-	๑๐๐.๐	๒.๓	๙๗.๗
๑๕. มีบุคคล (ที่ไม่มี ตัวแทนผู้สมัคร) หรือ กลุ่มบุคคลยืนอยู่บริเวณ ใกล้หน่วยเลือกตั้ง และ มีการคุยกับผู้มาใช้สิทธิ ทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุย แบบปัจเจกหรือมีการ จดบันทึก/ การเก็บหรือ แจกบัตรประชาชน/ หรือมีท่าทีชักจูงผู้มา ใช้สิทธิ หรือไม่	๑.๘	๙๘.๒	-	๑๐๐	๑.๙	๙๘.๑	-	๑๐๐.๐	๒.๓	๙๗.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่แม้ว่าส่วนใหญ่สามารถรักษาระเบียบการเลือกตั้งตามกฎหมายที่กำหนดไว้ แต่พบว่าในบางพื้นที่ยังมีข้อบกพร่อง คือ ยังพบโปสเตอร์หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งอยู่ในบางพื้นที่ เนื่องจากผู้สมัครไม่สามารถจัดเก็บได้ทัน ส่วนการให้ บุคคลอื่นเข้ามาภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกันกับกรรมการประจำหน่วย ยังพบเห็นอยู่บ้าง เนื่องจากพื้นที่ในการลงคะแนนเป็นพื้นที่สาธารณะที่คนสัญจรอยู่ตลอดเวลาทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงบางคนที่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยได้พูดคุยปราศรัยกัน แต่ยังไม่พบการกระทำที่ผิดกฎหมายจากการกระทำดังกล่าว อย่างชัดเจน

๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาเปิดให้ลงคะแนนเสียง คือ การประเมินการดำเนินงาน ตามกระบวนการที่พึงกระทำก่อนการเลือกตั้ง พบว่าสามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนด และมีความผิดปกติไม่มากนัก เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดได้ตามตารางข้างล่าง โดยจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความพร้อมและสามารถ ดำเนินการ ตามกฎระเบียบการเลือกตั้งช่วงเปิดให้ลงคะแนนเสียง ยกเว้นเรื่องการให้หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. ที่อาจมีความคลาดเคลื่อนกันในแต่ละพื้นที่อยู่บ้าง ซึ่งมักเกิดจากการใช้นาฬิกาที่ตั้งเวลาเหมือนกันของประชาชนที่มาใช้สิทธิ และผู้จัดการเลือกตั้งที่สถานที่เลือกตั้ง มีหน่วยเลือกตั้งบางแห่งยังดำเนินการเปิดหีบเลือกตั้ง (ซึ่งประกอบไปด้วยการประกาศ เปิดหน่วย การแสดงหีบเปล่า การปิดผนึกหีบด้วยแถบซิลิโคนพลาสติก เป็นต้น) ไม่แล้วเสร็จจนเลยเวลาการเริ่มใช้สิทธิ

ตารางที่ ๙.๑๑ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงเปิดหีบเลือกตั้งในประเด็นความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พิกษา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๒. มีความผิดปกติใน บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ที่ไม่มีตัวตนจริง ในหมู่บ้าน	๓.๕	๙๖.๕	๓.๘	๙๖.๒	๙.๕	๙๐.๖	-	๑๐๐.๐	๔.๗	๙๕.๓
๓. กรรมการประจำหน่วย แสดงหีบบัตรเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิได้ เห็นว่าไม่มีสิ่งใดอยู่ ภายในหีบหรือไม่	๙๖.๕	๓.๕	๘๙.๘	๑๐.๒	๙๘.๑	๑.๙	๙๒.๙	๗.๑	๙๗.๗	๒.๓
๔. ภายหลังจากแสดง หีบเปล่าแล้ว มีการ ล็อคหีบด้วยแถบซิลิโคนพลาสติกทุกด้าน และมีการเซ็นลายเซ็น ประธานหน่วยบนแถบ ซิลิโคนพลาสติกหรือไม่	๙๑.๒	๘.๘	๙๒.๑	๗.๙	๙๔.๓	๕.๗	๘๕.๗	๑๔.๓	๙๓.๐	๗.๐
๕. หน่วยเลือกตั้งเริ่มให้ ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียง ตรงเวลา ๐๘.๐๐ น. หรือไม่	๘๖	๑๔	๙๖.๑	๓.๙	๙๘.๑	๑.๙	๑๐๐.๐	-	๙๗.๗	๒.๓

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พทกย	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือท้วงติงเรื่องใดต่อกรรมการประจำหน่วยจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัครในช่วงก่อนเปิดหน่วยหรือไม่	๑.๘	๙๘.๒	๐.๘	๙๙.๒	-	๑๐๐.๐	๗.๑	๙๒.๙	-	๑๐๐
๑๐.อาสาสมัครสามารถสังเกตการณ์ภายนอกหน่วยเลือกตั้งได้อย่างอิสระหรือไม่	๙๗.๒	๑.๘	๙๖.๑	๓.๙	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	-	๙๕.๓	๔.๗

ที่มา: คณะนักวิจัย

ช่วงที่ ๒ ช่วงเวลาระหว่างการลงคะแนนเสียง

๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสามประเภทสามารถดำเนินการได้ในเรื่องการจัดหาเลือกตั้งแบบมีฉลากหรือกำแพงกันด้านหลัง และให้เจ้าหน้าที่ติดประกาศเอกสารสำคัญให้ครบถ้วน แต่ในส่วนที่ยังพบปัญหาคือทำให้หน่วยเลือกตั้งมีการจัดการพื้นที่พิเศษที่อำนวยความสะดวกผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่มีปัญหาทางด้านร่างกายตามข้อมูลในตารางข้างล่าง ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่บ้างในการหาฉลากหรือกำแพงกันข้างหลังคูหาเลือกตั้ง ขณะที่ในเรื่องการจัดการพิเศษแก่บุคคลที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพนั้นยังคงพบเห็นในสถานที่เลือกตั้งหลายแห่งที่มีได้มีการจัดการพิเศษในเรื่องดังกล่าวไว้

ตารางที่ ๙.๑๒ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พทกย	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๑. เจ้าหน้าที่ได้ติดประกาศเอกสารสำคัญครบทั้ง ๓ เอกสารหรือไม่ *	๑๐๐	-	๙๓.๔	๖.๖	๙๗.๒	๒.๘	๗๐.๓	๒๙.๗	๑๐๐	-
๗. คูหาเลือกตั้งถูกจัดแบบมีฉลากหรือกำแพงกันด้านหลังเพื่อให้การลงคะแนนมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่	๘๗.๓	๑๒.๗	๙๔.๐	๖.๐	๙๘.๖	๑.๔	๙๔.๖	๕.๔	๑๐๐	-
๙. ในหน่วยเลือกตั้งมีการจัดการพิเศษสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีความบกพร่องทางร่างกายใด ๆ หรือไม่	๔๒.๒	๕๗.๘	๓๓.๙	๖๖.๑	๖๘.๑	๓๑.๙	๓๕.๑	๖๔.๙	๖๐.๕	๓๙.๕

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒) ความพร้อมด้านรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง พบว่าจากการดำเนินงานส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ตามตารางข้างล่าง เช่นเดียวกับจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่าส่วนใหญ่สามารถรักษาระเบียบการเลือกตั้งตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ แต่ในส่วนที่ยังมีข้อบกพร่องจากการมีโปสเตอร์หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งอยู่ในบางพื้นที่

ตารางที่ ๙.๑๓ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อมด้านรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กทม.		พัทยา	
	ใช้ (%)	ไม่ใช้ (%)	ใช้ (%)	ไม่ใช้ (%)	ใช้ (%)	ไม่ใช้ (%)	ใช้ (%)	ไม่ใช้ (%)	ใช้ (%)	ไม่ใช้ (%)
๘. มีบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่กรรมการประจำหน่วยหรือตัวแทนผู้สมัครที่ได้รับการแต่งตั้ง เข้าไปอยู่ภายในหน่วยเลือกตั้งและมีการพูดคุยกับกรรมการประจำหน่วยและผู้ไปใช้สิทธิหรือไม่	๓.๖	๙๖.๔	๒.๒	๙๗.๘	๘.๓	๙๑.๗	-	๑๐๐.๐	๑๑.๖	๘๘.๔
๑๑. ระหว่างการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้งมีการขัดขวางไม่ให้ผู้มาใช้สิทธิเดินทางมาใช้สิทธิหรือไม่	-	๑๐๐	-	๑๐๐	-	๑๐๐.๐	๒.๗	๙๗.๓	-	๑๐๐
๑๒. มีการขวนขวายเป็นกลุ่มหรือมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงเวลากันจนน่าผิดสังเกตหรือไม่	-	๑๐๐	-	๑๐๐	๑.๘	๙๗.๒	๑๘.๙	๘๑.๑	-	๑๐๐
๑๓. มีโปสเตอร์ หรืออุปกรณ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งใกล้หน่วยเลือกตั้งภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรหรือไม่	๖.๖	๙๓.๔	๔.๔	๙๕.๖	๖.๙	๙๓.๑	๒๑.๖	๗๘.๔	๗.๐	๙๓.๐
๑๔. มีบ้านหรือสถานที่ใกล้หน่วยเลือกตั้งที่มีคนเดินเข้าออกจำนวนมากหรือบ่อยในลักษณะผิดปกติหรือไม่	๒.๔	๙๗.๖	-	๑๐๐	๔.๒	๙๕.๘	๕.๔	๙๔.๖	๒.๓	๙๗.๗

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พทยา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๑๕. มีบุคคล (ที่มีใช่ ตัวแทนผู้สมัคร) หรือ กลุ่มบุคคลยื่นอยู่บริเวณ ใกล้หน่วยเลือกตั้ง และ มีการคุยกับผู้มาใช้สิทธิ ทั้งคุยเป็นกลุ่มหรือคุย แบบปัจเจก หรือมีการ จดบันทึก/ การเก็บหรือ แจกบัตรประชาชน/ หรือมีท่าทีชักจูงผู้มา ใช้สิทธิ หรือไม่	๑.๘	๙๘.๒	๐.๕	๙๙.๕	๒.๘	๙๗.๒	๕.๔	๙๔.๖	-	๑๐๐
๑๖. มีความวุ่นวาย เกิดขึ้นบริเวณใกล้ หน่วยเลือกตั้ง เช่น มีการ ทะเลาะกัน มีการพูดคุย เสียงดังหรือไม่	-	๑๐๐	๑.๑	๙๘.๙	-	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	-	๑๐๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาระหว่างการเลือกตั้ง พบว่าจากการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ตามตารางข้างล่าง เช่นเดียวกับจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ ยกเว้นในเรื่องกระบวนการตรวจสอบและยืนยันตัวตนของผู้มาใช้สิทธิโดยให้ถอดหรือเปิดหน้ากากอนามัยเพื่อเทียบใบหน้ากับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาใช้สิทธิ ที่ยังพบว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนนี้อย่างครบถ้วน เนื่องจากความระมัดระวังต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และยังไม่ดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน อาทิ การเว้นระยะห่าง (social distance) ที่ไม่พบการเว้นระยะห่างจริงในหลายพื้นที่

ตารางที่ ๙.๑๔ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงระหว่างการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พทยา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๒. มีความผิดปกติ ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ เลือกตั้งหรือไม่ เช่น มีรายชื่อผู้เสียชีวิต รายชื่อผู้ไม่มีตัวตนจริง ในหมู่บ้าน	๑.๘	๙๘.๒	๐.๕	๙๙.๕	๔.๒	๙๕.๘	๒.๗	๙๗.๓	๒.๓	๙๗.๗

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กกม.		พทยา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๓. กรรมการประจำหน่วย ทำการตรวจสอบบัตร ประจำตัวประชาชน ของผู้มาใช้สิทธิเพื่อ เทียบกับบัญชีรายชื่อ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่	๙๐.๔	๙.๖	๙๗.๓	๒.๗	๙๘.๖	๑.๔	๙๗.๓	๒.๗	๑๐๐	-
๔. กรรมการประจำหน่วย ร้องขอให้ผู้มาใช้สิทธิ ถอดหรือเปิดหน้ากาก อนามัยเพื่อเทียบใบหน้า กับบัตรประจำตัวประชาชน ของผู้มาใช้สิทธิหรือไม่	๔๕.๘	๕๔.๒	๕๐.๘	๔๙.๒	๒๙.๒	๗๐.๘	๔๘.๖	๕๑.๔	๒๓.๓	๗๖.๖
๕. กรรมการประจำหน่วย ให้ผู้มาใช้สิทธิเซ็นชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อ ยืนยันตัวตนบนต้นขั้ว บัตรเลือกตั้ง ก่อนฉีก บัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิ หรือไม่	๙๔.๐	๓.๖	๙๑.๓	๘.๗	๙๕.๘	๔.๒	๘๙.๒	๑๐.๘	๙๗.๗	๒.๓
๖. หีบเลือกตั้งยังคง ถูกล็อคด้วยแถบซีล พลาสติกทุกด้านใช่ หรือไม่	๑๐๐	-	-	-	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	-	๑๐๐	-
๑๐. มีการร้องเรียน หรือท้วงติงเรื่องใดต่อ กรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือ ตัวแทนผู้สมัครในช่วงนี้ หรือไม่	๑.๒	๙๗.๗	๑.๑	๙๘.๙	๔.๒	๙๕.๘	-	๑๐๐.๐	๗.๐	๙๓.๐

ที่มา: คณะนักวิจัย

๙.๑.๒.๓ ช่วงที่ ๓ ปิดลงคะแนนเสียง ๑๗.๐๐ น.

๑) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง พบว่าสามารถดำเนินการได้อย่างครบถ้วนตามกฎระเบียบที่มี อาจพบปัญหาในการติดประกาศเอกสารแสดงวิธีการกาบัตรที่ถูกต้องบนกระดานหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือใกล้กระดานนับคะแนนอยู่บ้าง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์และลงพื้นที่สังเกตการณ์ พบว่า แต่ละหน่วยมีการเตรียมพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยจัดหากระดานมาเพื่อติดเอกสารสำหรับการนับคะแนน และนำอุปกรณ์ที่จำเป็นถูกนำมาวางไว้ในบริเวณใช้งาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่หลายคนเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานมาก่อนจึงมีความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ เอกสาร และวัสดุต่าง ๆ

ตารางที่ ๙.๑๕ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อม
ด้านวัสดุอุปกรณ์

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พญา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๒. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสาร แสดงวิธีการกาบัตร ที่ถูกต้องบนกระดาน หน้าหน่วยเลือกตั้งหรือ ใกล้กระดานนับคะแนน หรือไม่ (กรรมการ ประจำหน่วยจะคิดก่อน เริ่มการนับคะแนน)	๙๓.๓	๖.๗	๘๘.๘	๑๑.๑	๙๐.๐	๑๐.๐	๗๕.๐	๒๕.๐	๘๘.๔	๑๑.๖
๘. กรรมการประจำหน่วย ติดประกาศเอกสาร รายงานผลคะแนนที่ หน้าหน่วยหลังการนับ คะแนนเสร็จสิ้นหรือไม่	๑๐๐	-	๙๘.๕	๑.๕	๑๐๐.๐	-	๑๐๐	-	๙๗.๗	๒.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

๒) ความพร้อมด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง พบว่ามีการร้องเรียนอยู่บ้างจากประชาชนหรือตัวแทนผู้สมัคร
อาทิ การนับคะแนนของบางหน่วยที่จำนวนผู้มาลงคะแนนไม่ตรงกับจำนวนบัตรที่นับ จึงทำให้เกิดการนับคะแนนซ้ำอีกหลายรอบ
มีการชั่งคะแนนผิดไม่ตรงกับบัตร มีการขีดคะแนนในช่องที่ไม่ถูกต้อง

ตารางที่ ๙.๑๖ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อม
ด้านการรักษาระเบียบของการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พญา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๙. มีการร้องเรียนหรือ ท้วงติงเรื่องใดต่อ กรรมการประจำหน่วย จากประชาชนหรือ ตัวแทนผู้สมัครในช่วง การปิดหีบและนับคะแนน หรือไม่	๕.๑	๙๔.๙	๖.๖	๙๓.๔	๑๑.๑	๘๘.๙	๘.๓	๙๑.๗	๑๑.๖	๘๘.๔

ที่มา: คณะนักวิจัย

๓) ความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาปิดให้ลงคะแนนเสียง ยังพบการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบ โดยเฉพาะการไม่เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้การไม่ได้ นับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้ และการที่หีบไม่ได้มีการล็อกด้วยแถบซีลพลาสติก

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ พบปัญหาในส่วนของการนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่พบความยากลำบากในการมองเห็นของสถานที่ เนื่องจากมีแสงไฟไม่เพียงพอหรือมีผู้มาสังเกตการณ์จำนวนมาก ปัญหาเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยนับคะแนนและเสียงในการชานคะแนนพร้อมกันในพื้นที่หน่วยเลือกตั้ง จนทำให้เกิดความสับสนกับผู้นับคะแนนว่าคะแนนที่ได้ยึ้นนั้นเป็นคะแนนของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคะแนนของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปสู่การหยุดนับคะแนนชั่วคราว และการนับคะแนนผิดจนต้องนับคะแนนใหม่อีกครั้งในหลายหน่วยเลือกตั้ง

อนึ่ง จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์พบประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ การกำหนดเวลาปิดลงคะแนนเสียงเป็น ๑๗.๐๐ น. เพราะมีผู้ให้ความเห็นแตกต่างกัน บางส่วนเห็นว่ากำหนดเวลาปิดลงคะแนนแบบที่เป็นอยู่ให้เวลานานเกินไปและส่งผลให้เกิดความลำบากต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เนื่องจากการเลือกตั้งในพื้นที่ต่างจังหวัดและพื้นที่ชนบท หากปิดการลงคะแนนในช่วงเวลาที่เย็นเกินไปจะส่งผลทั้งในเรื่องของการอำนวยความสะดวกในการทำงาน อาทิ การเข้าถึงไฟฟ้า การขนย้ายอุปกรณ์ การนับคะแนน ฯลฯ ขณะที่บางฝ่ายเห็นว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมอยู่แล้ว เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเดินทางมาลงคะแนนได้มากขึ้น โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและพื้นที่เขตเมืองที่มีประชากรมาก ที่มีปัญหาด้านการจราจรและระยะเวลาการเลิกงานของประชาชนในพื้นที่

ตารางที่ ๙.๑๗ ผลการประเมินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้แบบสังเกตการณ์ช่วงหลังจากการปิดการลงคะแนนเสียงในประเด็นความพร้อมของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พท.	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๑. หน่วยเลือกตั้งปิดลงคะแนนเสียงตรงเวลา ๑๗.๐๐ น. หรือไม่	๑๐๐	-	๙๗.๑	๒.๙	๑๐๐.๐	-	๘๓.๓	๑๖.๗	๙๕.๓	๔.๗
๓. ก่อนการเปิดหีบเพื่อให้นับคะแนน หีบเลือกตั้งยังคงถูกล็อกด้วยแถบซีลล็อกพลาสติกทุกด้านใช่หรือไม่	๒๔.๖	๗๕.๔	๙๘.๕	๑.๕	๙๘.๙	๑.๑	๙๑.๗	๘.๓	๙๗.๗	๒.๓
๔. กรรมการประจำหน่วยนับคะแนนต่อหน้าประชาชนอย่างเปิดเผยและสามารถมองเห็นได้ชัดเจนใช่หรือไม่	๙๘.๓	๑.๗	๙๗.๘	๒.๒	๙๕.๖	๔.๔	๙๑.๗	๘.๓	๙๓.๐	๗.๐
๕. กรรมการประจำหน่วยนับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่	๖๕.๕	๓๔.๕	๘๔.๓	๑๕.๗	๖๘.๙	๓๑.๑	๑๐๐	-	๘๓.๗	๑๖.๓
๖. กนป. ได้เจาะทำลายบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้ใช้หรือไม่ (เพื่อให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่)	๘๘.๑	๑๑.๙	๙๕.๘	๔.๒	๙๓.๗	๖.๓	๗๕.๐	๒๕.๐	๙๕.๓	๔.๗

ประเด็นคำถาม	อบจ.		เทศบาล		อบต.		กม.		พัทยา	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
๓. กรรมการประจำหน่วย นับคะแนนและรวบรวม คะแนนทั้งหมดอย่าง ถูกต้องหรือไม่	๑๐๐	-	๙๗.๑	๒.๙	๙๘.๙	๑.๑	๙๑.๗	๘.๓	๙๗.๗	๒.๓

ที่มา: คณะนักวิจัย

(๒) การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงาน ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

สำหรับการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นดำเนินการโดยหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้อำนวยการเลือกตั้งที่จัดการเลือกตั้งของท้องถิ่นคือข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้น คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดกรุงเทพมหานคร และปลัดเมืองพัทยา ทั้งนี้ในการบริหารจัดการเลือกตั้งของท้องถิ่นโดยผู้อำนวยการเลือกตั้งจะอาศัยกลไกการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อใช้จัดการเลือกตั้ง ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (๑) รับสมัครเลือกตั้ง (๒) กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (๓) แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง (๔) ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง และ (๖) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ในการจัดการเลือกตั้งผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งในสถานที่เลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกันจำนวน ๙ คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง จำนวน ๒ คน แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ต้องจัดเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน ๒ คน

สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งดังกล่าว สามารถสรุปภาพรวมของการเลือกตั้งท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๕ รูปแบบได้ ดังนี้

๑) บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นการให้คำแนะนำและองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งเป็นหลัก แต่ยังพบความแตกต่างในการถ่ายทอดองค์ความรู้และตีความกฎระเบียบในแต่ละพื้นที่ พบว่า การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัดจะเน้นให้องค์ความรู้การจัดการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้เป็นหลัก ผ่านการจัดการอบรมทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดจัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่บุคคลที่มาปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการให้ความรู้และการฝึกอบรมที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมากทั้งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบุคคลที่มีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งเนื่องจากเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาอย่างยาวนาน จึงพบว่าวิทยากรที่มาจากความรู้ในการอบรมมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และมีวิธีการอ่านและตีความกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกันด้วย จนทำให้การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กรรมการ

ประจำหน่วยเลือกตั้งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ พบว่าในแต่ละพื้นที่ที่มีกระบวนการจัดการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน และมีข้อจำกัดของการถ่ายทอดองค์ความรู้ อาทิ มีระยะเวลาจัดอบรมที่สั้นทั้งการบรรยายกับภาคปฏิบัติ (มักดำเนินการภายในวันเดียว) เน้นการอบรมแบบบรรยายมากกว่าการฝึกปฏิบัติ หรือมีงบประมาณในการจัดอบรมน้อย (โดยเฉพาะกรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก) เป็นต้น

ขณะเดียวกัน พบว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในบางพื้นที่ได้เน้นการทำงานเชิงรุกด้านการให้ความรู้ นอกเหนือจากการฝึกอบรม โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในหลายจังหวัดได้จัดบุคลากรของสำนักงานลงไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อถ่ายทอดและแก้ไขความเข้าใจในเรื่องการจัดการเลือกตั้งที่อาจจะยังคลาดเคลื่อนและสับสน (เนื่องจากพบว่าทั้งผู้ที่ทำหน้าที่อบรมที่เป็นอดีตกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และมีประสบการณ์จัดการเลือกตั้งในอดีตอาจยังเคยชินกับกฎหมายและระเบียบเดิมอยู่) และมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกับผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งแบบเผชิญหน้าและผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ รูปแบบต่าง ๆ (อาทิ Line Application และการประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Zoom) แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบางจังหวัดมีข้อจำกัดในการดำเนินงานเรื่องนี้ เนื่องจากมีพื้นที่จัดการเลือกตั้งที่กว้างขวาง และมีจำนวนมากที่พื้นที่ตั้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่ตั้งสำนักงานซึ่งอยู่ในตัวเมืองอยู่ห่างไกลกันมากในเชิงภูมิศาสตร์ (บางแห่งต้องใช้ระยะเวลาเดินทาง ๑-๓ ชั่วโมงภายในจังหวัดเดียวกัน) ทำให้การกำกับและสนับสนุนการทำงานยังขาดความทั่วถึง

๒) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความกังวลต่อการดำเนินงานตามกฎหมายและระเบียบภายใต้บริบททางการเมืองภายในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารจัดการเลือกตั้งโดยมีปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ช่วยเหลือ การจัดการเลือกตั้ง พบว่าข้าราชการและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่มีเพื่อให้การเลือกตั้งสำเร็จลุล่วง แต่พบว่ามีข้อจำกัดและความกังวลในการดำเนินงานตามกฎหมายและระเบียบที่มี อาทิ ความกังวลในการตีความและทำความเข้าใจกฎหมายและระเบียบที่ใช้ดำเนินงานเนื่องจากการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่ได้ดำเนินการมายาวนานจึงทำให้พวกเขาต้องเริ่มต้นเรียนรู้การทำงานใหม่ แม้ว่าจะมีการซักซ้อมและเตรียมพร้อมในเรื่องดังกล่าวแต่การดำเนินงานในทางปฏิบัติต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและแม่นยำในกฎหมายและระเบียบ อีกทั้งหน้าที่ “การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น” ถือว่าเป็นงานจรรยาบรรณที่มีได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและมีได้อยู่ในภารกิจหน้าที่หลักของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ต้องอาศัยระยะเวลาในการทำความเข้าใจ

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางท่านอาจมอบหมายหรือให้ผู้บังคับบัญชาในระดับรองของตนที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการเลือกตั้งของท้องถิ่นในภาพรวม โดยปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในเชิงนโยบายเป็นหลัก ด้วยเหตุผลด้านความเชี่ยวชาญ (ใช้คนให้ตรงกับงาน) และภาระงานของปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอื่น ๆ ลักษณะดังกล่าวมักเกิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม ความกังวลของการจัดการเลือกตั้งที่มีต่อการทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งคือ การแข่งขันทางการเมืองภายในท้องถิ่น เนื่องจากพวกเขาต้องปฏิบัติตามการจัดการเลือกตั้งด้วยความที่เป็นกลางและเที่ยงธรรม ในบางพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองรุนแรงก็ก่อให้เกิดความกังวลต่อบุคลากรของท้องถิ่นที่จะต้องเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งในอนาคต ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งเสนอว่าควรให้บุคคลอื่นทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทน และให้ปลัดและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการเลือกตั้งแทน เพื่อแก้ไขปัญหาความกังวลที่ตนเองอาจได้รับผลกระทบจากการเมืองท้องถิ่นช่วงระหว่างและภายหลังการเลือกตั้ง

โดยในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการเลือกตั้ง สามารถสรุปข้อสังเกตในด้านกระบวนการทำงานและทางด้านการเมืองได้ ดังนี้

(๑) การรับสมัครเลือกตั้ง

มีข้อสังเกตว่า การทำหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้รับสมัครเลือกตั้งค่อนข้างเป็นไปเชิงรับ และยังไม่ได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครในระยะเวลาที่กระชั้นชิดตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ การใช้อำนาจตัดสินของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอย่างจำกัด เพราะอำนาจการตัดสินใจต่อข้อพิพาทหรือปัญหาหรือเรียนเกี่ยวกับการรับสมัครผู้สมัครอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งของส่วนกลาง ทำให้เกิดความล่าช้าในการรับรองคุณสมบัติของผู้สมัคร

(๒) การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

มีข้อสังเกตว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง แต่การกำหนดหน่วยเลือกตั้งสามารถเป็นปัญหา ในวันเลือกตั้งได้หากผู้ที่ทำการแบ่งเขตไม่ได้มีความเข้าใจในพื้นที่อย่างเพียงพอ

(๓) การแต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

มีข้อสังเกตว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง แต่หาบุคคลเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวได้ยากในบางพื้นที่ซึ่งมีความรุนแรงทางการเมืองสูง

นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยงบประมาณและทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองในการจัดการเลือกตั้ง พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นไว้ในข้อบัญญัติด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ทุกปีก่อนที่จะมีการเลือกตั้งจริง เนื่องจากนับแต่การรัฐประหารใน พ.ศ. ๒๕๕๗ จนถึงเมื่อรัฐบาลมีความชัดเจนในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป ทำให้ไม่มีความแน่นอนในการจัดการเลือกตั้ง จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกันงบประมาณไว้ล่วงหน้า ทำให้มีข้อสังเกตว่าการดำเนินการดังกล่าวสร้างข้อจำกัดด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีที่มีงบประมาณจำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลที่มีรายได้จำกัด อย่างไรก็ตาม เมื่อดำเนินการจัดการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์จากท้องถิ่นกล่าวว่าท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการเลือกตั้งเท่าที่ทำได้ ทั้งงบประมาณการจ่ายค่าตอบแทนให้กับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง งบประมาณรณรงค์ส่งเสริมให้ไปเลือกตั้ง และงบประมาณที่สนับสนุนการจัดสถานที่เลือกตั้งกับการซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้จัดการเลือกตั้ง เป็นต้น นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณโดยการยืมวัสดุและอุปกรณ์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่จัดเลือกตั้งมาก่อนหน้ามาใช้ทดแทน เช่น การขอยืมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลที่จัดการเลือกตั้งก่อนเป็นลำดับแรก ๆ

๓) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจในการจัดการเลือกตั้งแต่ยังพบการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบ และมีข้อกังวลเรื่องประสบการณ์และการถ่ายทอดองค์ความรู้ พบว่าการจัดการเลือกตั้งโดยทั่วไปสามารถดำเนินงานไปได้เพราะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการทำงานเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในระดับหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งมาก่อน (จะเป็นจากการเลือกตั้งระดับชาติหรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็ได้) มาเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบางส่วนร่วมกับคนที่เพิ่งเข้ามาเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งครั้งแรก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและช่วยถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานให้กับผู้ที่เข้ามาทำงานครั้งแรก อีกทั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบางส่วนเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชน เช่นเดียวกับในส่วนของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บางท่านมีประสบการณ์จัดการเลือกตั้งก็สามารถช่วยสนับสนุนการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรุ่นใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์และช่วยเหลือการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้

อย่างไรก็ตาม ยังพบการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบและแนวปฏิบัติอยู่แต่ยังมีได้กระทบในสาระสำคัญของการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างเสรีและเป็นธรรม อาทิ การไม่เว้นระยะห่างของคูหาเลือกตั้งให้เพียงพอตามมาตรการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การติดป้ายประกาศหน้าคูหาเลือกตั้งผิดตำแหน่ง การให้ลงลายมือชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต้นฉบับบัตรเลือกตั้งโดยไม่กลับด้านของตัวบัตรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจนทำให้ลงลายมือชื่อกลับหัว การระบุสาเหตุของบัตรเสียไม่เป็นไปตามที่กำหนด ในคู่มือ

ปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ฯลฯ และมีความกังวลว่าหากในอนาคตบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ทั้งจากบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หากเปลี่ยนผ่านเป็นบุคคลใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์ และยังไม่ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอจะส่งผลกระทบต่อการจัดการเลือกตั้งในอนาคตหรือไม่

(๓) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงเข้าไปใน ที่เลือกตั้ง หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อสังเกตการณ์หรือเมื่อมีเหตุอื่นใด ที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ในการเลือกตั้งท้องถิ่นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๘ วรรคห้ากำหนดให้ “ในกรณีที่มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือ มีการออกเสียงประชามติ หรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการจะสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติ หน้าที่ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควรก็ได้...” โดยผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีประเด็น ดังนี้

การประเมินเกณฑ์การรับสมัครและโครงสร้างของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๑) ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้มีประสบการณ์จากการทำงานในระบบราชการเป็นหลัก จากการสัมภาษณ์และ สังเกตการณ์พบว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมักเป็นอดีตข้าราชการในระดับสูง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ ทหาร ครู หรือตำรวจในระดับสวตร์ถึงระดับผู้กำกับฯ จากภูมิหลังการรับราชการในอดีตทำให้พวกเขามองว่าถือเป็น เกียรติและมีความมุ่งมั่นในการรับใช้ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไป อย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ด้วยประสบการณ์จากระบบราชการก็ทำให้พวกเขายังมีวิธีคิดและการทำงานแบบระบบราชการ ที่เน้นการทำงานแบบตั้งรับ

๒) ความพร้อมทางด้านร่างกายและสุขภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เนื่องจากระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดช่วงอายุของผู้ที่มีคุณสมบัติได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดที่แคบเกินไป คือ ๔๕ - ๗๐ ปี แต่ลักษณะงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ต้องเดินทางไปตรวจการตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อสังเกตว่าด้วยอายุที่มากและสุขภาพของผู้ตรวจการหลายท่านอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานได้

๓) การเลือกและหมุนเวียนผู้ที่จะมาเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมุ่งเน้นลดการผูกขาดการทำงานในพื้นที่แต่ อาจทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ในส่วนของการคัดเลือกและหมุนเวียนผู้ที่จะมาเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งจะมาจากผู้สมัครที่ผ่านคุณสมบัติใน การคัดเลือก และจะเลือกพื้นที่ที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดไปทำงานโดยอาศัยการจับสลาก และสับเปลี่ยนหมุนเวียนพื้นที่ไปยังจังหวัดอื่น เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วเพื่อป้องกันการผูกขาดการทำงานในพื้นที่ (โดยจังหวัดหนึ่งจะมีผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ๕ คน แบ่งเป็น ๒ คน อยู่ในพื้นที่ตนเอง ส่วนอีก ๓ คน หมุนเวียนมาจากต่างพื้นที่) แต่มีข้อสังเกตว่าวิธีการนี้ทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งขาดรูปแบบ การทำงานที่ต่อเนื่องและกลายเป็นการตรวจการเลือกตั้งเป็นครั้งคราวที่ต้องรอให้มีการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ทราบล่วงหน้าว่าต้องปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดใด อาจทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะ ทำให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมได้

๔) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดและรายงานผลการตรวจการเลือกตั้งอาจไม่ สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานจริงและก่อให้เกิดการรายงานผลที่ไม่จำเป็น เนื่องจากการประเมินผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เน้นการกำหนดตัวชี้วัดรายบุคคลที่เน้นผลผลิต เช่น จำนวนการจับทุจริต จำนวนการเขียนรายงานที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติ ฯลฯ จึงมี ข้อสังเกตว่าระบบประเมินผลเช่นนี้อาจทำให้ผลการประเมินศักยภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในความเป็นจริง นอกจากนี้ การออกแบบกลไกผู้ตรวจการเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องมีการเขียนรายงานในทุกวันที่ออกตรวจเพื่อประกอบการเบิกจ่าย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงเสมือนการกำหนดตัวชี้วัดให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องมีการรายงานความผิดให้ได้อย่างน้อยวันละหนึ่งกรณี จนส่งผลกระทบต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเพราะต้องถูกรายงานอย่างน้อยหนึ่งกรณี ทั้งที่อาจไม่ได้เป็นเรื่องร้ายแรงที่จะต้อง ถูกรายงานก็ได้

ผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๑) ผู้ตรวจการเลือกตั้งทำงานเพื่อตรวจสอบการเลือกตั้งและการทุจริตในฐานะผู้รายงานผลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลัก เนื่องจากหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งในปัจจุบันเป็นเพียงผู้ตรวจที่ส่งเรื่องผิดปกติไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินข้อพิพาทต่าง ๆ เช่น การพบการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำหรือ งดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การตรวจสอบและวินิจฉัยข้อพิพาทต่าง ๆ จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่มีจำนวนมาก และไม่สามารถยับยั้งหรือปราบปรามการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างทันท่วงที

๒) การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรเน้นการให้ความรู้ควบคู่กับการตรวจการเลือกตั้งด้วย พบว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรทำหน้าที่ให้เป็นผู้ให้ความรู้และแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ควบคู่กับการตรวจสอบและเป็นผู้ลงโทษ เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีความรู้และความแม่นยำในกฎหมายและระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เพื่อจะได้ทำงานให้มีประสิทธิภาพที่สุด

๓) การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งอาจยังขาดประสบการณ์ในการทำความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองและสังคมในพื้นที่ เนื่องจากผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มาปฏิบัติงานในจังหวัดจะคัดเลือกมาจากบุคคลที่อยู่นอกพื้นที่เป็นส่วนใหญ่เพื่อป้องกันการผูกขาดพื้นที่และมีให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีหรือใช้สายสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ที่ส่งผลต่อการจัดการเลือกตั้ง แต่กรอบเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดทำให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งที่เป็นคนนอกพื้นที่เข้ามาปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ (ประมาณ ๓๐ วันก่อนการเลือกตั้ง) ต่อการลงพื้นที่และทำความเข้าใจบริบทของการเลือกตั้งนั้น ๆ เช่น ยังไม่สามารถสืบหาข้อมูลและสั่งสมประสบการณ์ทำงานและสายข่าวในพื้นที่มากพอในเวลาอันสั้น ฯลฯ แตกต่างจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายเดิมที่จะประจำอยู่ที่พื้นที่เดียวเป็นระยะเวลานานและสามารถวางแผนการทำงานระยะยาวได้มากกว่า แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็มีข้อครหาเรื่องการทำงานไม่เป็นกลางและแนวโน้มผูกขาดพื้นที่

นอกจากนี้ การทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มกระบวนการของการเลือกตั้ง เพราะผู้ตรวจการเลือกตั้งมักได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในพื้นที่หลังจากวันรับสมัครลงเลือกตั้งไปแล้ว ทำให้การดำเนินงานขาดตอนและไม่ครบกระบวนการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจริง

๔) บุคลิกภาพและคุณพินิจของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน เนื่องจากพบว่าการปฏิบัติงานของพวกเขาก็ถูกวิจารณ์ว่าเน้นการแสดงอำนาจของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มีลักษณะมาจับผิดจนเกิดบรรยากาศที่ไม่ดีในการทำงานเกิดความไม่สบายใจ และไม่ไว้วางใจกันในการทำงาน (เช่น การทำตัวรังเกียจหรือประพฤติดูอย่างผู้บังคับบัญชาของผู้จัดการเลือกตั้ง ฯลฯ) จึงควรพัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพกับความเข้าใจของผู้ตรวจการเลือกตั้งเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในพื้นที่

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งบางส่วนเน้นการรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งทันทีเมื่อพบเห็นข้อผิดพลาดซึ่งอาจเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ร้ายแรงและไม่ได้เจตนาจะทำการทุจริต ทั้งนี้ การรายงานและบุคลิกภาพของผู้ตรวจการเลือกตั้งแสดงออกอาจทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งเข้าใจว่าจะก่อให้เกิด ความเสียหายในประวัติราชการของตน

๕) มีข้อจำกัดในการเบิกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ในการเดินทางลงพื้นที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยทั่วไปสิทธิในการได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายหรือการสงเคราะห์อื่น ๆ มีอัตราที่เหมาะสมอยู่แล้ว แต่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับรายละเอียดของการเบิกค่าใช้จ่าย เช่น การพักโรงแรมที่ต้องมีใบแจ้งรายการของโรงแรม (Folio) เท่านั้น เป็นต้น

โดยสรุป ผลการศึกษาที่สรุปมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นที่อยู่ในการควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งครั้งนี้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งเรื่องการจัดระเบียบการเลือกตั้งและการสร้างความพึงพอใจต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกรูปแบบให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือ ในเรื่องการจัดระเบียบการเลือกตั้ง ผลการศึกษาที่สะท้อนออกมาในมิติผลผลิต (outputs) หรือผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดการเลือกตั้งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมทั้งในแง่จำนวนและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้ใช้ไปในการเตรียมการและจัดการลงคะแนน อาทิ เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยหน่วยเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง ตลอดจนความรวดเร็วและถูกต้องของการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ในช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังวันเลือกตั้ง ความสะดวกปลอดภัยที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกลุ่มต่าง ๆ ได้รับและสามารถการเข้าถึงบริการและข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะความทั่วถึง

ของการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าจะยังพบปัญหาอุปสรรคของการจัดการเลือกตั้งในด้านมาตรฐานของการดำเนินการ หน่วยเลือกตั้งและในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ และประชาชนทั่วไปที่ต้องออกไปทำงานหรือเข้ารับการศึกษานอกพื้นที่อยู่บ้างก็ตาม

ในมิติผลลัพธ์ของการให้บริการ (service outcomes) หรือผลกระทบจากการจัดการเลือกตั้งที่มีต่อการเมืองและสังคม โดยภาพรวม ข้อมูลที่เป็นทางการแสดงให้เห็นว่าการจัดการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๕ ประเภท มีจำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งระดับชาติอย่าง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่จัดขึ้นก่อนหน้าการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่นานนัก และมีผู้มาออกเสียงลงคะแนนคิดเป็นร้อยละ ๗๔.๖๙ ของจำนวนผู้มีสิทธิทั้งหมด พบว่าในการเลือกตั้งท้องถิ่นบางพื้นที่มีผู้ออกมาใช้สิทธิมากกว่าการเลือกตั้งระดับชาติและบางพื้นที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีเพียง ๓ จังหวัด (พัทลุง ลำพูน และนครนายก) ที่ผู้ออกมาใช้สิทธิมากกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๖๓ก, ๒๕๖๓ข) เป็นต้น หรือการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีขนาดใหญ่และคนให้ความสนใจ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเพียงร้อยละ ๖๐.๗๓ และ ๖๐.๔๘ ตามลำดับ (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๕ก, ๒๕๖๕ข) ขณะที่การเลือกตั้งในเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะแปรผันแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทำให้พบว่าบางพื้นที่มีผู้ออกมาใช้สิทธิลงคะแนนมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ขณะที่บางแห่งมีผู้ออกมาใช้สิทธิน้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่นำเสนอในรายงานนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละประเภทมากพอสมควร นอกจากนี้ ในด้านทัศนคติต่อการเลือกตั้ง ข้อค้นพบจากการศึกษาได้ช่วยยืนยันว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีระดับความสนใจต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกประเภทและมีความรู้สึกต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ตนต้องออกไปใช้สิทธิค่อนข้างสูง ในขณะที่ทัศนคติที่มีต่อการกระทำความผิดในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงก็มิได้เป็นไปในเชิงลบมากจนเกินไป ยิ่งไปกว่านั้น ในมิติการตอบสนอง (responsiveness) ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้จัดการเลือกตั้ง ผู้แข่งขันในการเลือกตั้ง และผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ยังพบข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้ง ๕ รูปแบบเป็นที่พึงพอใจค่อนข้างมากสำหรับผู้เกี่ยวข้องแทบจะทุกฝ่าย

สำหรับมิติผลลัพธ์ในทางประชาธิปไตย (democratic outcomes) กล่าวได้ว่า การจัดการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องรวม ๔ ช่วงเวลาได้มีส่วนในการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศค่อนข้างมาก ผลพลอยได้จากการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นยังมีส่วนสำคัญทำให้ระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยจากการประเมินขององค์การระดับสากลไม่ตกต่ำถดถอยลงไปตามสภาวะการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากการบังคับใช้มาตรการของรัฐที่อาจมีผลเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและความเป็นพลเมืองของประชาชน ดังผลการประเมินระดับความเป็นประชาธิปไตยโดย The Economist Intelligence ในช่วง ๒ ปีล่าสุด (พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔) ที่ประเทศไทยได้รับคะแนนการประเมิน ๖.๐๔ จากคะแนนเต็ม ๑๐ เท่ากันทั้งสองปี อยู่ในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยที่ยังมีข้อบกพร่อง (flawed democracy) และมีอันดับ ดีขึ้น ๑ อันดับ คือ เลื่อนจากอันดับที่ ๗๓ ในปี ๒๕๖๓ มาเป็นอันดับที่ ๗๒ จาก ๑๖๗ ประเทศทั่วโลกในปี ๒๕๖๔ อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของรายงานนี้ แสดงให้เห็นว่ายังมีประเด็นที่สมควรพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้ง และระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมบางประการดังที่จะได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่อไป

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายสำคัญของการศึกษานี้คือการได้มาซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและลดปัญหาหรือข้อผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมากขึ้น และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับของสังคม ข้อเสนอแนะต่อไปนี้จึงให้ความสำคัญกับการเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการจัดการ

การเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ถ้าจำเป็น) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งและเพื่อวางรากฐานการพัฒนา
ระบอบประชาธิปไตยในระยะยาว

ประการแรก ยกระดับมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งและกระบวนการจัด
การเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าผลการศึกษาของรายงานนี้จะแสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลของการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก
สภาและผู้บริหารท้องถิ่นโดยภาพรวมในระดับที่น่าพอใจ แต่สัมฤทธิ์ผลดังกล่าวเป็นผลมาจากความพึงพอใจต่อการเลือกตั้งของประชาชน
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่สะท้อนผ่านการแสดงออกใน ๒ ด้าน ด้านหนึ่ง คือ การแสดงความสนใจทางการเมืองในเรื่องต่าง ๆ เช่น การติดตาม
ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การติดตามเกี่ยวกับผู้สมัคร ฯลฯ ระดับการรับรู้และความเข้าใจที่ประชาชนมีต่อการเลือกตั้ง ได้แก่ การทราบ
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น วันเลือกตั้ง สถานที่เลือกตั้ง วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง ฯลฯ การทราบเกี่ยวกับผู้สมัคร เช่น ชื่อหรือหมายเลข
ของผู้สมัคร นโยบายที่ผู้สมัครใช้หาเสียง ฯลฯ รวมถึงความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สิทธิของตนเอง ตลอดจนความตระหนักใน
พลังความสามารถของประชาชนในทางการเมือง โดยเฉพาะความรู้สึกเชื่อมั่นในพลังของการลงคะแนนเสียงของตัวเอง ส่วนอีกด้านหนึ่ง
คือ การแสดงความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่
ประชาชนมีโอกาสสัมผัสใกล้ชิดมากที่สุด และการจัดการเลือกตั้งโดยภาพรวม

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานการทำงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
และกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้งในอย่างน้อย ๒ แนวทาง คือ **แนวทางแรก** พิจารณาปรับปรุงแนวทางที่ใช้ใน
การปฏิบัติงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้มีความถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการลดจำนวนเอกสารและขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลง
และเน้นการทำงานที่มุ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนที่สนใจเข้าสังเกตการณ์การเลือกตั้ง และผู้เกี่ยวข้อง
กับการจัดการเลือกตั้งอื่น ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งในประการหลังนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปลูกฝัง ทำความเข้าใจจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง
และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการให้การศึกษาอบรมที่ต่อเนื่อง ชัดเจน และเพียงพอพร้อมด้วย
แนวทางที่สอง คณะกรรมการการเลือกตั้งควรยกระดับความสำคัญของกระบวนการและขั้นตอนการจัดการเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้ง
ให้เป็นมากกว่าแค่การดำเนินการที่จำเป็นสำหรับการเลือกตั้งเท่านั้น ไปสู่การเป็นความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นสำหรับการปลูกฝัง
ค่านิยมประชาธิปไตยและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย โดยการทำให้การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอน
การจัดการเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้งเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรู้ และนำไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมและ
กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประการที่สอง เพิ่มการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ และประชาชนทั่วไปที่ต้องออกไปทำงานหรือ
เข้ารับการศึกษานอกพื้นที่ เนื่องจากการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในประเทศไทยกำหนดให้วิธีการลงคะแนนเสียงยังให้จัดที่สถานที่เลือกตั้ง
(หรือที่เรียกว่าคูหาเลือกตั้ง) อันเป็นรูปแบบการลงคะแนนเสียงแบบดั้งเดิมที่ดำเนินการมาอย่างยาวนาน แต่รูปแบบดังกล่าวอาจไม่
สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่สามารถแสดงตนยังสถานที่เลือกตั้งในวันเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้
อาทิ ประชาชนที่มีวันทำงานหรือธุระที่ไม่สามารถมาเลือกตั้งได้ บุคคลที่มีปัญหาทางด้านร่างกายและสุขภาพ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้พิการ
หรือผู้ป่วย ซึ่งลักษณะปัญหาเช่นนี้ก็เกิดขึ้นกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ในการจัดการเลือกตั้งครั้งต่อไป ผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งควรพิจารณาดำเนินการใน ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่
ประเด็นแรก คือ การจัดสถานที่เลือกตั้งให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ออกมาใช้สิทธิที่มีปัญหาด้านร่างกายและสุขภาพ
ได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากสถานที่จัดการเลือกตั้งท้องถิ่นจำนวนมากต้องอาศัยสถานที่ของทางราชการและเอกชนที่เอื้ออำนวยให้กับ
การจัดการเลือกตั้ง ทั้งนี้ พบว่าสถานที่จัดการเลือกตั้งบางแห่งมิได้ถูกก่อสร้างตามหลักการออกแบบอย่างเท่าเทียม (universal
design) สำหรับผู้ที่มีปัญหาทางด้านร่างกายและสุขภาพ เนื่องจากเป็นอาคารหรือสถานที่เก่าที่ถูกสร้างขึ้นก่อนการมีหลักการการก่อสร้าง
เรื่องนี้ หรือเป็นอาคารหรือสถานที่มิได้เข้าข่ายตามข้อกำหนดทางกฎหมายที่ให้ออกแบบการก่อสร้างสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ อาทิ
พื้นที่ใต้สถานีรถไฟฟ้ามหานคร สายสีแดงเข้ม หรือ การแบ่งพื้นที่ถนนเพื่อจัดสถานที่เลือกตั้ง เป็นต้น ดังนั้น องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ควรมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว
ในสถานที่ต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจการงานของท้องถิ่นเองและใช้ในการจัดการเลือกตั้ง
ในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณานำบัญญัติของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๘๒ วรรคสองที่ระบุว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน” มาบังคับใช้อย่างจริงจังมากยิ่งขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทุกประเภทในอนาคต

ประเด็นที่สอง คือ การศึกษาทบทวนเพื่อปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งล่วงหน้าและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในกรณีการเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นกฎหมายมิได้บัญญัติให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้าและเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร มีแต่เพียงการเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ล่วงหน้าจนถึงภายหลังจากวันเลือกตั้ง ๑ สัปดาห์เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสียสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดให้ผู้ไปใช้สิทธิสามารถเลือกตั้งล่วงหน้าและเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรได้จึงก่อให้เกิดความลักลั่นในแนวปฏิบัติและสร้างความยากลำบากให้กับประชาชนโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสถานที่เลือกตั้ง จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่พบว่าผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งบางส่วนที่ทำงานหรือพักอาศัยนอกพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเดินทางไกลมาเลือกตั้ง และผู้ที่มีปัญหาสุขภาพไม่สามารถเดินทางจากที่พักตนมาเลือกตั้งได้ จึงทำให้พบผู้พิการที่ต้องให้ญาติหรือผู้อื่นพามาสถานที่เลือกตั้งอย่างยากลำบาก หรือในกรณีของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ต้องกักตัวในที่พักอาศัยก็ไม่สามารถเดินทางออกมาเลือกตั้งได้เช่นกัน นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งซึ่งพำนักอาศัยอยู่นอกพื้นที่ได้ตัดสินใจเดินทางมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นเนื่องจากได้รับคำตอบแทนและความช่วยเหลือสำหรับการเดินทางจากเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ ทำให้การสร้างข้อจำกัดที่ไม่ให้ประชาชนสามารถเลือกตั้งล่วงหน้าหรือเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร กลายเป็นการเพิ่มต้นทุนในการแข่งขันทางการเมืองขึ้นในพื้นที่

ประเด็นที่สาม คือ การพิจารณานำวิธีการลงคะแนนเสียงที่นอกเหนือจากการลงคะแนน ณ สถานที่เลือกตั้ง เช่น การลงคะแนนเสียงทางไปรษณีย์ การลงคะแนนเสียงโดยเครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ การลงคะแนนออนไลน์ การลงคะแนนโดยนำเทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ฯลฯ มาใช้ เนื่องจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ก็เปิดกว้างให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีอื่นที่มีใช้การใช้บัตรเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งได้อยู่แล้ว เพียงแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดหาหรือจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการออกเสียงลงคะแนนดังกล่าว หรืออาจกำหนดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์หรือเครื่องมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำไปใช้ในการเลือกตั้งที่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณก็สามารถทำได้

ประการที่สาม เพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้ของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเลือกตั้งที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยคือการทำให้การเลือกตั้งทุกระดับมีความสุจริตและเที่ยงธรรม อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของรายงานนี้มีข้อบ่งชี้หลายประการถึงความน่ากังวลต่อการบรรลุตามเป้าหมายสูงสุดดังกล่าวในการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นครั้งต่อไป กล่าวคือ ประชาชนจำนวนไม่น้อย (แม้จะไม่ใช่น้อย) ยังมีความเชื่อว่าการซื้อสิทธิขายเสียงในพื้นที่ของตน และบุคคลที่กระทำการเช่นนั้นยังมีแนวโน้มที่จะได้รับการเลือกตั้ง ส่งผลให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการจัดการเลือกตั้งในภาพรวม ในขณะเดียวกัน กลไกที่ใช้ในการตรวจสอบความโปร่งใสของการเลือกตั้งที่มีการใช้อยู่ได้แก่ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้ง ผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งที่ผู้สมัครส่งมาประจำที่หน่วยเลือกตั้ง และผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งที่เป็นภาคประชาสังคมยังมีข้อจำกัดในการทำงาน โดยเฉพาะผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ผลการศึกษาของรายงานนี้ พบว่า เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งที่ประชาชนให้คะแนนความพึงพอใจต่ำที่สุดในทุกประเภทของการเลือกตั้ง และยังพบปัญหาอุปสรรคในการทำงานทั้งที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการปฏิบัติงานในพื้นที่ ดังนั้น **คณะกรรมการการเลือกตั้งควรดำเนินการศึกษาทบทวนเพื่อปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้ตรวจการการเลือกตั้งประจำจังหวัด** โดยนำบทเรียนที่ได้รับจากการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นประกอบกัน

ทั้งนี้ ข้อเสนอเบื้องต้นของรายงานนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการตรวจสอบการเลือกตั้ง คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งจากที่มีลักษณะเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจในช่วงที่มีการเลือกตั้งดังเช่นในปัจจุบัน ให้เป็นคณะกรรมการ

ที่มีการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบติดตามการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง (เต็มเวลา) คล้ายการเข้ามาดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในอดีต เพียงแต่คณะกรรมการชุดนี้ซึ่งอาจเรียกว่า “คณะกรรมการตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด” ควรมีหน้าที่และอำนาจเท่าที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีตามกฎหมายปัจจุบัน โดยอาจเพิ่มเติมบทบาทในการติดตามผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเลือกตั้งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและความโปร่งใสของกระบวนการจัดการเลือกตั้งในช่วงที่ยังไม่มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นบทบาทของคณะกรรมการชุดนี้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แก่คณะกรรมการตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดอีกบทบาทหน้าที่หนึ่ง นอกจากนี้ เพื่อให้การทำงานเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสของการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านการตรวจสอบติดตามการเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ โดยการทำงานร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เครือข่ายนักเรียนนักศึกษา และเครือข่าย ภาคประชาสังคมและภาคเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรดำเนินการศึกษาทบทวนเพื่อปรับปรุงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้ของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปและองค์กรภาคประชาสังคมที่มีความตื่นตัวสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการเลือกตั้ง ในฐานะผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งให้มีความชอบธรรมตามกฎหมาย และได้รับความสะดวกปลอดภัยในการเข้ามาแสดงบทบาทดังกล่าว ดังที่ผลการศึกษาของรายงานนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพลังอันบริสุทธิ์ของประชาชนที่ปรารถนาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นครานี้้อย่างโดดเด่น และถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทุกประเภทในครั้งนี้ได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ในผลการดำเนินการจัดการเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมา

ประการสุดท้าย การศึกษาเพื่อประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งนี้ นับเป็นการศึกษาอย่างเป็นระบบครั้งแรกนับตั้งแต่ประเทศไทยได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากที่ผ่านมา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละประเภทมิได้เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศดังเช่นการเลือกตั้งในรอบนี้ ข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จึงยังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์โดยเฉพาะในแง่การบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเลือกตั้งเมื่อเปรียบเทียบกับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่เคยมีการดำเนินการกันมา ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในลักษณะนี้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในอนาคตต่อไป เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของรายงานฉบับนี้ การเปรียบเทียบดังกล่าวจะมีส่วนช่วยสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลง การพัฒนา และทิศทางของความคาดหวังที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งมีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ระบบการเลือกตั้ง และระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จรัส สุวรรณมาลา. (๒๕๕๘). ๑๕ ปี การกระจายอำนาจของไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจน. (๒๕๖๑). ผู้ตรวจการเลือกตั้งคือใคร ทำหน้าที่อะไร, Hot Issues. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ไชยวัฒน์ คำชู และนิธิ เนื่องจำนงค์. (๒๕๕๙). การเมืองเปรียบเทียบ : ทฤษฎีแนวคิด แลกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาชาติธุรกิจ. (๒๐ ธ.ค. ๒๕๖๓). เลือกตั้ง นายก องค์กรบริหารส่วนจังหวัด: ข้อปฏิบัติตัวให้ปลอดภัย ในสถานการณ์โควิด-๑๙. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.prachachat.net/politics/news-๕๗๗๓๗๖>.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (๒๕๖๒). โครงการวิจัยประเมินผลการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒, กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒.
- พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒
- มติชนสุดสัปดาห์. (๒๒ ต.ค. ๒๕๖๓). ปีกลองระรัว คึกเลือกตั้งท้องถิ่น “คณะก้าวหน้า” ชูธงฝัน “ไกล” ปลุก “พรรค-บ้านใหญ่” ขึ้นตัว. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔. จากhttps://www.matichonweekly.com/column/article_๓๕๙๕๔๙.
- มติชนออนไลน์ (๒ มี.ค. ๒๕๖๔) กกต. ตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้ง ๔๐๕ คน ร้องรับการเลือกตั้งเทศบาล เริ่มปฏิบัติหน้าที่ ๑-๓๑ มี.ค. เข้าถึงเมื่อวันที่ วันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๖๔ จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_๒๖๐๓๘๖๗.
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒.
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑.
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๑.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (๒๕๔๘). นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วุฒิสาร ตันไชย. (๒๕๕๐). การปกครองท้องถิ่น: การเมืองภาคพลเมือง ห้องเรียนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสังคมไทย. วารสารสถาบันพระปกเกล้า ๕ (๓): ๖๖-๘๒.
- _____. (๒๕๕๓). การปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน การเมืองการปกครองไทยในรอบ ๖๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (๒๕๕๗). การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ และ จารุวรรณ แก้วมะโน. (๒๕๕๘). การสร้างสำนักพลเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๕๓). รางวัลพระปกเกล้า ๒๕๕๓. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (๒๕๕๔). รางวัลพระปกเกล้า ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (๒๕๕๙). โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (๒๕๖๒). รางวัลพระปกเกล้า ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (๒๕๕๒). แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรทัย ก๊กผล และวิลาวัลย์ หงษ์นคร. (๒๕๕๘). บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- โพสต์ทูเดย์. (๑๖ ก.ค. ๒๕๕๗). คสช.สั่งงดเลือกตั้งท้องถิ่น-ให้สรรหาแทน. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/๓๐๖๘๕๓>.
- _____ . (๑๗ ธ.ค. ๒๕๖๓). นับถอยหลัง ๒๐ ธค.๗ ปี เลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกวัดกระแส"เปลี่ยน"ได้หรือไม่. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/๖๔๐๕๐๘>.
- ไทยพีบีเอส (๑๔ มกราคม ๒๕๖๔) กกต. เคาะเลือกตั้งเทศบาล ๒๘ มี.ค. เปิดรับสมัคร ๘-๑๒ ก.พ.นี้ เข้าถึงเมื่อวันที่ วันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๖๔ จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/๓๐๐๒๕๑>.
- ไทยรัฐ (๙ ส.ค. ๒๕๖๓) "ชัยธวัช" อ่างภาพยกทึบสื่อทุจริตเลือกตั้งซ่อมปากน้ำ "สมชัย" ปูดแจกหัวละ ๕๐๐". เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๖๔ จาก: <https://www.thairath.co.th/news/politic/๑๙๐๖๗๔๘>.
- PR ECT (๑๐ พ.ย. ๒๕๖๓). ประธาน กกต. ประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๔ ก.พ. ๖๕ จาก: https://www.ect.go.th/ect_th/news_page.php?id=๘๘๓๒&filename=
- The ๑๐๑. (๑๔ ธ.ค. ๒๕๖๓). ครั้งแรกในรอบ ๗ ปี - จับตาการเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.the101.world/provincial-election/>.

ภาษาต่างประเทศ

- Altman, D. (๒๐๑๑). Direct Democracy Worldwide. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bailey, D., & Wood, M. (๒๐๑๗). The Metagovernance of English devolution. Local Government Studies, ๔๓(๖), ๙๖๖-๙๙๑.
- Barnes, Marian, Janet Newman, and Helen Sullivan. (๒๐๐๗). Power, Participation and Political Renewal: Case Studies in Public Participation. Bristol: The Policy Press.
- Barrat i Esteve, Jordi, Ben Goldsmith, and John Turner. (๒๐๑๒). International Experience with E-Voting. Washington, D.C.: International Foundation for Electoral Systems.
- Carter, Elisabeth, and David Matthew Farrell. (๒๐๑๐). Electoral systems and election management. In Lawrence LeDuc, Richard G. Niemi, and Pippa Norris (Eds.), Comparing democracies. Elections and voting in the ๒๑st century (pp. ๒๕-๔๔). London, UK: Sage.
- Civil Exchange. (๒๐๑๒). The Big Society Audit ๒๐๑๒. London: Civil Exchange, in partnership with DHA Communications.
- Cochrane, Allan. (๒๐๑๖). Thinking about the 'Local' of Local Government: a Brief History of Invention and Reinvention, Local Government Studies, ๔๒:๖, ๙๐๗-๙๑๕.
- Crick, Bernard. (๒๐๑๗). Education for Democratic Citizenship: Issues of Theory and Practice. London: Routledge
- Dahl, Robert A. and Edward R. Tufte. (๑๙๗๓). Size and Democracy. Stanford: Stanford University Press.
- De Graaf, L., M. van Hulst, and A. Michels. (๒๐๑๕). "Enhancing Participation in Disadvantaged Urban Neighbourhoods." Local Government Studies ๔๑ (๑): ๔๔-๖๒.
- Fung, Archon. (๒๐๑๕). Putting the Public Back into Governance: The Challenges of Citizen Participation and Its Future. Public Administration Review ๗๕(๔): ๕๑๓-๕๒๒.
- James, Toby S. (๒๐๒๐). Comparative Electoral Management: Performance, Networks and Instruments. New York, NY: Routledge.
- Jones, Hannah. (๒๐๑๔). The best borough in the country for cohesion!': managing place and multiculturalism in local government. Ethnic and Racial Studies, ๓๗:๔, ๖๐๕-๖๒๐

- Kinnunen, Markku. (๒๐๑๙). The Role of Citizens' Suggestions in a Policy Process - a Case Study of Long Power Outages in Finland. *Scandinavian Journal of Public Administration* ๒๓(๓-๔),
- Lee, Caroline W. (๒๐๑๕). *Do-It-Yourself Democracy: The Rise of the Public Engagement Industry*. New York: Oxford University Press.
- Leighninger, Matt (๒๐๑๕). *To reduce economic inequality, do we need better democracy* New York: Public Agenda.
- Luhtakallio, Eeva. (๒๐๑๒). *Practicing Democracy: Local Activism and Politics in France and Finland*. London: Palgrave Macmillan.
- Massicotte, Louis, André Blais and Antoine Yoshinaka. (๒๐๐๓) *Establishing the Rules of the Game: Election Laws in Democracies*. Toronto: University of Toronto Press.
- McCarthy, Justin (๒๐๑๕). Confidence in U.S. Branches of Government Remains Low. <https://news.gallup.com/poll/๑๘๓๖๐๕/confidence-branches-government-remains-low.aspx>
- Michels, Ank & Laurens De Graaf. (๒๐๑๗). Examining citizen participation: local participatory policymaking and democracy revisited, *Local Government Studies*, ๔๓:๖, ๘๗๕-๘๘๑.
- Michels, Ank. (๒๐๑๒). Citizen Participation in Local Policy Making: Design and Democracy, *International Journal of Public Administration*, ๓๕:๔, ๒๘๕-๒๙๒.
- Mill, John Stuart. (๑๙๙๑). Considerations on Representative Government. Retrieved December ๓๐, ๒๐๑๑, from <http://www๒.hn.psu.edu/faculty/jmanis/jsmill/considerations.pdf>.
- Montambeault, Françoise. (๒๐๑๖) *The Politics of Local Participatory Democracy in Latin America: Institutions, Actors, and Interactions*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Newman, Ines. (๒๐๑๔). *Reclaiming Local Democracy: A Progressive Future for Local Government*. Bristol, UK: Policy Press.
- Pearce, Joseph. (๒๐๐๑). *Small is Still Beautiful*. London: Harper Collins.
- Pew Research Center. (๒๐๑๕). Beyond Distrust: How Americans View Their Government. <https://www.people-press.org/๒๐๑๕/๑๑/๒๓/beyond-distrust-how-americans-view-their-government/>
- Pratchett, Lawrence. (๒๐๐๐). *Renewing Local Democracy : The Modernisation Agenda in British Local Government*. London: Routledge.
- Qvortrup, Matt. (๒๐๑๘). "Western Europe." In Matt Qvortrup (ed.). *Referendums around the World*. London: Palgrave Macmillan.
- Rees, J., & Rose, N. (๒๐๑๕). New "new localism" or the emperor's new clothes. *Voluntary Sector Review*, ๖(๑), ๘๑-๙๑.
- Richardson, Liz, Catherine Durose, Rikki J. Dean. (๒๐๑๙). Why Decentralize Decision Making English Local Actors' Viewpoints. *Governance* ๓๒(๑): ๑๕๙-๑๗๖
- Schugurensky, Daniel. (๒๐๑๖). *Democratic Innovations and Local Governance: An International Perspective*. Local Government Reconsidered. Paper ๔. <http://digitalcommons.chapman.edu/localgovernmentreconsidered/strengtheningdemocracy/papers/๔>
- Stewart, J. (๒๐๑๔). An Era of Continuing Change. *Local Government Studies*, ๔๐(๖), ๘๓๕-๘๕๐.
- Stoker, Gerry. Introduction: Trends in Western European Local Government. In *Local Government in Europe: Trends and Developments*, edited by Richard Batley and Gerry Stoker. London: MACMILLAN.
- Taylor, M. (๒๐๐๗). Community Participation in the Real World. *Urban Studies*, ๔๔(๒), ๒๙๗-๓๑๗.
- The Presidency of the Republic of Colombia. (๒๐๑๕). Law ๑๗๕๗ from ๒๐๑๕. <http://wp.presidencia.gov.co/sitios/normativa/leyes/Documents/LEY%๒๐๑๗๕๗%๒๐DEL%๒๐๐๖%๒๐DE%๒๐JULIO%๒๐DE%๒๐๒๐๑๕.pdf>.

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ฝั่งทิศใต้
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210